

РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН ЗВЕЗДНИЯТ ЗВЯР

Част 8 от „Юношески романи“

Превод от английски: Огняна Иванова, 1989

chitanka.info

ГЛАВА I

ДЕНЯТ НА ОСВОБОЖДЕНИЕТО

Глупи беше обзет от скука и изпитваше глад. Последното представляваше нормално състояние — създанията от вида на Глупи винаги с готовност похапнаха, дори ако току-що са яли до насита. Да скучае обаче не беше чак толкова обичайно и се случваше като пряко последствие от факта, че Джон Томас Стюарт, другарят на Глупи, съществото, с което общуваше най-много, не се мярна цял ден, явно предпочел да отиде някъде с приятелката си Бети.

Един следобед не е нищо — Глупи можеше да го изтърпи. Но той предчувствуваше какво ще стане и разбираше положението: Джон Томас порасна и навлезе във възраст, когато щеше да прекарва все повече и повече време с Бети или с други като нея, а все по-малко и по-малко време щеше да отделя за Глупи. После се очакваше да настъпи доста дълъг период, в който Джон Томас всъщност нямаше да отделя никакво време за Глупи, докато накрая не се появеше нов Джон Томас и не пораснеше достатъчно, та да се превърне на интересен другар в игрите.

Глупи знаеше от опит, че този цикъл е необходим и неизбежен, но въпреки това предстоящата перспектива изглеждаше убийствено скучна. Изпаднал в апатия, той взе да се търтри тромаво из задния двор на Стюартови, като търсеше какво да е — скакалец, червеношийка — нещо, на което си струва да спреш поглед. Известно време наблюдава един мравуняк. Насекомите сякаш сменяха местожителството си — част от тях в безкрайна верига мъкнеха в една посока малки бели зрънца, а останалите се изнизваха срещу им на път за нови зрънца. В това занимание Глупи уби половин час.

Умори се да гледа мравките и тръгна към къщата си. Крак номер седем попадна върху мравуняка и го стъпка, но този факт не стигна до съзнанието на Глупи. Жилището му, голямо колкото едва да се вмъкне в него, се намиреше сред постройките с намаляващи се размери — най-

малката, в другия край, можеше да послужи добре за кучешка колибка на някое чихуахуа^[1].

Пред бараката, където живееше, бяха струпани шест бали сено. Глупи измъкна оттам малко сено и лениво задъвка. Не посегна втори път, защото сметна, че е задигнал толкова, че да не се забележи. Иначе нищо не би го спряло да изяде целия куп — нищо, освен мисълта, че Джон Томас жестоко ще го наругае, а дори може за седмица-две да престане да го чеше с градинското гребло. Редът в къщата задължаваше Глупи да не се възползува от друга храна, освен от естествената растителност, докато не му напълнят яслите. Обикновено Глупи се подчиняваше, понеже мразеше разногласията, а укорите го караха да се чувствава унижен.

При това сеното изобщо не го интересуваше. Снощи беше вечерял сено, днес пак щеше да яде сено на вечеря, утре също. Искаше му се нещо по-засищащо и по-пикантно. Полекичка се примъкна до ниската ограда, разделяща големия няколко акра заден двор от представителната градина на госпожа Стюарт, протегна врат над оградата и се взря с копнеж в розите. Оградата беше съвсем символична — бележеше границата, която не бива да преминава. Веднъж преди няколко години Глупи се прехвърли оттатък и опита розовите храсти... само ги опита наместо ордъовър, обаче госпожа Стюарт вдигна такъв шум, че и досега не му се искаше да си го спомня. Тази мисъл го накара да потрепери и Глупи бързо се дръпна от оградата.

Спомни си обаче едни розови храсти, които не принадлежат на госпожа Стюарт и следователно според Глупи бяха ничия собственост. Намираха се в градината на семейство Донахю, съседите от западната страна. Напоследък Глупи беше измислил начин, по който можеше да се стигне до тези „безстопанствени“ рози.

Около дома на Стюартови имаше бетонна стена, висока десет стъпки. Глупи никога не беше опитвал да се прекачи през нея, макар че тук-там я бе оронил малко в горния край. На едно място оградата зад къщата се прекъсваше и оттам минаваше отточна тръба, водеща към чуждата собственост. Дупката беше препречена с масивна ограда от кръстосани дебели дъски, закрепени с изключително тежки болтове. Отвесните дъски бяха забити в основата на канавката и предприемачът уверяваше госпожа Стюарт, че такава преграда би спряла не само

Глупи, но и стадо слонове, пък и всяко животно, което е твърде дебело, за да се провере между дъските.

Глупи знаеше, че предприемачът греши, но никой не го попита какво е мнението му, а той самият не го изложи. Джон Томас също не сподели мнението си, но, изглежда, подозираше каква е истината, защото изрично заповяда на Глупи да не събаря оградата.

Глупи не се възпротиви. Позволи си само да опита оградата, но явно бяха мазали дъските с отвратителна на вкус течност, така че престана да се занимава с тая работа.

Глупи обаче не се чувствуваше отговорен за природните стихии. Преди около три месеца забеляза, че пролетните дъждове са подкопали канавката, така че две от забитите дъски са се измъкнали от канала и опират в твърда земя. Това му даде повод за неколкоседмичен размисъл, след което откри, че с леко побутване може да раздалечи дъските в долната им част. Ако бутнеше по-силно, сигурно щеше да се отвори достатъчно широко място, без изобщо да се налага събарянето на оградата...

Глупи се потътри нататък, за да провери дали е така. Последният дъжд бе подкопал още повече канавката — една от носещите греди се беше измъкнала от пясъка с няколко инча, а гредата до нея едва докосваше земята. Глупи се усмихна като зарадван малоумник и много грижливо и старателно промуши глава между двата дебели стълба. После леко ги побутна.

Чу се шум от цепещо се дърво и натискът изведнъж отслабна. Глупи се стресна, измъкна глава и погледна нагоре. Горният край на една дебела дъска се беше откъснал от болтовете и сега се въртеше около по-ниско поставената напречна греда. Глупи изцъка. Лоша работа, но нямаше какво да се прави. Не беше от ония, дето плачат за минали неща, станалото — станало. Джон Томас положително щеше да се ядоса... но междувременно нали в оградата се бе образувал отвор? Глупи наведе глава като защитник на футболно игрище, напъна се и натисна здравата. Последва пращането на съпротивляващо се дърво и по-силният трясък от къртещи се болтове, но на Глупи това не му направи никакво впечатление — вече нямаше връщане назад, сам си беше станал господар.

Поспря и започна да се гърчи като гъсеница, повдигайки първия и третия си крак, а после — втория и четвъртия, след което се огледа.

Без съмнение беше чудесно, че е отгътък оградата — почуди се защо не го бе направил досега. От доста време Джон Томас не го извеждаше навън дори на кратка разходка.

Още докато се оглеждаше и вдишваше мириса на свободата, някакво зло същество се хвърли върху му с ръмжене и яростен лай. Глупи го позна — беше едрият и мускулест бездомен мастиф, който обикаляше на воля из квартала — често си разменяха обиди през оградата. Глупи нямаше нищо против кучетата — по време на дългото си пребиваване у семейство Стюарт беше общувал с няколко кучета и смяташе, че при липсата на един Джон Томас те са сравнително добра компания. Мастифът обаче беше друга работа. Мислеше се за цар на квартала, държеше се грубиянски с другите кучета, тормозеше котките и непрекъснато предизвикваше Глупи да излезе на двубой с него „като куче с куче“.

Въпреки това Глупи му се усмихна, отвори широко уста и фъфлейки с глас на момиченце, изтръгнал се някъде от дълбините му, нарече мастифа с много обидно име. Кучето зяпна. Не е изключено да не беше схванало какво му казва Глупи, но явно разбра, че го оскърбяват. Съзвзе се и поднови нападението, като залая по-шумно от всякога и вдигна невъобразима олелия — обикаляше около Глупи и гледаше да се хвърли отстрани, та да го ухапе за краката.

Глупи остана все така изправен. Наблюдаваше кучето, но без да помръдне. Наистина все пак добави към по-ранната си забележка едно вярно съждение за родословието на мастифа и едно невярно — за навиците му, което помогна, и кучето продължи да беснее. Когато обаче мастифът направи седмата си обиколка и прекоси твърде близо до мястото, където би се намирал първият чифт крака на Глупи, ако беше стъпил на земята и с осемте си крака, Глупи бързо наведе глава така, както жабата се хвърля към муха. Пастта му зина като отворен пътнически сандък и той погълна мастифа.

„Не е лошо — реши Глупи, докато дъвчеше и гълташе. Никак не е лошо...“ А и нашийникът приятно изхрупка. Замисли се дали да се върне през дупката, или не, след като вече бе похапнал, и да се престори, че изобщо не е излизал навън. Да, ами безстопанствените розови храсти... Пък и не се съмняваше, че няма да дойде скоро времето, когато Джон Томас би му позволил отново да излезе навън...

Затътри се покрай задната стена на Стюартови, а като стигна ъгъла, зави и навлезе в имота на семейство Донахю.

Джон Томас Стюарт XI се прибра у дома малко преди вечеря, след като беше закарал Бети Сорънсън у тях. Когато кацаше, не видя Глупи наоколо, но реши, че питомецът му се е прибрал в бараката си. Беше се замислил не за Глупи, а за известния от древността факт, че в поведението на жените няма логика, или най-малко няма онова, което мъжете смятат за логика.

Имаше намерение да постъпи в Западния технически институт, докато Бети настояваше и двамата да се запишат в университета на техния щат. Изтъкна ѝ, че в местния университет не изучават предметите, които го интересуват, но Бети го опроверга, като проучи програмата, за да докаже, че е права. Обори го, твърдейки, че не е важно името на предмета, а кой го преподава. Спорът им стигна до задънена улица, когато тя отказа да се съгласи, понеже той не бил капацитет по въпроса.

Докато разсъждаваше върху липсата на логика в женския ум, Джон Томас разсеяно откопча коланите, свали от гърба си хеликоптерния апарат и тъкмо го оставяше в антрето, когато там се появи майка му.

— Джон Томас! Къде беше?

Той се опита да прецени дали не се е забъркал в нещо. Стори му се лош знак, че се обръща към него с „Джон Томас“. Ако беше казала „Джон“, „Джони“ или дори „момчето ми“, щеше да е добре. Но обръщението „Джон Томас“ обикновено предполагаше, че докато го е нямало, е бил обвинен, делото му е било разгледано и е получил присъда.

— Защо питаш? Нали ти казах по обед, мамо? Мотахме се с Бети. Долетяхме до...

— Не ме интересува! Знаеш ли какво направи този звяр?

Лоша работа. Глупи... Джон се надяваше поне да не е градината на майка му. Може би Глупи просто беше съборил отново къщата си. В такъв случай майка му скоро щеше да се успокои. Може би трябваше да му построи нова къща, по-голяма.

— Какво е станало? — с половин глас попита той.

— Какво е станало ли? По-скоро какво само не е станало! Джон Томас, този път просто ще трябва да го махнеш отгук. Чашата преля!

— Недей така, мамо — побърза да я прекъсне той. — Не можем да изгоним Глупи. Нали обеща на татко?

Тя не му отговори направо.

— След като полицията се обажда на всеки десет минути, а този огромен и опасен звяр вилнее из околността и...

— Какво? Почакай, мамо, знаеш, че Глупи не е опасен, кротък е като агънце. Какво се е случило?

— Какво ли не!

Постепенно Джон успя да измъкне от нея някои подробности. Глупи тръгнал да се поразходи, поне това стана ясно. Без да си вярва много, Джон Томас се надяваше, че в това време Глупи на е погълнал нещо желязно или стоманено — желязото страшно разстройваше обмяната на веществата му. Веднъж, когато Глупи изяде един купен на старо буик...

Мислите му бяха прекъснати от думите на майка му — чу я да казва: „...и госпожа Донахю направо се е вбесила! Нищо чудно, такива превъзходни рози!“

Олеле, това вече беше лошо. Джон се опита да пресметне наум колко пари са останали в спестовната му книжка. Тепърва щеше и да се извинява, да търси начин, по който да омилостиви старата женица. А междувременно щеше да проглуши ушите на Глупи — Глупи знаеше, че розите са нещо забранено, така че нямаше никакво оправдание.

— Виж какво, мамо, страшно съжалявам. Веднага ще ида да му налея малко ум в тъпата глава. Като свърша с него, няма дори да кихне без позволение. — И Джон Томас се опита да се промъкне навън.

— Къде отиваш? — поинтересува се тя.

— Как къде? Отивам да говоря с Глупи. Като свърша с него...

— Говориш глупости. Звярът не е тук.

— Какво?

— Ами, не е тук.

И Джон Томас бързо смени молитвите си с нови с надеждата, че Глупи не е открил много желязо. Всъщност Глупи нямаше вина за онзи буик, пък и колата си беше на Джон Томас и без друго, обаче...

— Нямам представа къде е сега. Драйзър, полицейският началник, каза...

— Какво?! Полицията ли го преследва?

— Можеш да не се съмняваш в това, млади момко! Всички патрули на Обществената безопасност са подире му. Господин Драйзър ме помоли да отида в центъра на града и да прибера звяра, но аз му обясних: друг няма да се справи и само на теб можем да разчитаме.

— Но, мамо, Глупи щеше да те послуша. Винаги те е слушал. Защо господин Драйзър го е завел в центъра? Нали знае, че Глупи живее тук? Глупи може да се е уплашил от центъра. Горкото животинче! Много е боязлив, не би му харесало...

— Животинче ли?! Никой не го е водил в центъра.

— Но нали ти го каза?

— Нищо такова не съм казвала. Ако спреш за малко да говориш, ще чуеш какво е положението!

Госпожа Донахю изненадала Глупи, когато той бил изял само три-четири розови храста. Много храбро и малко глупаво тя се втурнала към него с метла в ръка, взела да крещи и се опитала да го цапардоса по главата. Не я сполетяла съдбата на мастифа, макар че Глупи можел да я глътне цяла-целеничка. Спряло го чувството за приличие, защото притежавал такова чувство поне колкото домашна котка — знаел, че хората не са храна, че почти без изключение хората се държат приятелски.

Но се обидил. Нацупил се и тромаво си тръгнал.

Следващото сведение за поведението му постъпило след половин час от място, отдалечено на две мили. Стюартови живееха в предградие на Уествил, между тях и същинския град се простирало незастроена площ. Тъкмо в този пояс господин Ито имаше малка ферма, където собственоръчно отглеждал зеленчуци за трапезата на гастронимите. Господин Ито явно не е знаел каква е тази твар, която изкоренява зелките му и ги поглъща. Глупи живеел в този район толкова отдавна, че това не било тайна за никого, но господин Ито не се бъркал в чужди работи и дотогава не бил виждал Глупи.

Но и господин Ито, също както госпожа Донахю, не се поколебал. Втурнал се в къщата и изскочил оттам с пушка — получил в наследство от дядо си тази реликва от Четвъртата световна война и с любов я наричал „танкоубийката“.

Опрял пушката на един плот за разсад и забил куршумите в Глупи — в оная част, употребявана за сядане от същества, различаващи се от Глупи по устройство. Изстрелите уплашили господин Ито (за пръв път чувал оръжието да стреля), а блясъкът за миг го заслепил. Когато отворил очи и се съвзел, Нещото било изчезнало.

Не било трудно обаче да се определи посоката, в която изчезнало. Глупи не се чувствувал унижен от тази среща, както от сблъсъка с госпожа Донахю — този път направо обезумял от уплаха. Докато си похапвал прясна зелена салата, бил обърнат с лице към три от парниците на господин Ито. Когато усетил гъделичкането от куршумите и трясъкът от изстрелите стигнал до ушите му, Глупи превключил на трета скорост и се понесъл в посоката, накъдето гледал. Обикновено бързо редувал краката си така: 1, 4, 5, 8, 2, 3, 6, 7 и повтарял това отначало — по този начин развивал различни скорости, от бавно пълзене до бързината на препускащ в тръс кон. Сега обаче стартирал направо в галоп, като движел едновременно 1, 2, 5 и 6 крак и ги редувал с 3, 4, 7 и 8.

Минал през трите парника, преди да има време да ги забележи, оставяйки подире си тунел с размерите на средно голям камион. Точно пред него, на три мили по-нататък, се простирал Уествил. Колко добре би било да се бе отправил в обратна посока, към планините...

Джон Томас слушаше объркания разказ на майка си с нарастващ страх. Когато чу за парниците на господин Ито, спря да мисли за спестовната си книжка и започна да се чуди кои от ценните си вещи би могъл да продаде. Коланите за скокове бяха почти нови... Жалко! Нямахше да получи толкова, че да заплати щетите. Чудеше се дали не е възможно да направи някаква сделка с банката... Едно беше сигурно — майка му се намираше в такова състояние, че нямаше да му помогне.

По-късните сведения бяха разпокъсани. Изглежда, че Глупи прекосил незаселения пояс и стигнал шосето, водещо към града. Един шофьор на трансконтинентален камион се оплакал на транспортната полиция, че преди малко, докато си пиел кафето, видял един фургон-робот с крака, който няма номер; проклетията се движела, без да обръща внимание на пътните платна. Шофьорът използвал случая, за да държи реч колко са опасни роботите по шосетата и как няма

заместител за човека шофьор, който седи в кабината и очите му са отворени на четири за възможните произшествия. Транспортният полицаи не бил видял Глупи, понеже по време на случката вече седял в кафенето, и тъй като шофьорът говорел предубедено, историята не му направила впечатление. Въпреки това позвънил в участъка.

Транспортният пост на входа към града не обърнал внимание на обаждането — по шосето царял ужас, с който бездруго едва се справяли.

Джон Томас прекъсна майка си:

— Има ли пострадали?

— Пострадали ли? Не зная. Сигурно има. Джон Томас, трябва веднага да се отървеш от звяра!

Момчето не обърна внимание на думите ѝ. Времето явно не беше подходящо за спор.

— Какво друго е станало?

Госпожа Стюарт не знаеше точно. Някъде посред града Глупи стигнал до пресечка под естакадата на главната артерия. Сега се движел бавно и несигурно — превозните средства и тълпите от хора го притеснявали. Излязъл от платното и се качил на тротоарната лента. Лентата с трясък спряла — конструкцията ѝ не била предвидена да поеме шест тона събран закуп товар. Изгорели кабели, прекъснали се вериги и в пешеходния транспорт настъпила бъркотия, обхванала двайсет пресечки от търговската част на града в най-натовареното време на деня.

Жените пищели, децата и кучетата допринасяли за суматохата, полицаите от Сигурността се мъчели да възстановят реда, а клетият Глупи, който нямал никакви лоши помисли, нито пък възнамерявал да посети търговската част, направил една съвсем естествена грешка — големите рекламни витрини на „Бон Марше“ му се видели убежище, където може да се скрие от цялата работа. Смятало се, че огнеупорното стъкло на витрините е и нечупливо, но архитектът явно нямал предвид, че Глупи ще го схване като празно място. Глупи влязъл вътре и направил опит да се скрие сред изложената на показ образцова спалня. Нямал голям успех.

Следващият въпрос на Джон Томас бе прекъснат от трополене — някой кацна на покрива. Джони погледна нагоре.

— Очакваш ли някого, мамо?

— Сигурно са от полицията. Казаха, че...

— От полицията ли? Боже!

— Стой тука. Трябва да се видиш с тях.

— Тука съм — отвърна той с нещастен глас и натисна едно копче, за да се отвори входът през покрива.

След миг-два помощният асансьор се спусна от покрива, изскърца, спря и вратата се отвори. Влязоха един сержант от Сигурността и един патрулен полицай.

— Госпожа Стюарт? — обърна се официално към майка му сержантът. — Моите почитания, мадам. Ние... — Но изведнъж зърна Джон Томас, който гледаше да остане незабелязан. — Вие ли сте Джон Томас Стюарт?

Джон преглътна.

— Да, господине.

— Тогава веднага тръгвайте с нас. Извинете ни, мадам. Но може би всъщност и вие искате да дойдете?

— Да дойда ли? А, не, само ще ви преча.

Сержантът с облекчение кимна.

— Така е, мадам. Хайде, младежо! Нямаме време за губене. — И той хвана ръката на Джони. Джон се помъчи да се отскубне.

— Ей, какво правите? Да не би да имате заповед за арестуване?

Полицаят се спря, изглежда, преброи до десет, а после бавно изрече:

— Синко, нямам заповед. Но ако ти си същият Джон Томас Стюарт, когото търся... Знам, че си същият. Тогава, ако не желаеш да се случи нещо драстично и непоправимо с оная твар от дълбините на космоса, която отглеждаш, по-добре не говори, а тръгвай с нас.

— Добре, идвам! — побърза да каже Джон.

— Хубаво. Не ни създавай повече главоболия.

Джон Томас Стюарт млъкна и тръгна с него. Само след три минути патрулната машина долетя в центъра. Джон Томас се опита да разбере дали не е станало най-лошото.

— Кажете, господин полицай, нали няма пострадали? Нали няма?

— Името ми е сержант Мендоса — отвърна полицаят. — Надявам се, че няма. Но всъщност не знам.

Джон се замисли върху мрачния му отговор.

— Ами... Глупи все още ли е в „Бон Марше“?

— Така ли го наричаш? Глупи? Много меко звучи. Не, изкарахме го оттам... Сега е под западния виадукт над потока. Поне така се надявам...

Отговорът прозвуча заплашително.

— Какво значи „надявам се“?

— Ами... Най-напред оградихме с кордон главната улица и „Хамилтън“, после го пропъдихме от магазина с пожарогасители. Нищо друго не му направи впечатление, едрите куршуми просто отскачат от него. Я кажи, да не би кожата му да е направена от педя дебела стомана?

— О, не съвсем.

Жлъчността на сержант Мендоса беше по-близо до истината, но на Джон Томас не му се щеше да обсъжда въпроса. Все още се чудеше дали Глупи не е изял някакво желязо. След нещастieto с поглъщането на буика растежът на Глупи се беше ускорил неимоверно — само за две седмици това нелепо подобие на хипопотам достигна сегашните си невероятни размери, порасна повече, отколкото през цялото време на предишното поколение. При това страшно измършавя и приличаше на скеле с метнато отгоре платнено покривало, а костната му система, съвсем чужда на земните образци, прозираше през кожата. Трябваше да изкара три години на висококалорична диета, докато отново се закръгли. Оттогава насам Джон Томас гледаше да го държи настрана от метални предмети, особено ако са железни, макар че и баща му, и дядо му бяха давали на Глупи късове метал от време на време.

— Та така. Слава богу, пожарогасителите го прогониха оттам, само дето кихна и събори двама души. След това, понеже не те открихме, отново използвахме пожарогасители, за да тръгне по „Хамилтън“, с намерение да го насочим извън града, където няма какви поразии да направи... Доста добре се справихме, само тук-таме звярът събори някой и друг осветителен стълб и стъпка една-две наземни коли, нищо повече, докато стигнахме до мястото, където смятахме да го отклоним по „Хилквест“ и да го насочим към дома ви. Обаче той ни се изплъзна и тръгна към виадукта, блъсна се в предпазната бариера отстрани и падна... Е, след малко сам ще видиш. Пристигнахме.

Над края на виадукта кръжаха половин дузина полицейски коли. Наоколо се въртяха множество частни коли и един-два аеробуса — патрулните машини гледаха да ги държат на разстояние. Имаше и неколкостотин души със закрепени на гърбовете хеликоптерни апарати, които се стрелкаха като прилепи между превозните средства и затрудняваха работата на патрулите. На земята се виждаха части от редовната полиция, подкрепени от силите на Сигурността, чиито офицери, с ленти на ръкавите, се мъчеха да задържат напирещата тълпа и да отклонят движението от виадукта и товарния път, който минаваше отдолу, по течението на потока. Шофьорът на сержант Мендоса се промъкна през колите във въздуха, докато говореше приглушено по тихофона, закачен на гърдите му. Яркочервената командна кола на полицейския началник Драйзър се откъсна от задръстването в края на виадукта и се приближи.

Двете коли спряха близо една до друга, увиснали на неколкостотин стъпки над виадукта. Джон Томас видя голямата дупка в оградата, откъдето бе паднал Глупи, но самият Глупи не се виждаше — виадуктът го скриваше от погледа. Вратата на командната кола се отвори и оттам се подаде Драйзър. Изглеждаше изтормозен, а голото му теме бе покрито с пот.

— Кажи на момчето да си подаде главата!

Джон Томас смъкна прозореца и се показа.

— Ето ме, сър!

— Момче, ще можеш ли да се справиш с това чудовище?

— Положително, сър.

— Дано не грешиш. Мендоса! Кацнете долу. Нека се опита!

— Добре, шефе!

Мендоса предаде нареждането на шофьора, който придвижи колата покрай виадукта и започна да я приземява. Глупи се появи пред погледа — беше се скрил в единия край на моста и се мъчеше да се престори на дребосък — поне в собствените си очи. Джон Томас се наведе и извика:

— Глупи! Ей, момчето ми, ела при татко!

Съществуването се размърда и краят на виадукта също се размърда. Десетина стъпки от тялото на Глупи се подадоха изпод конструкцията и звярът неспокойно се огледа.

— Насам, Глупи! Гледай нагоре!

Глупи забеляза приятеля си и устата му се разтегли в идиотска усмивка. Мендоса се сопна на шофьора:

— Спускай се, Слатс. Да приключваме.

Шофьорът слезе още по-надолу, после каза уплашено:

— Дотук стига, сержанте. Видях вече как тая твар се изправя на задни крака.

— Добре, добре! — съгласи се Мендоса, отвори вратата и избута навън въжената стълба, която използваха при спасителни операции.

— Можеш ли да се спуснеш по стълбата, синко?

— Разбира се.

С помощта на Мендоса момчето се провря през вратата и се улови здраво за стълбата. Предпазливо се спусна надолу и стигна до края ѝ. Висеше шест стъпки над главата на Глупи. Погледна надолу.

— Давай, дребосък. Смъкни ме!

Глупи вдигна още два крака от земята и внимателно подложи широкото си чело под Джон Томас, който стъпи на него, леко се олюля, но се опря на ръце и Глупи плавно го спусна надолу.

Момчето скочи и се обърна с лице към Глупи. Успокои се — явно Глупи никак не беше пострадал от падането. Преди всичко трябва да го отведе у дома, а там щеше да го огледа най-подробно.

Междувременно Глупи тикаше нос в краката му и издаваше звук, много наподобяващ мъркане. Джон си придаде сурово изражение.

— Лош Глупи, лош Глупи... Я се виж на какво приличаш!

Глупи се засрами. Сведе глава към земята, погледна към приятеля си, широко отвори уста и се чу гласецът му, също като че говореше някое момиченце.

— Без да искам! — взе да се оправдава той.

— Без да искаш ли? Без да искаш, а?! Ами да, винаги така се измъкваш. Ще ти отрежа двата предни крака и ще ти ги натикам в гърлото! Разбираш, че не се шегувам, нали? Ще те направя на пестил, а после ще просна кожата ти вместо килим. Няма да получиш нищо за вечеря! Без да искаш, как не!

Яркочервената кола се приближи и увисна ниско над главите им.

— Всичко ли е наред? — осведоми се главният полицаи.

— Разбира се.

— Добре тогава. Чуй какъв е планът: ще вдигна кордона отпред. Ти ще върнеш звяра по „Хилкрест“, докато стигнете до горния край на

моста. Там ще ви чака ескорт, ще тръгнете подире му и няма да се отделяте, докато не си стигнете у дома. Разбра ли?

— Разбрах.

Джон Томас забеляза, че пътят по течението на потока е препречен и в двата края със защитни прегради и с влекачи, чиито предници бяха от дебела броня, така че можеха да послужат като временна бариера пред някоя улица или площад. Такива съоръжения бяха нещо обичайно, гарантиращо сигурността на градовете след Бунтовете през '91 година, но Джон не си спомняше да ги бяха използвали в Уествил. Стана му ясно, че денят, когато Глупи посети града, няма да бъде забравен скоро.

Беше щастлив обаче, че Глупи бе проявил плахост и не бе съдвквал тези стоманени щитове. Започна да се надява, че целия следобед любимецът му е бил прекалено зает и не е хапнал никакъв метал. Обърна се към него:

— Е, хайде! Измъквай грозното си туловище от тая дупка. Отиваме си у дома. — Глупи с готовност се съгласи. Виадуктът отново потрепери, когато звярът, минавайки край него, леко го докосна. — Направи ми седло.

Глупи дълбоко се замисли и тялото му се смъкна с няколко стъпки надолу в средната част. Очертанията на гърба му се промениха и заеха формата на някакво подобие на стол.

— Не мърдай! — нареди му Джон Томас. — Не искам да ми премажеш пръстите!

Глупи го послуша, само леко се въртеше от нетърпение. Младият човек се покатери, като се улавяше за гънките в дебелата кожа. Разположи се горе като махараджа, готов да потегли на лов за тигри.

— Готово. Тръгвай бавно по шосето. Не, не! В обратна посока, тъпако. Нагоре по склона, не надолу.

Глупи послушно зави и кротко потегли нататък.

Предвождаха ги две наземни полицейски коли, а други две ги следваха. Доматеночервената машина на главния полицай висеше на безопасно разстояние над главите им. Джон Томас се облегна назад и употреби времето за размисления — първо, какво да каже на Глупи, и второ, какво да каже на майка си. Първата реч беше много по-лесна — той непрекъснато си я преповтаряше и я украсяваше с нови прилагателни, когато запънеше за нещо при втората.

Бяха изминали половината път до дома, когато се появи самотно летящ човек, понесъл се на воля с хеликоптерния си апарат. Човекът се насочи към малкото шествие, без да обръща внимание на червената предупредителна светлина, струяща от колата на полицейския началник, и се спусна право към огромния звезден звяр. Още преди да види добре, Джон Томас си помисли, че това му прилича на безцеремонния стил на Бети, и не грешеше. Позна я тъкмо когато изключваше мотора.

Главният полицај смъкна с трясък прозореца на колата си и подаде глава навън. Изригна поток от ругатни, но Бети го прекъсна:

— О, господин полицај! Нима ви подхожда да говорите такива ужасни неща?

Главният полицај се сепна и се вгледа в нея.

— Самата Бети Сорънсън?

— Разбира се. Трябва да ви кажа, шефе, че след като толкова години сте преподавали в Неделното училище, и през ум не ми е минавало, че ще доживея да чуя такъв език от вас. Давате ми добър пример. Смятам, че и аз бих...

— Млада госпожице, внимавай какво говориш.

— Аз ли да внимавам? Та вие сте този, който...

— Стига! Достатъчно ми се струпа днес. Хайде, да чуя, че моторът бръмчи и да те няма тук! Имаме важна работа. Махай се!

Бети хвърли поглед на Джон Томас и му смигна, после придаде на лицето си израз на ангелска невинност.

— Но това не ми е възможно, шефе!

— Така ли? Защо?

— Горивото свърши. Бях принудена да се приземя.

— Бети, престани да ме разиграваш!

— Аз да ви разигравам?! Какво говорите, дякон Драйзър?

— Ще ти кажа аз кой е дякон! Щом резервоарът ти е празен, слизай от тоя звяр и си отивай пеша. Иначе те заплашва опасност.

— Глупи да е опасен?! Глупи и на мравката път прави. Пък и наистина ли настоявате да си отида вкъщи сама? По пътя извън града? Когато е почти тъмно? Учудвате ме!

Драйзър изломоти нещо и затвори прозореца. Бети се измъкна от коланите и се настани на широкото място за седане, което Глупи й беше приготвил, без да му е казвала. Джон Томас я погледна.

— Здравсти, Шампионке!

— Здравсти, Смотаняко!

— Не знаех, че познаваш главния полицай.

— Кого ли не познавам? Но стига приказки. Тръгнах насам с възможно най-голямата бързина и с какви ли не усложнения още щом чух по новините за станалото. Вие с Глупи не сте способни да измислите начин, по който да се измъкнете, дори ако Глупи се заеме с тая работа, така че реших да се появя. Хайде, разказвай подробно за цялата гадост. „Не крий нищо от мама!“

— Мислиш се за много умна.

— Не си губи времето да ме ласкаеш. Вероятно това ще е единствената ни възможност да поговорим насаме, преди да те притиснат натясно. По-добре побързай!

— Хм! За какво се мислиш, за адвокат ли?

— Повече ме бива от адвокат, мозъкът ми не е задръстен с разни мухлясали прецеденти. Мога да изявя въображението си.

— Ами...

Всъщност Джон Томас се почувствува по-добре, откакто дойде Бети. Вече не беше изправен сам с Глупи срещу един враждебно настроен свят. Разказа ѝ цялата история, а тя го слушаше със сериозно изражение.

— Има ли пострадали? — попита накрая Бети.

— Мисля, че няма. Поне никой не спомена такова нещо.

— Значи няма, иначе щеше да знаеш — каза Бети и се надигна.
— Тогава не виждам защо се притесняваме.

— Какво? При щети за стотици или дори хиляди долари? Любопитно ми е да знам кога според тебе може да се безпокои човек!

— Само когато има пострадали хора — отвърна му тя. — С всичко друго можеш да се справиш. Може би ще трябва да обявим, че Глупи е изпаднал в депресия?

— Нима? Ама че измишльотина!

— Щом смяташ, че това е измишльотина, значи никога не си присъствувал на съдебно заседание.

— А ти?

— Не се отклонявай от въпроса. В крайна сметка Глупи е бил нападнат със смъртоносно оръжие.

— Но не е пострадал, само леко са го опърлили.

— Няма значение. Несъмнено това го е уплашило и затормозило. Не съм убедена, че може да му се търси отговорност за случилото се впоследствие. Чакай, остави ме да помисля!

— Имаш ли нещо против, ако и аз помисля?

— Не, стига да не чувам как пращи мозъкът ти. Прави го тихичко.

Шествието мълчаливо стигна до къщата на Стюартови. Когато спряха, Бети даде на момчето само един съвет: „Не признавай нищо! И не подписвай нищо. Викай, ако имаш нужда от мене.“

Госпожа Стюарт не излезе да ги посрещне. Полицейският началник Драйзър огледа заедно с Джон Томас дупката в оградата, докато Глупи заничаше над главите им. Драйзър безмълвно наблюдаваше Джон Томас, който взе въже и го върза да препречи отвора.

— Готово! Повече няма да излезе!

Полицаят се намуси.

— Синко, ти да не си луд?

— Вие не разбирате, сър. Ако му хрумне да излиза, оградата няма да го спре, дори ако я поправим. Според мене изобщо няма нещо, което да го спре. Но въжетото ще свърши работа. Глупи!

— Кажи, Джони.

— Виждаш ли това въже?

— Да, Джони.

— Ако скъсаш въжетото, ще те съдере от бой. Ясно ли ти е?

— Да, Джони.

— Няма да излизаш повече от тоя двор, освен ако аз не те изведа.

— Добре, Джони.

— Ще се закълнеш ли? Кажи: „Да ми се пръсне сърцето!“

— Да ми се пръсне сърцето!

— Всъщност той няма сърце — каза Джони на полицаая. — Циркулацията му не се ръководи от едно място, прилича на...

— Не ме е грижа, дори ако има ротационни помпи, стига да си седи у дома.

— Ще си седи. Никога досега не е изричал тази клетва, без да спази после обещанието си. Макар че няма сърце.

Драйзър смучеше палеца си.

— Хубаво. Ще оставя един човек с портативен телефон за през нощта. А утре ще сложим стоманени греди вместо тия дървета.

Джон понечи да каже: „Само това не!“, но размисли и премълча.

Драйзър попита:

— Какво има?

— А, нищо.

— И го наглеждай!

— Няма да излезе.

— И добре ще направи. Ясно ти е, че и двамата сте под домашен арест, нали? Само че няма къде да затворя тоя урод.

Джон Томас не каза нищо. Досега не му беше ясно, но сега разбра, че арестът е неизбежен. Драйзър продължи с любезен глас:

— Не му мисли много. Изглеждаш ми добро момче, пък и всички имат добро мнение за баща ти. Сега ще ида да кажа две думи и на майка ти. По-хубаво остани вън, докато пристигне моят човек, а после може би ще е добре да го представиш на... хм... това нещо. — И полицаят недоверчиво погледна Глупи.

Джон Томас остана там, а Драйзър влезе в къщата. Сега беше времето да вразуми Глупи, но нямаше настроение да му се кара. Поне в момента.

---

[1] Мексикански кучета, едни от най-дребните в света. Достигат до 23 см. — Б.пр. ↑

ГЛАВА II

ДЕПАРТАМЕНТЪТ ПО КОСМИЧЕСКИТЕ ВЪПРОСИ

Неприятностите, които сполетяха него и Глупи, се струпаха на Джон Томас Стюарт XI единствени по рода си и непоносими, но в случая той не беше сам, дори ако се вземе Уествил. Дребничкият господин Ито страдаше от болест, която винаги има фатален завършек — боледуваше от старост. Скоро страданието щеше да го отнесе в гроба. Зад безбройните затворени врати в Уествил имаше и други хора, безмълвно измъчвани от различните форми на тихо отчаяние, които могат да връхлетят човек, бил той мъж или жена, по причина на материални затруднения, проблеми в семейството, със здравето или служебното положение.

На едно по-далечно място, в столицата на щата, губернаторът гледаше втренчено и безнадеждно купчина листове — описание на доказателствата, които положително щяха да изпратят в затвора най-стария му и най-верен приятел. Още по-далече, на планетата Марс, един търсач на съкровища изостави в пясъците разбития си всъдеход и се приготви да поеме пешком по дългия обратен път към предния контролен пост. Никога нямаше да се добере до там.

На невероятно далечно разстояние, на двайсет и седем светлинни години от Земята, космическият кораб „Боливар“ навлизаше в директен преход. Дребната повреда в едно малко реле щеше да стане причина това реле да се задействува със закъснение една десета от секундата, и дълги години „Боливар“ щеше да се лута сред звездите, без да открие пътя за дома.

Немислимо далече от Земята, на половината път през местната мъглявина, една туземна раса от дървовидни ракообразни бавно губеше битката с по-агресивна раса земноводни. Щяха да изминат няколко земни хилядолетия, докато ракообразните изчезнат като вид, но този край не подлежи на съмнение. Много жалко (според земните

норми), понеже расата на ракообразните притежава умствени и духовни способности, допълващи човешките черти по начин, който би позволил чудесно сътрудничество между две цивилизации. Но когато първите земни хора щяха да кацнат там, след около единадесет хиляди години в бъдещето, ракообразните отдавна щяха да са измрели.

А на Земята, в столицата на Федерацията, Негово величество безпогрешният и почитаем Хенри Гладстън Кайку, магистър на изкуствата (завършил Окс), доктор Хонорис кауза (Кейпт), офицер от Британската империя, постоянен заместник-секретар на Департамента по космическите въпроси, изобщо не се безпокоеше за съдбата на тези ракообразни, понеже никога нямаше да узнае за съществуването им. Той все още не се безпокоеше и за космическия кораб „Боливар“, макар че и това щеше да стане. Като оставим настрана кораба, изчезването на един пътник от този кораб щеше да предизвика верижна реакция от главоболия за господин Кайку и приближените му за много години напред.

Господин Кайку беше отговорен и се безпокоеше без изключение за всичко, намиращо се извън земната йоносфера. Беше отговорен и за всяко нещо, засягащо отношенията между Земята и коя да е част от изследваната Вселена. Занимаваше се дори с въпроси, които на пръв поглед бяха чисто земни, но всъщност имаха извънземен, междупланетен или междузвезден характер — а това наистина е един доста голям обхват.

Проблемите му включваха такива неща като марсианската пясъчна трева, подложена на подходяща мутация и внесена за тибетското плато. Службата на господин Кайку отказа да одобри проекта, докато не се извъртат подробни математически изследвания за възможното въздействие, на което ще се изложи австралийското овцевъдство; бяха взети под внимание и още десетина фактора. Проявяваше се предпазливост и нито за миг не се забравяше печалният случай с Мадагаскар и корените от марсиански „ягоди“. Икономическите решения не разстройваха господин Кайку, на каквото и да се противопоставеше. Други неща му пречеха да заспива нощем; например решението му да не праща полицейски ескорт на студентите, пристигащи по линията на обмена от Процион VII (независимо, че ги заплашваше истинска опасност от страна на земните еснафи, изпълнени с предразсъдъци към същества, при които крайниците,

очите и така нататък не са като човешките), защото главокраките от въпросната планета бяха обидчиви и едно подобие на полицейски ескорт щеше да отговаря на обичайната им представа за наказване на престъпници.

Естествено господин Кайку имаше извънредно много сътрудници, които му помагаша, естествено помагаше му и самият секретар. Секретарят държеше речи, приветствуваше най-важните посетители, даваше интервюта и облекчаваше иначе непоносимия товар на господин Кайку по най-различни начини — господин Кайку пръв би се съгласил, че с така. Докато даденият секретар се държеше прилично, гледаше си работата, поемаше представянето пред обществеността и оставяше заместник-секретаря да решава проблемите в Департамента, господин Кайку нямаше нищо против. Разбира се, ако секретарят не успееше да му облекчи товара или се правеше на много важен, господин Кайку намираше начин да се освободи от него. Но в последните петнайсет години не се бяха налагали такива драстични мерки — дори и най-грубият политикан обикновено се пречупваше.

Господин Кайку не си беше съставил мнение за сегашния секретар, но в момента не му беше до него. Висшият служител преглеждаше един обзор от първостепенна важност — за проекта „Цербер“, енергийното оборудване в изследователската станция на Плутон. На бюрото му светна предупредителна лампичка и той вдигна очи тъкмо когато плъзгащата се врата между неговия кабинет и кабинета на секретаря се отвори. Влече секретарят, подсвирквайки си мелодията на „Хайде да поиграем заедно голф“, но господин Кайку не знаеше тази песен.

Секретарят спря да си подсвирква и го поздрави:

— Привет, Хенри! Не, недейте да ставате.

Господин Кайку не беше понечил да стане.

— Как сте, господин секретар? С какво мога да ви бъда полезен?
— попита той.

— Дребна работа, дребна работа — отвърна секретарят, спря до бюрото на господин Кайку и взе папката с проекта. — Над какво се потите сега? „Цербер“, а? Хенри, та това е работа за инженери. Защо трябва да ни безпокоят?

— Има точки, които ни засягат — отговори му с премерени думи Кайку.

— Е, сигурно. За бюджета и тъй нататък. — Секретарят потърси с поглед подчертания текст, който гласеше: „Разходи — 3,5 мегадолара и 7,4 живота.“ — Ама че работа! Не мога да се изправа пред Съвета с искане да го одобрят. Фантастична сума!

— Първото пресмятане беше над осем мегадолара и повече от сто живота — каза господин Кайку с равен глас.

— Парите нямат значение, но другото... Излиза, че всъщност предлагате на Съвета да подпише смъртни присъди за седем цяло и четири десети хора. Не бива да си го позволявате, не е човешко. И какво, по дяволите, изобщо са четири десети от един човек? Как може да се убие определена част от човека?

— Господин секретар — търпеливо започна подчиненият му, — всеки проект за нещо по-голямо от люлка в училищен двор включва вероятност за човешки жертви. Но цитираният не е с висока стойност, общо взето, в случая това означава, че работните условия за проекта „Цербер“ ще са по-безопасни, отколкото на Земята. Съдя по досегашния опит.

— Нима? — Секретарят отново погледна обзора — А защо не го изтъкнахте досега? Защо не представихте всичко в най-добрата светлина, както си му е редът?

— Този доклад е предназначен само за мене... Тоест само за нас. А в доклада за Съвета ще бъде наблегнато на предпазвателните мерки, без да се споменават изчисленията за човешки жертви. В крайна сметка те са само предполагаеми.

— Хм... Предполагаеми... Да, разбира се. — Секретарят, изглежда, изгуби интерес и остави доклада.

— Нещо друго, сър?

— А, да. Хенри, приятелю, нали знаете, че днес трябва да приема рарджилианския сановник? Доктор... как му беше името?

— Доктор Фтамъл — отвърна господин Кайку и хвърли поглед към контролното табло върху бюрото. — До времето на срещата ви остават час и седем минути.

— Точно така. За съжаление налага се да ви помоля да ме заместите. Извинете му се, знаете какво се иска. Кажете му, че съм зает с държавни дела.

— Не ви съветвам да го правите, сър. Той ще очаква да бъде приет от служител с вашия ранг, пък и рарджилианците са много чувствителни на тема протокол.

— О, стига. На тоя туземец ще му е все едно.

— Нищо подобно, сър.

— Е, тогава направете така, че да си помисли, че съм аз. Не ме интересува, няма да бъда тук и толкова. Генералният секретар ме покани да поиграем голф, а знаете, че на покана от генерален секретар е задължително да се отзоваваме.

Господин Кайку знаеше, че изобщо не е така, стига да се обясни причината на отказа. Но реши да си мълчи. Каза:

— Разбрано, сър.

— Благодаря ви, старче.

И секретарят си тръгна, като отново започна да си подсвирква.

Когато вратата се затвори, господин Кайку сърдито и рязко взе да натиска поред копчетата от уредбата. Изолира се и сега с него не можеше да се свържат нито по телефон, нито по видео, радио, с автоматичен секретар или по друг начин, освен чрез алармения сигнал, който личната му секретарка бе използвала само два пъти за дванайсет години. Опря лакти на бюрото, покри главата си с ръце и прокара пръсти през гъстата си къдрава коса.

Това не с наред, онова не е наред и другото също не е наред... И винаги се намира някой тъпанар, който да му сложи крак... Защо му трябваше да напуска Африка?

От къде на къде го прихвана да служи на обществото? Страст, която отдавна се беше превърнала в обикновен навик...

Поизправи се и дръпна средното чекмедже. Беше претърпкано с проспекти за имоти в Кения. Господин Кайку извади една част и се зае да сравнява предимствата на различните ферми. Ето, тази е на чиста изгода, ако човек има парите. Цели осемстотин акра, половината обработваеми, седем кладенци, в които със сигурност има вода. Господин Кайку разгледа картата на имота и няколко снимки и скоро вече се чувствуваше по-добре. След малко прибра всичко обратно и затвори чекмеджето.

Принуден беше да си признае, че макар да каза истината на шефа си, собственият му нервен пристъп се дължеше най-вече на отколешния му страх от змии. Ако доктор Фтамъл не беше

рарджилианец... Или пък ако рарджилианците не бяха медузоподобни хуманоиди, нямаше да се вълнува. Естествено Кайку знаеше, че ония пипала, растящи по главите на рарджилианците, не са змии, но стомахът му не го знаеше. Трябваше да отдели време за хипнотичен сеанс, преди да... Не, нямаше да има време, налагаше се да вземе хапче.

Господин Кайку въздъхна и освободи натиснатите копчета по таблото. Входящата кутия на пневматичната поща веднага започна да се пълни, а по комуникационните апарати светнаха лампички. Но цветът им бе по-скоро кехлибареножълт, отколкото червен, така че заместник-секретарят не им обърна внимание, а взе да преглежда материалите, постъпили в кутията. Повечето бяха предназначени само за негова информация — догмата изискваше действията да се извършват от подчинените му или от техните подчинени. Сегиз-тогиз сверяваше някое име или проверяваше какво решение е предложено, след което пускаше материала в зиналата паст на изходящата кутия.

Получи се радиосъобщение, което бе необичайно, понеже се отнасяше до създание, смятано за извънземно, но не класифицирано по тип и произход. Станалото произшествие изглеждаше маловажно — поредната глупост в едно от туземните села в западната част на континента. Наличието на извънземно същество обаче автоматично изискваше от местната полиция да докладва случая в Департамента по космическите въпроси, а фактът, че извънземното не е класифицирано, беше попречил да се вземат мерки и в изпълнение на наредбите за такива случаи бяха препратили сведението по-нагоре.

Господин Кайку никога не беше виждал Глупи, но дори и да го беше виждал, нямаше да прояви към него особен интерес. Обаче господин Кайку добре знаеше, че всеки контакт с далечния космос е уникален. Няма граници на разнообразието във Вселената. Да се предвиди, без да има налице познания, да се приеме непознатото за познато или да се съди по аналогия — всичко това можеше да докара само беди.

Заместник-секретарят прегледа списъка, за да види кого би могъл да изпрати. Служителите му бяха професионалисти и до един биха се справили с какъвто и да е необичаен и изискващ върховна намеса юридически въпрос, що се отнася до извънземните същества, но кой от тях беше сега на Земята, кой нямаше задача? Хм...

Сергей Гринбърг, тъкмо той е подходящ. Отдел „Търговско разузнаване“ можеше да се справи и без шеф за ден-два. Господин Кайку натисна съответното копче.

— Сергей?

— Да, шефе!

— Зает ли си?

— Ами... и да, и не. Гриза си ноктите и се мъча да измисля причина, поради която данъкоплатците да ми дават още пари.

— А налага ли се? Изпращам ти долу копие от един доклад.

Господин Кайку внесе името на Гринбърг в системата, пусна материала в изходящата кутия и изчака няколко секунди, докато видя, че Гринбърг го взема от своята кутия.

— Прочети го!

Гринбърг го прочете, после вдигна очи.

— Какво следва, шефе?

— Свържи се с местния съдия и му съобщи, че ще се намесим по юридически път, после заминавай и провери случая лично.

— Вашите желания са заповед за мене, кралю! А може и пари да събера, ако тази твар се окаже земна. Залагам две към едно, че е така. Ако ли не е, имам начин да го установя.

— Няма да се хвана, много ти е висок облогът. Все пак положението може и да е особено, не бива да рискуваме.

— Ще поставя селяндурите на място, шефе. Къде е тая паланка? Уествил се казваше, нали?

— От къде да знам? Копието е пред тебе.

Гринбърг погледна листа.

— Виж ти! Кой би могъл да предположи? Намира се в планината. Може да отидат две-три седмици, шефе. Няма ли да ви стане напечено?

— Ако се забавиш повече от три дни, ще ти отбия закъснението от годишната отпуска.

Господин Кайку прекъсна връзката и се зае с други въпроси. Проведе десетина разговора, разчисти до дъно входящата кутия (но скоро материалите отново се натрупаха), а после забеляза, че е дошло време за срещата с рарджилианеца. Мравки полазиха по цялото му тяло и той взе трескаво да рови из чекмеджетата — търсеше специалните хапчета, които докторът го предупреди да не взема твърде

често. Тъкмо глътна лекарството и лампичката за връзка със секретарката му взе да премигва.

— Сър? Дошъл е доктор Фтамъл.

— Покани го да влезе.

След което господин Кайку взе да мънка на езика, който неговите прадеди бяха използвали, за да правят разни заклинания — например заклинания против змии. Когато подвижната врата се плъзна и се отвори, на лицето на заместник-секретаря вече беше изписано изражение, подходящо за среща с видни посетители.

ГЛАВА III

НЕУМЕСТЕН ВЪПРОС

Намесата на Департамента по космическите въпроси в историята с Глупи не забави делото — напротив, ускори го. Господин Гринбърг се свърза по телефона с местния съдия, помоли да използва съдебната зала и помоли също така всички страни и свидетели да се явят в съда на следващата сутрин в десет часа — включително, разбира се, и извънземното създание, станало причина за цялата неразбория. О'Фаръл, съдията, се противопостави на последното изискване.

— Наистина ли желаете да дойде и тази... твар?

Гринбърг обясни, че на всяка цена държи да присъствува и извънземното, тъй като именно връзката на това същество със случая е станала причина за тяхната намеса.

— О'Фаръл, ние, хората от Департамента, нямаме намерение да се бъркаме в работата ви. След като видя извънземното и задам пет-шест въпроса, сигурно ще се оттегля, което ще е добре дошло и за двама ни. Това така наречено извънземно е единствената причина да ви посетя. Така че ви моля зверчето да присъствува.

— Но това е прекалено голям звяр, за да се побере в съдебната зала! Макар да не съм го виждал от няколко години, чух, че дори е пораснал, а той и тогава нямаше да се побере. Не можете ли да го посетите там, където е сега?

— Мога, макар че страдам от предрассъдъка всичко, което е свързано с едно дело, да се събира на едно място. Къде се намира той?

— Затворен е в жилището си при своя собственик. Живеят на няколко мили извън града.

Гринбърг се замисли. Не беше претенциозен и му беше все едно какво яде и къде спи, но когато работата опреше до Департамента, той се ръководеше от правилото да кара другите да се поразмърдат — иначе огромната маса от задачи нямаше да се отхвърли.

— Иска ми се да избегна това пътуване извън града, понеже възнамерявам да задържа кораба и по възможност да се върна в

столицата утре следобед. Имам спешна работа... става въпрос за марсианския договор.

Когато искаше някой извън Департамента да побърза, Гринбърг редовно тръсваше въпросната измислица.

О'Фаръл каза, че ще изпълни искането.

— Ще издигнем временна постройка в градината пред съда.

— Чудесно! До утре, О'Фаръл. Благодаря за всичко!

Преди два дни, когато Глупи излезе да се поразходи, съдията О'Фаръл беше заминал на риболов. Докато се върне, бяха поразчистили поразииите, а освен това той си имаше и установен принцип: избягваше да чете или да дава ухо на разни сведения, както и да събира слухове за дела, които може да му се наложи да гледа. Когато позвъни на Драйзър — шефа на Сигурността, — не очакваше, че ще има затруднения за придвижването на Глупи.

Драйзър избухна не на шега.

— Да не си се побъркал, О'Фаръл?! — попита го той.

— Моля? Какво те прихваща, отче?

Драйзър се опита да му обясни. Съдията отхвърли възраженията му. Впоследствие и двамата се обадиха на кмета. Кметът обаче беше ходил на същия риболов, затова взните натежаха в полза на О'Фаръл. Каза буквално следното: „Драйзър, изненадваш ме. Не можем да си позволим един важен служител от Федерацията да остане с впечатлението, че нашето селище е толкова затънтено, та не сме в състояние да се справим с такава дреболия.“ Полицаят изпъшка и позвъни в завода за метални конструкции, снабдяващ планинските щати.

Драйзър реши да придвижи Глупи на зазоряване, за да го прибере в постройката, преди по улиците да бъде пълно с народ. На никого обаче не хрумна да уведоми Джон Томас и в четири часа сутринта той така се стресна, че му призля. Събудиха го тъкмо когато сънуваше кошмар и отначало момчето си помисли, че с Глупи се е случило нещо ужасно.

Положението се изясни, но Джон Томас не се включи да помага — той беше от мудните хора, от хората, чието равнище на кръвна захар

сутрин е паднало, така че не стават за нищо, прели добре да похапнат. И Джон Томас настоя да направи именно това.

Главният полицай изглеждаше ядосан. Госпожа Стюарт като всяка майка реши, че тя най-добре може да се справи, и каза:

— Но, миличък, не смяташ ли, че ще е по-хубаво, ако...

— Най-напред ще закуся. Глупи също.

Драйвър се намеси:

— Млади човече, заемаш погрешна позиция. Преди да се усетиш, ще се забъркаш в още по-голяма каша. Тръгвай. Ще закусиш в града.

Момчето не отстъпваше. Майка му каза рязко:

— Джон Томас, няма да бъде твоята, чуваш ли? Инатиш се също като баща си!

Подмятането на баща му го настрои още повече в нежеланата посока и момчето каза с горчивина:

— Защо не си на моя страна, мамо? В училище ни учеха, че един гражданин не може да бъде измъкван от дома си всеки път, когато полицията си го науми. Но ти, изглежда, желаш да помогнеш на него, а не на мене. На чия страна си?

Майката погледна изумено момчето, понеже от дълго време то покорно ѝ се подчиняваше. И каза:

— Джон Томас! Как си позволяваш да говориш така на майка си?

— Правилно — подкрепи я Драйвър. — Дръж се прилично с майка си, иначе ще опиташ колко е тежка ръката ми. Е, не в качеството ми на полицай, разбира се. Това, което ни най-малко не мога да търпя, е ако едно момче се държи грубо с по-възрастните — каза полицаят, разкопча куртката си и измъкна отвътре един сгънат лист хартия. — Сержант Мендоса ме осведоми как си се заяждал оня ден, така че дойдох подготвен. Ето ти документа! Е, сега ще дойдеш ли? Или трябва да те мъкна насила?

Полицаят стоеше и удряше с листа по дланта си, но не го подаде на Джон Томас. Ала когато момчето посегна да го вземе, той не се възпротиви и изчака, докато го прочете. Накрая му каза:

— Е, доволен ли си?

— Това е призовка за съда — уточни Джон Томас. — Нарездат ми да се явя и да заведа Глупи.

— Точно така.

— Но тук пише „в десет часа“. Не пише, че най-напред не мога да закуся, стига да бъда на място в десет!

Драйзър дълбоко пое въздух — видя се как гръдният му кош се разширява. Лицето му, вече зачервено, потъмня, но той не каза нищо.

Джон Томас се обади:

— Мамо, отивам да си приготвя закуска. Да приготвя ли и за тебе?

Госпожа Стюарт погледна Драйзър, после погледна сина си и прехапа устни.

— Не си прави труда — сърдито каза тя. — Аз ще направя закуската. Господин Драйзър, ще пиете ли кафе с нас?

— Моля? Много мило, че ме каните, госпожо. С удоволствие ще пия. Цяла нощ не съм мигнал.

Джон Томас погледна майка си и Драйзър.

— Ще изтичам да видя как е Глупи. — Поколеба се, после добави: — Извинявай, че се държах грубо, мамо.

— Да не говорим повече за това — хладно каза тя.

Джон Томас се готвеше да обясни някои неща за свое оправдание, но размисли и тръгна. Глупи леко хъркаше наполовина вътре в постройката, наполовина навън. Бдящото око беше вдигнато над главата му, както ставаше винаги, когато спеше. Окото се извъртя, щом Джон Томас се приближи, и го огледа, но тази част от Глупи, която стоеше на стража заради останалите части, позна момчето и звездната твар продължи да спи. Джон Томас се върна доволен въщи.

По време на закуската напрежението отслабна. След като момчето изяде две чинии с овесена каша, хапна пържени яйца с препечен хляб и изгълта две чаши какао, вече беше готово да се съгласи, че Драйзър изпълнява дълга си и не измъчва хората за собствено удоволствие. От своя страна полицаят под влиянието на храната реши, че момчето не е направило нищо особено и че една твърда ръка и малко пердах от време на време биха оправили нещата. Много лошо, че майка му го отглежда сама, има вид на приятна жена. Драйзър се опита да отопи от чинията останалите яйца със залък хляб, успя и каза:

— Вече се чувствавам по-добре, госпожо Стюарт, честна дума. Цяло щастие е за един вдовец да опита домашни гозби... Но няма да посмея да го спомена на хората си.

Госпожа Стюарт сложи ръка на устата си.

— Съвсем забравих за тях! След минутка ще има още кафе. Колко са?

— Петима. Но не се безпокойте, мадам. Те ще закусят, когато им свърши дежурството. — И той се обърна към Джон Томас: — Готов ли си за тръгване, младежо?

— Ами... — Джон Томас погледна майка си. — Защо не приготвиш закуска и за тях, мамо? Нали ще трябва да събудя Глупи и да го нахраня?

Докато събуди и нахрани Глупи, докато му обясни какво става, докато петимата патрулни полицаи изпият втората си чаша кафе след топлата закуска, всички вече се чувствуваха по-скоро на гости, отколкото на работа. Шествието потегли по пътя доста след седем часа.

Малко след девет успяха да вкарат Глупи в постройката, издигната пред съда. Глупи с удоволствие забеляза, че там мирише на стомана, и искаше да опита конструкцията. Джон Томас се принуди да бъде твърд с него. Влезе вътре, взе да му говори и да го милва и отвлече вниманието му, докато завариха вратата с кислород. Когато видя солидната стоманена клетка, Джони се обезпокои, понеже не беше стигнал дотам, да обяснява на Драйвър, че стоманата е повече от безполезна за Глупи.

Сега вече, изглежда, беше прекалено късно. При това Драйвър се гордееше с постройката. Не беше имало време да се излеят основи, затова главният полицай беше поръчал конструкция с тежки стоманени подпори, затворена от всички страни, освен откъм входа, докато приберат Глупи вътре.

„Е, толкова много знаят, че не са си направили труда да ме попитат“ — помисли си Джон Томас. И реши просто да предупреди Глупи да не изяжда и едно парченце от клетката, като го заплаши със страшно наказание. А оттам нататък щеше да се надява да не се случи нищо лошо.

Глупи беше склонен да спори — от негова гледна точка цялата работа изглеждаше не по-малко налепа, отколкото да се опиташ да затвориш едно гладно момче, като го оградиш със стена от торти. Един от работниците спря да заварява, остави окисжена и каза:

— Я, тая твар май говореше!

— Говореше, разбира се — потвърди Джон Томас, без да се впуска в подробности.

— Глей ти...

Човекът загледа Глупи, после отново се залови за работа. Не беше новост, че извънземните могат да разговарят с човешки глас, имаше такива случаи, особено по стереопредаванията, и човекът изглеждаше спокоен. След малко обаче пак се обади:

— Умът ми не го побира, животно, пък говори — съобщи мнението си той.

Джон Томас не му отвърна — не беше подмятане, на което може да се даде отговор.

Сега, понеже разполагаше с време, момчето искаше непременно да прегледа Глупи — имаше нещо, което го безпокоеше. Забеляза симптомите за пръв път на сутринта след пагубната разходка на Глупи — на местата, където биха били раменете на Глупи, ако имаше рамене, се бяха появили две подутини. Вчера му се видяха по-набъбнали и момчето се разтревожи, понеже преди това смяташе, че Глупи просто се е натъртил... Не че Глупи се натъртваше лесно...

Но подутините го притесняваха. Възможно е Глупи да се беше наранил по време на случайните „атлетически състезания“, в които бе участвувал. Изстрелът на господин Ито не го беше наранил — там, където куршумът се беше ударил в кожата, имаше малко обгоряло от барута, но нищо повече. Заряд, който би разрушил танк, за Глупи беше като ритника за магарето — можеше да го стресне, но не и да му навреди.

Дали пък самият Глупи не се беше наранил при преминаването през парниците? Не изглеждаше много вероятно. По-скоро се беше ударил при падането от виадукта. Джон Томас знаеше, че подобно падане би било пагубно за всяко земно животно с по-големи размери, за един слон например. Вярно, че Глупи като извънземно имаше такова устройство, че пред него слонът изглеждаше нежно създание, но все пак може и да се беше ударил лошо...

По дяволите! Подутините се бяха уголемили неимоверно, приличаха направо на тумори, а кожата, която ги покриваше, изглеждаше омекнала и изтъняла, доста различна от „бронята“, обвиваща целия Глупи. Джон Томас взе да се чуди дали същество като Глупи може да развие рак вследствие на... да речем, натъртване.

Нямаше представа и не познаваше никой, който да е наясно. Момчето не си спомняше Глупи да е бил болен, пък и баща му не беше споменавал за каквото и да е неразположение на любимеца им. Глупи си беше все един и същ — вчера, днес и винаги — само дето растеше.

Джон Томас реши вечерта непременно да прегледа дневника на дядо си, както и записките на працядо си. Може би беше пропуснал нещо...

Натисна подутините и се помъчи да подпъхне пръсти под тях. Глупи неспокойно се размърда. Момчето се спря и уплашено попита:

— Боли ли те?

— Не, гъделичка ме — отвърна му Глупи с детския си глас.

Отговорът не го успокои. Знаеше, че Глупи има гъдел, но можеше да го изпита само ако го погъделичкат с търнокоп например. Сигурно подутините бяха много чувствително място. Тъкмо се канеше да продължи с огледа, когато чу, че някой го вика някъде отзад.

— Джон! Джони!

Обърна се. Пред клетката стоеше Бети Сорънсън.

— Здравсти, Шампионке! — извика ѝ той. — Получи ли посланието ми?

— Да, но чак в осем часа. Знаеш правилата в общежитието. Здравсти, Глупи. Как си, душко?

— Добре — отвърна Глупи.

— Затова и ти го пратих на лента — обясни Джон Томас. — Тия идиоти ме измъкнаха от леглото по тъмно. Луди хора.

— Няма да ти навреди да видиш поне веднъж изгрева. Но защо е тази паника? Струва ми се, че делото беше насрочено за идната седмица.

— Така беше. Обаче е дошла някаква важна клечка от Департамента по космическите въпроси от Голямата свободна зона. Той ще организира гледането на делото.

— Какво?!

— Защо се чудиш?

— Защо се чудя ли? Как така защо? Не познавам тоя големец. Смятах, че ще се справям със съдията О'Фаръл... Неговите номера са ми известни. А един нов съдия... Просто не знам. От друга страна, нахвърлих планове, които нямах време да обмисля. — И Бети се намръщи. — Ще трябва да уредим отлагане на делото.

— Има ли смисъл? — попита я Джон. — Не е ли най-добре да се явим в съда и да кажем истината?

— Джони, ти си непоправим. Ако работата се състоеше само в това, нямаше да има съдилища.

— Може би това щеше да е определен напредък.

— Да, обаче... Виж какво, Смотаняко, престани да стоиш със скръстени ръце и да издаваш глупави звуци. След като ще трябва да се явяваме в съда след по-малко от час... — И тя погледна към часовниковата кула на старата съдебна сграда. — Не, времето е доста по-малко. Трябва да побързаме. Поне трябва да успеем да подадем иск за повреда на собственост.

— Глупости. Няма да мине, сигурен съм. Глупи не е собственост, не е парче имот.

— Хората застраховат и по една крава, по два коня, по десетина прасета. Дърводелецът може да застрахова инструментите си. Актрисата може да застрахова тоалетите си.

— Но това не е същото! И аз като тебе изкарах курса по търговско право в училище. Ще ти се смеят!

— Не вдигай нара. Това е част втора на същия закон. Ако показваш Глупи на карнавал за пари, той ще представлява „оръдие на твоя труд“, нали? Тяхна работа е да докажат, че не е така. От нас се иска да регистрираме Глупи като твое имущество, преди да са те осъдили.

— Ако не могат да глобят мене, ще глобят майка ми.

— Не, няма да могат. Проверих. Откакто баща ти е оставил средствата си под опека, юридически тя няма пукната пара.

— Такъв ли е законът? — недоверчиво я попита Джон.

— О, я стига! Законът е такъв, какъвто успееш да го изкараш пред съда.

— Бети, все гледаш да шмекеруваш — рече Джон Томас, като се промуши през пречките. Обърна се и добави: — Глупи, сега ще се върна. Не мърдай оттук!

— Защо? — попита Глупи.

— Няма какво да ти обяснявам. Ще ме чакаш тук.

— Добре.

На моравата пред сградата на съда имаше тълпа — хората зяпаха Глупи, превърнал се в знаменитост. Главният полицай Драйзър беше

наредил мястото да се ограда, а няколко полицаи стояха да пазят реда. Двата младежи се провряха под въжетата и се промъкнаха през тълпата до съдебното стълбище. Канцеларията на областния чиновник се намираше на втория етаж. Там завариха първия му заместник — една възрастна стара мома.

Госпожица Шрайбър, без много да му мисли, взе същото отношение към регистрирането на Глупи, каквото бе взел Джон Томас. Но Бети настоя, че не е работа на областния чиновник да решава дали в случая е правилно да става въпрос за движимо имущество, като същевременно цитира един съвсем измислен прецедент, когато един човек обявил за свое имущество повтарящото се ехо. Госпожица Шрайбър с нежелание попълни няколко бланки, прие скромната такса и им даде подпечатано копие от документа.

Беше вече почти десет часът. Джон Томас побърза да излезе и тръгна към долния етаж. Спря се, когато видя, че Бети стои пред монетен автомат за мерене на теглото.

— Хайде, Бети! — подкани я той. — Няма време за това!

— Изобщо не мисля да се претеглям — отвърна тя, като се взираше напрегнато в огледалото върху автомата. — Само проверявам как ми е гримът. Трябва да бъда на равнище.

— Изглеждаш добре.

— О, Джони, значи си можел да правиш комплименти!

— Това не беше комплимент. Да побързаме, искам да кажа нещо на Глупи.

— Задръж така и не увеличавай скоростта. Ще те отведе навреме.

Бети изтри грима от веждите си, отново ги изрисува в модерния стил на Мадам Сатана и реши, че така изглежда по-възрастна. Помисли да нарисува на дясната си буза орнамент, изобразяващ хвърлено зарче, но се отказа, понеже Джони всеки миг можеше да кипне. Тръгнаха бързо по стълбите и излязоха навън.

Доста повече минути им отне да обясняват на един полицаи, че трябва да идат оттатък кордона. Джони забеляза, че до клетката на Глупи стоят двама мъже, хукна нататък и се развика:

— Ей, вие двамата! Махайте се оттам!

Съдията О'Фаръл се обърна към него и взе да премигва.

— Какво се бъркаш, млади човече?

По-младият мъж също се обърна, но не каза нищо.

— Какво, какво! Аз съм собственикът. Глупи не обича непознати хора. Затова бъдете така любезни и си идете оттатък въжето. — След което се обърна към Глупи: — Няма нищо, миличък. Джони е тука.

— Здравейте, господин съдия!

— О, здравей, Бети!

Съдията я погледна, като явно се чудеше защо и тя е при тях, след което се обърна към Джон Томас:

— Ти сигурно си момчето на Стюартови. Аз съм съдията О'Фаръл.

— Така ли? Извинете ме, господин съдия — каза Джон Томас и ушите му порозовяха. — Помислих ви за любопитен зяпач.

— Много естествено е да се сбърка. Господин Гринбърг, това е момчето на Стюартови, Джон Томас Стюарт. Млади човече, да ти представя почитаемия Сергей Гринбърг, специален пълномощник на Департамента по космическите въпроси. — И съдията се огледа. — Хм... да... А това, господин пълномощник, е Бети Сорънсън. Бети, защо си изрисувала така глупаво лицето си?

Бети възмутено се въздържа да му отговори.

— За мене е чест да се запозная с вас, господин пълномощник.

— Можете да ме наричате просто Гринбърг, госпожице Сорънсън — каза Гринбърг и се обърна към Джони: — Имате ли роднински връзки с известния Джон Томас Стюарт?

— Аз съм Джон Томас Стюарт Единадесети — отговори Джони. — Предполагам, че имате предвид прапрапрадядо ми.

— Да, като че ли него. Роден съм на Марс, почти на една крачка от паметника му. Нямах представа, че в тая работа е забъркано вашето семейство. Може би после ще имате време да си поприказваме за марсианската история?

— Никога не съм бил на Марс — призна си Джони.

— Нима? Много интересно. Но вие сте още млад.

Бети слушаше така внимателно, че ушите ѝ почти потрепваха, и реши, че с този съдия, ако това наистина беше съдия, ще се справи още по-лесно, отколкото със съдията О'Фаръл. Все забравяше, че фамилиното име на Джони навеждаше на особени мисли... Особено след като нямаше поводи да си го припомня, поне не в Уествил.

Гринбърг продължи:

— Заради вас загубих два баса, господин Стюарт.

— Моля?

— Реших, че въпросното създание няма да се окаже от далечния космос, но грешката си е моя. Това едричко приятелче явно не е родено на Земята. Освен това бях не по-малко сигурен, че дори ако е извънземно, ще мога да определя откъде е. Не че се интересувам от екзотични животни, просто работата ми изисква да съм запознат с такива неща, най-малкото да съм виждал снимките им. Но и в този случай не ми провървя. Какво представлява вашият питомец, откъде е?

— Ами... Наричаме го просто Глупи, това му е името. Прадядо ми го е докарал с кораба „Огнена дия“ при второто си пътуване.

— Значи толкова отдавна? Е, това разбулва донякъде загадката, било е преди да има архив в Космическите въпроси... Всъщност още преди да е бил създаден Департаментът. И все пак не ми е ясно как това приятелче не се е превърнало в сензация за учебниците по история. Чел съм за „Огнена дия“ и си спомням, че те донасят много екзотични неща. Но не си спомням за вашия Глупи. А пък извънземните са били нещо необикновено за ония времена...

— Е, вярно... Да ви кажа, господине, капитанът на кораба не е знаел, че Глупи е на борда. Прадядо ми го пхнал в парашутната си торба и го вкарал незабелязано вътре. И го изнесъл по същия начин.

— В парашутната си торба ли? — изуми се Гринбърг, като гледаше огромното туловище на Глупи.

— Да, сър. Но тогава Глупи естествено е бил много по-дребен.

— Имам основания да не се съмнявам...

— Останали са снимки, бил е голям колкото кутре на шотландска овчарка. Е, с малко повече крака, разбира се.

— Хм... да. С повече крака. По-скоро ми напомня на трицератопс^[1], отколкото на коли. Не е ли скъпо да го изхранвате?

— О, не, Глупи е всеяден. Е, почти всеяден — побърза да се поправи Джон Томас, като хвърли притеснен поглед към стоманените пръчки. — Пък и може да изкара много време без храна. Нали можеш, Глупи?

Глупи лежеше, прибрал крака, като образец на безкрайно търпение, в какъвто можеше да се превръща в случай на нужда. Слушаше как приятелят му разговаря с господин Гринбърг, но

същевременно не изпускаше от очи Бети и съдията. А сега отвори огромната си уста и отговори:

— Мога, но не обичам.

Господин Гринбърг вдигна въпросително вежди и каза:

— Не предполагам, че е от тип, който има център на речта.

— Който има какво? А, да. Глупи говори още от времето, когато баща ми е бил дете, изведнъж се научил. Пропуснах да ви запозная. Ела тук, Глупи. Да ти представя господин Гринбърг, пълномощник.

Глупи изгледа Гринбърг с безразличие.

— Приятно ми е да се запознаем, господин пълномощник Гринбърг — изрече той ясно общоприетата фраза, но не се справи толкова добре с името и титлата.

— Хм... И на мене ми е приятно, Глупи — отвърна Гринбърг и докато гледеше втренчено извънземното, часовникът на кулата удари десет.

Съдията О'Фаръл се обърна към пълномощника:

— Десет часът е, господин Гринбърг. Мисля, че най-добре е да започваме.

— Спокойно — разсеяно му отвърна Гринбърг. — Делото не може да започне, преди ние да сме се появили. Интересува ме и тази страна на разследването. Господин Стюарт, какъв коефициент на интелигентност има Глупи в сравнение с човешките норми?

— Моля? О, искате да знаете относителната стойност в цифри? Нямам представа, сър.

— Господи, та няма никой не се е опитвал да я определи?

— Ами не, сър. Всъщност, да. По времето на дядо ми са правили някакви тестове, но дядо ми така се възмутил от начина, по който се отнасяли с Глупи, че изгонил екипа. Оттогава насам гледаме много-много да не срещаме Глупи с непознати хора. Но той е много умен. Можете сам да се уверите.

Съдията О'Фаръл обаче прошепна на Гринбърг: „Тая твар е умна колкото едно добро гонче, макар че отчасти повтаря като папагал човешката реч. Сигурен съм.“

Джон Томас се обади възмутено:

— Чух какво казахте, господин съдия. Просто сте предубеден.

Съдията понечи да му отговори, но Бети го прекъсна:

— Джони! Забравяш уговорката ни... Ти ще си мълчиш, а ще говоря аз.

Гринбърг не обърна внимание на прекъсването на разговора.

— А бил ли е правен опит да се научи езикът му?

— Моля?

— Хм... Явно не са опитвали. А може да е бил доведен тук прекалено малък и още да не е говорел. На собствения си език, искам да кажа. Но сигурно речта му е присъща. Ксенолозите са на мнение, че центровете на речта съществуват само в нервни системи, които ги използват. Тоест той не би могъл дори слабо да овладее човешката реч, освен ако и собственият му вид не използва речта като средство за общуване. Може ли да пише?

— Как би могъл, сър? Та Глупи няма ръце!

— Хм... да. Е, тогава с помощта на теорията може произволно да се допусне, че относителният му коефициент на интелигентност е някъде към 40. Ксенолозите са установили, че по-висшите типове, както и хората, имат три характеристики: центрове на речта, използване на ръцете и като следствие от първите две — съхраняване на писмени данни. Затова бихме могли да предположим, че видът на Глупи притежава само първата характеристика. Не сте ли изучавали ксенология?

— Почти никак, сър — призна смутено Джон Томас. — Прочел съм едва няколко книги, каквото намерих в библиотеката. Но в колежа възнамерявам да специализирам именно ксенология и биология на екзотичните видове.

— Поздравявам ви. Това е обширна и неизследвана област. Нямате представа колко е трудно да се намерят достатъчно ксенолози дори само за Космическите въпроси. Но друга е причината, поради която ви попитах за това. Както знаете, във вашия случай се наложи намесата на Департамента. Заради него. — Гринбърг посочи Глупи. — Има вероятност вашият питомец да е от раса, с която сме сключвали договори за зачитане правата на личността. Колкото и странно да ви се струва, един-два пъти се е случвало някой чужденец, посетил планетата ни, да бъде сметнат за див звяр и се е стигало до... как да го кажа... До неблагоприятни последици. — Гринбърг се намръщи, понеже си спомни ужасния потулен случай, когато един официален гост от семейството на ладорския посланик беше намерен одран и

препарирани в някакво магазинче за сувенири на Малките Антили. — Но тук няма такава опасност.

— О, и аз мисля, че няма. Глупи е... Просто той е член на нашето семейство.

— Именно.

И Гринбърг се обърна към О'Фаръл.

— Мога ли да се посъветвам насаме с вас, господин съдия?

— Разбира се, сър.

Двамата мъже се дръпнаха настрана, а Бети се приближи до Джон Томас.

— Работата е опечена. Само да не направиш още някой гаф! — прошепна му тя.

— Нищо не съм направил — възпротиви се той. — И кое те кара да мислиш, че ще бъде лесно?

— Личи си. Той те хареса, хареса и Глупи.

— Не виждам как това ще компенсират разрушенията приземен етаж на „Бон Марше“. Или пък всичките осветителни стълбове.

— Само гледай да не вдигаш пара и следвай указанията ми. Преди да приключи делото, те ще плащат на нас, не ние на тях. Ще видиш.

Недалече от тях Гринбърг разговаряше със съдията.

— Господин О'Фаръл, това, което видях, ме кара да мисля, че Департаментът по космическите въпроси трябва да се оттегли от този случай.

— Моля? Не ви разбирам, сър.

— Сега ще ви обясня. Искат ми се да отложат началото на делото с двайсет и четири часа, за което време заключенията ми да бъдат проверени в Департамента. След това мога да се оттегля и да оставя местните власти да довършат работата. Имам предвид вас, разбира се.

Съдията О'Фаръл се нацупи.

— Не ми се нравят отлаганията в последната минута, господин пълномощник. Винаги ми се е струвало нечестно да наредя на куп заети хора да се съберат, да бъдат парично оцетени и да им създам лични неудобства, а после да им съобща, че ще трябва да дойдат друг ден. Не съответствува на идеята ми за правосъдие.

Гринбърг се намръщи.

— Имате право. Да видим дали не можем да постигнем същото по друг начин. Това, което научих от Стюарт, ме навежда на мисълта, че този случай не изисква намеса в съответствие с ксенополитиката, макар че център на интерес е извънземно същество, което е законна причина за намеса, ако има нужда. Макар Департаментът да разполага с такава власт, тя се упражнява само при необходимост, за да се избегнат конфликти с чуждопланетните правителства. На Земята има стотици хиляди извънземни животни и повече от трийсет хиляди ксенианци — извънземни от нечовешки вид, които или живеят тук, или са на гости, но според сключените договори законът гледа на тях като на хора, въпреки че явно не са от човешката раса. Поради съществуването на ксенофобия, особено сред малокултурните слоеве... не, нямах предвид Уествил! Поради естеството на човешката природа всеки от тези чужденци е потенциален източник на усложнения в чуждопланетната политика. Простете ми, че повтарям неща, които знаете, но това са необходими, основни доводи. Департаментът ни не може да обикаля къде ли не, за да бърше носовете на всичките ксенопосетители, дори на ония, които имат носове. Нито разполагаме с толкова служители, нито имаме такива намерения. Когато някой ксенианец се забърка в каша, обикновено е достатъчно, ако уведомим местния съдия за нашите договорни задължения с родното място на чужденеца. Департаментът се намесва само в редки случаи. Моето мнение е, че вашият случай не е такъв. Най-напред изглежда, че според закона приятелят ни Глупи е „животно“ и...

— Нима се съмнявахте? — попита изненадано съдията.

— Обратното не беше изключено. Затова дойдох. Независимо обаче от ограничената способност на Глупи да говори, останалите му ограничения биха попречили на неговия вид да се издигне до равнището, приемано от нас за „цивилизовано“, следователно Глупи е животно. Следователно му се полагат обичайните права на животно предвид човешките закони. Следователно Департаментът няма отношение към случая.

— Ясно. Е, никой няма да се отнесе грубо с него, поне в моя съд.

— Разбира се. Но той не представлява интерес за Департамента по една съвсем различна причина. Да допуснем, че това създание е „човешко“ в смисъла, който законът, нравите и договорите са придали

на тази дума от времето, когато за пръв път е направен контакт с великата марсианска раса. Не че е така, но можеше да е така.

— Да предположим — съгласи се съдията О'Фаръл.

— Допускаме, че твърдението е вярно. Въпреки това делото не засяга Департамента, защото... Господин О'Фаръл, помните ли случая с „Огнена дия“?

— Смътно, още от началното училище. Не съм изучавал История на космическите полети, и положението на Земята е достатъчно объркано.

— Да, нали? И все пак „Огнена дия“ е предприел три от четирите междузвездни директни полета по време, когато такива полети са били безумие като плаването на Колумб например. Не знаели къде отиват, имали мъглява представа за обратния път... Всъщност корабът „Огнена дия“ не се завръща от третото си пътуване.

— Да, да, сега си спомних.

— Става дума за това, че младият Стюарт... Не мога да го наричам с трите му имена, нещо ми пречи... Та така, Стюарт ми каза, че това тромаво, глупашки усмихнато създание, е сувенир от втората експедиция на „Огнена дия“. Повече и не искам да зная. Нямаме договори с нито една от планетите, посетени от кораба, не търгуваме с тях, не си сътрудничим в нищо. По отношение на закона те не съществуват. Следователно единствените закони, които могат да се прилагат към Глупи, са собствените ни земни закони. Следователно Департаментът няма защо да се намесва, а дори да се намеси, един експерт като мене би бил задължен да вземе решение изцяло според земните закони. А вие сте по-компетентен по въпроса.

О'Фаръл кимна.

— Е, не възразявам да упражня правата си на съдия. Тогава да влизаме!

— Един момент. Предложих отлагане на делото, защото в случая има любопитни подробности. Искях да ми направят справки в Департамента, за да съм сигурен, че теорията ми е вярна и че съм взел под внимание всички прецеденти и закони. Готов съм обаче да се оттегля тутакси, ако можете да ме убедите в едно: това създание... Разбрах, че независимо от кроткия си външен вид, то се е занимавало с унищожение, дори е представлявало опасност, нали?

Съдията О'Фаръл кимна и каза:

— И аз научих подобно нещо. Неофициално, разбира се.

— А имало ли е някакво искане да бъде унищожено?

— Ами — позапъна се съдията. — Също по неофициален път научих, че такова искане ще бъде направено. Бях уведомен като частно лице, че шефът на полицията възнамерява да се обърне към съда с молба да се нареди животното да бъде унищожено с цел да се гарантира сигурността на населението. Получих подобни прошения и от частни лица.

Господин Гринбърг изглеждаше разтревожен.

— Такава ли била работата? А вашето отношение какво е, господин О'Фаръл? Ако бъдете председател на съда, ще позволите ли животното да бъде унищожено?

Съдията отговори:

— Въпросът ви е неуместен, сър.

Гринбърг почервеня.

— Извинете, но по някакъв начин трябва да си изясня позицията ви. Нали си давате сметка, че екземплярът с уникален? Независимо какво е направил и колко е опасен, макар че, да си призная, никак не съм убеден в това. Независимо от всичко той представлява интерес за науката и в този смисъл следва да бъде запазен. Можете ли да ми дадете уверения, че няма да наредите да бъде унищожен?

— Млади човече, вие ме подучвате да предреша едно дело или част от него. Държанието ви е напълно неуместно!

Драйвър, шефът на полицията, избра тъкмо този неподходящ момент, за да се появи. Явно бързаше.

— Господин съдия, търсих ви къде ли не. Ще се гледа ли делото? Разполагам със седем полицаи, които...

О'Фаръл го прекъсна.

— Шефе, запознай се с господин пълномощника Гринбърг. Господин пълномощник, това е шефът на нашата Сигурност.

— Моите почитания, шефе.

— Приятно ми е да се запознаем, господин пълномощник. Господа, става въпрос за делото. Бих искал да зная...

— Шефе — побърза да го прекъсне съдията, — просто предай на съдебния пристав да има готовност. А сега ни остави насаме, ако обичаш.

— Ама... — понечи да протестира Драйзър, но млъкна и се оттегли заднешком, като си промърмори нещо, за което бихме могли да извиним един притеснен полицай. О'Фаръл отново се обърна към Гринбърг.

По време на това прекъсване пълномощникът бе успял да си припомни, че от него не се очаква да проявява лични чувства. Затова каза примирително:

— Оттеглям въпроса си, господин съдия. Нямах намерение да върша нещо неуместно. — И се засмя. — При други обстоятелства бихте ме изправили да отговарям за обида на съда, а?

О'Фаръл се усмихна насила.

— Не е изключено.

— Хубав ли е затворът ви? Натрупали са ми се седем месеца отпуска, а нямам възможност да я използвам.

— Не бива да се преуморявате, млади човече. Аз например винаги намирам време да ходя на риболов, колкото и дела да имам. „Аллах не отнема от предопределеното на човека време часовете, използвани за риболов.“

— Хубава мъдрост. Но аз още имам един проблем. Нали знаете, че бих могъл да настоя за отлагане, докато се посъветвам с Департамента?

— Разбира се. И най-добре е да го сторите. Решението ви не бива да се повлиява от моето мнение.

— Вярно. Но аз съм съгласен с вас. Когато едно дело се отлага в последната минута, настъпва бъркотия.

Господин Гринбърг си помисли, че ако се отнесеше до Департамента по повод на този странен случай, значи щеше да се съветва с господин Кайку... И вече му се счуваше как заместник-секретарят с отвращение подхвърля забележки за „инициативата“ и „отговорността“, как казва: „За бога, няма ли някой друг в тая лудница, способен да вземе едно просто решение?“ И тогава Гринбърг най-после си науми какво да прави.

— Струва ми се, че за Департамента ще бъде най-добре да продължа намесата си. Ще участвувам поне в първото заседание.

О'Фаръл широко се усмихна.

— Разчитах на това. С нетърпение очаквам да чуя как пледирате. Виждам, че вие, господата от Космическите въпроси, понякога имате

необичаен поглед към законите.

— Наистина ли? Дано не е така. Имам намерение да не посрамя Харвардския юридически факултет.

— Там ли сте учили? Аз също. Още ли е пълно с луди глави?

— Да, поне по мое време беше така.

— Виж ти, малък е светът. Неприятно ми е, че прехвърлям такова дело на състудент. Боя се, че ще си имате работа с костелив орех.

— Не е ли така с всички дела? Е, да започваме с фойерверка. А защо не съдим заедно? И бездруго сигурно вие ще трябва да довършите делото.

И те тръгнаха към съда. Полицейският началник Драйзър, който кипеше от гняв на няколко крачки от тях, видя, че О'Фаръл го е забравил. Понечи да го настигне, но после забеляза, че момчето на Стюартови и Бети Сорънсън все още стоят край клетката. Бяха събрали глави и не обърнаха внимание, че двамата съдии тръгнаха. Драйзър с бързи крачки отиде при тях.

— Ей, влизай вътре, Джон Стюарт! Трябваше да бъдеш в съдебната зала още преди двайсет минути!

Джон Томас, изглежда, се стресна.

— Но аз мислех, че... — започна той, след което видя, че съдията и господин Гринбърг са изчезнали. — Почакайте само минутка, господин Драйзър... Трябва да кажа нещо на Глупи.

— Няма какво да казваш на звяра сега. Идвай!

— Но, шефе...

Господин Драйзър сграбчи момчето за ръката, тръгна напред и понеже беше по-тежък от Джон Томас поне с петдесет килограма, го повлече след себе си. Бети се намеси:

— Отец Драйзър! Бива ли да се държите толкова лошо?

— Много взе да ми досаждаш, млада госпожичке — отвърна й Драйзър и продължи да тегли Джон Томас подире си. Бети замълча и тръгна след тях. Помисли си да спъне полицаия, но се отказа.

Джон Томас се подчини на неизбежното. В последния миг възнамеряваше да внуши на Глупи, че се налага да стои кротко в клетката, да не излиза и да не яде стоманените пръти. Но господин Драйзър му попречи. Джон си помисли колко много от възрастните хора на света прекарват голяма част от времето си да пречат на младите.

Глупи не пропусна да забележи, че и едната, и другата двойка си отидоха. Стана и туловището му изпълни ограденото пространство. Загледа се подир Джон Томас, като се чудеше какво да прави. Отърка се леко в пръчките и те изскърцаха. Бети се обърна и каза:

— Глупи! Чакай вътре. Ще се върнем.

Глупи остана прав. Гледаше подире им и си мислеше. Заповед, изказана от Бети, всъщност не беше истинска заповед. Или пък беше? Имаше разни случаи в миналото, за които си струваше да поразсъждава. Накрая отново си легна.

---

[1] Дълго до 10 м изкопаемо трирого животно. — Б.пр. ↑

ГЛАВА IV

ИЗПРАВЕН ПРЕД СЪДА

Когато О'Фаръл и Гринбърг влязоха в съдебната зала, приставът призова присъстващите към ред. Разговорите заглъхнаха и хората взеха да си търсят места. Един млад човек с шапка на главата, окичен с апаратура, препречи пътя на двамата колеги.

— Не мърдайте! — спря ги той и ги снима. — И още веднъж... Хайде, господин съдия, усмихнете се, все едно че пълномощникът току-що ви е разправил нещо смешно!

— Стига и една снимка. И си свалете шапката — направи му забележка О'Фаръл, като бързо се промъкна край него. Човекът сви рамене, но не си свали шапката.

Когато се приближиха до съдебния секретар, той вдигна глава. Лицето му беше зачервено и потно, а пред него, на мястото на съдията, имаше пръснати инструменти.

— Извинете, господин съдия — каза той. — Един момент... — И като се наведе над микрофона, изрече: „Проба... едно, две, три, четири... Синсинати... Седемдесет и седем...“ После погледна нагоре и каза: — Уредбата за записи и днес ми създаде главоболия.

— Трябваше да я проверите предварително.

— И на вас да се беше случило, господин съдия, нямаше да намерите техник... Както и да е. Проверих я и отначало вървеше като по вода. После, в десет без десет, я включих, изгоря един транзистор и беше безкрайно трудно да се определи къде е повредата.

— Ясно — прекъсна го сприхаво съдията, ядосан, че това става в присъствието на изтъкнат гост. — Бихте ли махнали инструментите от мястото ми?

Гринбърг побърза да каже:

— Ако нямате нищо против, по-добре да не използваме съдийското място. Да се съберем около кръгла маса като при военен съд. От опит зная, че тогава нещата вървят по-бързо.

О'Фаръл посърна.

— В този съд винаги съм се придържал към установения ред. Намирам, че има смисъл.

— Разбирам ви. Предполагам, че онези от нас, които още гледат дела, се отпускат по силата на навика. Но има нужда и от промени. Вземете например обичаите на Минатар. Да речем, че от учтивост решите да спазвате техния ред при гледането на едно дело... Според тях един съдия пет пари не струва, ако, преди да се качи в Съдийското кълбо, не се подложи на очищение, като пости, след което стои вътре, без да яде и да пие, докато произнесе присъдата. Честно казано, не бих могъл да го направя. А вие?

Съдията О'Фаръл изпита раздразнение от факта, че бърбият млад човек си позволява да допуска съществуването на паралел между изисканите ритуали в неговия съд и някакви дивашки обреди. Стана му неудобно, като си спомни трите купчини с овесени питки, гарнирани с наденица и яйце, с които бе започнал деня.

— Е... Всяко време с нравите си — каза той заядливо.

— Точно така. Благодаря ви, че се съобразявате с мене.

И Гринбърг даде знак на пристава. Преди О'Фаръл да проумее, че старият закон е бил цитиран само за да бъде отхвърлен, Гринбърг и приставът започнаха да местят заседателните маси и да ги събират накуп. Не след дълго около тази съставна голяма маса вече седяха петнайсетимата заседатели, а Гринбърг изпрати пристава да донесе пепелници. После се обърна към съдебния секретар, който вече седеше със слушалки пред контролното табло, наведен над апаратурата в неудобната поза, която заемат електронните техници:

— Работи ли вече уредбата?

Секретарят потри ръце.

— Безупречно.

— Чудесно. Обявете съдебното заседание за открито.

Секретарят събщи по микрофона времето, датата, мястото, естеството и юрисдикцията на заседанието, името и титлата на председателстващия експерт, като при прочитането произнесе погрешно собственото име на Гринбърг, но Гринбърг не го поправи. Влезе приставът, натоварен с пепелници, и побърза да каже: „Внимание! Тишина! Всички, които имат работа със съда, да се приближат към...“

— Оставете това — прекъсна го Гринбърг. — Благодаря ви все пак. Присъстващите съдебни заседатели ще проведат предварителното гледане на делото по който и да е въпрос и по всички въпроси, взети заедно, имащи отношение към деянията, извършени миналия понеделник от едно извънземно същество, живеещо тук и известно под името Глупи. Имам предвид големия звяр, затворен в клетката пред сградата на съда. Моля приставът да донесе негов диапозитив и да го прожектира.

— Веднага, господин съдия!

— Съдът желае да съобщи, че това заседание може да приключи с вземане на окончателно решение по някой от въпросите или по всички въпроси като цяло по всяко време, ако намери за необходимо, което решение подлежи на обсъждане и отхвърляне по всяко време. С други думи, не сдържайте протестите си, първият ден от делото може да се окаже последен. И още нещо... Съдът е готов да приеме петиции за извънземното същество, както и да изслуша различни мнения.

— Имам въпрос, господин съдия.

— Моля.

— На вниманието на съдебните заседатели: клиентите ми и аз не възразяваме, че се започва предварително разследване. Ако обаче се стигне до заключителния етап, ще се придържаме ли към общоприетите процедури?

— Този съд, свикан от Федерацията и действащ в съгласие с юридическото тяло, наречено „Обичаи и цивилизации“, с което планетите, членки на Федерацията или други цивилизации, поддържат дипломатически отношения, не се ограничава до местните процедури. Задачата на този съд е да установи истината, посредством която да вземе справедливо решение... съобразно със Закона. Съдът не възнамерява да не зачита местните закони и обичаи, освен ако не са в пълен разрез с Върховния закон. А в случаите, когато местните закони са превърнати в ритуали, съдът ще пренебрегне формалностите и ще си върши работата. Ясен ли съм?

— Струва ми се, да, сър. Може да направя възражение по-късно.

Дребният мъж на средна възраст, който говореше, явно изглеждаше смутен.

— Всеки има право да изкаже съображенията си по всяко време и по каквато и да е причина. Мнението му ще бъде взето под внимание.

Същевременно имате право да обжалвате и моите решения. Обаче... — Гринбърг спря и сърдечно се усмихна. — Съмнявам се дали ще има голяма полза от това. Досега съм имал късмет и решенията ми никога не са били отхвърляни.

— Моето намерение не беше да намеквам, че съдът не е надлежно... — сковано започна да му обяснява човечецът.

— Естествено, естествено. Да започваме! — И Гринбърг вдигна куп книжа. — Налице е граждански иск с ищец търговската корпорация „Бон Марше“ и ответници Глупи, Джон Томас Стюарт ХІ... („Това име все още ме притеснява“ — прошепна тихичко Гринбърг на О'Фаръл) и Мари Брандли Стюарт, както и още един иск, от компанията Западно взаимозастрахователно дружество, застраховала „Бон Марше“. Има и трети иск със същите ответници, направен от К. Ито и неговата застрахователна компания Произшествия на Нови светове, както и четвърти иск, от кметството на Уествил, при същите ответници. Последният иск е от госпожа Изабел Донахю. Внесени са и актове за нарушения: един за приютяване на опасно животно, втори за небрежност при отглеждането на животното, трети за престъпно нехайство и четвърти за нарушаване на обществения ред.

Лицето на Джон Томас постепенно придоби бял цвят. Гринбърг забеляза това и му подхвърли:

— Не са пропуснали много, а, синко? Не унивай. Осъдените винаги получават обилна закуска.

Джон Томас измъчено се усмихна. Бети потърси под масата коляното му и го потупа окуражително.

В купа имаше още един документ. Гринбърг го премести при другите, без да го прочете на глас, та да се запише. Беше петицията на полицейския началник от името на градската управа с молба съдът да постанови унищожаването на опасното животно, известно под името Глупи и по-нататък наричано... и т.н., и т.н. Вместо да го прочете, Гринбърг погледна събралите се и кача:

— А сега, представете се. Да започнем с вас, сър.

Човекът, към когото се обърна, беше адвокатът, поставил под въпрос методите на съда. Той се представи като Алфред Шнайдър и събщи, че представя както „Бон Марше“, така и Западното дружество. Посочи и мъжа редом с него: господин Деграс, управител на магазина.

— Така. Следващият, моля.

Гринбърг установи, че присъствуват всички страни заедно с адвокатите си. Освен него бяха изброени съдията О'Фаръл, Джон Томас, Бети, началникът на полицията Драйзър и следните лица: госпожа Донахю и адвокатът ѝ господин Бийнфийлд, Шнайдер и Деграс като представители на „Бон Марше“, господин Ломбард, градският прокурор на Уествил, адвокатът на застрахователната компания и на господин Ито, синът на господин Ито (явил се вместо баща си), полицаите Карнес и Мендоса (като свидетели) и майката на Джон Томас заедно с господин Посъл, семейния адвокат. Гринбърг се обърна към Посъл:

— Предполагам, че се явявате като представител и на господин Стюарт.

— За бога, не! — прекъсна го Бети. — Аз представям Джони.

Гринбърг я погледна въпросително.

— Тъкмо се канех да ви политам какво търсите тук. Имате ли адвокатски права?

— А, не. Просто съм негов съветник.

О'Фаръл се наведе към Гринбърг и прошепна:

— Това е абсурдно, господин пълномощник? Разбира се, че тя не е никакъв адвокат. Познавам девойчето. Много е мила, но да си призная, мисля, че не е съвсем с всичкия си. — И добави сурово: — Бети, нямаш работа тук. Напусни залата и престани да ни правиш на идиоти.

— Вижте какво, господин съдия...

— Един момент, госпожице — намеси се Гринбърг. — Компетентна ли сте да действувате като съветник на господин Стюарт?

— Разбира се. Аз съм съветникът, от когото той има нужда.

— М-да. Сериозно основание, но може би недостатъчно — подхвърли Гринбърг. После се обърна към Джон Томас: — Отговаря ли казаното на истината?

— О, да, господине!

Съдията О'Фаръл прошепна: „Не прави това, синко! Ще анулират заседанието!“ Гринбърг му прошепна в отговор: „И аз се боя от такова последствие“, намръщи се, сетне попита господин Посъл:

— Готов ли сте да представяте както майката, така и сина?

— Да.

— Протестирам! — обади се Бети.

— Моля? Нима интересите на господин Стюарт няма да бъдат по-добре защитени, ако са в ръцете на адвокат, а не във вашите ръце? Не, не ми отговаряйте, искам да зная мнението на господин Стюарт.

Джон Томас почервения, но успя да смънка:

— Предпочитам нея.

— Защо?

Бети каза презрително:

— Защо ли? Затова, защото майка му не обича Глупи. Пък и...

— Не е истина! — рязко я прекъсна госпожа Стюарт.

— Истина е... Пък и тая древна вкаменелост Посъл приглася на майка му. Искат да се отърват от Глупи, и двамата го искат!

О'Фаръл се изкашля в кърпичката си. Посъл стана моравочервен. Гринбърг каза тежко:

— Млада госпожице, сега ще станете и ще се извините на господин Посъл!

Бети погледна пълномощника, сведе очи, изправи се и каза покорно:

— Господин Посъл, извинявайте, че сте вкаменелост. Всъщност искам да кажа извинявайте, че ви нарекох вкаменелост.

— Седнете — невъзмутимо я подкани Гринбърг. — И от сега нататък се дръжте прилично. Господин Стюарт, никой не може да ви задължи да вземете съветник, когото не искате. Но така ме поставяте в затруднено положение. Според закона вие сте непълнолетен, а сте избрали за съветник друг непълнолетен, едно момиче. Този факт не е във ваша полза, особено след като делото се записва. — И Гринбърг потърка брадичката си. — Да не би вие... или вашата съветничка... или двамата заедно да се стремите към неправилно провеждане на процеса, та да се обяви за невалиден?

— Съвсем не, сър — каза Бети, която изглеждаше самата невинност. Всъщност тя бе обмислила една подобна възможност, без да сподели това с Джони.

— Хм...

— Господин съдия...

— Да, господин Ломбард?

— Положението ми се вижда направо нелепо. Момичето няма нужния ценз. Не е член на адвокатската колегия и е ясно, че не може да

изпълнява функциите на адвокат. Неприятно ми е, че заемам позиция, от която си позволявам да поучавам съда, но е ясно какво трябва да се направи: да се изведе момичето извън залата и да се посочи съветник. Ще ми позволите ли да ви припомня, че общественият защитник присъствува тук и е готов да поеме случая?

— Ще ви позволя. Това ли е всичко, господин прокурор?

— Да, ваша милост.

— Позволете ми тогава да ви уведомя, че съдът намира за признак на лош вкус факта, че се опитвате да го поучавате. Нека ви бъде за последен път. Но аз... Да, ваша милост.

— Този съд ще прави собствените си грешки по собствен начин. В съответствие с правилника, постановил създаването на такъв съд, не е необходимо един съветник да притежава юридическа компетентност, или, както казахте, „да бъде член на адвокатска колегия“, тоест практикуващ адвокат. И ако това правило ви се струва необичайно, мога да ви уверя, че на наследствените адвокати жреци от Дефлай то се вижда още по-необикновено. Но по същността си това правило е приложимо навсякъде. Все пак благодаря ви за предложението. Може ли да видим пред нас обществения защитник?

— Ето ме, ваша милост. Казвам се Сайръс Андрус.

— Благодаря ви. Готов ли сте да поемете случая?

— Да. Но се нуждая от отсрочка, за да се посъветвам с ръководството.

— Естествено. Е, господин Стюарт, да назначи ли съдът господин Андрус за ваш съветник или за помощник-съветник?

— Не!

И този път отговори Бети.

— Питам господин Стюарт, госпожице Сорънсън. Е?

Джон Томас хвърли поглед към Бети.

— Не, ваша милост.

— А защо?

— Аз ще ви обясня — намеси се Бети. — Говоря по-бързо от него, затова и съм негов съветник. Не сме съгласни да посочите господин Андрус, тъй като в една от ония дивотии, които са подготвили против Глупи, ни обвинява градският прокурор. А когато господин Андрус и градският прокурор не се преструват, че водят битки в съда, те са съдружници в обща кантора.

Гринбърг погледна Андрус.

— Вярно ли е това, сър?

— Да, вярно е, че сме съдружници, ваша милост. Както разбирате, градът е малък и...

— Напълно разбирам. Разбирам обаче и възраженията на госпожица Сорънсън. Благодаря ви, господин Андрус. Можете да седнете.

— Господин Гринбърг?

— Какво има още, госпожице?

— Мога да облекча малко положението ви. Знаете ли, понеже имах гадното предчувствие, че ще си направят труда да не ме допуснат до заседанието, подготвих всичко предварително. Аз съм съсобственик.

— Съсобственик?

— Съсобственик на Глупи. Вижте! — Тя извади от чантата си някакъв лист и му го подаде. — Разписка за продажба, съвсем законна, както си му е редът. Поне трябва да е такава, съставих я по учебника.

Гринбърг внимателно разгледа документа.

— Постановката изглежда правилна. С вчерашна дата, което ще рече, че от гражданска гледна точка доброволно поемате отговорността според собствените си интереси, без да имате отношение към евентуални престъпни деяния преди тази дата.

— Пфу! Няма никакви престъпни деяния!

— Това тепърва ще се установи. И не казвайте „пфу!“, не е съдебен термин. Въпросът тук е дали прехвърлилият собствеността може да представя интересите си. Кой е собственик на Глупи?

— Как кой, Джони! Завещан му е от баща му.

— Така ли? Признавате ли това твърдение, господин Посъл?

Господин Посъл шепнешком се допита до госпожа Стюарт, а после отговори:

— Признаваме, ваша милост. Съществува, наричано Глупи, е наследствена собственост на Джон Томас Стюарт, малолетен. Издръжката на госпожа Стюарт постъпва чрез сина ѝ.

— Много добре — каза Гринбърг и подаде документа на съдебния секретар. — Прочетете го, за да се запише.

Бети се успокои.

— Така че, ваша милост, можете да посочите когото искате за защитник, стига да не ми пречат да изкажа съображенията си.

Гринбърг въздъхна.

— Ако го направя, ще има ли голяма разлика?

— Струва ми се, не.

— Да се протоколира, че вие двамата, след като бяхте надлежно предупредени и посъветвани, настоявате да бъдете свои съветници. Съдът за жалост поема задължението да защитава правата ви и да ви насочва в рамките на закона.

— О, не се безпокойте, господин Гринбърг. Ние ви имаме доверие.

— По-добре да го нямахте — сухо каза той. — Но да продължаваме. Човекът в дъното... Кой сте вие?

— Аз ли, господин съдия? Кореспондент на „Галактична преса“. Казвам се Хови.

— Така ли? Секретарят ще представи препис за печата, а аз ще бъда на разположение за обичайното интервю по-късно, ако има желаещи. Няма обаче да публикувате моя снимка с това същество, с Глупи. Има ли в залата други журналисти?

Станаха още двама.

— Приставът ще сложи столовете за вас отвъд преградата.

— Добре, господин съдия. Но първо...

— Моля, минете оттатък преградата — повтори Гринбърг и се огледа. — Струва ми се, че няма повече външни лица. Не, остава онзи господин. Вашето име, сър?

Въпросният човек се изправи. Беше облечен с официално сако, раирани сиви панталони и излъчваше чувство за собствено достойнство.

— За сведение на уважаемия съд името ми е Омар Есклунд, доктор по философия.

— Дали уважаемият съд има нужда от това сведение, доктор Есклунд? Явявате ли се страна в някоя от споменатите точки?

— Да, сър. Дошъл съм в качеството на *amicus curiae*, приятел на съда.

Гринбърг се намръщи.

— Съдът предпочита сам да избира приятелите си. Изложете становището си, докторе.

— Сър, с ваше позволение аз съм главен секретар на лигата „Запазете земята за хората“. — Гринбърг едва чуто изпъшка, но Есклунд не го забеляза, понеже тъкмо бе навел глава и вземаше един дебел ръкопис. — Както добре е известно, още от времето, когато започват безбожните космически експедиции, нашата родна Земя, предопределена ни по небесна повеля, непрекъснато се пълни с разни създания, или по-скоро твари със съмнителен произход. Пагубните последствия от тези нечестиви пътувания могат да се видят във всеки...

— Доктор Есклунд!

— Моля?

— Отговорете ми каква работа имате със съда. Съпричастен ли сте към някой от въпросите, поставени тук?

— Може да се каже и по-накратко, ваша милост. В един поширок смисъл аз се явявам от името на цялото човечество. Дружеството, на което имам честта...

— Но имате ли конкретно отношение? Да сте подали петиция например?

— Да, искам да подам петиция — начумерено отвърна Есклунд.

— Представете я.

Есклунд започна да рови из книгата и измъкна един лист, който от ръка на ръка стигна до Гринбърг, но Гринбърг не го погледна.

— А сега опишете накратко естеството на вашата петиция, за да се протоколира. Говорете ясно пред най-близкия микрофон.

— Ами... За сведение на уважаемия съд дружеството, в което имам честта да служа, представя, ако мога така да се изразя, цялото човечество, поради което моли... тоест, настоява този чуждоземен звяр, който вече е съсипал това прекрасно градче, да бъде унищожен. Подобно унищожение е в съответствие със санкциите, а също и с волята на онези свети...

— Това ли е петицията ви? Искате съдът да се разпорежи за унищожаването на извънземното същество, известно като Глупи?

— Да, и нещо повече: донесъл съм грижливо документиран доводи, ако мога така да се изразя, неопровержими доводи за това, че...

— Един момент. Използувахте думата „настоява“. Фигурира ли тя в петицията ви?

— Не, ваша милост, тя дойде направо от сърцето ми, от препълненото ми с...

— Вашето сърце току-що ви доведе до оскърбление на съда. Желаете ли да промените формулировката?

Есклунд втренчи поглед в него, след което злобно каза:

— Оттеглям думите си. Не възнамерявах да оскърбя съда.

— Много добре. Приемаме петицията ви. Секретарят ще я протоколира. Ще я разгледаме по-късно. А сега кажете каква реч се каните да държите. По моя преценка четенето на материала, който сте подготвили, ще отнеме около два часа, нали?

— Вярвам, че два часа ще бъдат повече от достатъчно, ваша милост — отвърна Есклунд вече по-меко.

— Добре. Моля, господин пристав!

— Да, ваша милост?

— Можете ли да намерите един сандък?

— Сандък ли? Сигурно, господин съдия.

— Чудесно. Ще го сложите отвън на моравата. Доктор Есклунд, всеки от нас обича свободата на словото, така че ви пожелаваме приятно прекарване. През следващите два часа можете да използвате сандъка като трибуна.

Лицето на доктор Есклунд придоби цвета на син домат.

— Тепърва ще чуете за нас!

— Не се съмнявам.

— Знаем що за пасмина сте! Предатели на човечеството! Ренегати! Играете си с...

— Покажете му изхода.

Приставът се ухили и поведе Есклунд. Един от репортерите ги последва. Гринбърг тихо каза:

— Струва ми се, че съкратихме броя на участниците до най-необходимото. Представени са ни няколко иска, но във всеки от тях са събрани едни и същи факти. Ако няма възражения, ще изслушаме свидетелските показания наведнъж, след което ще разгледаме исковете един по един. Съгласни ли сте?

Адвокатите се спогледаха. Накрая представителят на господин Ито каза:

— Ваша милост, по-справедливо ще бъде, ако разпитваме свидетелите при всеки иск.

— Може и да сте прав. Но в такъв случай ще се наложи да заседаваме чак до Коледа. Няма да ми е приятно, ако накарам толкова заети хора като вас да слушат все едно и също. Разглеждането на исковете поотделно е ваше право, само имайте предвид, че ако един от ищците загуби делото, трябва сам да заплати всички разноски.

Синът на господин Ито подръпна адвоката за ръката и му прошепна нещо. Адвокатът кимна и каза:

— Съгласни сме да изслушаме първо свидетелите, а после да разгледаме всеки иск.

— Много добре. Други възражения? — Възражения нямаше.

Гринбърг се обърна към О'Фаръл:

— Господин съдия, оборудвана ли е залата с истиномери?

— Моля? А, да. Но почти никога не ги използваме.

— Аз пък ги одобрявам — каза Гринбърг и се обърна към останалите. — Истиномерите ще бъдат включени. Никой не е длъжен да ги използва, но онзи, който откаже да го стори, ще говори под клетва. Съдът е в правото си да вземе този факт под внимание и ще се произнесе, ако някой откаже да използва уредите.

Джон Томас прошепна на Бети:

— Внимавай да не се подхлъзнеш, Шампионке!

— Ще внимавам, Смотаняко! — прошепна му тя в отговор. — Ти себе си гледай!

Съдията О'Фаръл каза на Гринбърг:

— Ще мине известно време, докато ги включат. Не е ли най-добре да направим обедна почивка?

— Хм... да... Моля за внимание! Съдът няма да прави обедна почивка. Ще помоля приставът да събере поръчките за кафе, сандвичи или каквото пожелаете, докато съдебният секретар подготви истиномерите. Ще обядваме тук, на тази маса. А сега... — И Гринбърг взе да търси нещо из джобовете си. Търси го безуспешно... — Някой да има кибрит?

Отвън на моравата, премислящ от всички страни трудния въпрос дали е редно Бети да му заповядва, Глупи стигна до заключението, че тя вероятно се ползува със специални права. Всеки Джон Томас от рода беше въвеждал в живота му момиче в положението на Бети с

настояването всеки каприз на въпросното момиче да бъде удовлетворяван. Сегашният Джон Томас вече бе започнал същия процес с Бети и следователно Глупи трябваше да се съобразява с желанията ѝ, стига да не бяха неизпълними. С тези мисли Глупи легна и заспа, като остави на стража наблюдателното си око.

Спа неспокойно, измъчван от мириса на стомана. След време се събуди и се протегна, от което клетката се изду. Стори му се, че Джон Томас се бави вече прекалено дълго. Като си помисли, Глупи реши, че всъщност не му се нрави начинът, по който оня човек бе отвел Джон Томас... Не, никак не му се нравеше. Почуди се дали не би могъл да направи нещо, но какво? Какъв ли съвет би му дал Джон Томас, ако беше тук?

Проблемът изглеждаше твърде сложен. Глупи отново легна и близна пръчките на клетката. Удържа се и не отхапа, само опита какви са на вкус. Реши, че са малко блудкави, но не са лоши.

Вътре в залата полицейският началник Драйзър беше приключил със свидетелските си показания, последван от Карнес и Мендоса. Не възникнаха спорове, истиномерите не регистрираха отклонения — господин Деграс беше настоял да се прослушат някои от показанията. Адвокатът на господин Ито призна, че довереникът му е стрелял по Глупи. Синът на господин Ито получи разрешение да опише станалото и да покаже снимки на щетите. Оставаха само показанията на госпожа Донахю, за да бъде пълна картината от Деня на освобождението.

Гринбърг се обърна към нейния адвокат.

— Господин Бийнфийлд, вие ли ще разпитате клиентката си, или да го направи съдът, както досега?

— Продължете по същия начин, ваша милост. Може после да добавя един-два въпроса.

— Както желаете. Госпожа Донахю, бихте ли ни разказали за случилото се?

— Разбира се. Ваша милост, приятели и видни посетители, макар да нямам опит в публичните изказвания, въпреки това смятам, че и моята скромна особа...

— Оставете това, госпожо Донахю. Важни са фактите от миналата седмица, понеделник следобед.

— Но аз тъкмо това правех!

— Чудесно, продължавайте. Но го кажете по-простичко.

Тя се намуси.

— Добре тогава! Бях си полегнала и гледах да открадна няколко минути почивка... Имам толкова много задължения, членувам в клубове и благотворителни организации, какво ли не...

Гринбърг наблюдаваше истиномера над главата ѝ. Стрелката неспокойно се движеше, но не се задържаше толкова дълго в червеното поле, та да се включи предупредителният звън. Пълномощникът реши, че няма смисъл да предупреждава свидетелката.

— И изведнъж бях обзета от неопределим страх. Стрелката рязко отскочи към червеното поле, светна рубиненочервена лампичка и се чу силен, стряскащ звън. Някой се разкиска. Гринбърг побърза да каже:

— Моля заседателите да пазят тишина. Приставът има указания да отстрани всеки, който нарушава реда.

Когато прозвуча звънът, госпожа Донахю изведнъж се сепна. Господин Бийнфийлд с угрижен вид докосна ръкава ѝ и рече:

— Не обръщайте внимание, скъпа госпожо. Просто разкажете на съда какъв шум сте чули, какво сте видели и какво сте направили.

— Той насочва свидетелката! — възпротиви се Бети.

— Няма значение. Все някой трябва да го направи — каза Гринбърг.

— Но нали...

— Възражението се отхвърля. Свидетелката може да продължи.

— Ами... Ъ... Чух шум и бога ми, почудих се какво става. Надзърнах и видях как тоя голям звяр се носи насам-натам и опустошава...

Звънецът отново прозвуча. Десетина от присъстващите се изсмяха. Госпожа Донахю сърдито се обади:

— Няма ли кой да изключи тая глупост? Не разбирам как може да се дават показания при това положение!

— Тишина! — разпореди се Гринбърг. — Ако има още такива прояви, ще бъдем принудени да потърсим отговорност за незачитане на съда — каза Гринбърг, след което се обърна към госпожа Донахю. — Когато един свидетел приеме използването на истиномера, не може да променя решението си. Но данните, получени по този начин, са просто за сведение. Съдът няма да се обвързва с тях. Моля да продължите.

— Е, да се надяваме. През целия си живот не съм казала нито една лъжа.

Звънецът мълчеше. Гринбърг си отбеляза наум, че жената явно си вярва.

— Мисълта ми беше — обясни той, — че съдът взема решение, независимо от това. Този механизъм не подменя заключението на съда.

— Баща ми винаги казваше, че такива джунджурии са работа на дявола. Казваше, че един честен бизнесмен не би...

— Моля ви, госпожо Донахю!

Господин Бийнфийлд ѝ прошепна нещо и свидетелката продължи по-въздържано.

— Та така, видях това нещо, тоя грамаден звяр, дето го отглежда съседското момче. Ядеше храстите с рози.

— И какво направихте?

— Не знаех какво да направя. Грабнах първото, което ми попадна, в случая една метла, и хукнах навън. Звярът се спусна към мене и...

Зън! Зън! Зън!

— Може би ще уточните казаното, госпожо Донахю!

— Ами... Както и да е. Хукнах към него и започнах да го ударям по главата. Звярът ми се озъби заканателно. Тия големи зъби...

Зън! Зън! Зън! Зън!

— А после какво стана, госпожо Донахю?

— Ами прогоних страхливата твар и тя се махна от двора ми. Не знам къде отиде. Обаче прекрасната ми градина беше направо съсипана.

Стрелката затрептя, но звънецът не се обади. Гринбърг се обърна към адвоката.

— Господин Бийнфийлд, обследвахте ли щетите, нанесени на градината?

— Да, ваша милост.

— Ще ни съобщите ли размерите им?

Господин Бийнфийлд прецени, че е по-добре да изгуби един клиент, отколкото да се изложи на заседание при открити врати заради проклетата машинарийка.

— Изядени са били пет храста, ваша милост. Някои изцяло, някои отчасти. Пострадала е и моравата, но не особено, а в

декоративната ограда има дупка.

— Каква е паричната загуба?

Господин Бийнфийлд каза предпазливо:

— Сумата, на която възлизат щетите, е в иска пред вас, ваша милост.

— Благоволете да отговорите точно, господин Бийнфийлд.

Господин Бийнфийлд си помисли, че няма друг избор, и отписа наум госпожа Донахю от клиентите, за чиято собственост отговаряше.

— Сумата е към двеста долара, ваша милост. Но освен тези щети съдът трябва да вземе предвид причинените неудобства и психическата травма.

Госпожа Донахю изписка.

— Това е възмутително! Розите ми бяха награждавани!

Стрелката подскочи и се върна на мястото си твърде бързо, за да се включи звънецът. Гринбърг попита с уморен глас:

— С какви награди, госпожо Донахю?

Намеси се адвокатът на свидетелката.

— Пострадалите храсти са точно до добре известните растения, за които госпожа Донахю е получавала награди. С радост мога да кажа, че с храбрата си постъпка клиентката ми е спасила по-ценните екземпляри.

— Имате ли да добавите още нещо?

— Струва ми се, не. Мога да ви представя снимки с надписи и обяснения.

— Много добре.

Госпожа Донахю гледаше адвоката си с ненавист.

— Аз пък имам какво да добавя! — каза тя. — Има нещо, на което настоявам, и то настоявам категорично. Този опасен и кръвожаден звяр трябва да бъде унищожен.

Гринбърг се обърна към Бийнфийлд.

— Това официално искане ли е, господин съветник, или може да се приеме за изблик на красноречие?

Адвокатът явно изпитваше затруднения.

— Подготвили сме петиция в този смисъл, ваша милост.

— Съдът е готов да я получи.

— Ей, почакайте! — избухна Бети. — Та Глупи е излял само няколко от скапаните й стари...

— Изчакайте, госпожице Сорънсън.

— Ама нали...

— Изчакайте, моля. Ще имате възможност да се изкажете. Така. Съдът вече е на мнение, че бяха събрани всички факти, отнасящи се към делото. Има ли някой, който би представил нови факти или би желал да разпита още свидетелите? Или да посочи нови свидетели?

— Ние бихме желали — обади се Бети.

— Какво бихте желали?

— Искаме да бъде разпитан нов свидетел.

— Много добре. Налице ли е свидетелят?

— Да, ваша милост. Намира се отвън. Става въпрос за Глупи.

Гринбърг явно се замисли.

— Правилно ли ви разбирам? Предлагате Глупи да даде свидетелски показания в своя собствена защита?

— Защо не? Та той може да говори.

Един от репортерите тутакси се обърна към свой колега, прошепна му нещо, после бързо излезе от залата. Гринбърг прехапа долната си устна, но си призна:

— Това ми е известно. Размених лично няколко думи с него. Но сама по себе си способността да говори не го превръща в пълноценен свидетел. Едно дете може да се е научило да говори донякъде още преди да навърши годинка, но в много редки случаи невръстните деца, не по големи от пет години, да речем, са в състояние да дават свидетелски показания. Съдът приема юридическата постановка, че представители на нечовешки раси... нечовешки в биологичния смисъл... могат да бъдат свидетели. Не е налице обаче никакво доказателство, че това чуждопланетно същество е компетентно да го направи.

Джон Томас се обезпокои и прошепна на Бети:

— Да не си се побъркала? Кой знае какви ще ги надрънка Глупи!

— Мълчи — сряза го тя и каза на Гринбърг: — Вижте какво, господин пълномощник! Изрекохте куп красиви думи, но какво означават те всъщност? Готвите се да осъдите Глупи, а няма дори да си направите труда да му зададете някой въпрос. Твърдите, че той не е в състояние да даде компетентни показания. Аз пък виждам тук доста хора, които също не се справиха добре. Ловя се на бас, че ако свържете един истиномер с Глупи, няма да се чуе звън. Вярно, той е извършил

непозволени неща. Изял е няколко хилави храста, изял е зелето на господин Ито. Толкова ли е ужасна тази постъпка? Като дете никога ли не сте вземали тайно сладки, когато сте си мислели, че никой не ви гледа? — На това място Бети пое дълбоко въздух. — Ами ако в мига, когато си вземахте въпросната сладка, някой ви удареше с метла по лицето? Или стреляше по вас с пушка? Нямахте ли да се изплашите? Нямахте ли да побегнете? Глупи е настроен приятелски. Всички от околността знаят това. Ако пък не го знаят, значи са по-тъпи и побезотговорни от него. Но опитал ли се е някой да се разбере с Глупи? Ни най-малко! С Глупи са се държали грубиянски, стреляли са по него с пушка, изплашили са го до смърт, прогонили са го от мостовете. Казвате, че Глупи не е компетентен. А кой е компетентен? Всички онези, които са се държали лошо с него? Или може би Глупи? А сега искат да бъде убит. Ако едно момченце открадне сладка, дали биха му отрязали главата, за да са сигурни, че повече няма да го направи? Струва ми се, че някой се е побъркал. Що за фарс е това?

Бети спря да говори, а по лицето ѝ се стичаха сълзи. Този неин талант ѝ беше много полезен за училищните театрални представления, но сега самата тя се учуди, че плаче, без да се преструва.

— Свършихте ли? — попита я Гринбърг.

— Като че ли да. Поне засега.

— Трябва да призная, че изложихте въпроса много трогателно. Но един съд не може да се влияе от чувства. Това ли е теорията ви: че в по-голямата си част щетите, да речем, всичко, освен храстите с рози и зелето, са били нанесени поради неуместни действия от страна на хората и следователно не може да бъдат отнесени към Глупи или към собственика му?

— Сам си направете изводите, ваша милост. Всяка крушка си има опашка. Защо не попитате Глупи какво според него е станало?

— И дотам ще стигнем. Още нещо: не съм съгласен, че аналогията ви е обоснована. Това заседание се занимава не с някакво момченце, а с животно. Ако съдът се разпореди животното да бъде унищожено, няма да бъдем водени от мисълта за отмъщение или за наказание, тъй като се предполага, че едно животно не притежава подобни представи. Мярката ще бъде превантивна, за да се премахне потенциалната опасност, която би могла да доведе до човешки жертви, до телесни повреди или щети. Вашето момченце може да бъде спряно

от бавачката си, но в случая ние се занимаваме със същество, чието тегло е неколкостотин тона, което е способно случайно да настъпи и да смаже човек. Паралелът с момче, което задига сладки, не е уместен.

— Не е, така ли? Нали същото момченце може да порасне и да заличи от лицето на Земята цял град, като натисне едно мъничко копче? Затова по-добре да му вземем главата, преди да е пораснало. Няма да го питаме защо е отмъкнало сладката, няма да го питаме нищо! Щом едно момче е лошо, трябва да му се отрязва главата и толкова!

Гринбърг усети, че отново хапе устни, и рече:

— Значи имате предложение да разпитаме Глупи?

— Да, нали вече го казах!

— Не бях сигурен в това. Съдът ще разгледа предложението ви.

Господин Ломбард веднага се обади:

— Имам възражение, ваша милост! Ако това необикновено...

— Запазете си възраженията, моля. Съдът ще се оттегли за десет минути. Моля да не напускате залата.

Гринбърг стана от масата. Извади цигари, отново установи, че няма кибрит, и мушна пакета в джоба си.

Проклето момиче! Беше измислил начина да се справи с тоя случай гладко, без да излага Департамента, и всички да останат доволни... освен момчето на Стюартови, но другояче не можеше... А сега трябваше да се оправя и с момчето, и с това преждевременно развито и нелепо държащо се младо млекопитаещо, което го закриляше като квачка пиленцето си. Или по-скоро — държеше го под чехъл.

Гринбърг не можеше да позволи един уникален екземпляр да бъде унищожен. Но беше възнамерявал да се справи с положението без много шум: нямаше да уважи петицията на старата досадница, понеже явно бе продиктувана от злост, на полицейския началник щеше да каже насаме, че трябва да се откаже от същото искане. А петицията на лигата Запазете Земята за... неандерталците не беше от значение. Обаче това наперено момиче, дето говори вместо да слуша, щеше да създаде впечатлението, че федерационният съд може да бъде подтикнат към мерки, поставящи под заплаха благоденствието на обществото заради куп сантиментални антропоморфни глупости!

Заради красивите ѝ сини очи, по дяволите!

Щяха също да го обвинят, че се е замаял от чара на тези красиви очи. Колко по-добре би било, ако девойчето беше грозновато!

Отговорност за щетите носеше собственикът на животното. Тук не беше като на планетата Тенкора, тук имаше хиляди случаи със скитащи без надзор животни, така че едно такова дело бе обичайно. Твърденията, че са виновни хората, изплашили Глупи, бяха празни приказки. Но като екземпляр, който има научна стойност, извънземното беше много по-ценно от някакви си щети. Решението на съда нямаше да бъде във финансов уцърб на момчето.

Гринбърг усети, че започва да разсъждава съвсем като лаик. Не беше негова работа дали обвиняемият ще може да се разплати.

— Извинете, ваша милост. Много моля да не си играете с тия работи.

Гринбърг вдигна очи, готов да счупи нечий врат, и видя, че пред него е съдебният секретар. Чак тогава забеляза, че разсеяно е щракнал копчетата на командното табло. Бързо дръпна ръце и се извини.

— Ако човек няма представа от апаратурата, може да направи много бели — на свой ред му се извини секретарят.

— Прав сте. За жалост така е — съгласи се Гринбърг и рязко се обърна към залата: — Моля съдебните заседатели да заемат местата си.

След което седна и веднага каза на госпожица Сорънсън:

— Мнението на съда е, че Глупи няма компетентността да свидетелствува.

— Господин съдия, това е много несправедливо! — каза Бети, зяпнала от учудване.

— Възможно е.

Бети се замисли за миг, после рече:

— Искаме делото да бъде предадено за разглеждане в друг областен съд.

— Къде сте чували за тази процедура? Все едно, с намесата на Департамента формално се смени и съдът. Толкова по въпроса. А сега, ако нямате нищо против, по-добре ще е да помълчите.

Бети почервения, но все пак каза:

— Заслужавате да ви лишат от юридическа практика!

Гринбърг възнамеряваше да запази спокойствие, и то олимпийско спокойствие, но сега му се наложи да поеме дъх три пъти

на пресекулки.

— Млада госпожице — предпазливо започна той, — вие цял ден се опитвате да пречите на работата ни. Няма нужда да ми отговаряте и бездруго вече говорихте твърде много. Ясен ли съм?

— Не беше нищо, не е нищо, тепърва ще бъде!

— Какво? Повторете изречението, моля.

Тя го погледна.

— Не, по-добре да си взема думите назад, иначе ще почнете да говорите, че не зачитам съда.

— Друго имах предвид. Исках да запомня израза. Струва ми се, че за пръв път чувам такова зашеметяващо изявление. Както и да е, по-добре си дръжте езика зад зъбите, дори да не ви се е случвало досега. По-късно ще имате възможност да говорите.

— Добре, господин съдия.

Гринбърг се обърна към останалите.

— Съдът предварително съобщи, че ще бъде отбелязано навреме, ако възнамеряваме да продължим до вземането на решение. Съдът не вижда причини за обратното. Има ли възражения?

Адвокатите неловко се размърдаха и се спогледаха. Тогава Гринбърг попита Бети:

— Вие как смятате?

— Аз ли? Мислех, че нямам право на глас.

— Да вземем ли решение по делото днес?

Бети погледна Джон Томас и каза с безразличие:

— Не възражаваме.

После се наведе към момчето и прошепна:

— О, Джони, нищо повече не можах да направя!

Той потупа окуражително ръката ѝ под масата и отвърна:

— Зная, Шампионке!

Гринбърг се престори, че не е чул, и продължи с хладен чиновнически глас:

— На съда беше представена петиция, настояваща за унищожаването на извънземното същество Глупи въз основа на твърдението, че е опасно и не подлежи на контрол. Този възглед не се подкрепи от фактите, затова петицията се отхвърля.

Бети зяпна и изписка от доволство. Джон Томас се стресна, после за пръв път се усмихна.

— Тишина, моля! — кротко се обади Гринбърг. — Имаме още една петиция в същия смисъл, но по различни причини. — И той вдигна документа, представен от лигата Запазете Земята за хората. — Този съд няма възможност да се занимава с голословия твърдения, поради което отхвърля петицията. Имаме и четири обвинения за престъпни действия. Отхвърлям и четирите. Законът изисква...

Градският прокурор изглеждаше изумен.

— Но, ваша милост... — прекъсна той Гринбърг, ала Гринбърг се възпротиви.

— Ако сте на друго мнение, може да го запазите за себе си. Не е установено наличието на умисъл, от което следва, че не е било извършено престъпление. Въпреки това деянията могат да бъдат изтълкувани като престъпни в случаите, когато не е спазено изискването на закона всеки човек да проявява навременно благоразумие и да не поставя под заплаха други човешки същества, така че въпросните иски трябва да се разглеждат в този смисъл. Проявата на благоразумие се основава на опита, собствен или чужд, а не на неосъществима далновидност. По преценка на съда предпазните мерки, взети в случая, са били разумни в светлината на опита... доминалия понеделник следобед, така да се каже. — На това място Гринбърг се обърна към Джон Томас. — Това, което имам предвид, млади човече, е, че предпазните мерки, взети от вас, са били разумни от гледна точка на познанията ви. Сега вече сте по-наясно. Ако звярът отново тръгне да се скита, няма да ви се размине.

Джони преглътна и каза:

— Разбирам, господине.

— Остава въпросът за щетите по линията на гражданското право. Тук критериите се други. Настойникът на малолетно лице или собственикът на животно носи отговорност за щетите, причинени от детето или животното, тъй като според закона по-добре е да пострада не невинното трето лице, а собственикът или настойникът. С изключение на една подробност, която засега няма да спомена, към разглежданите деяния може да бъде приложен същият критерий. Нека най-напред отбележа, че в един или повече от исковите се говори за реално нанесени щети, чийто извършител трябва да бъде наказан за назидание. Според съда основания за това няма.

Струва ми се, че при разглеждането на всеки случай установихме какви са реално нанесените щети и съответните адвокати приеха заключението. Що се отнася до разноските по делото, Департаментът по космическите въпроси, който се намеси в интерес на обществото, ще поеме всички разноски.

Бети прошепна на Джони:

— Добре, че обявихме Глупи за имущество. Виж как се усмихват лешоядите от застрахователната агенция!

Гринбърг продължи:

— Остава само една подробност. Косвено изниква въпросът, че Глупи може би не е животно, значи следва да се разглежда не като имущество, а като разумно същество според определението на „Обичаи при различните цивилизации“, следователно сам си е господар. — Тук Гринбърг се поколеба. Искаше да добави свое обяснение към случаите, описани в „Обичаи при различните цивилизации“, защото се боеше да не отхвърлят заключението му. — Отдавна сме се разделили с робството и нито едно разумно същество не може да бъде притежавано. Така че, ако Глупи има разум, какво се получава? Може ли да му бъде потърсена лична отговорност? По станалото не си личи той да познава достатъчно обичаите ни, не се знае също дали е сред нас по свой собствен избор. Дали предполагаемите му собственици се явяват негови попечители и в такъв случай — отговорни за него? Всички тези въпроси се свеждат до едно: дали Глупи е собственост, или е свободно същество... Съдът изрази своето мнение, когато постанови, че Глупи не е в състояние да свидетелствува, поне засега. Но настоящият съд все още не може да стигне до окончателно решение, дори ако е убеден, че Глупи е животно. Следователно съдът ще направи собствени проучвания, за да определи статута на Глупи. Междувременно местните власти се задължават да поемат надзора над Глупи и ще бъдат държани отговорни за осигуряването както на неговата, така и на обществената безопасност във връзка с него.

Гринбърг свърши да говори и седна.

Една муха би имала голям избор в коя от отворените усти да влезе. Първият, който се съвзе, беше адвокатът на „Бон Марше“ господин Шнайдър.

— Ваша милост, при това положение какво ни остава?

— Не зная.

— Вижте какво, ваша милост, нека не пренебрегваме фактите. Госпожа Стюарт няма недвижими имоти или средства, с които да разполага. Тя получава издръжка от поставената под попечителство фондация. Същото важи и за момчето. Очаквахме да съберем сумата от самия звяр, за който може да се вземе добра цена на съответния пазар. А сега вие обърнахте всичко надолу с главата. Ако някой от така наречените... хм... научни лица започне дълга поредица от опити, които могат да траят и с години, или пък постави под съмнение статута на звяра като собственост, откъде тогава ще съберем глобите? Ще съдим градската управа, така ли?

Ломбард тутакси скочи.

— Вижте какво, трябва да ви е ясно, че не можете да съдите градската управа. Градът също е една от пострадалите страни. Подобна теория...

— Тишина! — със суров глас се намеси Гринбърг. — В момента не може да бъде отговорено на нито един от тези въпроси. Съдът ще продължи работата си, докато се изясни статутът на Глупи. — Гринбърг вдигна поглед към тавана. — Има още една възможност. Знае се, че това създание е дошло на Земята с кораба „Огнена диря“. Ако мога да си послужа със знанията си по история, всички екземпляри, докарани с този кораб, се явяват държавна собственост. Макар че е отглеждан от частно лице, Глупи е държавна собственост. При това положение събирането на глобите е просто въпрос на един по-обстоен съдебен спор.

Господин Шнайдер изглеждаше слисан, господин Ломбард явно бе ядосан, а Джон Томас смутено прошепна на Бети:

— Какво се опитва да каже той? Та Глупи си е моя собственост!

— Шшт! — прекъсна го Бети. — Казах ти, че ще се отървеш! Господин Гринбърг е цяло съкровище!

— Но нали...

— Стига! Ние водим!

Синът на господин Ито си беше мълчал през всичкото време, освен когато даваше показания. Сега обаче се изправи.

— Ваша милост?

— Да, господин Ито.

— Не ми е ясна тая работа. Аз съм обикновен фермер. Искам обаче да зная едно: кой ще плати изпочупените парници на баща ми!

Джон Томас стана.

— Аз ще ги платя — каза простичко той.

Бети взе да го дърпа за ръкава.

— Сядай, идиот такъв!

— Млъквай вече, Бети. Достатъчно говори!

И Бети замълча.

— Господин Гринбърг, всички с изключение на мене говориха. Мога ли и аз да кажа нещо?

— Да чуем.

— Цял ден слушах какво ли не. Хората се опитват да изкарат Глупи опасен, а той не е. Опитват се да го унищожат от чиста злоба. Да, вас имам предвид, госпожа Донахю!

— Обръщайте се само към съда, моля — кротко му напомни Гринбърг.

— И вас чух да казвате много неща. Не вникнах във всички, но с ваше позволение, сър, някои от тях ми се видяха доста глупави. Моля за извинение.

— Убеден съм, че не го казвате с намерение да обидите съда.

— Ами... да речем въпросът дали Глупи е движим имот, или не е. Или пък достатъчно ли е умен, за да има право да се изкаже. Глупи е доста умен, струва ми се, че само аз знам колко умен е всъщност. Но не сме се занимавали специално с образованието му и не сме го водили никъде. Това обаче няма нищо общо с факта на кого принадлежи. Глупи е мой. Както и аз съм... негов, защото израснахме заедно. Зная, че съм отговорен за щетите от миналия понеделник... Бети, замълчи! Сега не мога да платя, но ще ги платя в бъдеще. Аз...

— Един момент, млади човече. Съдът няма да разреши да поемете отговорността за обезщетяването, без да имате юридически съветник. Ако имате такова намерение, съдът ще ви определи съветник.

— Нали казахте, че мога да изкажа мнението си?

— Продължавайте. Моля да се отбележи за протокола, че изявленията на ответника не го обвързват пред съда.

— Как така? Обвързват ме, защото имам намерение да се издължа. Много скоро ще встъпя в правата си да използвам сумата,

определена за образованието ми, а тя горе-долу ще покрие исквете. Сигурно бих могъл също...

— Джон Томас! — рязко го прекъсна майка му. — Нищо подобно няма да правиш!

— Мамо, най-добре е ти да не се бъркаш. Тъкмо се канех да кажа...

— Нищо няма да казваш. Ваша милост, той е...

— Тишина! — Гринбърг не я остави да довърши. — Думите му не го обвързват. Оставете момчето да говори.

— Благодаря ви, сър. И бездруго скоро ще свърша. Имам обаче да кажа нещо и на вас, сър. Глупи е притеснителен. Аз се оправям с него, понеже ми има доверие, но ако си въобразявате, че ще разреши на куп непознати да го бодат и мушкат, да му задават тъпи въпроси и да правят тестове с лабиринти и тям подобни, по-добре се откажете, защото няма да го позволя! В момента Глупи е неразположен. Напоследък е изпитал повече вълнения, отколкото може да понесе. Горкото...

Глупи чака Джон Томас по-дълго, отколкото му се искаше, понеже не знаеше със сигурност къде е отишъл. Видя го, като изчезна в тълпата, но не беше сигурен дали Джони влезе в близката голяма къща, или не. Първия път, когато Глупи се събуди, той се помъчи отново да заспи, но наоколо се въртяха зяпачи, които непрекъснато го събуждаха, понеже наблюдателната му система не можеше да направи вярна преценка. Не че Глупи формулираше нещата така — той просто периодично се събуждаше, когато усетеше сигнал за опасност.

Накрая реши, че е крайно време да открие Джон Томас и да си отидат у дома. Образно казано, той скъса заповедта на Бети — в крайна сметка Бети не беше Джони.

Затова Глупи наостри слуха си и се опита да открие къде се намира Джони. Доста дълго се ослушва, на няколко пъти чу гласа на Бети, но Бети не го интересуваше. Продължи да се вслушва.

Ето това вече беше Джони! Глупи изолира възприемането на всичко друго и се съсредоточи. Да, Джони наистина беше в голямата къща. Ха! Гласът на Джони звучеше точно както когато момчето

спореше с майка си. Глупи разшири още малко слуховия си обхват и се помъчи да разбере какво става.

Говореха за неща, от които не схвана нищо. Едно обаче беше ясно: някой се караше с Джони. Дали не беше майка му? Да, Глупи чу, че тя се обади, но госпожа Стюарт имаше право да се кара на Джони, така както Джони имаше право да се кара на Глупи, обаче това всъщност не беше от значение. Що се отнася до другия човек, когото Глупи чу... Не, бяха дори няколко души... Никой от тях нямаше такова право!

Глупи реши, че е време да действа. Надигна се тежко и се изправи.

Заклучителните думи на Джони свършиха до „Горкото...“ Отвън се чуха писъци, викове и всички в съдебната зала се обърнаха. Олелията бързо приближаваше и господин Гринбърг тъкмо се канеше да изпрати пристава, за да провери какво се е случило, когато стана ясно, че вече няма нужда. Вратата на залата се изду, после се откъсна от пантите. Предната част от туловището на Глупи се подаде, като събори част от стената. На врата му като нашийник беше нахлузена касата на вратата. Глупи отвори уста и се чу пискливият му глас:

— Джони!

— Глупи! — извика приятелят му. — Не мърдай. Стои там, където си. Не прави нито крачка!

От всички лица в залата само на лицето на специалния пълномощник Гринбърг беше изписано твърде интересно изражение, говорещо за смесени чувства.

ГЛАВА V

ВЪПРОС НА ГЛЕДНА ТОЧКА

Уважаемият господин Кайку, заместник-секретар на Космическите въпроси, дръпна едно от чекмеджетата на бюрото си и разгледа своята колекция от хапчета. Вече нямаше никакво съмнение — язвата на стомаха му отново се обаждаше. Избра едно хапче и равнодушно се върна към задачите си.

Прочете заповедта от техническото бюро на Департамента да бъдат спрени полетите на всички междупланетни кораби от клас „Пеликан“ до внасянето на определени видоизменения. Господин Кайку не си направи труда да проучи приложения технически доклад, а просто потвърди заповедта, като добави: „Да се изпълни незабавно“ и пусна книгата в изходящата кутия. Техническата обезпеченост на полетите беше задължение на Бу Енг, самият Кайку изобщо не разбираше от техника и не изпитваше желание за това. Готов бе да подкрепя решенията на главния инженер или при нужда пък да го уволни и да назначи друг на неговото място.

Обаче Кайку мрачно си даде сметка, че финансовите магнати, собственици на корабите от клас „Пеликан“, скоро щяха да натрият носа на секретаря, а не след дълго секретарят, изпаднал в затруднено положение и смутен от политическата сила, упражнявана от тези изискани господа, щеше да ги стовари върху неговата глава.

Започнаха да го гризат известни съмнения относно сравнително новия секретар, който някак не оправдаваше надеждите му.

Следващият материал бе предназначен само за сведение и му го бяха препратили само заради заповедта, че всичко свързано със секретаря, трябва да стига до бюрото на Кайку, независимо дали е нещо ново. Материалът нито съдържаше нещо ново, нито беше важен: според резюмето някаква организация, която се наричаше „Приатели на Глупи“, оглавявана от някоя си госпожа Бюла Мъргатройд, искаше среща със секретаря на Космическите въпроси — значи трябваше да я

препрати към отдела за връзки с обществеността, към помощник-секретаря по специалните въпроси.

Господин Кайку не чете по-нататък. Уес Робинс щеше да задуши тези приятели в прегръдките си и нито Кайку, нито секретарят щяха да бъдат обезпокоени. Позабавлява се с мисълта, че може да натрапи госпожа Мъргатройд на секретаря, но това бе само моментна мечта — времето на секретаря трябваше да се пази за истинските важни и възлови въпроси, а не да се пилее за разни умопобъркани дружества. Всяка организация, наричаща се „Приятели на... еди-какво си или еди-що си“, винаги гонеше нечии лични цели, плюс това разполагаше с обичайния асортимент от разни изтъкнати тъпаци и надути нищожества, придаващи си важност. Такива групи обаче можеха и да навличат неприятности, поради което най-добре беше да не им се обръща вниманието, за което настояват.

Препрати материала „за архив“ и взе един меморандум от Бюикън, отнасящ се до вируса, проникнал в големия Сейнтлуиски ферментационен завод. Според прогнозата бе възможно да се яви недостиг на протеин и да се стигне до по-драстично ограничаване на дажбите. Но дори гладът на Земята не представляваше пряк интерес за господин Кайку. И все пак той се замисли, докато изчислителната машинка в главата му обработи няколко цифри, а после позвъни на един от помощниците си.

— Ван, запознат ли си с материал Ая 0428?

— Май че се сещам, шефе. Не беше ли за ферментационния завод в Сейнт Луис?

— Да. Направи ли нещо по въпроса?

— Ами... Като че ли не. Струва ми се, че не е в моя ресор.

— Значи така ти се струва, а? Та нали космическите станции са в твоя ресор? Я да прегледаш разписанията на товарните полети за година и половина напред и да ги съпоставиш с Ая 0428 и с прогнозата! Може да ти се наложи да купиш австралийски овци. Всъщност още сега купи овци. Не можем да си позволим хората ни да гладуват само защото някой дебил в Сейнт Луис си е изпуснал чорапите във ферментационния разтвор!

— Разбрано, сър.

Господин Кайку се върна към задачите си. Стана му неприятно, като осъзна, че се е държал твърде безцеремонно с Ван. Знаеше, че в

момента мислите му имат определена насока не по вина на Ван, а заради доктор Фтамъл.

Не, вината не беше и на Фтамъл. Беше си негова! Знаеше, че не бива да има расови предразсъдъци, службата му не го позволяваше. С разума си преценяваше, че самият той е относително защитен от преследванията, които може да породи разликата в цвета на кожата, косата или очертанията на лицето, тъкмо защото заради странните създания като доктор Фтамъл тези разлики между човешките раси изглеждаха по-маловажни.

И все пак... Доктор Фтамъл му беше противен до смърт и господин Кайку не можеше да овладее чувствата си.

Ако въпросният екземпляр си вържеше поне тюрбан, щеше да е по-добре, но наместо това Фтамъл се разхождаше с тия гадни змии по главата и те се гърчеха като червеи в буркан. Какъв ти тюрбан! Та рарджилианците се гордееха с външния си вид. Държаха се така, сякаш според тях онези, които нямат змии по главата, не са истински хора.

Е, стига. Фтамъл беше почтен човек. Господин Кайку си записа, че без да отлага повече, трябва да го покани на вечеря. В крайна сметка непременно щеше да се подложи на дълбока хипноза и вечерята щеше да мине леко. Но при тази мисъл язвата му отново се обади.

Кайку не се сърдеше на рарджилианеца, че е стоварил върху уморените плещи на работещите в Департамента още една неразрешима задача. Неразрешимите задачи бяха всекидневие. Само че... не можеше ли това чудовище да се подстриже?

Като си представи изискания доктор Фтамъл остриган нула номер, с глава, осеяна с издутини и бучки, Кайку се усмихна и продължи работата си с по-леко сърце. Следващият материал представляваше извадка от доклад за работа във от Департамента. А, да! Сергей Гринбърг. Добро момче беше Сергей. Кайку протегна ръка, за да вземе писалката и да подпише препоръките още преди да беше прочел всичко докрай.

Но вместо да се подпише, той остана да гледа втренчено почти половин секунда, след което натисна едно копче.

— Архивът ли е? Изпратете ми пълният доклад за работата на господин Гринбърг. За последната задача, от която се завърна преди няколко дни.

— Знаете ли входящия номер, сър?

— Ставаше дума за намесата на Департамента. Ще го откриете. Почакайте... Номерът е Рт 0411 от събота. Изпратете ми го веднага.

Кайку успя да отхвърли само пет-шест въпроса, защото след няколко секунди по тръбата за получаване на материали се чу шум и на бюрото му се изгърси малък цилиндър. Кайку го пхна в четящото устройство и се отпусна, опрял десния си палец на пластинката, с която чрез натиск се контролираше скоростта на движението на текста върху екрана.

След не повече от седем минути заместник-секретарят беше изчел не само пълния протокол от съдебното заседание, но и доклада на Гринбърг относно всичко останало, което се бе случило. С помощта на устройството Кайку четеше най-малко по две хиляди думи в минута, затова смяташе устните отчети и разговорите за чиста загуба на време. Когато обаче машината прещрака, той реши да се възползува и от устен доклад. Наведе се над уредбата, превъртя един ключ и каза:

— Гринбърг!

Гринбърг вдигна очи от книгата по бюрото.

— Здравейте, шефе.

— Моля те, ела — каза Кайку и изключи уредбата без всякакви любезности.

Гринбърг реши, че шефът пак се чувства зле със стомаха, но беше твърде късно да си измисля някаква неотложна работа вън от службата, затова бързо се качи на горния етаж и поздрави весело, усмихнат както винаги.

— Привет, шефе.

— Добро утро. Четох доклада ти от съдебния случай.

— Така ли?

— На колко години си, Гринбърг?

— Аз ли? На трийсет и седем.

— Хм... А какъв ранг имаш?

— Ами... Дипломатически служител от втора степен, изпълняващ длъжност първа степен.

По дяволите! Та чичо Хенри знаеше всички отговори... Сигурно знаеше и какъв номер обувки носи Гринбърг!

— На тази възраст хората помъдряват — взе да размишлява на глас Кайку. — А рангът ти е достатъчно висок, за да получиш назначение като посланик или помощник на един избран по

политически съображения посланик. Сергей, как е възможно да си чак толкова глупав?

Гринбърг стисна зъби и мускулите на челюстите му изпъкнаха, но не каза нищо.

— Е?

— Сър — започна Гринбърг с леден глас, — вие сте по-възрастен от мене и имате повече опит. Може ли да ми обясните защо сте толкова груб?

Устните на господин Кайку потрепнаха, но той не се усмихна.

— Въпросът ти е основателен. Според моя психиатър това е така, защото съм анархист по природа и заемам неподходяща длъжност. А сега седни, за да обсъдим защо си толкова твърдоглав. Върху страничната облегалка на креслото има цигари.

Гринбърг седна, откри, че няма кибрит, и си поиска огънче.

— Не пуша — каза му Кайку. — Мислех, че тия цигари са от самозапалващите се. Не са ли такива?

— А, вярно! — И Гринбърг запали.

— Видя ли? Не използваш очите и ушите си. Сергей, в мига, когато звярът е проговорил, е трябвало да отложиш заседанието, докато проучим подробно животното.

— Хм... Струва ми се, че сте прав.

— Струва ти се! Синко, подсъзнателната ти алармена инсталация е трябвало да звъни като будилник в понеделник сутрин! А в случая, тъкмо когато си смятал делото за приключено, ти си допуснал да се появят усложнения. И то от страна на едно момиче, на едно дете. Щастлив съм, че не чета вестници, ловя се на бас, че е било голяма веселба.

Гринбърг се изчерви. За разлика от Кайку, той четеше вестници.

— И когато тя те докарва дотам, че се объркваш като пиле в кълчища, вместо да приемеш предизвикателството й... И то как? Ами като отложиш заседанието и наредиш да бъде направено разследване, което всъщност е трябвало да сториш още в началото, а пък ти...

— Но аз наредих да се направи разследване.

— Не ме прекъсвай. Ще те пека на бавен огън. По-нататък ти представяш решение, каквото не е вземано откакто Соломон е наредил детето да бъде разполовено. С курсове по пощата ли си завършил право?

— Завършил съм Харвард — нацупи се Гринбърг.

— Хм... Е, не трябва да те съдя толкова строго, ти явно си бавноразвиващ се. Но седемдесетте и седем седмоъгълни богове от Сарванчил са ми свидетели, че и следващият ти ход е глупав! Най-напред отказваш да приемеш не друго, а петицията на местната управа, според която звярът трябва да бъде унищожен в интерес на всеобщата безопасност... После правиш обратното — удовлетворяваш молбата им и се съгласяваш да го убиеш... Стига Департаментът да го одобри. Всичко трае десет минути. *Exeunt omnes*^[1] и се смеят. Синко, нямам нищо против да се правиш на глупак, но трябва ли да се позоваваш на Департамента?

— Шефе — с примирение в гласа започна Гринбърг, — направих грешка. Когато го разбрах, единственото, което ми оставаше, беше да заема противоположната позиция. Звярът наистина е опасен, а в Уествил няма подходящо място, където да бъде затворен. Ако влизаше в компетентността ми, веднага щях да наредя да бъде унищожен, без да търся одобрението на Департамента, по-точно вашето одобрение.

— Виж ти!

— Да бяхте на мое място, сър! Да бяхте видели само как се изкоруби дебелият стена, каква разруха...

— Не можеш да ме трогнеш. Виждаш ли си как водородна бомба изравнява със земята някой град? Пет пари не струва стената на една съдебна зала. Сигурно предприемачът е бил мошеник и не е укрепил строежа.

— Шефе, ами клетката, от която се беше измъкнал звярът? От дебели, заварени стоманени пръти. А ги беше изпочупил като сламки!

— Доколкото помня, ти си го проучил още в клетката. Защо тогава не нареди да го затворят някъде, откъдето не може да се измъкне?

— Как така? Не е работа на Департамента да осигурява затвори.

— Синко, който и да е фактор, отнасящ се до каквото и да е, дошло от „там, далече“ е пряка работа на Департамента. Това ти е известно. Щом веднъж научиш този факт, че и насън да те бутнат, да го знаеш, значи си станал истински служител на Космическия департамент. Не те изпратихме да вършиш формална работа като почетен председател, който опитва от супата в някоя благотворителна болница. От тебе се очакваше да идеш целият превърнат в слух, с

отворени на четири очи, и да дебнеш за „специални ситуации“. А ти си оплескал всичко. Разкажи ми сега що за звяр е това. Прочетох доклада, видях изображението. Но нещо не ми е съвсем ясно.

— Представител е на несиметричния многокрак тип, има осем крайника и е висок около седем стъпки. Той е...

Кайку се поизправи.

— Осем крака ли има? А ръце?

— Ръце ли? Няма ръце.

— А някакви хватателни органи? Видоизменени крака?

— Няма, шефе... Ако беше така, веднага щях да се разпоредя да се извърши пълно проучване. Ходилата са изящни като буренца и със същите размери. Какво имате предвид?

— Все едно. Друго имах предвид. Продължавай.

— Общото впечатление е от нещо като носорог, като трицератопс, но по артикулиране не прилича на нито едно земно животно. Младият му господар го нарича „Глупи“ и името напълно му подхожда. Звярът е доста забавен, но тъпичък. И тъкмо затова е опасен: толкова е голям и силен, че не е изключено поради тромавостта и глупостта му да пострадат хора. Вярно е, че говори, но го прави като четиригодишно дете... Всъщност се чува такъв глас, сякаш е глътнал някое момиченце.

— Защо да е глупав? Според господаря му, дето носи фамилно име от учебниците по история, звярът е умен.

Гринбърг се усмихна.

— Господарят му е предубеден. Говорих със звяра, сър. Глупав е.

— Не виждам как си го установил. Заключение, че едно извънземно същество е глупаво, понеже не говори добре на нашия език, е равно на заключението, че един италианец е неграмотен, защото говори на развален английски. Едното не следва от другото.

— Но помислете си, шефе. Няма ръце. Интелигентността му в най-добрия случай е по-ниска от маймунската. Може би е колкото на куче, но и това е съмнително.

— Е, ще имам предвид, че заемаш заостеняла позиция в ксенологичната теория, и толкова. Някой ден подобни схващания ще изиграят мръсен номер на ксенолозите. Ще открием цивилизация, където разумните същества няма да се нуждаят от меки лапи, за да манипулират с тях, ще са еволюирали още по-нататък.

— Да се хванем на бас?

— Не. Къде е този Глупи сега?

Гринбърг явно се обърка.

— Шефе, предстои да направя доклад, който сега е в микрофилмовата лаборатория. Всеки миг ще бъде на бюрото ви.

— Добре, значи този път все пак реагираш бързо. Казвай.

— Сприятелих се с местния съдия и го помолих да ме държи в течение. Естествено те не можеха да хвърлят тая твар в някоя тамошна бастилия. Всъщност няма никаква достатъчно здрава сграда, където да го приберат; поучиха се от грешката си с клетката. Нямахме и какво да се построи набързо, пък и да бъде достатъчно здраво... Повярвайте ми, клетката, която звярът счупи, наистина беше солидна. Местният полицейски шеф обаче имал страшно хрумване. Разполагал с празна цистерна от железобетон, със стени, високи около трийсет стъпки — част от пожарната им система. Построили наклонена платформа, по която натикали животното вътре, а после махнали платформата. Смятали, че са се изхитрили, понеже звярът не може да скача.

— Звучи добре.

— Да, но това не е всичко. Съдията О'Фаръл ми каза, че шефът на полицията бил толкова изнервен, че решил да не чака благословията на Департамента и се заел с унищожаването на звяра.

— Какво?!

— Чакайте да свърша. Не казал на никого, обаче уж по някаква случайност през нощта входният клапан бил отворен и цистерната се напълнила. На сутринта Глупи се намирал на дъното. Тогава полицейският началник Драйзър решил, че „нешащният случай“ е завършил успешно и че звярът се е удавил.

— И после?

— А Глупи се чувствувал отлично. Прекарал няколко часа потопен, но когато водата се опекла, събудил се, изправил се и казал: „Добро утро!“

— Сигурно е земноводно. Какви мерки взе, за да спреш тия своеволия?

— Още малко търпение, сър. Драйзър знаел, че огнестрелното оръжие и експлозивите са безполезни... нали четохте протокола... поне ако са със сила, която може да се употреби безопасно в рамките на един град... Затова опитал с отрова. Без да знае каквото и да е за

животното, той използвал пет-шест вида отрова в количество, достатъчно за цял полк, като скрил отровата в разни храни.

— Е, и?

— Глупи погълнал всичко. Не дал признаци дори на сънливост, нещо повече, сякаш апетитът му се раздразнил, защото следващото, което изял, бил клапанът и цистерната отново се напълнила. Наложило се да спрат водата от помпената станция.

Кайку се изхили.

— Тоя Глупи започва да ми харесва. Значи изял клапана, така ли? А от какво е бил направен клапанът?

— Не зная. Вероятно от някаква сплав.

— Хм... Явно обича да си похапна и груби деликатеси. Сигурно има гуша като на птиците.

— Нищо чудно.

— И какво направил после шефът на полицията?

— Засега нищо. Помолих О'Фаръл да внуши на Драйзър, че ако не престане да пречи на Департамента, не е изключено да свърши в изправителна колония на трийсет светлинни години от Уествил. Така че сега Драйзър е в очакване и се чуди как да реши проблема си. Последното му хрумване е да засипе Глупи с бетон и да го остави да умре от естествена смърт. Обаче О'Фаръл му е забранил, смята го за нехуманно.

— Значи Глупи все още е в цистерната и чака да се намесим?

— Да, сър. Поне така беше вчера.

— Е, сигурно може да почака и там, докато се измисли нещо друго — каза Кайку и взе резюмето от доклада на Гринбърг заедно с препоръките.

— Да смятам ли, че отхвърляте действията ми, сър?

— Не. Какво те накара да си го помислиш? — И Кайку подписа заповедта, с която се нареждаше Глупи да бъде унищожен, след което я пусна по пневмопощата. — Не се противопоставям на ничии решения, без да уволня съответния служител. А за тебе имам друга задача.

— О! — За миг Гринбърг изпита жалост. С облекчение очакваше, че шефът му ще отмени смъртната присъда на Глупи. — Е, лоша работа, но... звярът наистина беше опасен.

Господин Кайку продължи:

— Страх ли те е от змии?

— Не. Дори ми харесват.

— Отлично! Макар че това е чувство, което не мога да си представя. Винаги съм се боял до смърт от змии. Веднъж, още като бях дете, в Африка... Както е да е. Не помня, случвало ли ти се е досега да работиш с рарджилианци?

Гринбърг изведнъж разбра за какво става дума.

— Използувах един рарджилианец като преводач в случая с Вега VI. Разбирам се с рарджилианците.

— За съжаление с мене не е така. Имам една работа, в която участва рарджилиански преводач, някой си доктор Фтамъл. Може и да ти е познато името му.

— Да, разбира се, сър.

— Да си призная, независимо, че е рарджилианец... — Кайку изговори последната дума така, сякаш беше неприлична — на доктор Фтамъл му няма нищо. Но едно по-близко общуване може да докара някоя беля... а пък тая моя фобия пречи на носа ми да усети белята. Така че известно време ще те пусна като мой помощник, да душиш вместо мене.

— Нали нямахте доверие на носа ми, шефе?

— Един слепец ще води друг слепец, ако нямаш нищо против изопачаването на метафората. Може би с общи усилия ще подушим какво става.

— Разбрано, сър. Може ли да попитам какъв е характерът на задачата?

— Ами...

Но преди господин Кайку да успее да отговори, светна лампичката на секретарката му и гласът ѝ обяви:

— Хипнотерапевтът ви пристигна, сър.

Заместник-секретарят погледна часовника си и каза:

— Как само лети времето... — А после добави над микрофона: — Пратете го в гардеробната ми. Сега ще дойда. — След което продължи, вече към Гринбърг: — Фтамъл ще пристигне след половин час. Нямам възможност да говорим повече, трябва да се стегна за срещата. Ще намериш всичко по въпроса, колкото и да е малко, в папката с надпис „Неотложни, спешни задачи“. — Господин Кайку хвърли поглед към кутията за пратките по пневматичната поща, която се беше препълнила за времето на разговора им. — Ще се върна след

пет минути. Използвай колкото време остава да разчистиш тоя куп от вторични суровини. Подписвай вместо мене, но задръж каквото сметнеш, че трябва да видя... Само че гледай да не оставиш повече от пет-шест материала, иначе ще те върна да си доучиш в Харвард!

Кайку припряно се изправи, като си отбеляза наум, че от гардеробната ще трябва да нареди на секретарката си да описва всичко, което стане през следващия половин час, и да му го покаже по-късно... Искаше да разбере как работи „младежът“. Съзнаваше, че някой ден ще умре, и възнамеряваше да положи усилия, та да бъде заместен от Гринбърг. Междувременно обаче трябваше да направи живота на „младежа“ колкото може по-труден.

Заместник-секретарят се запъти към гардеробната. Отместената врата се захлопна подире му и Гринбърг остана сам. Точно като протягаше ръка към оставеното за разглеждане досие, обозначено „спешно“, червената лампичка просветна, чу се звън и някакви книжа паднаха във входящата кутия.

Гринбърг взе материала, прегледа текста в средата и тъкмо се увери, че въпросът не търпи отлагане, когато на уредбата се появи подобна светлинно-звукова комбинация и екранът се включи. Гринбърг видя лицето на завеждащия бюрото за съгласуване на системите. Човекът развълнувано каза:

— Шефе?

Гринбърг натисна копчето за обратна връзка.

— Гринбърг слуша. Шефът ме остави да му топля мястото. Току-що получих докладната ти, Стан. В момента я чета.

Стан Ибанъес явно се подразни.

— Няма значение. Свържи ме с шефа.

Гринбърг се поколеба. Въпросът, поставен от Ибанъес беше прост, но деликатен. Корабите от Венера винаги получаваха незабавно разрешение за кацане, тъй като всеки техен лекар беше пълномощник на обществената здравна организация. Но корабът „Ариел“, очакван в космодрума Порт Либия, изведнъж бил сложен под карантина от своя лекар и сега се намираще в дрейфова орбита. За голямо съжаление на него се оказал и венерианският министър на външните работи, а се очакваше, че Венера ще подкрепи позицията на Земята срещу Марс в предстоящата тристранна конференция.

Гринбърг можеше да задържи решаването на неудобния въпрос, докато се върне шефът, и да му го предаде; можеше да прескочи шефа и да се обърне към самия секретар (което предполагаше да намери отговор и да го представя така, че да получи одобрение) или пък... можеше да действа, като използва правото, дадено му от господин Кайку.

Господин Кайку сигурно не беше предвидил такова извънредно положение. Но от друга страна, шефът имаше досадния навик да подлага хората си на изпитания...

Гринбърг бързо прехвърли всичко това през ума си и отговори:

— Съжалявам, Стан, но не можеш да говориш с шефа. Аз го замествам.

— Нима? И откога?

— Е, замествам го само временно.

Ибаньес се намръщи.

— Виж какво, приятел, най-добре потърси шефа. Може и да се подписваш вместо него в някои обикновени случаи, но моят въпрос не е такъв. Трябва тутакси да разрешим казането на кораба. Ще ти откъснат главата, ако поемеш отговорността за пълномощия, позволяващи да се пренебрегне такова основно правило като карантината. Размърдай си мозъка.

Да отмени карантината ли? Та Гринбърг си спомняше Голямата чума от петдесет и първа година, когато биолозите се предовериха на схващането, че всяка планетна форма на живот притежава имунитет към болестите от другите планети.

— Няма да отменяме карантината.

Ибаньес, изглежда, се засегна.

— Сергей, не можем да излагаме на опасност конференцията. Каква ти опасност! Не можем да плюем на десетгодишния си труд само защото някой космонавт има малко температура. Налага се да отменим карантината! Но не предполагам, че ти си тоя, дето ще го направи...

Гринбърг се поколеба.

— Шефът е под въздействието на хипноза, понеже го очаква тежка задача. Сигурно ще успееш да се срещнеш с него чак след два часа.

Ибаньес го погледна с недоумение.

— Значи ще трябва да обезпокоя секретаря. Не смея да чакам два часа. Свещената крава от Венера като нищо ще нареди на капитана да потегли обратно. Нямаме право на такъв риск!

— Нямаме право и на риска да докараме епидемия. Ето как ще постъпиш: обади се на пратеника и му кажи, че лично отиваш да го вземеш. Използувай бърза совалка. Прехвърли пратеника на нея, а „Ариел“ остави в карантинна орбита. Щом пратеникът се качи в совалката, но не преди, а чак тогава, му обясни, че и двамата ще присъствувате на конференцията в изолационни скафандри. — Изолационният скафандър беше херметически затворен и първоначално го бяха използвали при посещаването на планети, където можеха да ги заплашват неизвестни болести. — Естествено совалката и екипажът ѝ също ще трябва да бъдат поставени под карантина.

— Изолационен скафандър ли?! Няма що, много ще му допадне! Сергей, дори отлагането на конференцията би нанесло по-малко вреда. А подобно неуважение положително ще настрои пратеника против нас. Тоя чешит е страхотно нафукан!

— Щом му намекнеш каква е целта, няма как да не му допадне — обясни Гринбърг. — „Голяма саможертва, стремеж да не се навреди на благополучието на любимата братска планета, чувството на дълг, което надделява над всичко“ и тъй нататък. Ако смяташ, че ще се затрудниш, вземи със себе си някое момче от отдел „Връзки с обществеността“. И внимавай, докато трае конференцията, пратеникът непрекъснато трябва да е наглеждан от лекар в бели дрехи и от две сестри. Сегиз-тогиз, когато гостът си почива, конференцията трябва да се прекъсва. Сложете легло и болнични паравани в Залата на героите, близо до заседателната маса. Идеята ще е, че самият гост се е разболял, но продължава делото като своя лебедова песен. Стана ли ти ясно? Обясни му всичко, преди совалката да кацне. Е, със заобикалки, разбира се.

Ибаньес изглеждаше смутен.

— Смяташ ли, че ще има ефект?

— От тебе зависи. Ще ти върна докладната с нареждане да не се отменя карантината и с препоръка да проявиш собствена инициатива, с която да осигуриш присъствието му на конференцията.

— Добре... Съгласен съм — каза Ибаньес и изведнъж се ухили.
— Докладната е без значение, тръгвам! — И той изключи връзката.

Гринбърг се зае отново с книгата върху бюрото, въодушевен от чувството, че е играл ролята на господ.

Попита се как ли би постъпил шефът, обаче му беше все едно. Може би имаше множество правилни решения, но това поне бе едно от тях. Струваше му се, че не е сбъркал. Отново протегна ръка към материала, който трябваше да се резолира спешно.

Но се сепна. Глождеше го някаква неясна мисъл. Шефът не беше искал да потвърди смъртната присъда, Гринбърг усещаше това. Ами да, нали шефът му каза, че е сбъркал. Правилната стъпка беше да се проведе пълно разследване. Господин Кайку прие решението му само от чувство на солидарност, понеже Гринбърг му е подчинен.

Сега обаче самият Гринбърг седеше на шефското място. При това положение...

Да не би Кайку да го беше оставил там тъкмо затова? За да поправи собствената си грешка? Не, шефът беше потаен, но не и вездесъщ, нямаше как да предвиди, че Гринбърг може да преразгледа въпроса. И все пак... Гринбърг позвъни на личната секретарка на шефа.

— Милдред?

— Да, господин Гринбърг?

— Моля за резюмето и доклада относно разследването, в което участвах. Номерът е може би Рт 0411, да, този е. Материалът беше върнат преди петнайсет минути. Искам да го получа обратно.

— Сигурно вече е препратен — отговори секретарката със съмнение в гласа. — Днес пунктът за връзка работи само със седем минути закъснение.

— И прекалената експедитивност си има лошите страни. Моля ви, ако заповедта е вече във в. сградата, да изпратите съобщение за отменянето ѝ, после ще представим допълнителни сведения. А на мене ми върнете изходния документ.

Най-после Гринбърг стигна до папката, чакаща незабавно решение. Както господин Кайку беше казал, обемът на материала, обозначен „Фтамъл“, не беше голям. Видя, че е сложено и подзаглавие: „Красавицата и звярът“, което го учуди. Шефът имаше чувство за хумор, но толкова особено, че хората се затрудняваха да го разберат.

След малко Гринбърг с изненада повдигна вежди. Рарджилианците, тези неуморни преводачи, посредници и тълкуватели, непрекъснато се тикаха да участвуват в преговори между различни раси. Присъствието на доктор Фтамъл на Земята подсказваше на Гринбърг, че има някакъв проблем сред някои нехуманоидни „хора“ — нехуманоидни по разсъдък, същества, чиято психология е толкова различна от човешката, че затруднява общуването. Не очакваше обаче, че ученият представя позицията на раса, за която самият Гринбърг не бе чувал — същества, обозначени като „хрошии“.

Възможно бе Гринбърг просто да е забравил това название, звучащо като кихане. Може би бяха някакъв маловажен народ, на ниско културно равнище, без икономическо значение, който не е овладял космоса. Може пък да бяха влезли в Общността на цивилизациите, докато Гринбърг се мъчеше с проблемите на Слънчевата система. От мига, когато човечеството осъществи контакт с други раси, предприемащи междузвездни пътувания, законно признатите членове на „човешкото“ семейство така нараснаха на брой, че почти им се изгуби дирята. Колкото повече човечеството разширяваше хоризонтите си, толкова по-трудно бе да се съзрат тези хоризонти.

Да не би пък хрошиите да му бяха известни под друго име? Гринбърг взе за справка универсалния автоматичен справочник на господин Кайку и натисна клавишите, за да провери.

Известно време машината разсъждаваше, след което екранът за надписи светна: „Липсва информация.“

Гринбърг се опита да провери на „рошин“, в случай че хората са започнали да изпускат звука „х“ при произнасянето. Получи същия отрицателен отговор.

Тогава се отказа от проверката. Дори универсалният справочник в Британския музей нямаше да разполага с повече данни от справочника в кабинета на заместник-секретаря. Работните му помещения заемаха цяла сграда в друг квартал на Главната свободна зона, а служителите — кибернетици, специалисти по семантика и енциклопедисти — непрекъснато утоляваха глада му за факти. Гринбърг можеше да бъде сигурен, че каквито и да са тези „хрошии“, Федерацията чуваше името им за първи път.

Което беше изумително.

Останал цял миг в плен на изненадата, Гринбърг продължи да чете. Научи, че хрошиите са почти пристигнали — още не са на Земята, но от разстоянието, на което се намират, вече могат да махнат за поздрав, защото са в орбита за кацане, на петдесет хиляди мили от планетата. Още цели две секунди Гринбърг си позволи да се чувства изненадан, докато установи, че причината да не чуе за приближаването им е настоящата молба на доктор Фтамъл към господин Кайку да не позволява на патрулните съдове и тям подобните да проявяват любопитство и да се опитват да проникнат в кораба.

Работата на Гринбърг беше прекъсната от върналия се доклад за случая с Глупи, за който господин Кайку бе потвърдил присъдата. Гринбърг се замисли за миг, а после добави тази забележка, така че заключението гласеше: „Препоръката се одобрява, но стъпката не бива да бъде предприемана, докато не се извърши пълен научен анализ на съществото. Местните власти да предадат пълномощията си, когато се появи искане от страна на Ксенонаучното бюро, а последното ще осигури преместването на съществото и ще определи вещи лица, които да извършат преценката.“

Гринбърг подписа промяната от името на Кайку и вложи материала в системата. Призна си глупостта, че сега въпросната заповед звучи двусмислено, понеже нямаше съмнение, че щом ксенобиолозите се докопат до Глупи, вече няма да го изпуснат. Въпреки това усети, че изведнъж му олеква на душата. Предишната препоръка беше погрешна, а сега тръгна по правилен път.

Отново съсредоточи вниманието си върху хрошиите и отново веждите му се вдигнаха. Хрошиите не идваха, за да установят връзка със Земята. Бяха дошли, за да спасят една своя посестрима. Според доктор Фтамъл те бяха убедени, че Земята държи в плен една хрошия, и настояваха за нейното освобождаване.

Гринбърг изпита чувството, че е попаднал в сълзлива мелодрама. Тия „хора“, носещи астматично име, явно бяха сбъркали с избора на планетата, където да играят на „стражари и апаши“. Един нехуманоид без паспорт, без досие в Космическия департамент и без основателна причина за посещението си на Земята би бил безпомощен като млада невеста, която не разполага с купони. Биха прибрали посестримата им

тутакси. Какво ти! Тя не би могла дори да премине през карантинен период.

Защо тогава шефът не им кажеше да си вдигнат партакешите и да си заминават?

При това, как според тях хрошията бе пристигнала на Земята? Пешком? Или като се е гмуркала в атмосферата? Звездните кораби не кацаха, обслужваха ги космически совалки. Представи си как чуждоземната дама досажда на касиера, който продава билети за пътуването:

„Извинете, сър, но аз бягам от съпруга си, който се намира в другия край на Галактиката. Ще имате ли нещо против, ако се скрия под тази седалка и така се прокрадна на вашата планета?“

А касиерът ѝ отговаря: „Без билети не возим!“ Компаниите, осигуряващи совалките, мразеха дори пътниците с безплатни билети — Гринбърг го усещаше всякога, когато показваше дипломатическия си пропуск.

Глождеше го обаче някакво съмнение... После си спомни въпроса на шефа: „Има ли Глупи ръце?“ Досети се, че шефът сигурно се е чудил дали Глупи не е изчезналата хрошия, понеже хрошиите според Фтамъл имат по осем крака. Гринбърг се засмя. Глупи не беше майсторът, който би могъл да построи космически кораб и да го управлява. Събратята му също. Вярно, шефът не беше видял Глупи, та да знае колко нелепа е подобна мисъл.

Освен това Глупи се намираще на Земята вече повече от сто години — веднага се разбираше, че не може да става дума за него.

Същността на въпроса беше какво да се направи за хрошиите, след като вече се е стигнало до контакт с тях. Всичко извънземно представляваше интерес, допълваше знанията и носеше полза на човечеството, стига да вникнеха в същността му... А от раса, извършваща сама междузвездни полети, положително можеше да се научи всичко споменато, взето заедно... Без съмнение Кайку им даваше надежди, като същевременно поставяше основа за постоянни отношения. Чудесно. Значи от Гринбърг зависеше да доразвие тази насока и да помогне на шефа си в емоционалното му затруднение, заплашващо общуването му с рарджилианеца.

Гринбърг прегледа отгоре-отгоре останалата част от доклада. Единствената допълнителна информация, която получи, беше от

резюмето. По-нататък следваше описание на цветистите речи, произнесени от доктор Фтамъл. Накрая Гринбърг пхна материала обратно в папката и се зае с текущите въпроси.

Господин Кайку обяви присъствието си, като надникна през рамото му и каза:

— Входящата кутия е все така пълна!

— А, здравейте, шефе. Вярно, но само си помислете в какъв вид щеше да бъде, ако не бях скъсал всяка втора докладна, без да я прочета! — отвърна Гринбърг и стана от бюрото.

Господин Кайку кимна.

— Знам. Понякога пиша „не“ върху всеки материал с нечетен номер.

— По-добре ли сте?

— Готов съм да му плюя в лицето. С какво ме превъзхожда някаква си змия?

— Моите поздравления!

— Доктор Морган е извънредно способен. Ако някога нервите ти не издържат, обърни се към него.

Гринбърг се ухили.

— Шефе, единственото, което ме притеснява, е, че през работно време страдам от безсъние. За разлика от преди вече не мога да заспивам на бюрото.

— Това е най-ранният симптом. А след време мозъкът ти ще престане да действа — рече господин Кайку и погледна стенния часовник. — Още ли няма вест от приятеля с живата коса?

— Още.

Гринбърг му съобщи за карантината на „Арнел“ и каза какво е направил. Господин Кайку кимна одобрително, което според някои кръгове се равняваше на връчването на почетна армейска грамота пред строя.

Гринбърг усети приятно чувство и продължи, като обясни каква промяна е направил в заповедта за Глупи. Стигна до въпроса боязливо и почти несъзнателно.

— Шефе, когато човек седи на този стол, гледа на нещата под друг ъгъл.

— И аз преди години стигнах до същия извод.

— Така е. Докато бях на бюрото, разсъждавах и върху въпроса за намесата.

— Защо? Нали го разрешихме?

— И аз така мислех. Въпреки това... все пак... — И Гринбърг изплю камъчето, какво е променил, след което зачака.

Господин Кайку отново кимна. Хрумна му да сподели с Гринбърг, че с това му е спестил главоблъсканиците да намери достоен начин, по който да постигне същата цел, но се отказа. Вместо това се наведе над микрофона.

— Милдред? Обаждал ли се е доктор Фтамъл?

— Току-що пристигна, сър.

— Добре. Моля да го изпратите в източната заседателна зала.

После изключи уредбата и се обърна към Гринбърг:

— Е, синко, дойде време да укротяваме змии. Носиш ли си свирката?

---

[1] Всички излизат (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА VI

„КОСМОСЪТ Е ДЪЛБОК, УВАЖАЕМИ СЪР!“

— Доктор Фтамъл, да ви представя колегата си господин Гринбърг.

Рарджилианецът се поклонил ниско. Понеже краката му бяха с по две колена, а произношението му се различаваше от човешкото, ритуалът придоби внушителен вид.

— Зная с какво име се ползува почитаемият господин Гринбърг от един мой сънародник, който е имал щастието да работи с него. За мене е чест, сър.

Гринбърг отговори в същия дух на пародийна любезност, избран от космическия лингвист.

— От доста време мечтая да изпитам лично удоволствието да бъда в досег с излъчването на учения доктор Фтамъл, но не смеех да се надявам, че желанието ми ще се осъществи. Ваш покорен слуга и ученик, сър.

Господин Кайку го прекъсна.

— Доктор Фтамъл, деликатният въпрос, който поставяте за преговори, е толкова важен, че аз, погълнат от досадното всекидневие, не успях да му обърна вниманието, което заслужава. Господин Гринбърг е извънредният посланик и пълномощен министър на Федерацията, натоварен с тази задача.

Гринбърг погледна шефа си и очите му просветнаха, но иначе не показа да е изненадан. Не убегна от вниманието му, че и по-преди Кайку каза „колега“, а не „помощник“, и това му се видя елементарен трик да засили престижа на своето участие в преговорите от гледна точка на протокола, но не бе очаквал това внезапно повишение. Почти беше сигурен, че господин Кайку не си е направил труда да поиска одобряване на длъжността му от Съвета, но въпреки всичко шефът можеше да отстои решението си и сигурно заповедта щеше да се появи

на бюрото на Гринбърг. Чудеше се само дали и заплата му ще се повиши.

Работата изглеждаше глупава, но Гринбърг реши, че шефът му сигурно има данни за обратното. Или пък просто гледаше да се отърве от медузоида?

Доктор Фтамъл отново се поклони и каза:

— Поласкан съм, че ще работя с Негово превъзходителство.

Гринбърг подозираше, че рарджилианецът е разбрал какво става, но въпреки това медузоидът сигурно наистина бе поласкан, понеже усещаше намека, че той самият е също с ранг на посланик.

Една сътрудничка донесе питиета и разговорът спря, за да изпълнят ритуала. Фтамъл си взе чаша френско вино, а Гринбърг и Кайку по необходимост избраха единствения предложен там рарджилиански продукт — някаква течност, наречена „вино“ поради липсата на по-точна дума. Напомняше хляб, надробен в мляко, и имаше такъв вкус, като че бе прибавена сярна киселина. Гринбърг направи усилия да покаже, че му харесва, макар да не отпи от чашата.

Изпита уважение, като забеляза, че шефът му пие. Ритуалът, който бе общ за седемдесет процента от цивилизациите, предостави време на Гринбърг, за да огледа Фтамъл. Медузоидът бе облечен в скъпи дрехи, пародия на земен официален костюм: фрак, дантелено жабо и раирани панталони. Дрехите помагаха да се прикрие фактът, че макар да е симетричен хуманоид с два крака, две ръце и глава в края на удължения торс, рарджилианецът прилича на човек само по някои формални признаци.

Гринбърг обаче, израснал сред Великите марсианци, бе имал срещи с най-различни „хора“, така че не очакваше „хората“ да приличат на земните хора и нямаше предразсъдъци в полза на човешката форма. Фтамъл му се виждаше красив и следователно грациозен. Сухата му хитинова кожа, морава на цвят и със зелени петна, беше изящна и живописна като кожата на леопард. Липсата на нос нямаше значение, понеже се компенсираше от подвижна и чувствителна уста.

Помисли си, че Фтамъл сигурно е увил опашката си под дрехите, за да поддържа впечатлението, че не само облеклото, но и устройството му е като на земен жител. Рарджилианците правеха всичко възможно, за да потвърдят древната мъдрост, че когато е в Рим,

странникът трябва да се държи като римлянин. Другият рарджилианец, с когото Гринбърг бе работил, изобщо нямаше дрехи (понеже „хората“ от Вега VI ходеха голи) и виреше опашка като надменен котарак. Мисълта за Вега VI накара Гринбърг да потръпне, там му се налагаше да се увива като в пашкул.

Погледна антените на медузоида. Хм! Та те не приличаха на змии. Сигурно неврозата на шефа правеше от мухата слон. Вярно, бяха дълги около стъпка и дебели колкото пръст, но по тях нямаше очи, уста или зъби, бяха си просто антени. Повечето извънземни имаха антени. Та нима човешките пръсти не са вид къси антени?

Когато доктор Фтамъл остави чашата си, господин Кайку го последва и рече:

— Докторе, сигурно сте се посъветвали с висшестоящите?

— Имах тази чест, сър. Позволете да използвавам предоставената ми възможност и да ви благодаря за самолета, които така любезно ми осигурихте, за да извършвам неизбежните пътувания до повърхността на вашата прекрасна планета и обратно до кораба, където са хората, на които имам удоволствието да помагам. Без да хвърлям сянка върху великия народ, на който служа в момента, мога да кажа, че вашият самолет е по-удобен и подходящ за целта от нашето производство, от което имаме помощен екземпляр на кораба.

— Благодаря ви. Да услужим на приятели е удоволствие за нас.

— Много сте любезен, господин заместник-секретар.

— Е, и какво казаха доверениците ви?

Цялото тяло на Фтамъл се сви.

— С болка се налага да ви съобщя, че те са непреклонни. Настояват детето от женски пол да им бъде върнато незабавно.

Господин Кайку се намръщи.

— Несъмнено вие сте обяснили, че изчезналото дете не е при нас, че изобщо не сме чували за него и нямаме причина да мислим, че то е посетило някога нашата планета, а по-скоро надделява мнението, че това не е било възможно, нали?

— Да. Ще ме извините, ако не съм бил достатъчно учтив, но искам да преведа отговора им точно, макар да звучи грубо... — И Фтамъл сви рамене от неудобство. — Те твърдят, че ги лъжете.

Господин Кайку не се обиди, понеже си даваше сметка, че когато един рарджилианец е в ролята на посредник, все едно че служи като

бездушен телефон.

— Би било по-добре, ако наистина лъжехме — каза той. — Тогава щяхме да им предадем хлапето и въпросът да приключи.

— Вярвам ви — каза неочаквано доктор Фтамъл.

— Благодаря ви. А защо?

— Защото използвахте условно наклонение.

— Разбирам. А казахте ли им, че на Земята има над седем хиляди разновидности от извънземни създания, представени от неколкостотин хиляди индивиди? И че от тях около трийсет хиляди са разумни същества? Но че у много малко от тези разумни същества има поне подобие на физическите характеристики на хрошиите? И че всички от тази ограничена група са с известна ни раса и родна планета?

— Аз съм рарджилианец, сър. Казах им и това, и много повече на собствения им език, като го изразих по-ясно, отколкото вие бихте го обяснили на свой събрат. Вдъгнах му живот.

— Вярвам ви — каза господин Кайку и забарабани с пръсти по масата. — Имате ли някакво предложение?

— Един момент — намеси се Гринбърг. — Разполагате ли със снимка на типичен представител на хрошиите? Би ни помогнало.

— Те го произнасят „хрошиу“ — обясни му Фтамъл. — А в единствено число може и „хроший“, но по-добре е „хрошия“. Съжалявам, но доверениците ми не използват символи от картинен вид. Лошото е, че и аз не разполагам със съоръжения, за да направя снимка.

— Безоки ли са?

— Не, уважаеми. Зрението им е съвсем добро, съвсем остро. Но за разлика от вас очите и нервната им система улавят доста различни импулси. Тяхното съответствие на снимка не би значело нищо за вас. Дори аз изпитвам затруднение, а моята раса е най-предразположена да вниква в различните интерпретации на символния език. А щом един рарджилианец... — Фтамъл спря да говори и се изпъчи.

— Е, тогава вие ни опишете как изглеждат. Използвайте семантичните таланти, с които справедливо се славите.

— С удоволствие. Всички хроший на борда на кораба са сравнително едри, понеже са представители на военната каста.

Господин Кайку го прекъсна.

— На военната каста ли? Докторе, военен ли е корабът? Защо не ми казахте?

Доктор Фтамъл изглеждаше огорчен.

— Реших, че фактът е както очевиден, така и неприятен.

— Прав сте. — Господин Кайку се чудеше дали не трябва да уведоми генералния щаб на Федерацията. Реши да изчака. Изпитваше голямо предубеждение към включването на военна мощ при преговори, тъй като смяташе, че демонстрирането на сила не само говори за провал в дипломатическата позиция, но и погубва шансовете да се постигне нещо с договаряне. Можеше да изложи разумно мнението си, но реши да го запази за себе си. — Моля, продължавайте.

— Във военната каста има три пола, като разликите между тях не са особено очевидни, така че не ни засягат. Моите другари и домакини на кораба са може би с шест инча по-високи от тази маса, а ръстът им е наполовина на вашия. Всеки има по четири чифта крака и по две ръце. Ръцете им са малки и нежни, но необикновено ловки. Според мене хрошиите са извънредно красиви, формите им са рядко грациозни, а при това и функционални. Проявяват забележителна сръчност при работа с машини, инструменти и при всякакви сложни манипулации.

Докато доктор Фтамъл говореше, Гринбърг малко се отпусна. Независимо от всичко, мъчеше го неопределеното чувство, че онова създание, Глупи, може да е от хрошиите. Но сега разбра, че предположението му се е породило съвсем случайно, понеже броят на краката съвпада. Да не би щраусът да е човек, понеже има два крака?! Съзнанието му бе заето с мисълта в каква категория може да включи Глупи и сигурно щеше да продължи да мисли в този дух, но явно категорията на хрошиите не подходеше.

Доктор Фтамъл продължаваше да говори:

— ... обаче най-забележителна характеристика на хрошиите, която няма нищо общо с обикновените данни за размери, форма, устройство на тялото и механичните функции, е зашеметяващото впечатление за огромната им умствена мощ. Така ме поразиха, че... — Медузоидът се захласна от вълнение. — Почти бях взел да се убеждавам, че трябва да се откажа от заплащането на квалифицирания ми труд и да приема службата при тях като привилегия.

Тези думи направиха впечатление на Гринбърг. Явно хрошиите имаха изключително въздействие. Колкото и почтени като посредници

да бяха рарджилианците, те по-скоро биха оставили човек да умре от жажда, вместо да му кажат местната дума за „вода“, освен ако не получеха пари в брой. Любовта им към сделките граничеше с фанатизъм.

— Единственото, което ме предпази от подобна крайност, беше убеждението, че с нещо ги превъзхождам — продължи Фтамъл. — Те не са лингвисти. Речта им е богата и въздействаща, но не са в състояние да научат добре друг език, освен своя. Като лингвисти са по-зле дори от вашата раса — каза Фтамъл, разпери безпомощно странните си ръце като чист французин (или като човек, който подражава на французите до съвършенство) и добави: — Така че си възвърнах самочувствието и поисках да ми удвоят хонорара.

Фтамъл спря да говори. Господин Кайку мрачно гледаше масата, а Гринбърг просто чакаше. Накрая Кайку каза:

— И какво предлагате?

— Почитаеми приятелю, има само един подход, който да е от полза. Трябва да им бъде предадено съществото, което търсят.

— Но тази хрошия не е на Земята.

Фтамъл наподоби човешка въздишка.

— Можем само да съжаляваме.

Гринбърг го изгледа с укор. Въздишката не беше убедителна. Усещаше, че Фтамъл изпитва голяма радост от попадането в задънена улица. А това беше нелепо — когато един рарджилианец приемаше ролята на посредник, непременно се стремеше да постигне успех при преговорите. Нямаше ли успех, той се дискредитираше в собствените си очи. И Гринбърг се обади:

— Доктор Фтамъл, когато приехте да участвувате в това дело, предполагаете ли, че ще можем да открием въпросната хрошия?

Антените на медузоида изведнъж клюмнаха. Гринбърг го погледна накриво и каза сухо:

— Да, виждам, че не сте предполагали. Мога ли да попитам тогава защо сте приели посредничеството?

— Не е възможно да се откаже предложение на хрошиите, сър. Повярвайте ми — бавно отвърна Фтамъл без обичайната си увереност.

— Хм... Значи така. Докторе, ще ме извините ли, ако кажа, че досега не успяхте да създадете пълна представа за тези „хора“? Казвате, че са много силни в умствено отношение, до такава степен, та

един виден интелектуалец от твърде развита раса, какъвто сте вие, е бил поразен... Намеквате, че са силни и в друг смисъл, и вие, член на горд и свободен народ, трябва да се подчинявате на желанията им. И ето че сега те са тук с един-единствен кораб, представящ цяла планета, и то толкова мощна планета, че можем само да съжаляваме, ако не задоволим неосъществимото им искане.

— Всичко това е вярно — отвърна предпазливо доктор Фтамъл.

— Когато един рарджилианец говори професионално, не мога да не му вярвам. И все пак ми е трудно да ви повярвам. Защо досега не сме чували за тези свръхсъщества?

— Космосът е дълбок, уважаеми сър.

— Вярно, вярно. Няма съмнение, че съществуват хиляди велики цивилизации, с които никога не сме се срещали и никога няма да се срещнем. Мога ли да направя извода, че и рарджилианците за първи път влизат в контакт с хрошиите?

— Не. Отдавна се знаем с тях. По-отдавна, отколкото с вас.

— Нима? — каза Гринбърг и стрелна с очи господин Кайку. — А какви са отношенията на Рарджил с хрошиите? И защо този факт не е бил докладван на Федерацията?

— Сър, има ли укор в последния ви въпрос? Ако е така, отговорът ми е, че не действувам от името на своето правителство.

— Искях просто да се осведомя — успокои го Гринбърг. — Федерацията винаги се стреми да разшири колкото може дипломатическите си връзки. Учудих се, като узнах, че вашата раса, която претендира за приятелство с нас, е била в контакт с могъща цивилизация, а не е уведомила Федерацията за този факт.

— Ще ми позволите ли да изразя учудването си от вашето учудване, сър? Космосът е дълбок, а моите хора отдавна са известни като велики пътешественици. Може би Федерацията не е задавала правилно въпросите си. Що се отнася до другото, моята раса не е в дипломатически или в каквито и да е отношения с могъщите хрошии. Те са вид, който си гледа работата, както казвате вие на Земята, и ние сме щастливи, че не им се изпречваме на пътя. Минаха години, повече от пет ваши века, откакто в небето ни се появи техен кораб с искането за услуга от наша страна. По-добре далече от тях.

— Изглежда, че колкото повече научавам, толкова повече се обърквам — каза Гринбърг. — Значи са кацнали на Рарджил, за да си

вземат преводач, вместо да дойдат направо тук?

— Не съвсем. Появиха се в небето и попитаха дали сме чували за вас. Отговорихме, че ви знаем... понеже, когато хрошиите задават въпроси, получават отговори! Посочихме местоположението на звездата ви и ми беше оказана нежеланата чест да ме изберат за свой пратеник. — Фтамъл сви рамене. — Така се озовах тук. Позволете да добавя, че едва когато бяхме далече в Космоса, научих целта на тяхното търсене.

Гринбърг вече си беше набелязал един слаб пункт.

— Момент. Значи са ви взели, потеглили са за Земята и после са ви казали, че търсят една изчезнала хрошия. Сигурно чак тогава сте решили, че начинанието е обречено на провал. Защо?

— Не ви ли е ясно? Нека да използвам един прекрасен и точен земен израз: ние, рарджилианците, сме най-големите клюкари във Вселената. Някои ни наричат „историци“, но аз предпочитам по-гъвкаво определение. Клюкари сме. Ходим навсякъде, познаваме кого ли не, говорим всички езици. И без да се ровя в архивите, знаех, че хората от Земята никога не са посещавали главната планета на хрошиите. Ако бяхте правили подобен контакт, щяхте да съсредоточите вниманието си и да обявите война. За смях на кокошките. Какъв чудесен израз! Трябва да видя как изглеждат кокошките, преди да си тръгна. Иначе при среща двама рарджилианци непременно биха си разправяли анекдоти по този повод. Та така, реших, че хрошиите бъркат и че няма да намерят онова, което търсят.

— С други думи, вашите хора са посочили погрешна планета и са прехвърлили проблема върху нас. — каза Гринбърг.

— Какво говорите! — възпротиви се доктор Фтамъл. — Описанието им беше съвършено точно, уверявам ви. Но не на планетата, а на вас самите. Съществата, чието местонахождение трябваше да се установи, бяха земни хора до най-малката подробност, до ноктите на пръстите, до вътрешните органи.

— И все пак вие сте знаели, че те грешат. Докторе, не съм специалист по семантика като вас. Струва ми се, че откривам в това някакво противоречие или парадокс.

— Позволете ми да дам обяснение. Ние, чиято професия са думите, знаем колко евтино струва словото. Парадоксът може да съществува само в думите и никога във фактите, които се крият зад

думите. Тъй като хрошиите описаха точно хората от Земята и тъй като аз знаех, че вие не познавате хрошиите, направих единственото възможно заключение: че в Галактиката има още една раса, с която си приличате като две капки вода, като от един дол дренки сте. Защо дренки? Не са ли за предпочитане лешниците?

— Идиомът е с „дренки“ — обясни невъзмутимо господин Кайку.

— Благодаря за сведението. Езикът ви е богат и трябва да опресня знанията си, докато съм тук. Няма да ми повярвате, но човекът, който ми предаде първите уроци, нарочно ме научи на изрази, които не са приемливи във вашето общество. Например: „Не хвърляй камък в рядко...“

— Да, разбирам — побърза да го прекъсне господин Кайку. — Представям си. Между нашите сънародници има хора със странно чувство за хумор. Значи сте направили заключението, че някъде в този звезден облак съществува вид, който дотолкова прилича на нашия, та сме като близнаци? Статистически това предположение ми се вижда така невероятно, че подобна възможност е изключена.

— Господин заместник-секретар, цялата Вселена е толкова невероятна, че изглежда нелепо да съществува. Затова ние, рарджилианците, смятаме, че Създателят е бил хуморист. — На това място медузоидът направи жест, типичен за неговия вид, а после учтиво го повтори в човешка форма с най-често срещания земен жест, означаващ почителност.

— Обяснихте ли заключението си на своите клиенти?

— Да, и го повторих най-старателно при последното обсъждане. Резултатът можеше да се предвиди...

— Е, и?

— Всеки вид има свои таланти и свои слабости. Хрошиите изграждат с могъщия си интелект определено мнение и не са склонни лесно да се откажат от него. Твърдоглави са, както казвате вие.

— Каквото повикало, такова се обадило, доктор Фтамъл.

— Моля ви, любезни господине! Надявам се, че ще устоите на изкушението. Щом се налага, нека да им докладвам, че не сте успели да откриете скъпоценното им същество, но се готвите да започнете нови и по-задълбочени търсения. Аз съм ваш приятел. Не допускайте мисълта, че преговорите са пропаднали!

— През целия си живот не съм се отказвал от преговори — отвърна с горчивина господин Кайку. — Понякога, ако не успееш да наддумаш този, с когото спориш, поне го надживяваш. Но не виждам какво повече да им предложим. Освен онази възможност, за която говорихме последния път... Носите ли координатите на тяхната планета? Или те отказаха да ви ги дадат?

— Нося ги. Обясних ви, че те не отказват. Хрошиите ни най-малко не се страхуват, че другите могат да узнаят местоположението им. Това изобщо не ги вълнува. — И доктор Фтамъл отвори едно дипломатическо куфарче, или имитация на земните, или купено на Земята. — И все пак имах затруднения. Техните понятия за координати трябваше да бъдат уеднаквени с нашите, според които Рарджил е истинският център на Вселената, затова най-напред се наложи да ги убедя в тази необходимост, а после да им обясня единиците за космическо време, използвани на Рарджил. А сега ще трябва със срам да си призная, че не съм вещ в методите, с които вие определяте формата на Вселената, така че имам нужда от помощ, за да се приведат цифрите в съответствие с вашата система.

— Няма защо да изпитвате срам — отвърна господин Кайку. — Самият аз нямам никакви познания за методиката на междузвездните полети. За такива нужди използваме специалисти. Един момент! — И господин Кайку докосна някакво декоративно копче на заседателната маса. — Свържете ме с астробюрото.

— Работното им време е приключило — каза един безплътен женски глас. — Там е само дежурният по междузвездни полети.

— Значи ще ме свържете с него. Побързайте!

След миг се чу мъжки глас:

— Говори доктор Уорнър, нощен дежурен.

— Обажда ви се Кайку. Докторе, занимавате ли се с пространствено-времеви корелации?

— Разбира се, сър.

— Можете ли да ги правите по рарджилиански данни?

— По рарджилиански данни ли? — Дежурният тихо подсвирна. — Трудна работа, сър. Само доктор Сингх може да я свърши.

— Веднага го повикайте при нас.

— Но той си отиде, сър. Ще бъде тук утре сутринта.

— Не питам къде е, а казах веднага да го повикате. Ако се налага, вдигнете полицията на крак, обявете публично издирване. Трябва ми незабавно.

— Хм... Разбрано, сър.

Кайку се върна отново към разговора с доктор Фтамъл.

— Надявам се, ще мога да докажа, че нито един земен кораб не е посещавал хрошиите. За щастие разполагаме с отчети от всеки междузвезден полет. Мисълта ми е следната: време е преговорите да се поемат лично от съответните шефове. При вашите умения да тълкувате можем да им покажем, че не крием нищо, че всички технически средства на цивилизацията ни са на тяхно разположение и че с готовност ще им помогнем да открият изчезналото отроче от женски пол, но детето не е тук. После, ако имат някакво предложение, ние ще...

Една врата в дъното на стаята се отвори и господин Кайку каза с равен глас:

— Здравейте, господин секретар.

Влезе Най-почитаемият господин Рой Макклур, секретар на Департамента по космическите въпроси при Федералната общност на цивилизацията. Гледаше с интерес само господин Кайку.

— Тук ли сте, Хенри? Навсякъде ви търсих. Оная глупачка не знаеше къде сте отишли, но аз открих, че не сте излизали от сградата. Ще трябва...

Кайку здраво го улови за лакътя и каза високо:

— Господин секретар, позволете да ви представя доктор Фтамъл, посланик de facto^[1] на могъщите хрошии.

Макклур влезе в тон със случая.

— Как сте, докторе? Или може би трябва да кажа „ваше превъзходителство“? — попита Макклур, но поне беше така добър да не се заяпва.

— Обръщението „доктор“ е напълно подходящо, господин секретар. Благодаря за вниманието, аз съм добре. Мога ли да попитам вие как сте със здравето?

— О, не се оплаквам, не се оплаквам. Само дето всичко се събра накуп. Което ме подсеща, че... Може ли да ми отстъпите главния ми помощник? Много съжалявам, но се появи нещо спешно.

— Разбира се, господин секретар. Най-голямото ми желание е да ви направя услуга.

Макклур изглежда изпитателно медузоида, но разбира, че не може да изтълкува изражението му... „Ако това нещо изобщо има изражение“ — поправи се той.

— Надявам се, че се грижат добре за вас, докторе.

— Да, благодаря.

— Чудесно. Наистина съжалявам, но... Хенри, може ли?

Господин Кайку се поклони на рарджилианеца, след което стана от масата с такова подобие на маска върху лицето, че Гринбърг потрепери. Щом се поотдалечиха, Кайку взе да шепне на Макклур.

Макклур хвърли поглед към другите двама, а после отвърна шепнешком, но Гринбърг го чу: „Добре, добре. Но разберете, че въпросът е съдбоносен. Какво ви е прихванало, Хенри, та сте наредили тези кораби да кацнат, без да се посъветвате най-напред с мене?“ Отговорът на Кайку не се чу. Макклур продължи: „Глупости! Е, ще ви се наложи да излезете и да им се представите. Не можете да...“

Кайку рязко го прекъсна:

— Доктор Фтамъл, възнамерявате ли да се върнете на хрошийския кораб довечера?

— Не бързам. На ваше разположение съм, сър.

— Много сте любезен. Мога ли да ви оставя на грижите на господин Гринбърг? Ние с него разсъждаваме еднакво.

Рарджилианецът се поклони.

— Смятам, че това е чест за мене.

— Надявам се, че ще имам удоволствието да бъдем заедно утре.

Доктор Фтамъл отново се поклони.

— Довиждане, господин секретар. На вашите услуги, господин заместник-секретар. До утре.

Двамата излязоха. Гринбърг не знаеше дали да плаче, или да се смее. Изпитваше неудобство заради цялото човечество. Медузоидът мълчаливо го наблюдаваше.

Гринбърг се усмихна с половин уста и каза:

— Докторе, има ли ругатни в рарджилианския език?

— Сър, мога да се изразявам грубо на повече от хиляда езика... Има сквернословия, от които млякото се пресича. Искате ли да ви науча на няколко?

Гринбърг се облегна назад и от сърце се разсмя.

— Докторе, вие ми харесвате. Наистина ми харесвате, и то извън взаимното ни професионално задължение да любезничим.

Устните на Фтамъл се разтегнаха в близко подобие на човешка усмивка.

— Благодаря ви, сър. Това чувство е взаимно и носи задоволство. Мога ли да ви кажа, без да се обиждате, че приемът, който получават себеподобните ми на вашата планета, понякога е такъв, че трябва да се гледа философски на него?

— Зная. Съжалявам. Повечето ми сънародници са искрено убедени, че предразсъдъците в родните им села са божия повеля. Ще ми се да беше другояче.

— Не се притеснявайте. Повярвайте ми, сър, такива убеждения се споделят навсякъде и от всички раси. Това е единственото, което ни свързва. Не изключвам събратята си. Ако знаехте езици... Всички езици съдържат портрета на служещите си с тях и на всеки език има израз, който непременно гласи: „Той е чужденец и следователно — варварин.“

— Потискащо, нали? — сухо се засмя Гринбърг.

— Потискащо ли? Защо, сър? Напротив, ужасно е смешно. Това е единствената смешка, която господ повтаря, защото хуморът ѝ никога не остарява.

След малко медузоидът добави:

— Какво е желанието ви, сър? Ще продължим ли да обсъждаме въпроса, или вашата цел е да отложите разговора, докато се завърне... колегата ви?

Гринбърг разбираше, че рарджилианецът му казва колкото може по-учтиво, че не би могъл да действа без Кайку. Затова реши, че няма смисъл да се преструва, че не е така. Освен това беше и гладен.

— Не работихме ли достатъчно днес, докторе? Ще ми окажете ли честта да вечеряме заедно?

— С удоволствие! Но известни ли са ви особеностите на нашето меню?

— Разбира се. Не забравяйте, че прекарах няколко седмици с един от сънародниците ви. Можем да отидем в хотел „Юнивърсъл“.

— Да, разбира се — каза доктор Фтамъл без особено въодушевление.

— Но може би предпочитате друго място?

— Чувал съм за вашите заведения със забавни програми... Ако е възможно? Или пък...

„Бар-вариете ли има предвид?“ — помисли си Гринбърг.

— Да! Ще отидем в Космическия клуб. Тяхната кухня е не по-лоша от кухнята на „Юнивърсъл“.

Тъкмо се канеха да тръгнат, когато вратата се откря и се подаде главата на слаб мургав мъж.

— О, извинете. Мислех, че господин Кайку е тук.

Гринбърг внезапно си спомни, че Кайку бе извикал корелационен специалист.

— Момент! Вие сигурно сте доктор Сингх.

— Да.

— За съжаление господин Кайку трябваше да излезе. Аз го замествам.

Гринбърг запозна Сингх с Фтамъл и обясни за какво става дума. Доктор Сингх прегледа рарджилианските писаници и кимна:

— Ще отнеме известно време.

— Мога ли да ви помогна? — попита го Фтамъл.

— Няма нужда. Бележките ви са достатъчно подробни.

След това уверение Гринбърг и Фтамъл излязоха и отидоха в града.

В естрадната програма на Космическия клуб участваше жонгльор, който достави удоволствие на Фтамъл, и момичета, които пък доставиха удоволствие на Гринбърг. Докато Гринбърг изпрати Фтамъл до единия от специалните апартаменти в „Юнивърсъл“, запазени за извънземните гости на Космическия департамент, стана късно. Когато слизаше с асансьора, Гринбърг започна да се прозява, но реши, че вечерта си е струвала труда в интерес на добрите междупланетни отношения.

Макар че беше уморен, той се отби в Департамента.

По време на вечерята доктор Фтамъл неволно беше засегнал един въпрос, който според Гринбърг трябваше да стигне до Кайку. Или трябваше да се свърже със заместник-секретаря още сега, или да му остави сведението на бюрото. Рарджилианецът, извънредно доволен от номера на жонгльора, беше изразил съжалението си, че толкова скоро ще дойде краят на такива неща.

— Какво имате предвид? — попита го Гринбърг.

— Когато могъщата Земя бъде превърната в пара... — беше започнал медузоидът, но не довърши мисълта си.

Гринбърг настоя да чуе започнатото до край, но рарджилианецът твърдеше, че се е пошегувал.

Гринбърг не беше сигурен, че в това се крие нещо, но рарджилианецът обикновено не се шегуваше толкова глупаво, затова реши да уведоми шефа си колкото може по-скоро. Може би се налагаше чуждоземният кораб да бъде бомбардиран с парализиращи честоти, с осколочна бомба и доза вакуум.

На входа го спря нощният пазач.

— Господин Гринбърг, заместник-секретарят ви търси от половин час насам.

Гринбърг благодари на пазача и бързо се качи по стълбите. Завари господин Кайку наведен над бюрото, изходът на пневматичната поща бе затрупан с книжа както винаги, но заместник-секретарят не им обръщаше внимание. Вдигна очи и тихо каза:

— Добър вечер, Сергей. Виж това. — И му подаде един доклад.

Беше обработката, направена от доктор Сингх по данните, представени от Фтамъл. Гринбърг се спря на геоцентричните координати в края на листа, бързо ги пресметна наум и подхвърли:

— Повече от деветстотин светлинни години! Пък и в каква посока! Нищо чудно, че изобщо не сме се срещали. Не може да се каже, че са ни съседи, нали?

— Остави това — смъмри го Кайку. — Обърни внимание на датата. Пресметнали са кога и къде според тях ги е посетил един от нашите кораби.

Гринбърг се вгледа и усети, че косата му се изправя. Обърна се към справочното устройство и започна да набира със знаци въпроса си.

— Не си прави труда — спря го Кайку. — Паметта ти не те лъже. Второто пътуване на „Огнена дия“.

— На „Огнена дия“... — глупаво повтори Гринбърг.

— Да. Не знаехме къде е изчезнал корабът, затова нямаше как да се досетим. Но знаем точно кога е изчезнал. Времето съвпада. Много по-просто е, отколкото хипотезата на доктор Фтамъл за народите близнаци.

— Прав сте — съгласи се Гринбърг и погледна шефа си. — Значи става въпрос за Глупи.

— Да, за Глупи.

Но това не можеше да е Глупи! Глупи нямаше ръце и беше умен малко повече от пън.

— Не, не може да е Глупи, но все пак е Глупи.

---

[1] Фактически (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА VII

„МАМА ЗНАЕ НАЙ-ДОБРЕ!“

Глупи не беше в цистерната. Като усети, че умората го наляга, отиде си у дома. Наложил му се да направи дупка в цистерната, за да се измъкне без затруднения, но повреди стената не повече от необходимото. Не му се щеше да се препира с Джон Томас заради такива глупави неща, не му се щеше въобще да се препира.

Няколко души вдигнаха шум, когато си тръгна, но Глупи не им обърна внимание. Внимаваше да не настъпи някого и се отнесе към чуждите действия сдържано и достойно. Дори когато го заляха с ония гадни струи, той не позволи да го поведат обратно, както го бяха отвели от голямата сграда в деня, когато излезе да се поразходи. Просто затвори очите си и двата реда ноздри, сведе глава и се затътри към къщи.

Джон Томас го пресрещна още по пътя, защото изпадналият почти в истерия началник на безопасността го бе измъкнал от къщи. Глупи спря и след като си размениха поздрав и обещания, гърбът му хлътна, за да седне Джон Томас, и продължиха заедно към къщи.

Полицейският началник Драйзър едва свързваше думите.

— Накарай тоя звяр да завие и го върни обратно! — разкрещя се той.

— Вие го накарайте — мрачно го посъветва Джони.

— Ще ти одера кожата за това! Ще... ще...

— Правя ли нещо нередно?

— Ти... Става въпрос не какво правиш, а какво не правиш! Тоя звяр избяга и...

— Но аз дори не съм бил там — напомни му Джон Томас, докато Глупи продължаваше да се тътри.

— Да, обаче... Това няма нищо общо с цялата работа! Сега звярът е на свобода и от теб зависи да съдействуваш на закона, за да затворим тая твар отново. Джон Томас Стюарт, голяма беля ще си навлечеш!

— Не знам защо си мислите така. Вие взехте Глупи от мене. Вие го осъдихте и заявихте, че вече не е моя собственост. Вие се опитахте да го убиете. Знаете, че го направихте, без да изчакате, за да видите дали правителството би ви подкрепило. Ако Глупи е мой, значи трябва да ви съдя. Ако не е мой, косъм от главата ми не може да падне, само защото се е изкатерил по гадната ви цистерна — каза Джон Томас, наведе се и погледна надолу. — Шефе, защо не се качите в колата си, вместо да тичате редом с нас? Може да настинете.

Без да му благодари, Драйзър прие този съвет и изчака шофьорът да го настигне. Докато това стана, той успя донякъде да си възвърне равновесието. Подаде се навън и извика:

— Джон Стюарт, няма да се надлъгвам с тебе. Това, което съм направил или не съм направил, няма нищо общо със случая. Гражданите са задължени при възможност да помагат на полицията. Настоявам официално, а и съм включил на запис, докато ти говоря... Настоявам да ми помогнеш, за да върна тая твар в цистерната.

Джон Томас се направи, че не го разбира.

— И тогава ще мога да си ида у дома?

— Моля? Да, разбира се.

— Благодаря, шефе. А според вас колко ли време ще стои Глупи в цистерната, след като го оставя там и си тръгна? Да не би да сте намислили да ме наемете за постоянен служител във вашата полицейска част?

Драйзър се върна обратно, а Глупи се прибра у дома.

Въпреки това полицейският началник смяташе случилото се за временен неуспех. Упорството, което го бе направило добър служител, го крепеше. Каза си, че жителите сигурно ще бъдат в по-голяма безопасност, ако звярът стои затворен вкъщи, докато той измисли безпогрешен начин да го убие. Заповедта от заместник-секретаря по Космическите въпроси, с която му се позволяваше да унищожи Глупи, пристигна и настроението на Драйзър се оправи, понеже старият съдия О'Фаръл саркастично говореше, че прибързано се хваща за пистолета.

Отменянето на тази заповед и добавката към нея да се отложи изпълнението на смъртната присъда изобщо не стигнаха до Драйзър. Един нов служител в Бюро „Съобщителни връзки“ на Космическия департамент направи съвсем малка грешка — размести само два знака,

но заповедта замина за Плутон. Добавката, кодирана със същия номер като заповедта, я последва.

И така Драйзър седеше в кабинета си, здраво стиснал първата заповед, и премисляше разни начини, за да убие звяра. С електрически ток? Може би... Но нямаше дори приблизителна представа какъв заряд би свършил работа. Да му пререже гърлото, както се коли шопар? Но полицейският началник имаше силни съмнения относно ножа, който би могъл да използва, и за това, какво би правил звярът междуременно.

Огнестрелното оръжие и взривните вещества не ставаха. Момент! Ами ако накараше чудовището да отвори широко уста, а после стреляше дълбоко в гърлото, снарядът избухнаше и направеше вътрешностите му на решето... Трябваше да го убие отведнъж — да, точно така. Много животни имат защитна покривка — костенурките, носорозите, броненосците, и кой знае колко още, — но тя винаги е отвън, не отвътре. Тая твар не правеше изключение — когато използва отрова, полицейският началник Драйзър на няколко пъти надникна в голямата уста. Отвън звярът може и да имаше броня, но устата му отвътре бе розова, влажна и мека като на всички.

Значи да видим... Ако накараше момчето на Стюартови да каже на звяра да си държи устата отворена, тогава... Не, така нямаше да стане. Момчето щеше да се досети какво се готви и можеше да нареди на звяра да ги нападне, след което вдовиците на полицаите щяха да получават пенсии... Момчето вървеше по лош път, нямаше съмнение в това. Странно е как едно добро момче може да кривне и да свърши в затвора.

Не, това, което трябваше да направи, беше да извика момчето под някакъв предлог в центъра на града и да изпълни заповедта, докато него го няма. Можеха да подлъжат звяра да си отвори устата, като му дадат храна... Като му хвърлят храна, поправи се Драйзър.

Погледна стенния часовник. Днес ли да го направи? Не, искаше му се да подбере оръжие и да подготви всички, та работата да мине като по мед и масло. Утре рано сутринта... Най-добре да извика момчето веднага след закуска.

Глупи явно бе доволен, че си е у дома, готов да не обръща внимание на миналото. Не каза нито дума за началника Драйзър и дори да разбираше, че са се опитвали да му причинят зло, не го спомена. По природа имаше ведър характер, който се изрази в готовността му да положи глава в скута на Джони, за да бъде приласкан. Отдавна главата му не бе толкова малка, та да го прави, затова просто опря муцуната си върху краката на момчето, без да се отпуска, за да не му натежи, а Джони го погали по носа с парче тухла.

Джони беше щастлив само отчасти. Откакто Глупи се завърна, момчето се чувствуваше много по-добре, но знаеше, че въпросът е останал неразрешен. Скоро началникът на полицията отново щеше да се опита да убие Глупи. Сърцето на Джони непрекъснато се свиваше при мисълта, че не знае какво да прави.

Майка му допринесе да се чувствува нещастен, понеже се разкрещя, когато отново видя, че „тая твар“ се връща в семейното жилище. Джон Томас не обърна внимание на исканията, заплахите и нарежданията ѝ, а прибра приятеля си, нахрани го и го напои. След малко майка му влетя вкъщи и каза, че ще се свърже с началника Драйзър. Джони го очакваше и беше почти сигурен, че нищо няма да последва от това, както и стана. Майка му не излезе. И все пак Джони се замисли по въпроса — цял живот бе възпитавал у себе си такива навици, че да се разбира с майка си, като ѝ отстъпваше или направо ѝ се подчиняваше. Но караниците го разстройваха дори повече, отколкото разстройваха нея. Всеки път преди заминаване (включително и тогава, когато корабът му не се завърна), бащата на Джони му казваше: „Грижи се за майка си, сине. Не ѝ създавай неприятности.“

Е, момчето се стараяше... Наистина се стараяше! Сигурно обаче баща му не беше очаквал, че майката ще се помъчи да се освободи от Глупи. Майка му сама си беше виновна — като се е омъжвала за баща му, тя е знаела, че Глупи влиза в сметката... Нали така?

Бети никога не би се отметнала.

Наистина ли?

Жените са много странни същества. Може би Джони трябваше да си живее сам с Глупи и да не рискува. Момчето стоя, потънало в размисъл, чак до здрач. Прекара времето си със звездния звяр, като го галеше. Туморите на Глупи също го безпокояха. Кожата над единия

беше много изтъняла, готова да се сцепи. Джон Томас се чудеше дали не трябва да я среже. Но никой не знаеше за Глупи повече от него, а и той не знаеше какво да прави.

Отгоре на всичко, което се случи, Глупи е и болен! Не, твърде много му дойде...

Джони не отиде да вечеря. Скоро майка му се появи с поднос.

— Помислих си, че би предпочел да си хапнеш навън края Глупи — каза тя подчертано любезно.

Джони я стрелна с очи.

— О, благодаря ти, мамо, благодаря ти...

— Как е Глупи?

— Ами... според мене е добре.

— Чудесно.

Докато тя се прибираще, момчето я изпрати с поглед — лошо беше, когато майка му се ядосаше, но пък в случаите, когато на лицето ѝ се изпишеше потайно, лукаво изражение, а се държеше мило и уж небрежно, той се изправяше на нокти. Въпреки това излапа чудесната вечеря, понеже не беше ял от сутринта. Половин час по-късно майка му отново дойде и каза:

— Свърши ли, миличък?

— О, да, Благодаря, много беше вкусно.

— Радвам се, миличък. Ще донесеш ли подноса? Изобщо ела, в осем часа ще ни посети някой си господин Пъркинс, идва при тебе.

— Господин Пъркинс ли? Кой е той?

Но вратата зад гърба на майка му вече се затваряше. Завари майка си да си почива на долния етаж, плетеше чорапи. Тя му се усмихна и каза:

— Е, добре ли сме вече?

— Добре. Кажу ми, мамо, кой е този господин Пъркинс? Защо иска да ме види?

— Обади се днес следобед, за да уговори времето на срещата. Казах му да дойде в осем.

— Но не обясни ли какво иска?

— Е, може би обясни, но според мама най-добре е самият Пъркинс да ти го съобщи.

— За Глупи ли става дума?

— Не подлагай мама на кръстосан разпит. Много скоро ще разбереш.

— Ама виж какво, аз...

— Нали нямаш нищо против, ако не говорим повече за това? Събуй си единия крак, миличък. Искам да премеря стъпалото.

Озадачен, Джон взе да си сваля обувката, но изведнъж спря.

— Мамо, стига вече си ми плела чорапи.

— Защо, миличък? Мама се грижи за тебе с удоволствие.

— Да, обаче... Не обичам плетени на ръка чорапи. Набират се на стъпалата. Неведнъж съм ти го показвал!

— Стига глупости. Не е възможно меката вълна да ти пречи. Само си помисли колко би плащал за ръчно оплетени чорапи от истинска вълна, ако си ги купуваше! Друго момче би благодарило.

— Но на мене не ми харесват, казах ти!

Майка му въздъхна.

— Понякога, миличък, се чудя какво да те правя, наистина се чудя. — Тя сгъна плетката и я остави настрана. — Иди си измий ръцете... И лицето си измий, вчеши си и косата. Господин Пъркинс ще бъде тук всеки миг.

— Чакай, този господин Пъркинс...

— Побързай, миличък. Не карай мама да се притеснява.

Господин Пъркинс се оказа приятен човек. Хареса се на Джон Томас независимо от опасенията му. След размяната на безсмислени любезности и кафе, поднесено според ритуала на гостоприемството, гостенинът изложи въпроса си.

Беше представител на лабораторията за екзотични животни към Природонаучния музей. Понеже снимката на Глупи се беше появила в новините заради делото, музеят обърна внимание на звяра и сега предлагаха да го купят.

— Учудих се — добави Пъркинс, — защото, като прегледах архива, открих, че това не е първият случай, когато музеят е правил опит да купи въпросния екземпляр... Май от дядо ви. Името е същото като вашето, съвпада и по време. Значи вие наистина сте роднина и на...

— Да, това е прапрадядо ми — побърза да го прекъсне Джони. — А са се опитали да купят Глупи вероятно от дядо ми. Но Глупи никога не е бил за продан и сега не е!

Майката на Джони вдигна очи от плетката и каза:

— Бъди разумен, миличък. Положението ти не позволява да заемаш такава позиция.

Джон Томас не беше склонен да отстъпи. Господин Пъркинс приятелски се усмихна и продължи:

— Разбирам добре чувствата ви, господин Стюарт. Но правният ни отдел проучи въпроса преди моето идване тук и аз съм запознат с настоящите ви затруднения. Повярвайте ми, не съм дошъл, за да влоша нещата. Намерили сме решение, което ще защити вашия питомец и ще ви спести неприятностите.

— Нямам намерение да продавам Глупи — повтори настойчиво Джон Томас.

— Защо, щом като това е единственият изход?

— Защото не мога. Дори ако искам. Не ми е оставен, за да го продавам, а за да го гледам и да се грижа за него. Живее със семейството отпреди моето раждане, дори отпреди да се появи мама... — каза Джони и с укор погледна майка си. — Мамо, не знам какво ти става!

Тя му отвърна тихо:

— Въпросът трябва да приключи, миличък. Мама прави това, което е най-добро за тебе.

Джон Томас се намръщи, но Пъркинс ловко смени темата.

— Както и да е, след като дойдох от толкова далече, мога ли да видя животното? Много ми е любопитно.

— Хм... Защо не?

Джони бавно се изправи и изведе гостенина навън. Господин Пъркинс погледна Глупи, пое дълбоко въздух и издиша.

— Прекрасно е! — каза той, като възхитено го обикаляше. — Съвършено прекрасно! Уникално! Най-едрото извънземно животно, което съм виждал. За бога, как са успели да го докарат?

— Е, оттогава Глупи порасна — призна си Джон Томас.

— Разбрах, че повтаря като папагал човешка реч. Може ли да го накарате да каже нещо, за да чуя?

— Той не е папагал, той говори.

— Наистина ли?

— Разбира се. Ей, Глупи, как си, момчето ми?

— Добре съм — с писклив глас отвърна Глупи. — Какво иска тоя?

— А, нищо, нищо. Само да те види.

Пъркинс зяпна от почуда.

— Говорещо животно! Господин Стюарт, лабораторията трябва да го получи!

— Дума да не става, вече ви казах.

— След като го видях и го чух, готов съм да платя много повече!

Джон Томас се канеше да го нагруби, но се удържа и вместо това рече:

— Извинете, господин Пъркинс, женен ли сте?

— Да, женен съм. Защо?

— Имате ли деца?

— Имам дъщеричка, петгодишна е — отвърна гостът и изражението му се смекчи.

— Ще ви предложи сделка за размяна при равни условия. Без да се задават въпроси, всеки от нас ще прави със своя „екземпляр“ каквото си иска.

Пъркинс беше готов да избухне, но изведнъж се ухили.

— Предавам се! Няма да говоря повече. Но вие се изложихте на риск. Един-двама от колегите ми биха се съгласили. Вие не разбирате какво изкушение е такъв екземпляр за човек на науката. Наистина! — И Пъркинс погледна с копнеж Глупи. — Е, да се прибираме.

Когато влязоха, госпожа Стюарт ги погледна, но Пъркинс поклати глава. Седнаха и Пъркинс допря върховете на пръстите си.

— Господин Стюарт, вие ми забранихте да обсъждам евентуалната продажба, но ако аз уведомя директора на лабораторията, че дори не съм направил предложение, ще ме сметнат за глупак. Бихте ли позволили да ви съобщя какво има предвид музеят, просто за да съм си свършил работата?

— Ами... — Джон Томас се намръщи. — Е, мч-и, че в това не се крие никаква заплаха.

— Благодаря. Трябва да свърша нещо, та да оправдая пътните разходи. Нека направя анализ на положението. Това създание... приятелят ви Глупи... или по-добре е да кажем „приятелят ни Глупи“, е получило смъртна присъда, нали така? Със съдебно нареждане.

— Да — призна Джон Томас. — Но Космическият департамент още не я е потвърдил.

— Известно ми е. Обаче полицията вече е направила опити да убие Глупи, без да чака окончателно одобрение. Нали така?

Джон без малко щеше да изругае, но погледна майка си и се въздържа.

— Тъпи идиоти! Все едно, не могат да убият Глупи, много са смотани!

— Уважавам чувствата ви, но като частно лице. Този палячо, шефът на полицията, трябва да бъде уволнен. Само си помислете, можеше да унищожи един уникален екземпляр! Само си помислете!

Госпожа Стюарт се обади сухо:

— Полицейският началник Драйзър е истински джентълмен.

Пъркинс я погледна и каза:

— Госпожо Стюарт, нямах намерение да злословя по адрес на ваш приятел, но не се отмятам от думите си: Драйзър няма право да решава въпроса еднолично. Подобно поведение на държавен служител носи много по-голяма вреда, отколкото поведението на обикновения гражданин.

— Той трябваше да мисли за безопасността на населението — не отстъпваше госпожа Стюарт.

— Вярно. Може би това е смекчаващо вината обстоятелство. Вземам си думите назад. Те не се отнасяха до случая и не бяха предназначени, за да започне спор.

— Радвам се, че намеренията ви са били други, господин Пъркинс. Няма ли да се върнем на въпроса?

Джон Томас изпита известно съчувствие към учения — майка му го беше унизила точно както унижаваше него, пък и Глупи допадна на Пъркинс.

— Всеки миг — продължи гостът, — утре или дори днес, Космическият департамент може да одобри присъдата на Глупи и...

— А може и да я отменят.

— Способен ли сте да рискувате живота на Глупи само заради една неоправдана надежда? Шефът на полицията отново ще се появи и този път ще успее да го убие.

— Не, няма да успее! Не знае как да го направи! Само ще стане за смях.

Господин Пъркинс бавно поклати глава.

— Говорите, без да мислите. Този път Драйзър ще се подsigури. Вече се превърна в посмешище, затова няма да повтори грешката си. Ако сам не измисли сигурен начин, ще се допита до специалисти. Господин Стюарт, всеки биолог би могъл да направи най-общ анализ на Глупи и тутакси да предложи поне два-три начина, за да бъде убит. За да бъде убит бързо и ефикасно. Аз само зърнах Глупи, но вече ми хрумна един начин.

Джон Томас уплашено го погледна.

— Нали няма да съобщите в полицията?

— Разбира се, че няма. Първо да ме подържат увесен за палците на ръцете. Но има хиляди хора, които биха посъветвали Драйзър. А и той самият може да налучка пътя. Не си правете илюзии: ако изчакате, докато одобрят смъртната присъда, ще бъде твърде късно. Ще убият Глупи и ще бъде много жалко.

Джон Томас не му отговори. Господин Пъркинс тихичко добави:

— Не можете да се противопоставите на обществените сили без чужда помощ. Ако упорствувате, сам ще причините смъртта на Глупи.

Джон Томас затисна устата си и захапа юмрук. После каза едва чуто:

— А какво бих могъл да направя?

— Можете да направите много, ако се съгласите да получите помощ. Нека най-напред ви изясня следното: ако поверите питомеца си на нас, той няма да пострада по никой начин. Чували сте приказки за вивисекция и тям подобни... Забравете ги. Нашата цел е да създаваме за екземплярите условия, близки до тези на родните им планети, и да ги изучаваме. Искаме да са здрави, да се чувствуват добре и полагаме огромни усилия, за да постигнем целта си. С течение на времето Глупи ще умре от естествена смърт и чак тогава ще го препарираме — отделно кожата, отделно скелета, за да се превърне в един от нашите експонати.

— Ще ви се хареса ли, ако ви натъпчат със слама и ви изложат на показ? — попита Джони с горчивина в гласа.

— Моля? — Пъркинс, изглежда, се изненада, но после се разсмя. — Въобще не бих се вълнувал, и без това съм завещал тялото си на патологоанатомите от медицинския колеж, който ми беше *alma mater*^[1]. И

Глупи не би се обезпокоил. Въпросът е да го измъкнем от лапите на полицията, за да може да доживее до преклонна възраст...

— Почакайте. Ако го купите, това няма да го отърве. Те пак ще го убият, не е ли така?

— И да, и не. Повече клони към „не“. Продаването му на музея няма да отмени заповедта да бъде унищожен, но, повярвайте ми, тази заповед никога няма да бъде изпълнена. Правният отдел ми даде указания какво да сторя. Най-напред ще уточним условията и вие ще ми подпишете документ за продажба. Така музеят ще действа в съответствие със законите. Веднага, още тази вечер, аз ще се свържа с местния съдия, за да издаде временна заповед, отлагаща екзекуцията с няколко дни. Напълно в негова власт е да я отложи, докато се разгледа новият момент, смяната на собственика. А повече не ни и трябва. Ако се наложи, ще идем право при секретаря на Космическите въпроси. Имате думата ми, че ако музеят има правата върху Глупи, Глупи никога няма да бъде унищожен.

— Сигурен ли сте?

— Достатъчно сигурен, за да рискувам служебните пари. Ако сбъркам, може и да остана без работа — засмя се Пъркинс. — Но знам, че не бъркам. Щом набавя временната заповед и се обадя в музея, за да се заемат с осигуряването на постоянна заповед, следващата ми стъпка ще бъде да се покрият всички щети. Ще нося сумите в брой, достатъчно пари, за да стане работата. Парите в брой имат свойството да убеждават. Свършим ли и това, единственият ни противник ще остане шефът на Сигурността. На вас това може и да изглежда пречка, но той никога не би успял да се противопостави на натиска, който музеят може да упражни при нужда. И всички ще бъдат доволни и щастливи! — усмихна се Пъркинс. — Има ли нещо, което да ви се вижда не наред?

Джон Томас очерта с крак една от фигурите на килима, после вдигна очи.

— Вижте какво, господин Пъркинс. Зная, че трябва да направя нещо, за да спася Глупи. Досега обаче не можах да открия начин... И ми се струва, че не се осмелявах да си призная какво е истинското положение.

— Значи сте съгласен?

— Не бързайте, моля. И вашата идея не я бива. Глупи ще се чувствуват нещастен и самотен. Никога няма да свикне с музея. Все едно че смъртната му присъда е била заменена с доживотен затвор. Не съм много сигурен, че не би предпочел смъртта пред това, да бъде съвсем сам, заобиколен от куп чужди хора, които го ръчкат, безпокоят го и си правят опити с него. Обаче дори не мога да го попитам какво иска, защото не съм сигурен, че разбира какво означава смъртта. Но по отношение на чуждите хора е наясно.

Господин Пъркинс прехапа устни и си помисли колко е трудно да помогне на младия човек.

— А в случай че вие, господин Стюарт, дойдете заедно с Глупи, няма ли да бъде по-различно?

— Моля? Как така?

— Струва ми се, че бих могъл да ви обещаю службата на гледач. Всъщност и в моя отдел има свободно място, мога да ви назнача още днес, а ръководството ще потвърди заповедта по-късно. В края на краищата предимството едно екзотично животно да бъде гледано от някой, който го познава, е голямо.

Преди Джони да успее да отговори, майка му каза:

— Не!

— Моля? Какво има, госпожо Стюарт?

— Дума да не става! Господин Пъркинс, аз се надявах, че ще предложите някакъв разумен изход от тия глупави неприятности, но не мога да се съглася с последното ви хрумване. Синът ми ще постъпи в колеж. Няма да позволя да стане момче за всичко и цял живот да чисти клетката на тая твар! В никакъв случай!

— Виж какво, мамо...

— Джон Томас! Стига! Въпросът е приключен!

Господин Пъркинс премести погледа си от напушеното лице на момчето към увереното изражение на майката.

— В крайна сметка това не е работа на музея — каза той. — Нека изложа положението другояче, госпожо Стюарт. Няма да назначавам служител на мястото, да речем... шест месеца. Не, моля ви, госпожо Стюарт! Дали синът ви ще приеме, или не, си е ваша работа. Сигурен съм, че нямате нужда да ви давам съвети. Искам само да уверя сина ви, че музеят не възнамерява да не го допуска до питомеца му. Смятам това за честна позиция.

Куките тракаха като механични.

— Може и да сте прав — съгласи се тя.

— Още нещо. Господин Стюарт...

— Почакайте. Мамо, да не мислиш, че аз...

— Моля ви, господин Стюарт! Природонаучният музей няма място в един семеен спор. Съобщих ви предложението ни. Ще го приемете ли?

Госпожа Стюарт се намеси.

— Струва ми се, че не споменахте сумата, господин Пъркинс.

— Вярно! Да речем, двайсет хиляди?

— Без данъците?

— Без данъците ли? Е, не, разбира се. Ще трябва да се реши въпросът с щетите.

— Без данъците! — твърдо каза госпожа Стюарт.

Той сви рамене.

— Добре, двайсет хиляди, чисти.

— Съгласни сме.

— Чудесно.

— Ей, почакайте! — възпротиви се Джон Томас. — Как така? Няма да се съглася, докато въпросът не се изясни. Няма да предам Глупи на...

— Стига! Миличък, доста търпях, но няма да слушам повече глупости. Господин Пъркинс, Джони е съгласен. Носите ли документа за покупко-продажба?

— Не съм съгласен!

— Един момент! — помоли го Пъркинс. — Госпожо, прав ли съм, като смятам, че за да бъде законна продажбата, синът ви ще трябва да се подпише?

— Ще имате подписа му.

— Хм... Господин Стюарт?

— Отказвам да подпиша, докато не се уточни, че двамата с Глупи ще останем заедно.

— Госпожо Стюарт?

— Това е абсурдно!

— И аз така мисля, но нищо не мога да направя — каза Пъркинс и стана от стола. — Лека нощ, госпожо Стюарт. Благодаря ви за гостоприемството. Лека нощ, господин Стюарт. Благодаря ви, че ми

позволихте да изложи мнението си и да видя Глупи. Не, не ставайте, няма нужда да ме изпращате.

Той си тръгна, а майката и синът гледаха в различни посоки. Гостът спря на вратата.

— Господин Стюарт?

— Да? Кажете, господин Пъркинс.

— Ще ми направите ли една услуга? Ще направите ли колкото може повече снимки на Глупи? Ако е възможно, цветни видеоклипове. Бих наредил да дойде професионален екип, но се боя, че няма да има време, както знаете. Ще бъде жалко, ако не останат архивни записи. Така че свършете каквото можете.

И Пъркинс понечи да излезе.

Джон Томас преглътна буцата в гърлото си и скочи от стола.

— Господин Пъркинс! Моля ви, върнете се!

След няколко минути момчето установи, че подписва акта за покупко-продажба. Подписът му беше несигурен, но четлив.

— А сега, госпожо Стюарт, моля ви да подпишете отдолу, там, където е напечатано „настойник“... Благодаря! — каза Пъркинс, разтопен от любезност. — А, да! Трябва да задраскам оная част, дето става дума за покриване на щетите. Не нося пари, тръгнах след като бяха затворили банките, така че ще ви изпратя първоначалната сума в съответствие с договора, а останалото ще уредим, когато дойдем да преместим екземпляра.

— Не — обади се Джон Томас.

— Моля?

— Забравих да ви кажа. Понеже аз не мога да заплатя щетите, а все пак Глупи ги е нанесъл, нека музеят се заеме с уреждането им. Но не съм съгласен да приема пари. Ще се чувствавам като Юда.

Майка му избухна.

— Джон Томас, няма да ти позволя... Ти... ти...

— По-добре не казвай нищо, мамо — прекъсна я със заплашителен глас момчето. — Знаеш какво би си помислил татко.

Господин Пъркинс шумно се изкашля.

— Възнамерявам да впиша фактическата сума според договарянето. А сега да тръгвам. Съдията О'Фаръл ми каза, че си ляга в десет часа. Госпожо Стюарт, смятам, че моето предложение

задължава музея. Господин Стюарт, оставям ви да се разберете с майка си както намерите за добре. Лека нощ и на двама ви!

Пъркинс пхна договора в джоба си и бързо напусна стаята.

Един час по-късно момчето и майка му все така седяха и се гледаха уморено и сърдито от двата края на всекидневната. Джони с усилие си внуши, че майка му може да вземе парите, стига да не искат от него да ги докосва. Каза си, че се е съгласил на това в замяна на позволенията да приеме службата при Глупи.

Но майка му поклати глава.

— Дума да не става! И бездруго ти предстоеше колеж. Не би могъл да вземеш звяра със себе си. Не си имал причини да смяташ, че ще продължиш да го гледаш.

— Ами... Мислех си, че ти ще се грижиш за него, нали беше обещала? Нали татко... И щях да виждам Глупи по празниците.

— Не намесвай баща си! Най-добре още сега да ти кажа, че отдавна реших, щом дойде времето да отидеш да учиш, тая къща да престане да бъде зоологическа градина. Историята, която се забърка напоследък, само ускори нещата с няколко дни.

Джони я гледаше втренчено, загубил дар слово. След малко тя се приближи и сложи ръка на рамото му.

— Джони... Мили Джони...

— Моля?

— Погледни ме, миличък. Казахме си някои горчиви истини и аз съжалявам, че се стигна дотам... Сигурна съм, че и ти говореше в яда си. Но мама ти мисли доброто, нали знаеш това? Нали?

— Сигурно.

— Мама винаги мисли само за това: какво е най-доброто за нейното голямо момче. Ти си млад, а когато човек е млад, някои маловажни неща му се виждат важни. Но когато пораснеш, ще разбереш, че мама е знаела най-добре. Разбираш ли?

— Да... Мамо, а тази служба... Бих могъл поне...

— Моля те, миличък. Мама има ужасно главоболие. Нека не говорим повече за това. Лягай да се напиш, а утре всичко ще ти изглежда по-друго. — Тя го потупа по бузата, наведе се и го целуна, — Лека нощ, миличък.

— Лека нощ.

Джони остана там дълго след като майка му се качи в спалнята си, като се мъчеше да измисли нещо. Знаеше, че трябва да се радва. Беше спасил Глупи, нали?

Но не се радваше. Чувствуваше се като животно, което е отхапало крака си, за да се отскубне от капана... Чувствуваше се съсипан, нещастен и не изпитваше облекчение.

Накрая стана, излезе и отиде да види Глупи.

---

[1] Почетно име на учебно заведение (лат.) — Б.пр. ↑

ГЛАВА VIII

ДА ПОСТЪПИШ ПРЕДВИДЛИВО

Джон Томас не стоя дълго при Глупи, понеже мисълта да му каже истината му се видя непоносима, а нямаше за какво друго да говори. Глупи долови притеснението му и взе да го разпитва. Най-после Джон Томас събра сили и рече:

— Нищо не се е случило, нали ти казах! Млъквай и заспивай. И гледай да не излезеш от двора, че ще ти счупя главата!

— Добре, Джони. И без това навън не ми харесва. Хората правят странни работи.

— Помни какво казваш и вече не го прави.

— Няма, Джони. Честен кръст!

Джон Томас се прибра и си легна, но не можа да заспи. След малко стана, облече някаква дреха и се качи на тавана. Къщата беше много стара и имаше истинска мансарда, до която се стигаше по дървена стълба през отвор в килера на горния коридор. Махнали някогашното истинско стълбище, когато направили на покрива площадка за кацане, понеже трябвало да се намери място за помощен асансьор до етаж.

Таванът обаче си стоеше и Джон Томас можеше да се уедини само там. Майка му понякога „разтребваше“ стаята му долу, макар че това бе негово задължение (пък и желание). А когато майка му разтребваше, можеше да се случи какво ли не. Изчезваха книжа, повреждаха се или пък биваха прочетени, понеже майка му смяташе, че между деца и родители не трябва да има тайни.

Така че онова, което Джони държеше да запази за себе си, се намиреше на тавана. Майка му никога не се качваше там — от стълбата ѝ се виеше свят. На тавана Джони разполагаше с малка и много мръсна стая, където почти нямаше въздух, и момчето я „използваше за склад“. А всъщност стаичката му служеше за какво ли не: преди няколко години отглеждаше в нея змии, пак там си държеше колекцията от ония книги, на които всяко момче попада, но не ги

обсъжда с родителите си. Вътре имаше дори видеофон — дериват от апарата в спалнята му. Видеофонът беше практически резултат от гимназиалния курс по физика и Джони наистина бе хвърлил много труд, за да го свърже, понеже се наложи да го сглобява, когато майка му не си е у дома, и то така, че тя да не забележи, а освен това работата трябваше да бъде свършена по такъв начин, че да не бъдат събудени подозренията на техниците от видеофонната компания.

Макар и направен любителски, видеофонът работеше, а Джони бе свързал и допълнителен кабел, на който святкаше предупредителна лампичка, ако към разговора му се включеше друг апарат от къщата.

Тази вечер обаче момчето нямаше желание да се обади на никого, и бездруго мина времето, до което можеше да позвъни и да се свърже направо с общежитието, където живееше Бети. Джон Томас всъщност искаше да е сам и да прегледа някои книжа, останали във от вниманието му дълго време... Момчето взе да опипва под плота, на който обикновено майстореше, натисна някакво лостче и в стената, където на пръв поглед нямаше нищо, се отмести една плоскост. В шкафа, открил се пред погледа, бяха прибрани книги и документи. Джони ги извади.

Между тях се намираще и тетрадка с листа от тънка хартия — дневникът на пращядо му от второто изследователско пътуване с „Огнена дияра“. Беше воден преди повече от сто години и си личеше, че е минал през много ръце. Самият Джон Томас го беше чел десетина пъти и предполагаше, че и с баща му и дядо му е било същото. Страниците бяха станали трошливи, доста от тях носеха следи от подлепяне.

Джони взе да прелиства дневника, като внимателно обръщаше страниците, но не четеше, а просто ги гледаше. Очите му светнаха, когато попадна на познат пасаж:

„...Някои от младежите са обзети от паника, особено женените, но е трябвало да мислят, преди да си дадат съгласието. Всички вече знаят какво се получи: преодоляхме преградите и се озовахме на място, далече от дома. Какво друго може да е от значение? Целта ни беше да осъществим пътуването, нали?“

Джон Томас прелисти още няколко страници. От рождение знаеше историята на „Огнена дияра“ и станалото не предизвикваше у него нито страхопочитание, нито почуда. Водеше се като един от

първите междузвездни кораби, а екипажът му, приел откривателската професия, бил обзет от оня стремеж към непознатото, белязал златното време на XV век, когато хората в дървени кораби и без карти са прекосявали океани. „Огнена дия“ и неговите събратя бяха поели същия път, преминали бариерата на Айнщайн, без да бъдат сигурни в успешното си завръщане. Джон Томас Стюарт VIII се намирал на борда при втората експедиция, върнал се читав у дома, оженил се, родил му се син, след което семейството се заселило в Уествил. Тъкмо този праотец на Джони беше построил площадката на покрива.

Но една нощ прадядо му чул вика на птиците, отлитащи на юг, и се записал за ново пътуване, от което не се завърнал.

Джон Томас намери мястото, където Глупи се споменава за първи път:

„Планетата доста напомня на добрата стара Terra^[1], което ни облекчава, за разлика от последните три планети — можем да се мотаем навън без скафандри. Еволюцията обаче е направила тук двоен залог — вместо условието крайниците да бъдат четири, както е модерно у нас, на тази планета всичко има най-малко осем крака... «Мишките» приличат на стоножки, едни подобни на зайци създания имат по шест къси крака и един чифт страшно дълги крака, с които си помагат в скоковете. Всички са осмокраки, включително и животните, големи колкото жирафи. Хванах едно малко приятелче (ако може така да се каже, понеже то само дойде при мене и се разположи на скута ми), което толкова ми харесва, че ще се помъча да си го задържа като талисман. Напомня ми на дакелче, само дето е по-сложно устроено. Дежурен на входа беше Кристи, така че успях да го вмъкна в кораба, без да го показвам на биолозите.“

В следващата бележка Глупи не се споменава, понеже ставаше дума за по-сериозен въпрос.

„...Този път попаднахме на златно находище — цивилизация. В командния състав цари такава възбуда, че никой не е на себе си. Мярнах един от по-висшите видове от разстояние. Същият многокрак модел, но иначе човек си задава въпроси какво би станало със Земята, ако динозаврите бяха оцелели...“

И по-нататък:

„Чудех се с какво да храня Кротушко, но безпокойството ми е било напразно. Харесва всичко, което му отмъквам от кухнята. Яде

обаче и всякакви предмети, които не са неподвижно закрепени. Днес се притесних, понеже изяде «вечната» писалка. Сигурно няма да се отрови от съдържанието на пълнителя, но не биха ли му навредили металът и пластмасата? Като бебе е, пъха в устата си всичко, което докопа.

Кротушко от ден на ден поумнява. Този дребосък, изглежда, се опитва да проговори — издава някакъв хленч и аз хленча в отговор. После се покатерва в скута ми и казва, че ме обича — ни повече, ни по-малко. Готов съм на всичко и няма да го дам в ръцете на биолозите, дори ако го открият. Най-вероятно тия типове ще го нарежат на парчета, за да проучат устройството му. Кротушко ми има доверие и аз няма да го предам.“

Няколко дни нямаше нищо писано — „Огнена диря“ беше излетял по тревога и на помощник-енергетика Дж. Т. Стюарт не му е било до дневника. Джони знаеше причините — започналите толкова обещаващо преговори с по-висшия вид се бяха провалили неизвестно защо.

Капитанът издал заповед за отлитане, за да спаси кораба си и екипажа. Включили до край мощностите и отново преминали през бариерата на Айнщайн, без да са получили от разумните същества астрономическите данни, които им трябвали.

Само на още няколко места беше писано за Глупи — за „Кротушко“. Джон Томас остави настрана дневника, понеже не можеше да издържа да чете за приятеля си. После, когато започна да прибира всичко обратно в скривалището, попадна на печатано по частен път книжле, озаглавено „Кратки бележки за моето семейство“, с автор неговият дядо Джон Томас Стюарт IX. Бащата на Джони беше внесъл свои допълнения, преди да замине на последната си експедиция. Книжлето беше част от семейната библиотека заедно със солиден том, съдържащ официалната биография на Джон Томас Стюарт VI, но Джони го беше замъкнал тайно на тавана, а майка му изобщо не бе усетила, че липсва. Момчето го беше чело неведнъж от кора до кора, както бе постъпило и с дневника, но започна да го прелиства, за да отклони мислите си от Глупи.

Описанието започваше от 1880 година с Джон Томас Стюарт. Никой не знаеше кои са родителите му. Родил се в едно градче в Илиной, където по онова време не водели регистри на населението.

Самият Джон Т. Стюарт беше объркал непоправимо летописа, понеже на четиринайсетгодишна възраст избягал от къщи и станал моряк. Плавал с кораби, пренасящи опиум от Китай, оцелял след побои и недояждане и накрая „хвърлил котва“ като морски капитан в оставка по времето, когато ерата на платната отмирала. Къщата, в която живееше Джони, бе построена именно от него.

Синът му Джон Томас не станал моряк. Загинал в полет с нещо като кутия, вързана за хвърчило — наричали го „аероплан“. Това станало преди първата от световните войни. После в продължение на няколко години семейството се издържало от „гости, които си плащали“.

Дж. Т. Стюарт III умрял заради по-възвишена цел: подводницата, на която служел като артилерист, проникнала в пролива Цушима на Японско море, но не успяла да се завърне.

Дж. Т. Стюарт IV загинал при първия полет към Луната.

Дж. Т. Стюарт V емигрирал на Марс. А писаното за сина му, известното име в рода, Джони прехвърли много бързо — отдавна изпитваше досада от непрекъснатото напомняне, че той носи същото име като генерал Стюарт, първия губернатор на Марсианската общност след революцията. Джони се чудеше какво ли би станало с неговия прапрадядо, ако революцията не бе успяла... Дали, вместо да му издигат паметници, нямаше да го обесят?

Голяма част от книгата беше посветена на опита, направен от дядото на Джони да очисти името на своя дядо — защото синът на генерал Стюарт не бил народен герой. Нещо повече, прекарал последните петнайсет години от живота си плувнал в пот в наказателната колония на Тритон. Съпругата му се върнала при близките си на Земята, като приела отново моминското си име и дала същото фамилно име на сина си.

Но един ден, когато станал пълнолетен, синът ѝ гордо се изправил в съдебната зала и името му било сменено — от Карлтън Гимидж станал Джон Томас Стюарт VIII. Именно той бе довел Глупи на Земята, а с парите, получени за участието във втората експедиция на „Огнена дияра“, откупил старата семейна къща. Без съмнение той бе внушил на собствения си син, че с дядото на сина му са постъпили несправедливо, затова синът му бе писал толкова много по въпроса.

И дядото на Джони е можел да наеме адвокат, за да запази чисто името си. В книгата бе отбелязано, че Джон Томас Стюарт IX се оттегля от служба и никога вече не лети в Космоса, но Джони знаеше, че той не е имал друг избор: или е трябвало да напусне, или да бъде изправен пред военен съд. Научил го бе от баща си, но баща му обясни също, че дядо му щял да се отърве безнаказано, ако бил свидетелствувал. И баща му бе добавил: „Джони, предпочитам да видя, че си предан на приятелите си, отколкото гърдите ти да бъдат украсени с медали.“

Когато Джони научи това от баща си, старецът все още беше жив. По-късно, веднъж, когато бащата на Джони беше заминал с разузнавателен кораб, Джони се опита да обясни на дядо си, че знае истината. Дядо му изпадна в ярост.

— Дрън-дрън! — разкреця се той. — С право ме изхвърлиха!

— Но татко каза, че всъщност шкиперът ви бил човекът, който...

— Татко ти не е бил там. Капитан Доминик беше най-добрият шкипер, който някога е влизал в кораб... Лека му пръст! Нареди фигурите, сине. Този път ще те бия.

След като дядо му умря, Джони се опита да изясни случая, но баща му не отговори направо. „Дядо ти беше сантиментален и романтичен, Джони — каза му той. — Такъв е целият ни род. Почти никой не постъпва предвидливо, все сме «на червено». — Баща му дръпна от лулата си и добави: — Обаче не живеем скучно.“

Джони прибра книгите и документите, защото се усети потиснат — семейният летопис не му помогна много, момчето продължаваше да си мисли за Глупи. Реши, че е най-добре да слезе долу и да се опита да поспи.

Вече тръгваше, когато лампичката на видеофона просветна. Джони грабна слушалката преди светлинният сигнал да успее да се превърне в звук — не искаше да се събуди майка му.

— Да?

— Ти ли си, Джони?

— Аз съм. Не те виждам, Бети. На тавана съм.

— Това не е единствената причина. Не съм се гримирала, затова изключих образа. И бездруго в коридора е тъмно като в рог, понеже не е разрешено да се звъни по това време. Графинята не ни слуша, нали?

Джони погледна предупредителния сигнал.

— Не.

— Няма да те бавя. Моите шпиони ми донесоха, че дякон Драйзър е получил благословия да продължи докрай.

— Не може да бъде!

— Уви. Става въпрос какво да правим, не можем да стоим със скръстени ръце, а той да действа.

— Ами... Аз направих нещо.

— Какво? Надявам се да не е някоя глупост. Не трябваше да те оставям сам днес!

— Ами някой си господин Пъркинс...

— Кой Пъркинс? Дето е ходил тази вечер при съдията О'Фаръл ли?

— Да. Откъде знаеш?

— Остави това, да не губим време. Винаги знам всичко. Кажи ми своята версия.

Джони доста объркано ѝ описа случилото се: Бети го изслуша, без да го прекъсва, което го накара да се оправдава: откри, че вместо да каже какво мисли, обяснява надълго и нашироко гледните точки на майка си и на господин Пъркинс.

— Такива работа — приключи виновно той.

— Значи си ги пратил за зелен хайвер. Чудесно. Ето следващия ни ход: щом музеят може да го направи, можем да го направим и ние. Само трябва да накараме дядко О'Фаръл да...

— Бети, ти не ме разбра. Продадох Глупи.

— Какво? Продад си Глупи?!

— Да. Нямах друг изход. Ако не го бях направил...

— Продад си Глупи...

— Бети, нямаше как в моето положение!

Но тя бе прекъснала връзката.

Джони се помъчи да ѝ се обади, но в отговор чу само записан глас, който каза: „Апаратът е изключен до осем часа утре сутринта. Ако искате да предадете нещо, изчакайте да...“

Джони затвори.

Седеше, уловил главата си с ръце, и му се искаше да е умрял. Най-лошото беше, че Бети имаше право. Той позволи да го въвлекат в нещо, за което знаеше, че е нередно, само защото му се стори, че това е единственият изход.

А на Бети всичко ѝ стана ясно. Може би и нейната идея нямаше да се осъществи, но като чуеше някакво предложение, тя поне разбираше, че това не е верният път.

Джони седеше и се самобичуваше, без да знае какво прави. Колкото повече мислеше, толкова повече се ядосваше. Беше се оставил да го придумат за нещо, с което сбърка, само защото изглеждаше приемливо и логично... Само защото съответствуваше на здравия разум.

По дяволите здравия разум! Прадедите му не се бяха осланяли на здравия разум, нито един не го беше правил! Кой беше той, та да слага началото на подобна практика?

Никой от прадедите му не бе постъпвал предвидливо. Да вземем например прапрапрадядо му! Попаднал в положение, което не му харесва, той обърнал наопаки цялата планета и цели седем години се проливала кръв. Вярно, нарекли го герой... Но нима една революция започва под лозунга на здравия разум?

Или да вземем... О, боже, когото и да вземеше... В рода нямаше нито едно послушно момче! Дядо му би ли продал Глупи? Ами! Дядо му би срутил сградата на съда с голи ръце! Ако дядо му беше жив, щеше да стои на стража до Глупи, въоръжен с пушка, и нямаше да позволи на никого да докосне и една люспа от гърба му!

Положително не би се докоснал и до мръсните пари на Пъркинс, момчето бе сигурно в това.

Но какво можеше да направи Джони?

Можеше да замине за Марс. По закона на Лафайет беше марсиански поданик и ако пожелаеше, щяха да му посочат местожителство. Но как да стигне до Марс? Нещо повече, как да закара Глупи?

„Бедата е там — каза си той сурово, — че всичко това изглежда приемливо. А приемливото не ми върши работа.“

Накрая Джони изработи план. Планът имаше едно достоинство: звучеше напълно неприемливо. Състоеше се от петдесет процента лудост и петдесет процента риск. Джони чувствуваше, че дядо му би го харесал.

---

[1] Земя (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА IX

ГРОЗНОТО ПАТЕНЦЕ И ОБИЧАИТЕ

Джони тръгна по коридора на последния етаж, но спря пред вратата на майка си. Направи го инстинктивно, а не защото очакваше да чуе нещо — знаеше, че спалнята ѝ е звукоизолирана. После се прибра в стаята си и бързо се приготви, като започна да се облича с дрехи за екскурзия и си обу туристически обувки. Държеше спалния чувал в едно чекмедже на бюрото. Извади чувала и го напъха в един страничен джоб на палтото, а захранващия елемент прибра в джоба на гърдите. Разпредели по останалите джобове разни други принадлежности за катерене и лагеруване и вече беше почти готов да потегли.

Погледна с какви пари разполага и тихичко изруга — имаше още средства, но бяха в спестовна книжка и нямаше да успее да ги изтегли. Е, какво да се прави... Тръгна надолу по стълбите, но се сети за нещо важно и се върна при бюрото.

„Мила мамо — написа той, — моля те, събщи на господин Пъркинс, че сделката се разваля. Можеш ли изтеглиш парите, отделени за следването ми и да платиш с тях на застрахователните агенти. Ние с Глупи заминаваме и няма защо да си правите труда да ни търсите. Съжалявам, но нищо друго не ми остава.“ Джони препрочете бележката, реши, че няма какво повече да каже, добави *„Целувам те“* и се подписа.

Започна да съчинява бележка до Бети, но я скъса и направи нов опит, след което си рече, че ще ѝ изпрати писмо, когато има какво да сподели. Слезе, остави бележката до майка си на масата в трапезарията, а после отиде в килера, за да се запаси. След няколко минути, понесъл голям сак, натъпкан с консерви и пакети, Джони отиде в постройката на Глупи.

Приятелят му спеше. Окоето, което пазеше, позна Джони и Глупи не се помръдна. Момчето взе до го дърпа и да го рита колкото може по-силно.

— Хей, Глупи! Ставай!

Звярът отвори и другите си очи, изящно се прозина и отвърна с писклив глас:

— Здравсти, Джони!

— Стягай се, тръгваме за планината.

Глупи протегна крака и се изправи. По гръбнака му пробягна тръпка.

— Добре.

— Направи ми седалка и остави място за това — и Джони вдигна торбата с продуктите.

Глупи изпълни указанията му, без да продума. Джон Томас метна сака на гърба на звяра и се покатери горе. Скоро потеглиха по пътя, минаващ покрай Стюартовата къща.

Колкото и безразсъден да беше, Джони все пак знаеше, че замисълът му да избяга и да скрие Глупи едва ли може да се осъществи. Където и да идеше, Глупи нямаше да се слее с околната среда: все едно да скриеш слон в стъкларски магазин. И все пак в безумното хрумване на Джони имаше някакъв методичен подход — не беше чак толкова невъзможно да скрие Глупи близо до Уествил, както би било, ако живееха другаде.

Уествил беше разположен в открита планинска долина, а малко по на запад гръбнакът на континента сурово издигаше зъбери към небето. Недалече от града започваше една от големите неиндустриализирани области — хиляди квадратни мили хълмиста повърхност, останала почти непроменена от времето, когато индианците посрещнали Колумб. Всяка година за един кратък период местността гъмжеше от ловци с червени куртки, които стреляха по елени, лосове и по себеподобните си, но иначе цареше пустота.

Ако успееше незабелязано да стигне с Глупи до там, имаше някаква малка вероятност да се изплъзнат от преследвачите — поне докато не се свършеха запасите. Станеше ли това, Джони можеше да се храни с каквото намери, като Глупи, или дори да похапне еленско месо. А би могъл също да остави Глупи и да отиде до града, където вече от позиция на силата да преговаря, като откаже да им съобщи местонахождението на Глупи, докато не го изслушат внимателно. Не беше преценил различните възможности — имаше намерение просто да скрие Глупи и после да обмисли какво да прави... Щеше да го

отведе на такова място, че стария проклетник Драйзър да не може да измисли начин, по който да му навреди!

Джон Томас би могъл да насочи Глупи на запад и да прекоси направо към планините, понеже Глупи беше като танк и можеше да върви не само по шосе, но звярът оставяше в меката почва следи точно като от танк. Налагаше се да се движат по настилка.

Джони имаше на ум решение на въпроса. В един по-отдавнашен век тукашните планини били прекосявани от трансконтинентален път, минаващ на юг от Уествил и завиващ още по-нависоко към Големия пролом. Отдавна го бяха заменили с модерно скоростно шосе, което минаваше през тунел в скалите, вместо да се изкачва до върха. Но старият път беше останал — безлюден, на много места обрасъл в треволяци, циментовите му плочи се бяха надигнали и изметнали от мразовете и летните горещини, но все пак налице беше паваж, по който нямаше да останат дълбоки следи от бавното придвижване на Глупи.

Джони поведе Глупи по странични улици, като избягваше къщите, и го насочи на запад — към място, отстоящо на три мили, където скоростното шосе влизаше в първия от тунелите, а старият път започваше да се вие нагоре. Не стигна чак до кръстовището — спря на стотина ярда^[1] от него, остави Глупи на един незастроен участък, като го предупреди да не мърда оттам, и отиде да огледа какъв е теренът наоколо. Не смееше да изведе Глупи на шосето, за да стигнат до стария път — не само че имаше вероятност да ги видят, но и Глупи можеше да пострада от някое превозно средство.

И ето че Джон Томас откри онова, което помнеше — работен път, заобикалящ кръстовището. Не беше павиран, но имаше настилка от трамбован гранитен чакъл и момчето прецени, че дори тежките стъпки на Глупи няма да оставят следи. Върна се и завари Глупи кротко да яде табелата „За Продан“. Скара му се и дръпна надписа, но после реши, че ще е по-добре да се отърве от вещественото доказателство, и да му го даде, за да го дояде. Глупи още дъвчеше табелата, когато продължиха напред.

Щом стигнаха до стария път, Джон Томас се успокои. Първите няколко мили^[2] пътят бе в добро състояние, защото още го използваша заселниците, живеещи в по-отдалечената част на каньона. По него обаче не се движеше редовен транспорт, понеже не се

свързваше с друг път, а в този час нямаше и местни превозни средства. Един-два пъти над главите им мина аерокар — някой се връщаше от гости или от театър, — но по нищо не си личеше, че пътниците са забелязали големия звяр, тежко крачещ под тях.

Пътят лъкатушеше нагоре по извивките на каньона, докато стигна до едно плато. Напреки на шосето имаше бариера: „Пътят е затворен. Забранява се по-нататъшното придвижване на автомобили.“ Джони слезе и огледа бариерата. Представляваше обикновена тежка греда, вдигната на височината на човешка гръд.

— Глупи, можеш ли да минеш над преградата, без да я докоснеш?

— Разбира се, Джони.

— Добре. Не бързай. Не бива да я събаряш. Гледай дори да не се отъркаш в нея.

— Няма, Джони.

И Глупи наистина успя. Вместо да я прекрачи, както би направил един кон с някое по-ниско препятствие, Глупи сви нозе и прелетя отгоре.

Джони пропъзля под бариерата и го настигна.

— Не знаех, че можеш да го правиш.

— И аз не знаех.

Пътят пред тях беше лош. Джони спря, за да закрепил с въже сака с продукти на гърба на Глупи, после прекара въже и през бедрата си.

— Готово, Глупи. Хайде сега малко по-бързо! Но не препускай в галоп, не искам да падна!

— Дръж се, Джони!

Глупи увеличи скоростта, но продължи да мести крака по същия начин. Носеше се в бърз тръс, но ходът му изглеждаше плавен поради многото крака. Джони усети, че е много уморен — и тялом, и духом. Сега, далече от къщите и използваните пътища, той се чувствуваше в безопасност и умората го обори. Облегна се и се намести. Люшкането и равномерното тупуркане на огромните нозе му подеждуваха успокоително. След малко заспа.

Глупи се носеше уверено по изпочупените плочи. Използуваше нощното си зрение и нямаше опасност да се спъне в тъмното. Знаеше, че Джони спи, и гледаше походката му да е колкото може по-плавна. След време обаче се умори и също реши да подремне. Не беше спал

добре през нощите, прекарани на чуждото място. Непрекъснато се случваше нещо глупаво, пък и се притесняваше къде е Джони. Затова сега проточи окото пазач и даде команда за контрол на помощния мозък, който се намираше в задната част на тялото му. Същинският Глупи заспа, като остави само една частица от себе си, която никога не спеше, да изпълнява проста задача: да наблюдава за трудни участъци по пътя и да наглежда неуморния тропот на осемте му тежки крака.

Джон Томас се събуди чак когато звездите избледняваха в утринното небе. Протегна се, за да размърда схванатите си мускули, и потрепери. Наоколо се издигаха високи планини, пътят пълзеше по един скат, а отстрани имате урва, спускаща се до потока в дъното. Джони се изправи.

— Хей, Глупи!

Никакъв отговор. Отново извика. Този път се чу сънливият глас на Глупи:

— Какво има, Джони?

— Ти си заспал! — укори го момчето.

— Не ми поръча да не спя, Джони.

— Е, добре. По същия път ли вървим?

Глупи си направи справка със своето второ „аз“ и отговори:

— Разбира се. По друг път ли искаше да вървим?

— Не. Но трябва да изоставим този път. Разсъмва се.

— И какво?

Джон Томас не знаеше как да отговори на този въпрос. Не му се искаше да прави опит и да обясни на Глупи, че е заплашен от смъртна присъда и се налага да се крие.

— Нищо, така трябва. А сега продължавай да вървиш. Ще ти кажа като му дойде времето.

Стигнаха близо до извора на потока — в продължение на една-две мили пътят минаваше само на няколко стъпки над него. Наближиха място, където коритото се разширяваше сред пръснати нашироко валчести камъни, а водата си беше пробила път само в средата.

— Стоп! — извика Джони.

— Ще закусим ли? — попита Глупи.

— Не още. Виждаш ли канарите долу?

— Да.

— Искам да се прехвърлиш на тях. Гледай да не стъпиш с големите си крака в меката кал отстрани. Ще се преместиш от пътя върху скалите. Ясно ли е?

— За да не оставя следи ли? — усъмни се Глупи.

— Точно така. Ако дойде някой и види следи, ще трябва да се върнеш в центъра на града, защото те ще тръгнат по следите и ще ни открият. Разбра ли?

— Няма да оставя следи, Джони.

Глупи се провря към сухото корито като чудовищно голям червей. Маневрата принуди Джони да сграбчи с едната си ръка въжето, с което се бе обезопасил, а с другата да придържа сака. Той извика.

Глупи спря и попита:

— Добре ли си, Джони?

— Да. Просто беше неочаквано. А сега тръгни по камъните срещу течението на потока.

Тръгнаха по потока, намериха място, където да го прекосят, а после започнаха да се движат по другия бряг. Потокът се отдалечаваше от пътя и скоро разстоянието между тях стана неколкостотин ярда. Вече се развидели напълно и Джон Томас взе да се безпокои дали няма да ги видят от въздуха, макар че не беше вероятно да са вдигнали тревога толкова скоро.

По склона пред тях се простираше борова горичка с прави дървета, която се спускаше до брега. Изглеждаше достатъчно гъста. Дори Глупи да не станеше невидим в нея, ако не мърдаше, щеше да прилича на планинска канара. Трябваше да се задоволят с горичката, нямаше време да търсят по-подходящо място.

— Върви към дърветата, Глупи. Изкатери се по брега, но гледай да не се свлече. Стъпвай леко.

Влязоха в горичката и спряха. Джони слезе. Глупи откъсна борова клонка и започна да яде. Това напомни на момчето, че и то отдавна не е яло, но страхотната умора, която изпитваше, потискаше усещането за глад. Искаше да се наспи, наистина да се наспи, а не да стиска в полудрямка обезопасителното въже.

Но се боеше, че ако остави Глупи да пасе, големият умник ще излезе на открито и ще го забележат.

— Глупи, хайде да поспим преди закуска.

— Защо?

— Джони е ужасно уморен. Ти си легни тук, а аз ще сложа спалния чувал до тебе. А като се събудим, ще ядем.

— Значи да не ям, докато не се събудиш?

— Да.

— Ами... Добре — каза Глупи със съжаление в гласа.

Джон Томас извади спалния чувал от джоба си, махна лекия като ципа калъф, който го покриваше, и го свърза с батерията. Нагласи термостата и го включи. Докато температурата се увеличаваше, напомпа дюшека в долната част. Разределеният планински въздух затрудняваше работата, така че Джони спря още преди да е напомпал дюшека докрай и бързо се съблече. Потрепери от хлад, пъхна се в чувала и го затвори така, че остави само дупка за носа си.

— Лека нощ, Глупи.

— Лека нощ, Джони.

Господин Кайку спа лошо и се събуди рано. Закуси, без да безпокои жена си, и отиде до службата още докато в голямата сграда нямаше никой, освен шепата хора, дежурили през нощта. Седна на бюрото и се опита да мисли.

Цяла нощ нещо го измъчваше подсъзнателно и му напомняше, че е направил важен пропуск. Господин Кайку изпитваше голямо уважение към своето подсъзнание, като поддържаше теорията, че истинският мисловен процес никога не се извършва съзнателно — според него съзнанието беше просто екран, на който изникваха резултати, до които се е стигнало другаде, така както се появяват отговорите в прозорчетата на калкулаторите...

Беше нещо, което каза младият Гринбърг... Нещо в смисъл че според рарджилианеца пристигналите, макар и с един кораб хрошии, представляват сериозна заплаха за Земята... Господин Кайку не му обърна внимание, защото реши, че момчето змия е в слаба позиция и прави несръчен опит да блъфира. Не че това имаше някакво значение, преговорите почти бяха приключили... Оставаше една-единствена подробност: да сложат началото на постоянни връзки с хрошиите.

Но подсъзнанието му не смяташе така. Господин Кайку се наведе над бюрото и се обади на нощния наблюдател, дежурен по комуникации.

— Обажда се Кайку. Свържете се с хотел „Юнивърсъл“. Там е отседнал рарджилианецът доктор Фтамъл. Щом си поръча закуската, искам да говоря с него. Не, не го будете, всеки има право на почивка.

Като свърши каквото може, Кайку се зае с успокоителната задача да разчиства както обикновено натрупалата се работа.

За пръв път от няколко дни входящата кутия се изпразни. Сградата започна да се оживява и върху уредбата на бюрото му започна да примигва червената лампичка.

— Говорите с Кайку.

— Сър, обаждам се във връзка със задачата за хотел „Юнивърсъл.“ Доктор Фтамъл не е поръчвал закуска — чу се разтревожен глас.

— Сигурно още спи. Има това право.

— Не, сър. Искам да кажа, че не е закусил. Тръгнал е за космодрума.

— Преди колко време?

— Пет-десет минути. Току-що го разбрах.

— Добре. Свържете се с космодрума и им кажете да задържат кораба. Непременно им обяснете, че корабът има дипломатически имунитет и всъщност не се нуждае от разрешение, така че трябва да измислят някаква причина, а не просто да издадат забрана и пак да си легнат. После се свържете със самия доктор Фтамъл. Предайте му поздравите ми и го помолете да бъде така добър и да ме почака няколко минути... Тръгвам за космодрума.

— Разбрано, сър!

— Успеете ли, ще докладвам за бързото ви реагиране, Знедов... Нали така се казвате? Напишете докладната и посочете каква е заслугата ви. Искам да знам какво мнение имате за себе си.

— Ясно, сър.

Господин Кайку прекъсна разговора и се свърза с отдел „Пътувания“.

— Обажда се Кайку. Тръгвам за космодрума веднага щом стигна до площадката на покрива. Осигурете ми коридор и полицейски ескорт.

— Разбрано, сър!

Господин Кайку спря само да съобщи на секретарката си къде отива, след което се качи с личния си асансьор до покрива.

Доктор Фтамъл го чакаше на летището в залата за пътници. Наблюдаваше корабите и се правеше, че пуши пура. Кайку се приближи и му се поклони:

— Добро утро, докторе! Много любезно от ваша страна, че ме чакате.

Рарджилианецът захвърли пурата.

— Оказвате ми чест, сър. Да бъда посетен на летището от човек с вашия ранг и задължения...

Вместо да довърши, рарджилианецът сви рамене, като израз на учудване и задоволство.

— Няма да ви отнема много време. Бях си обещал удоволствието да се видим днес, без да зная, че се готвите да заминете.

— Моя е вината, господин заместник-секретар. Възнамерявах да отскоча дотук и да се върна, за да имам удоволствието да се срещнем следобед.

— Чудесно. Е, може би до утре ще предложи успешно решение на въпроса.

Фтамъл явно се изненада.

— Успешно решение ли?

— Надявам се. Данните, които ни предоставихте вчера, ни дадоха нова идея.

— Мога ли да смятам, че сте открили изчезналата хрошия?

— Не е изключено. Знаете ли приказката за Грозното патенце?

— Грозното патенце ли? — Рарджилианецът явно се ровеше в архива на паметта си. — Да, изразът ми е известен.

— Като използва идеята, която ни дадохте, господин Гринбърг замина да доведе Грозното патенце. Съществува малка вероятност то да е лебедът, който търсим, и ако тази вероятност се оправдае, тогава...

— И Кайку несъзнателно повтори жеста на Фтамъл.

На рарджилианеца обаче явно му беше трудно да повярва.

— А дали това наистина е „лебедът“, господин заместник-секретар?

— Ще видим. Логиката говори, че е така. Но вероятността това да бъде вярно говори обратното.

— Хм... Мога ли да го докладвам на клиентите си?

— Е, да почакаме, докато Гринбърг ми се обади. Той напусна зоната, за да проучи въпроса. Мога ли да ви открия със совалката?

— Разбира се, сър.

— Докторе, има още нещо...

— Да, сър?

— Снощи сте подхвърлили нещо странно на Гринбърг... Може би шега, може би случайно казано. Споменали сте за „изпаряване“ на Земята.

Един миг рарджилианецът мълча. Когато отговори, смени темата.

— Кажете ми, сър, по каква логика излиза, че вашето Грозно пате е лебед?

Господин Кайку отвърна предпазливо:

— По времето, посочено във вашите данни, един земен кораб е посетил непознатата планета. Господстваща раса там може да са били и хрошиите. Сведенията ни са точни само по отношение на времето. Взели са представител на животинския свят и са го довели тук. След повече от сто и двацет години това създание е все още живо. Господин Гринбърг отиде да го доведе, за да бъде показано на вашите шефове.

Доктор Фтамъл каза тихо:

— Сигурно е така. Не ми се вярваше, но сигурно е така. — И продължи по-високо и с по-весел глас: — Сър, вие ме ощастливихте.

— Наистина ли?

— И то много. При това ми давате възможност да говоря свободно.

— Доколкото зависи от нас, винаги сте можели да говорите свободно, доктор Фтамъл. Но не зная какви указания сте получили от клиентите си.

— Не ми забраниха да говоря. Само че... Нали знаете, сър, че обичаите на една раса се отразяват и в езика ѝ?

— Понякога ми се е налагало да го подозирам — иронично отговори Кайку.

— Положително. Ако посетите в болницата свой приятел, за когото знаете, че умира, и знаете, че не можете да му помогнете, ще му говорите ли каква съдба го очаква?

— Не. Освен ако той не отвори дума.

— Точно така! Когато разговарях с вас и с господин Гринбърг, налагаше ми се да се съобразя с вашите обичаи.

— Доктор Фтамъл, нека не увъртаме — бавно каза Кайку. — Мога ли да смятам, че според вас чуждестранният кораб, един на брой, би успял да причини сериозни вреди на тази планета, чиято отбранителна мощ не е за пренебрегване?

— Няма да увъртам, сър. Ако се случи накрая хрошиите да стигнат до заключението, че посредством действия от страна на вашата планета или на някой член на културата ви тяхната хрошия е умряла или е безвъзвратно изгубена, на Земята няма да бъдат причинени вреди. Тя ще бъде унищожена.

— От този единствен кораб?

— Без помощ от други кораби.

Господин Кайку поклати глава.

— Докторе, сигурен съм, че сте убеден в това, което казвате. Но аз не съм убеден. Не е възможно да знаете какви размери и обем има отбранителната мощ на планетата ни, която е начело на цялата Федерация. Ако хрошиите направят глупост, ще разберат, че и ние не сме беззъби кутрета.

Фтамъл изглеждаше натъжен.

— Във всички езици на цивилизациите, колкото и да са много, не бих могъл да намеря думи, с които да ви убедя. Но трябва да ми повярвате... С каквото и да им се противопоставите, ще бъде безполезно. Все едно да се хвърлят камъни по ваш съвременен боен кораб...

— Ще видим. Или за щастие няма да видим. Не обичам оръжията, докторе, те са последното средство на безсилната дипломация. Говорихте ли с хрошиите за желанието на нашата Федерация да ги приеме в Общността на цивилизациите?

— Изпитах голямо затруднение, докато им обясня естеството на предложението ви.

— Значи те са безнадеждно войнолюбиви.

— Изобщо не са войнолюбиви. Как да се изразя... Войнолюбив ли е човекът, който убие... удари... размаже, да, човекът, който размаже муха? По вашите стандарти, а дори и по нашите, хрошиите всъщност са безсмъртни. Те са дотолкова неуязвими за обикновените опасности, че гледат надменно... Как точно беше изразът? Гледат надменно от олимпийски висини. Не виждат никакъв смисъл в

общуването с по-малко развити раси. Така че не приеха сериозно предложението ви, макар че им го предадох, уверявам ви.

— Изглеждат ми глупави — кисело се обади Кайку.

— Грешите, сър. Имат съвсем точна преценка и за вашата, и за моята раса. Знаят, че всяка култура, овладяла космическите полети, не може да няма никакви постижения в областта на физиката. Следователно им е известно, че вие се смятате за силни. По тези причини те дори замислят да ви демонстрират възможностите си, за да се убедите, че трябва незабавно да им предадете тяхната хрошия. Смятат, че това ще е като остена за впрегатното добиче — знак, който добичето може да разбере...

— Хм... А вие знаете ли от какъв род ще бъде тази демонстрация?

— Зная. Ще ида до кораба им тази сутрин, за да ги увеща да почакаат. Намерението им е да променят леко повърхността на вашия спътник, като оставят върху Луната нажежена следа, дълга, да речем, хиляда мили, за да се уверите, че те... хм... не се шегуват.

— Това няма да ми направи впечатление. И ние можем да наредим на бойна група кораби да оставят същия белег. Не че ще го сторим!

— Но бихте ли могли да го направите само за няколко секунди, без суетня, от разстояние четвърт милион мили?

— Смятате, че те са способни на това?

— Сигурен съм. За тях е дреболия, господин заместник-секретар. В тяхното небе има свръхнови звезди, които не са се появили случайно, по природни закони.

Господин Кайку се поколеба. Ако всичко казано беше вярно, такава демонстрация би послужила на собствените му цели, понеже хрошиите щяха да покажат какво всъщност таят. Изчезването на няколко лунни планини, които не служат за нищо, беше без значение, но трудно щеше да се осигури евакуацията на цялата област, дори ако там се намираха малко хора.

— Уведомихте ли ги, че Луната е обитаема?

— Там не живее тяхната хрошия, а тях ги интересува само това.

— Хм... Сигурно. Докторе, бихте ли им съобщили, че, първо, може би сте на път да откриете тяхната хрошия, и второ, че хрошията

може да се намира някъде на спътника ни, та затова търсенето е отнело толкова дълго време?

Рарджилианецът наподобих широка човешка усмивка.

— Сър, моите поздравления. С радост ще им предам такова предположение. Сигурен съм, че демонстрация на сила няма да има.

— Бъдете здрав, докторе. Ще се свържа с вас по-късно.

— Бъдете здрав и вие, сър.

На връщане Кайку осъзна, че не бе изпитал нито едно потръпване в присъствието на медузоида. Тъкмо наопаки, грозникът беше доста приятен, независимо от ужасната си външност. Явно доктор Морган прилагаше нещо хипнотерапията.

Изходът на пневмопощата беше задръстен както обикновено. Кайку спря да мисли за хрошиите и с увлечение се зае да поработи. По-късно следобед отдел „Комуникации“ го осведоми, че Гринбърг иска да говори с него.

— Свържете го — нареди Кайку с чувството, че най-последно всичко идва на мястото си.

— Шефе, вие ли сте? — започна Гринбърг.

— Моля? Аз съм, Сергей. По дяволите, защо изглеждаш толкова разстроен?

— Защото се чудя дали ще ми допадне да служа като редник в Космическия легион.

— Остави опитите да смекчиш положението. Казвай направо какво е станало.

— Пиленцето е отлетяло.

— Отлетяло ли? Къде?

— Де да знаех. Най-вероятно на запад, в горския резерват.

— Тогава защо си губиш времето да ми го съобщаваш? Иди там и го намери!

Гринбърг въздъхна.

— Знаех си, че така ще ми кажете. Вижте какво, шефе, копата сено, в която е иглата, се простира върху повече от десет милиона акра площ с високи дървета, високи планини и никакви пътища. Местният полицейски началник ме е изпреварил, събрал е всичките си хора и половината помощник-шерифи в щата. Заповядал е да стрелят на месо и е разлепил обяви каква награда ще получи типът, който извърши убийството.

— Какво?!

— Така е, както ви го казвам. Пристигнало е одобрението ви да се изпълни присъдата, а заповедта за отлагането на изпълнението се е изгубила и аз не знам как. Но действащият полицейски началник е изкопаемо и има душа на архивар. Сочи първата заповед и е непоклатим. Не ми позволява дори да им се обаждам на честотата, използвана от хората му. След прекратяването на нашата намеса нямам никаква власт, за да го насиля.

— И сигурно приемаш това спокойно? — попита Кайку с горчивина в гласа. — Седиш и чакаш бомбата да избухне в ръцете ти?

— Горещо-долу... Поръчал съм да ми се обади кметът, сега е извън града. Както и губернаторът, той пък е на закрито заседание във Върховния съд. Търся и главния лесничей, който сигурно вече е тръгнал подир наградата. Като свършим разговора, ще ида да извия ръцете на полицейския началник, докато види звезди посред бял ден, и...

— Вече трябваше да си го направил.

— Ще наваксам. Обаждам ви се с предложението да вдигнете пара оттам. Имам нужда от помощ.

— Ще я получиш.

— Не стига само да се свържете с губернатора и да се намесите отново. И след като обуздаем развихрилия се полицейски началник и го убедим да прибере копоите си, ще имам нужда от помощ. Десет милиона акра планини, шефе... Ще има нужда от хора и от стратолети, от много хора и от много стратолети... Не е работа за един човек с дипломатическо куфарче. Наумил съм си да постъпя в Космическия легион.

— И двамата ще постъпим там — мрачно рече Кайку. — Хайде, не се бави. Действуй.

— Радвам се, че се запознахме.

Господин Кайку прекъсна връзката, и нареди Департаментът отново да се намеси. Изпрати спешно съобщение до губернатора на щата и до кмета на Уествил, изпрати и съобщение до местния съд. Като изпълни задължителните условия, той поседя няколко минути, за да си поеме дъх и да се приготви за по-нататък... След което отиде да уведоми секретаря, че трябва да потърсят помощ от военните власти на Федерацията.

-
- [1] Един ярд е равен на 91,4 см — Б.пр. ↑
- [2] Една миля е равна на 1609,31 м. Б.пр. ↑

ГЛАВА X

ПРЕЦЕДЕНТЪТ ОТ СЪЗВЕЗДИЕТО ЛЕБЕД

Когато Джон Томас се събуди, отначало не си спомни къде е. Спалният чувал бе приятно топъл. Момчето се чувствуваше добре, чувствуваше се отпочинало, но не му се ставаше. Постепенно в съзнанието му се оформи представата къде се намира и защо е там, и то подаде глава навън. Глупи беше наблизо.

— Здравей, Глупи!

— Здравей, Джони. Доста дълго спа. И вдигаше шум.

— Така ли? — Джон Томас изпълзя от чувала, намъкна си дрехите и изключи отоплението. Сгъна спалния чувал, обърна се към Глупи и зяпна. — Това пък какво е?!

Недалече от главата на Глупи лежеше истинска гризли — мъжкар, тежък към шестстотин фунта^[1], направен на пихтия като с валяк. Рукналата от устата и ноздрите кръв бе засъхнала. Глупи погледна мечката и обясни:

— Това е закуската.

— Не и моята — каза с отвращение Джони. — Откъде я докопа?

— Хващам си я — отвърна Глупи и се ухили.

— Не „хващам си я“, а „хванах си я“ — поправи го Джони.

— Ама наистина ги хващам. Опита ли се да иде при тебе, аз я хващам.

— Е, добре. Благодаря!

Джон Томас отново погледна мечката, отвърна очи и отвори сака с провизиите. Избра консерва шунка с яйца, отвинти капака и почака, докато яденето се стопли.

Глупи прие това като знак, че вече и той може да закуси, и го стори — първо изяде мечката, после две борчета, хапна и купчина-две чакъл, защото му харесваше как хрупа, и завърши с консервената кутия от яденето на Джон Томас. След това двамата слязоха до потока, като най-напред на откритото място се подаде Джони, за да огледа небето. Глупи добави към закуската си неколкостотин литра чиста

планинска вода, а Джони се наведе, пи, изми лицето и ръцете си, и се избърса в ризата. Глупи попита:

— А какво ще правим сега, Джони? Ще идем ли на разходка? Или на лов, а?

— Не — разочарова го Джони. — Ще се върнем в гората и ще се крием до мръкнало. Трябва да се престориш на скала.

Джони тръгна по брега, а Глупи го последва.

— Я клекни — нареди му момчето. — Искам да огледам подутините ти.

Глупи го послуша. Наведе се така, че господарят му да може да проучи туморите, без да се протяга. Безпокойството на Джони нарасна. Подутините му се видяха още по-големи, а отвътре сякаш имаше бучки и уплътнения. Момчето се опита да си спомни дали такава картина е признак, че са злокачествени. Епидермисът бе опънат и изтънял, не по-дебел от слой обработена кожа, за разлика от бронята, покриваща останалата част от тялото на Глупи. Беше сух и горещ на пипане. Джони взе да мачка лекичко лявата подутина и Глупи се дръпна.

— Боли ли те? — разтревожено го попита Джони.

— Нетърпимо е! — възпротиви се Глупи. Изправи се, отиде до един висок бор и започна да търка тумора о ствола.

— Ей, не прави така! — извика Джони. — Ще се разраниш!

— Сърби ме! — отговори Глупи и продължи да се чеше.

Джони изтича към Глупи с намерението да прояви твърдост. Но тъкмо стигна до него, кожата над тумора се сцепи и Джони зяпна ужасен.

Появи се нещо черно и влажно, което се гърчеше. Захвана се за разкъсаната кожа, остана малко там, напомнящо някакъв зародиш, след което се отскубна и взе да се клатушка и полюлява като змия, увиснала на клон в джунглата. За миг Джони се измъчваше от мисълта, че това наистина е нещо като змия — някакъв огромен паразитен червей, който си е пробил път в тялото на нещастния страдалец. Момчето направо се обвини, че е накарало Глупи да се катери по планините, докато е бил смъртно болен...

Глупи въздъхна, протегна се и каза доволно:

— Ох, сега ми е много по-добре!

— Глупи! Нищо ли ти няма?

— Моля? О, Джони, какво да ми има?

— Какво ли? Ами това?

— Какво? — заозърта се Глупи. Странният израстък се наклони напред и Глупи го погледна. — А, това ли имаш предвид? — небрежно приключи той въпроса.

В края на израстъка сякаш разцъфна пъпка и най-после Джони разбра какво представляваше това.

На Глупи му беше пораснала ръка.

Ръката бързо изсъхна, изсветля и като че се втвърди. Все още не се подчиняваше много на Глупи, но Джон Томас вече си я представяше в завършен вид. Имаше две лакътни стави и отчетливо изразена длан с пет пръста и с по един палец отстрани — всичко седем пръста. Средният пръст беше по-дълъг и се огъваше като слонски хобот. Израстъкът не приличаше много на човешка ръка, но нямаше съмнение, че изпълнява функциите си не по-зле, или поне така щеше да е в бъдеще. Засега пръстите само произволно се мърдаха.

Глупи позволи на Джони да разгледа ръката, но самият той не се развълнува особено от промяната — държеше се така, сякаш след всяка закуска му се случваше същото.

— Нека разгледам и втората издутина — помоли го Джони и мина от другата страна на Глупи. Десният „тумор“ беше още по-подут. Когато Джон Томас го докосна, Глупи се дръпна и се обърна така, сякаш се канете да се отърка о някое дърво.

— Почакай! — извика му Джони. — Не мърдай!

— Трябва да се почеша!

— Можеш да се осакатиш за цял живот. Не мърдай, искам да опитам нещо.

Глупи намусено се съгласи. Джони свали ножа, закачен на колана му, и внимателно разчовърка средата на подутото място.

Цепнатината се уголеми и дясната ръка на Глупи изхвъркна навън почти в лицето на Джони. Джони отскочи назад.

— Благодаря, Джони!

— Пак заповядай, пак заповядай!

Момчето прибра ножа в калъфа и взе да гледа замислено новородените ръце.

Не можеше да си представи много ли ще са усложненията, предизвикани от внезапното сдобиване на Глупи с ръце, но си даваше сметка, че това ще промени куп неща. По какъв начин, не знаеше. Може би Глупи вече нямаше да има такава нужда от грижите му. От друга страна, щеше да се наложи да го наблюдава, иначе положително би се забърквал в неприятности. С известно притеснение си спомни нечии думи — цяло щастие било, че котките нямали ръце... А пък Глупи бе по-любопитен от която и да е котка.

Все пак, макар и да не знаеше причината, Джони чувствуваше, че тези неща са второстепенни. Важното беше наличието на ръце.

„Във всеки случай — помисли си той, обзет от ярост — това не променя поне едно: полицейският началник Драйзър няма да се докопа повече до Глупи!“

Погледна небето през клоните и се почуди дали могат да ги видят отгоре.

— Глупи!

— Да, Джони.

— Свий си краката! Време е да се престориш на скала!

— О, хайде да идем на разходка, Джони!

— Ще идем на разходка довечера. А докато се стъмни, искам да стоиш в гората и да не мърдаш.

— Моля те, Джони!

— Виж какво, нали не искаш да се върнеш в центъра на града? Добре тогава, престани да спориш.

— Е, щом настояваш...

И Глупи се просна на земята. Джони седна, облегна се на приятеля си и се замисли.

Може би имаше начин двамата с Глупи да си изкарват прехраната — да вземат участие в карнавали или нещо такова. Извънземните имаха голям успех в карнавалите, нямаше карнавал без извънземни, макар че поне половината не бяха истински... Обаче Глупи беше истински. Сигурно можеше да се научи да прави разни номера с ръцете, да свири на инструмент или нещо друго... А може би щеше да е още по-добре, ако постъпеха в цирк.

Не, Глупи не ставаше за тая работа — тълпите го правеха нервен. И как тогава биха могли да се прехранват двамата? Разбира се, след като се оправеха недоразуменията с властта... Да живеят във ферма?

Глупи можете да служи по-добре от трактор, а както имаше ръце, можеше да бъде и общ работник. Вероятно това бе изходът, макар че момчето нямаше понятие от селскостопански труд...

Джони мислено си представи как двамата с Глупи се грижат за огромни нивя, косят ливади, оглеждат зеленчуци... И неусетно заспа.

Събуди се от шум — от пращане. Смътно долавяше, че пращи от няколко страни. Отвори очи, огледа се и видя, че лежи до Глупи. Звярът не бе напускал мястото си, но движеше ръце. Едната се завъртя край главата на Глупи, стрелна се светкавично, отново се чу пращане и мъничката трепетлика недалече от тях изведнъж полегна. Редом с нея имаше повалени още няколко дръвчета. Джон Томас бързо се изправи.

— Ей, престани!

Глупи спря.

— Какво има, Джони? — попита той с обида в гласа. Пред него имаше купчина камъни и той тъкмо посягаше да вземе от тях.

— Не хвърляй камъни по дърветата.

— А ти защо хвърляш камъни, Джони?

— Хвърлям, но не съсипвам нищо. Можеш да ядеш дървета, но не бива да ги унищожаваш просто така.

— Но аз ще ги изям. Тъкмо се готвех да го направя.

— Добре тогава — съгласи се Джони и се огледа. Беше се здрачило, можеха да потеглят след няколко минути. — Иди да вечеряш с тях. Не, почакай! — спря го Джони и разгледа ръцете му. По цвят приличаха вече на останалата част от тялото, а кожата се втвърдяваше. Най-интересната промяна обаче беше удвоената им дебелина — колкото бедрата на Джони. Повечето мъртва кожа се беше смъкнала, а Джони обели и останалото. — Готово! Приятна вечеря! — подкани той Глупи.

За времето, за което момчето си приготви надве-натри нещо за хапване, Глупи погълна трепетликите и беше готов да изяде празната консерва за десерт. Вече се беше стъмнило и те потеглиха.

През втората нощ се случиха още по-малко събития. Постепенно се захлади, понеже се изкачваха. Скоро Джони включи батериите за отопление към дрехата си. След малко се затопли и му се приспа.

— Глупи, ако заспя, събуди ме, като се съмне.

— Добре, Джони.

За всеки случай Глупи прехвърли това нареждане на помощния си мозък. Студът не го безпокоеше, той не го усещаше, пък и регулираше телесната си температура по-успешно от Джони, по-успешно дори от термостата за отопление.

Джон Томас задрямваше и се сепваше, задрямваше и се сепваше. Тъкмо бе задрямал, когато Глупи го извика. Първите лъчи на слънцето вече докосваха далечните върхове. Джони приседна и започна да оглежда за място, където да спрат и да се скрият. Нямаха късмет — от едната страна се издигаше стръмен скат, а от другата висяха над дълбока и мрачна бездна. Минутите течаха, скоро стана съвсем светло и Джони изпадна в паника.

Нищо друго не оставаше, освен да се тътрузят напред.

Някъде далече мина стратолет. Джони чу гръмотевичния тътен, но не видя машината. Можеше само да се надява, че не е от преследвачите им. Няколко мига по-късно, като се оглеждаше, Джони откри някъде зад тях малко петънце. Надяваше се, че е орел.

Много скоро се принуди да признае, че петънцето всъщност е човек с летателен апарат на гърба.

— Спирай, Глупи! Прислони се до ската! Чудесна мишена си!

— Какво е мишена, Джони?

— Млъквай и прави каквото ти казвам!

Глупи млъкна и го послуша. Джон Томас се плъзна напред и се скри зад главата му, направи се на невидим и изчака човекът да отmine.

Но човекът не отмина, а се спусна надолу с все сила в един познат стил, след което се приготви за кацане. Джони въздъхна с облекчение, когато на мястото, което току-що бяха напуснали, кацна Бети Сорънсън. Тя извика: „Здрасти, Глупи!“, след което се обърна към Джони, сложи ръце на кръста си и каза:

— Я се виж, хубостник такъв! Как можа да избягаш, без да ми се обадиш!

— Ами... Щях да го направя... Честна дума. Но нямаше как... Извинявай!

Свирепото изражение изчезна от лицето на Бети и тя се усмихна.

— Нищо. Накара ме да си мисля по-хубави неща за тебе, отколкото в последно време. Поне направи нещо! Джони, боях се, че и ти си като Глупи, че всеки може да те води за носа както си поиска.

Джон Томас реши да не спори. Много се радваше, че я вижда, и не можеше да ѝ се обиди.

— Все едно. А как успя да ни откриеш?

— Как ли? Глупчо, от две нощи и един ден не си в града, но за човек, който лети, не си се отдалечил много. Наивно се надяваш, че може и да не бъдеш открит.

— Да, но откъде знаеше в каква посока да ни търсиш?

Бети сви рамене.

— Старото правило: влизаш в ролята на муле и мислиш къде би отишло едно муле. Знаех си, че ще тръгнеш по този път, така че реших да проверя, като летя и оглеждам. И ако не искаш да ви заловят в следващите няколко минути, по-добре да се изпаряваме оттук и да си осигурим прикритие. Хайде! Глупи, старче, пали мотора!

Бети протегна ръка и Джони се качи. Шествието потегли.

— Искях да се махнем от пътя — припряно ѝ обясни Джони, — но не открих подходящо място.

— Ясно. Е, дръжте се, понеже зад този завой са водопадите Адам и Ева и ще можем да се махнем от пътя малко по-нататък.

— А, до тях ли сме стигнали?

— Да.

Бети се наведе напред, като направи безуспешен опит да види какво има зад отрупаните в далечината скали. В този миг за пръв път забеляза ръцете на Глупи и се вкопчи в Джон Томас.

— Джони! Глупи е нападнат от боа!

— Какво? Глупости. Това е дясната му ръка.

— Дясната му какво? Джони, ти не си добре.

— Успокой се и не се вкопчвай в мене. Казах „ръка“. Туморите се превърнаха в ръце.

— Туморите... в ръце?! — Бети въздъхна. — Станах рано и не успях да закуся... Не съм подготвена за изненади. Е, кажи на Глупи да спре. Искам да го разгледам.

— Ама нали щяхме да се крием?

— О, вярно, прав си. Обикновено излизаш прав, Джони, но със закъснение от две-три седмици.

— Не прекалявай. Ето ги и водопадите.

Отминаха водопадите, след което стигнаха до края на каньона.

Джон Томас свърна от пътя още при първата възможност — на място, наподобяващо лагера им отпреди два дни. Почувствува се много по-добре, щом успя отново да скрие Глупи в гъста гора. Докато той приготвяше закуската, Бети разгледа чисто новите ръце на Глупи.

— Глупи, защо не каза на мама за това?! — с укор в гласа рече тя.

— Не ме попита — оправда се Глупи.

— Винаги си намираш оправдание. Е, какво можеш да правиш с ръцете си?

— Мога да хвърлям камъни. Джони, мога ли да го направя?

— Не! — побърза да го спре Джони. — Бети, с мляко ли искаш кафето?

— Не го разреждай — отвърна тя разсеяно и продължи да оглежда крайниците на Глупи. В главата ѝ се въртеше някакво понятие, свързано с наличието на ръце, но така и не се сети за какво ставаше дума. Това я ядоса, понеже очакваше мозъкът ѝ да работи равномерно и точно като калкулатор, без глупави изненади. Както и да е. Най-напред — закуската.

След като дадоха мръсните чинии на Глупи да ги изяде, Бети се облегна назад и каза на Джон Томас:

— Трудно дете, имаш ли представа каква каша забърка?

— Ами... Сигурно Драйзър бълва змии и гущери.

— Правилно, точно така. Но не само той бълва, има и други.

— Господин Пъркинс ли?

— Позна. Продължавай нататък.

— И мама, разбира се.

— Разбира се. Тя ту плаче за изчезналата си рожба, ту заявява, че ти не си ѝ син.

— Да, представям си — съгласи се Джони, но му стана неловко.

— Е, все ми е едно. Знаех, че ще ги вбеса. Но нямаше как.

— Разбира се, че е нямало как, скъпи Смотаняко, макар че си го направил внимателно като хипопотам. Но не тях имах предвид. Джони, в Джорджия има едно градче, което се казва Ейдриън. Прекалено малко е, за да има собствена полицейска служба, имат си само главен полицай. Случайно да знаеш името му?

— Моля? Откъде да го знам?

— Лоша работа. Доколкото успях да установя, това ченге е единственото, дете не е тръгнало да те издирва, и тъкмо по тези

причини се появих. Макар че ти, непрокопсанико, избяга, без дори да ме предупредиш!

— Извиних ти се вече!

— И аз ти простих. Ще ти позволя да го забравиш след десетина години.

— Каква беше тая глупост за главния полицай? Защо всички трябва да са по петите ми? Освен началника Драйзър, разбира се.

— Защото е обявил обща тревога и предлага награда за Глупи, жив или мъртъв. За предпочитане — мъртъв. Правят го не на шега. Джони, изобщо не се шегуват. Така че какъвто и план да си имал, забрави го, ще трябва да измислим нещо по-добро. Имаш ли предвид нещо, или не?

Джон Томас пребледня и бавно отговори:

— Ами... Мислех да продължа в същия дух една-две ноци, докато стигнем място, за да се скрием.

Бети поклати глава.

— Не става. Колкото и да са тъпи тия чиновници, досега са се досетили в каква посока си тръгнал, понеже това е единственото място близо до Уествил, където може да се скрие звяр с размерите на Глупи. Пък и...

— О, нали ще се махнем от пътя?!

— Разбира се. И те ще претърсят гората дърво по дърво. Наистина не се шегуват, душко.

— Остави ме да се доизкажа. Нали знаеш стария уранов рудник? „Силата и Славата“? Минава се през прохода Умрелия вълк и после се тръгва на север по един каменист път. Това е целта ни. Там мога да скрия Глупи така, че наистина да не се вижда, главният тунел е достатъчно широк.

— Има някакви проблясъци на разум в тоя план, но не е достатъчно добър, като се имат предвид противниците ти — каза Бети и потъна в мълчание.

Джони неспокойно се размърда.

— Е, като не е достатъчно добър, какво ще правим?

— Стига си приказвал, остави ме да помисля.

Бети лежеше неподвижно, вперила очи в тъмносиньото планинско небе. Накрая каза:

— Бягството ти не решава нищо.

— Вярно, но поне ги обърках.

— Да, дотук добре. Понякога всичко трябва да се обръща с главата надолу, така влизат въздух и светлина. Сега обаче трябва да подредим всичко така, както ни върши работа. А за да го направим, трябва да спечелим време. Идеята ти за рудника не е много лоша, ще я използваме, докато уредим нещо по-подходящо.

— Според мене няма начин да го намерят там... Едва ли съществува по-усамотено място.

— Което значи, че със сигурност ще го претърсят. О, дяконът Драйзър може и да се заблуди, съмнявам се, че би намерил и собствената си шапка без заповед за издирване. Обаче е събрал въздушна хайка с размерите на малка армия и положително ще те открият. Взел си спалния си чувал, взел си храна, следователно спиш на открито. Аз те намерих, значи и те ще те намерят. Успях, защото знам що за човек си, но те ще постигнат същото с помощта на логиката, макар и по-бавно. Но не по-малко сигурно. Ще те открият и тогава с Глупи е свършено. Няма да рискуват, сигурно ще хвърлят бомби върху му.

Джон Томас си представи тази мрачна перспектива.

— Тогава какъв смисъл има да го крия в рудника?

— Да спечелиш ден-два, защото още не съм готова да го отведа.

— Моля?

— Не се чуди, ще го скрием в града.

— Какво? Шампионке, надморската височина ти е подействувала зле.

— В града, добре скрит... Защото на тоя толкова широк свят градът е единственото място, където няма да го търсят — каза Бети и добави: — Може би парниците на господин Ито ще свършат работа.

— Моля? Сега разбирам, че си полудяла.

— Сещаш ли се за някое по-сигурно убежище? Със сина на господин Ито човек може да се разбере, оня ден си поговорихме много приятно. Правих се на глупава, гледах го в очите и му позволих той да ми обясни нещата. Един от парниците ще ни послужи идеално. Е, може и да е тесничко, но се намираме в извънредно положение. Използувано е матово стъкло и вътре не се вижда, пък и на никого не би хрумнало, че Глупи може да е там.

— Не виждам как би успяла да го направиш.

— Само не ми се бъркай. Ако не осигуря парника... но аз ще го осигуря! Тогава ще намеря някой празен склад или нещо подобно. Тази нощ ще приберем Глупи в рудника, а аз ще тръгна обратно да уредя нещата. Утре вечер двамата с Глупи ще се върнем в града и...

— Как? Вървахме две нощи, за да стигнем дотук, и ще вървим през по-голямата част от тая нощ, за да се доберем до мината. Не можеш да го върнеш за една нощ.

— Колко бързо може да върви, ако му се наложи?

— Никой не е в състояние да го язди, ако тича в галоп. Дори и аз не бих могъл.

— Няма да го яздя. Ще летя над него, ще го контролирам и ще го карам да забавя ход, когато има завои. За три часа, да речем, ще стигнем. И ще ни трябва още час, за да се промъкнем в парника.

— Е, може и да успеете.

— Ще успеем, защото няма друг изход. А после ти ще се оставиш да те хванат.

— Как така? Защо просто да не си ида у дома?

— Не, ще се предадеш. Ще те хванат, докато правиш любителски проучвания за уранови залежи... Ще ти донеса радиационен брояч. Няма да знаеш къде е Глупи. Целунал си го за сбогом и си го пуснал на свобода, а после си отишъл в рудника, за да забравиш тъгата си. Ще трябва да бъдеш убедителен... И не им позволявай да използват детектор на лъжата!

— Да, но... Виж какво, Шампионке, има ли смисъл? Глупи не може да стои вечно в парника.

— Трябва да спечелим време. Те се канят да убият Глупи още щом го видят, и ще го направят. Няма да им го показваме пред очите, докато не променим положението.

— Сигурно щеше да е по-добре, ако бях довел докрай сделката с музея — каза с нещастен глас Джон Томас.

— Не! Инстинктите ти са наред, Джони, макар че умът ти е колкото на гъска. Ей, чакай, спомняш ли си прецедента от съзвездието Лебед?

— Прецедентът от Лебед ли? Не го ли учихме в основния курс, в Обичаи на цивилизациите?

— Да. Хайде, кажи го.

— Какво, това да не е изпит по средата на семестъра? — попита Джон Томас, намръщи се и се замисли. — „Същества, притежаващи реч и функциониращи горни крайници, се смятат за разумни и следователно им се полагат човешки права, освен ако не се докаже убедително липсата на разум“ — цитира Джони и се изправи. — Ха! Та те не могат да убият Глупи! Глупи има ръце!

---

[1] Един фунт е равен на 453,6 г. — Б.пр. ↑

ГЛАВА XI

„МНОГО Е КЪСНО, ДЖОНИ!“

— Внимавай със скоростта — предупреди го Бети. — Спомняш ли си стария виц за човека, чийто адвокат го уверявал, че „за това не могат да го тикнат в затвора“?

— За какво „това“?

— Няма значение. А клиентът отвърнал: „Но, господин адвокат, та аз ви се обаждам от затвора!“ Работата е там, че прецедентът от Лебед е само теория. Ще трябва да крием Глупи, докато не накараме съда да промени решението си.

— Ами... Сигурно имаш право.

— Винаги имам право — с достойнство заяви Бети. — Джони, умирам от жажда, при напрегнато мислене човек се обезводнява. Донесе ли вода от поточето?

— Не.

— Имаш ли кофа?

— Има някъде — отвърна Джони, порови се в джобовете си и измъкна кофата. Наду я, докато почти се опъна, и каза: — Отивам за вода.

— Не, дай кофата на мене. Искам да се поразтъпча.

— Гледай за стратолети!

— Взело яйцето да учи кокошката! — каза Бети, грабна кофата и заслиза по склона, като се движеше под прикритието на дърветата, докато не стигна брега. Джони наблюдаваше изящната ѝ фигурка, осветявана от прокраднали се лъчи, като статуя в катедрала, и си мислеше колко е красива Бети... Умна почти като мъж, пък и красива... Само да не се държеше властно като всички жени, Шампионката нямаше грешка.

Бети се върна, понесла внимателно пластмасовата кофа.

— Заповядай! — предложи му я тя.

— Първо пий ти.

— Пих от поточето.

— Добре тогава.

И Джони се напи до насита.

— Знаеш ли, Бети, ако не ти бяха криви краката, щеше да си направо хубавичка.

— На кого били криви краката?!

— Е, и лицето ти малко... — продължи любезно Джони. — Но като оставим настрана тези два недостатъка, ти не...

Джони не успя да довърши мисълта си. Момичето се стрелна и заби юмрук в корема му. Водата се разля отпред по дрехите на Джони, като напръска и Бети. Боричкаха се, докато той успя да хване дясната ѝ ръка и я изви зад гърба, така че Бети не можеше да мръдне.

— Кажй: „Предавам се!“ — посъветва я той.

— Дяволите да те вземат, Джон Томас. Предавам се!

— И ще ми бъдеш роб до гроб?

— И ще ти бъда роб до гроб, ако първо не те вкарам в гроба. Пусни ме!

— Добре.

Джони се изправи. Бети се претърколи и приседна, погледна го и се разсмя. И двамата бяха мръсни, изподрани и дори натъртени, но се чувствуваха отлично. Глупи бе наблюдавал как игриво се боричкаха, но не се притесни, понеже Джони и Бети никога не се караха сериозно. Само каза:

— Джони е мокър до кости.

— Прав си, Глупи. Човек може да се измокри от какво ли не — подхвърли Бети и огледа критично приятеля си. — Ако имах две щипки, щях да те простра на някой клон. За ушите, разбира се.

— Толкова е топло, че след пет минути ще сме сухи.

— Аз пък не съм мокра, костюмът за летене ме е предпазил. Ти обаче приличаш на спасено от удавяне коте.

— Много важно. — Джони легна по гръб, намери една борова игличка и взе да я дъвче. — Шампионке, това място е чудесно. Колко жалко, че ще трябва да отидем в рудника.

— Знаеш ли какво? Когато тая каша се оправи, преди да тръгнем на лекции, ще се върнем тук и ще останем няколко дни. Ще вземем и Глупи. Нали, Глупи?

— Готово! — съгласи се Глупи. — Ще ловя разни животни, ще хвърлям камъни. Кеф!

Джон Томас погледна укорно Бети.

— И да ме разнасят из целия град? Покорно благодаря!

— Не се прави на светец. Нали сега сме тука?

— Сега го налагат обстоятелствата.

— О, да не пострада доброто ти име!

— Е, някой трябва да се грижи и за това. Мама казва, че когато момичетата спрат да се притесняват, става време да се притесняват момчетата. Казва, че някога било другояче.

— Естествено. И всичко се повтаря. Пускат цялата програма от начало до край — рече Бети. Изглеждаше замислена. — Само че, Джони, ти обръщаш прекалено голямо внимание какво казва майка ти.

— Сигурно — съгласи се той.

— По-добре се откажи от тая работа. Иначе никое момиче няма да рискува да се омъжи за тебе.

Джони се ухили.

— Така се застраховам.

Бети наведе очи и се изчерви.

— Не говорех за себе си! Не ми трябваш! Грижа се за тебе само за да трупам опит!

Джони реши да не задълбочава въпроса.

— Честна дума, човек свиква да се държи по определен начин и му е трудно да се спре — каза той. — Например леля ми. Помниш ли леля Теси? Дето вярва в астрологията?

— Ами! Не може да бъде!

— Тъкмо обратното. Тя не изглежда смахната, нали? Обаче си е смахната, защото непрекъснато говори за астрология, а мама настоява да се държа любезно с нея. Дори ако просто ѝ кажа, че дъската ѝ хлопа, няма да е от голямо значение. Ама не! Трябва да слушам дивотиите ѝ, да се правя, че я смятам за нормален и разумен възрастен човек, а пък тя и до десет брой със сметало!

— Какво е „сметало“?

— А, не знаеш ли? Пръчки с нанизани топченца. Казах „сметало“, понеже за леля Теси няма никаква надежда да се научи да използва калкулатор. При това ѝ харесва, че е тъпа, а пък аз трябва да я насърчавам.

— Не го прави! — внезапно каза Бети. — Не обръщай внимание какво казва майка ти.

— Шампионке, влияеш ми пагубно!

— Извинявай, Джони — примирително рече Бети и добави: — Казвала ли съм ти някога защо се разведох с родителите си?

— Не, никога. Това си е лично твоя работа.

— Вярно. Но мисля да ти кажа, понеже ще започнеш да ме разбираш по-добре. Наведи се!

Бети го дръпна за ухото и зашепна. Докато Джон Томас слушаше, на лицето му се изписа невероятно изумление.

— Не може да бъде!

— Честна дума. Те не ме обориha, така че не казах на никого. Но причината е тази.

— Не виждам как си могла да го понесеш.

— Нищо не съм понасяла. Изправих се в съда, разведох се с тях и получих настойник професионалист, който няма налудничави идеи. Чакай, Джони, не ти разкрих душата си, само за да зяпнеш. Наследствеността не изчерпва всичко. Аз съм си аз, самостоятелна личност. И ти не си сбор от своите родители. Не си баща си, не си майка си. Само че малко бавно го загряваш — подхвърли Бети и се изправи. — Така че бъди верен на себе си, Смотаняко, и прояви храбростта сам да объркаш кашата в живота си. Не се мъчи да сърбаш чуждите каши.

— Шампионке, когато говориш за такива неща, идеите ти изглеждат съвсем умни.

— Това е защото винаги съм умна. Как си с храната? Май огладнях.

— Лакома си като Глупи. Сакът е ей там.

— Ще обядваме ли? — попита Глупи, като чу името си.

— Хм... Бети, не ми се иска Глупи да изкоренява дървета, поне не през деня. За колко време ще ме открият?

— Не бих разчитала на повече от три дни, макар районът да е голям — каза Бети.

— Тогава ще оставя храна за пет дни. За всеки случай — каза Джони, избра десетина консервирани порции и ги връчи на Глупи. Не ги отвори, понеже Глупи предпочиташе да усеща как консервата се затопля, когато я пробие със зъби. Звярът изгълта консервите още преди Бети и Джони да приготвят обедата си.

След като се нахраниха. Джони отново се върна на темата.

— Бети, наистина ли смяташ, че... — започна той, но изведнъж се сепна. — Не чуваш ли шум?

Бети се послуша и мрачно кимна.

— С каква скорост се движат?

— Не надхвърлят двеста.

Джони си мислеше същото.

— Значи просто оглеждат. Глупи! И мускул не бива да ти трепне!

— Няма, Джони. А защо да не ми трепне и мускул?

— Не питай, а изпълнявай!

— Не изпадай в паника — посъветва го Бети. — Те сигурно все още уточняват методиката на претърсване. Има шанс да не попаднем в обсега им или пък дърветата да попречат на образа. Ех, ако можеше Глупи да е в тунела на рудника! Само да хрумне на някого да направи точен оглед на пътя нощес, докато вървим, и ще ни пипнат...

Бети, изглежда, също се разтревожи, но Джони не я слушаше. Беше се навел напред, направил с длани фунии на ушите си.

— Тихо! — прошепна той. — Бети, те се връщат!

— Не изпадай в паника. Сигурно това е другата разузнавателна ескадрила.

Но още докато го казваше, Бети знаеше, че греша. Звукът се задържа над главите им, остана така известно време и започна да заглъхва. Погледнаха нагоре, но гората беше гъста, а летателните машини — нависоко, така че не видяха нищо.

За миг ги обля толкова ярка светлина, че впоследствие силното слънце им се стори мъждиво. Бети преглътна с усилие.

— Това пък какво беше?

— Снимка с ултравиолетови лъчи — отговори мрачно Джони. — Проверяват видяното на екрана.

Звукът над главите им се извиси, после замря и отново блесна ослепителна светлина.

— Стереовизираха образа — съобщи мрачно Джони. — Подозирали са, че сме ние, но сега вече ще се уверят.

— Джони, трябва да измъкнем Глупи оттук!

— Как? Да го изкараме на пътя, за да се прицелят с бомба? Не, миличка, сега единствената ни надежда е да решат, че са видели голям объл камък. Добре, че го накарах да се сгуши. А и ние не бива да мърдаме. Може пък и да се махнат — добави Джони.

Но дори и тази малка надежда се изпари. Чу се шум от още четири стратолета, появяха се един след друг. Джони ги броеше.

— Този пази на юг. Третият, струва ми се, е на север. Сега ще завардят и западната страна. Обграждат ни в кръг. Видяха ни сметката, Шампионке.

Бети го погледна. Лицето ѝ беше мъртвешки бледо.

— Какво ще правим сега, Джони?

— Какво ли? Ами, ни... Не, Бети, почакай. Промъкни се до ручея през гората. Вземи си и апарата за летене. После тръгни по течението, докато доста се поотдалечиш, и се вдигни във въздуха. Лети ниско, докато се измъкнеш от обсега на чадъра, който са направили. Ще те пуснат, защото не им трябваш.

— Ами ти!

— Аз ли? Ще остана.

— Аз също.

Джони се засуети.

— Не влошавай положението, Шампионке. Само ще пречиш тук.

— А ти какво си въобразяваш, че ще направиш? Дори пушка нямаш.

— Но имам това! — мрачно отвърна Джони, като докосна ножа, прибран в калъфа. — А Глупи може да хвърля камъни.

Бети го изгледа втренчено, после се заля от смях.

— Какво? Ще хвърля камъни? О, Джони!

— Няма да се предадем без съпротива. А сега се изпарявай. Бързо! И престани да ми досаждаш.

— Няма!

— Виж какво, Шампионке, не е време за спорове. Бързо се махай. Аз ще остана с Глупи, имам това право. Глупи е мой.

Бети се разплака.

— А ти пък си мой, глупав дръвник такъв!

Той се опита да ѝ отговори, но не можа. Мускулите на лицето му се сгърчиха като на човек, който си преглъща сълзите. Глупи притеснено се размърда и се чу пискливият му глас:

— Какво има, Джони?

— Моля? Нищо — отговори едва чуто Джони. Протегна ръка и погали приятеля си. — Нищо няма, старче. Щом Джони е с тебе, всичко ще бъде наред.

— Разбира се, Джони.

— Разбира се, Глупи — потвърди Бети и добави тихо: — Нали ще стане бързо, Джони? И няма да усетим нищо?

— Ами сигурно. Ей, я се стегни! Ако не спреш до половин секунда, ще ти ударя едно кроше и после ще те хвърля в урвата. Така ще се спасиш от експлозията.

Бети бавно поклати глава, но не беше ядосана, нито уплашена.

— Много е късно, Джони. Знаеш го. Не ми се карай. Само дръж ръката ми.

— Но... — започна Джони и спря. — Чуваш ли?

— Идат още.

— Да. Сигурно ще застанат в осмоъгълник, за да се застраховат, че няма да се измъкнем.

Изведнъж прогърмя тътен и спести отговора на Бети. Последва го писъкът от двигателя на кръжащ стратолет. Този път видяха — беше на по-малко от хиляда фута над тях. После из въздуха се разнесе тенекиен глас:

— Стюарт! Джон Стюарт! Излез от гората!

Джони измъкна ножа от калъфа, вдигна глава нагоре и извика:

— Елате да ме хванете!

Бети го погледна гордо, със светнало лице, и го потупа по ръката.

— Дай им да разберат, Джони! — прошепна тя. — Браво, момчето ми!

Мъжете, скрити зад гласа на великана, изглежда, бяха насочили микрофон към тях. Джони чу отговора им:

— Ти не ни трябваш, но и не искаме никой да пострада. Предай се и излез на открито!

Джони им отвърна с кратка ругатня и добави:

— Няма да излезем!

Гръмотевичният глас продължи:

— Последно предупреждение, Джон Стюарт. Излез навън с празни ръце. Ще изпратим летателен апарат, за да те прибере.

Джон Томас извика в отговор:

— Изпратете го, а ние ще го направим на решето. Намират ли ти се камъни, Глупи? — попита той с дрезгав глас.

— Какво? Да, разбира се. Сега ли да почна, Джони?

— Не още. Ще ти кажа кога.

Гласът отгоре млъкна. Не кацна никакъв летателен апарат. Вместо това един стратолет, но не командният, бързо се спусна, докато не стигна на стотина стъпки над боровете, отдалечен и встрани от тях на същото разстояние. Започна бавно да кръжи и едва видимо да стеснява кръга.

В същия миг се чу страхотен трясък, последван от пращане и едно вековно дърво падна като отсечено. Тукатси го последва второ. Като една невидима ръка включеното разчистващо поле на стратолета започна да поваля дърветата и да ги отмества встрани. Около тях бавно се появи противопожарна бразда.

— Защо правят това? — прошепна Вети.

— Стратолетът е на горската служба. Отрязват ни пътя.

— Но защо? Защо просто не приключат всичко веднага?

Бети се разтрепери и момчето я прегърна.

— Не зная, Шампионке. Този план не е мой.

Стратолетът затвори кръга, после се обърна с носа към тях и сякаш клекна на задни крака. С внимателния жест на хирург, който вади зъб, операторът насочи механизма, избра едно дърво, изкорени го и го метна встрани. Избра друго, след него — трето. Постепенно през гората беше преправена широка пътека, водеща до мястото, където чакаха те.

А и не им оставаше друго, освен да чакат. Лесничейският стратолет отстрани и последното дърво, което ги засланиеше. Когато това стана, почувствуваха влиянието на разчистващото поле — залитнаха, а Глупи изпищя от ужас. Джон Томас се съвзе пръв и потупа звяра по хълбока.

— Дръж се, момчето ми. Джони е тук!

Помисли си, че могат да се отдръпнат от просеката, изникнала пред тях, но реши, че няма смисъл.

Дървосекачният кораб се оттегли и мястото му се зае от атакуващия стратолет. Той внезапно се спусна и кацна в края на браздата. Джони мъчително преглътна и каза:

— Пригответи се, Глупи! Каквото и да се подаде от кораба, гледай да го улучиш!

— А на бас, че ще улуча, Джони! — каза Глупи, като протегна и двете си ръце, за да събере боеприпаси.

Но не успя да стигне до камъните. Джон Томас изпита чувството, че е потопен до гърди в неутвърден бетон. Бети отвори уста, а Глупи заскимтя. После се чу пискливият му глас:

— Джони! Камъните са залепнали за земята!

Джон Томас направи усилие да говори.

— Няма нищо, момчето ми. Не се съпротивлявай. Просто стой и не мърдай. Бети, как си?

— Не ми достига въздух — простена тя.

— Безполезно е да правим каквото и да е. Пипнаха ни.

От стратолета излязоха осем фигури. Не приличаха на човешки, понеже целите бяха покрити с тежки метални ризници. На главите си имаха шлемове почти като маски за фехтовка и всеки носеше на гръб генератор, неутрализиращ полето. Крачеха към просеката уверено и открито, в редица по двама. Когато попаднаха в парализиращото поле, леко забавиха ход. Захвърчаха искри, а около главата на всеки се появи виолетово сияние. Въпреки това вървяха все напред.

Последните четирима носеха и огромен цилиндър от метална мрежа, горе-долу с размерите на човек. Крепяха го лесно във въздуха. Мъжът, който ги водеше, извика:

— Заобиколете отдалече звяра! Първо ще измъкнем хлапетата, а после ще се оправим с него.

Гласът му звучеше съвсем весело.

Отрядът стигна до странната група на тримата бегълци, като мина встрани, за да не се доближава до Глупи.

— Спокойно! Хванете и двамата! — извика водачът. Варелоподобната клетка взе да се спуска бавно над Бети и Джон Томас, докато накрая мъжът, който даваше заповедите, пхна вътре ръка и дръпна някакъв лост. Тогава от клетката захвърчаха искри и тя докосна земята. На зачервеното лице на човека се разля усмивка.

— Добре е да те извадят от лепкавия сироп, нали? — каза той.

Джони го изгледа с омраза, брадичката му трепереше от гняв. Отговори с ругатня, докато разтриваше схванатите мускули на прасците си.

— Спокойно, спокойно! Няма защо да го преживяваш толкова! Ти ни принуди да го направим! — кротко каза офицерът и погледна Глупи. — Леле, боже! Само какъв голям звяр, а? Не бих искал да го срещна по неосветен път, ако не нося оръжие.

Джони усети, че сълзите се стичат по лицето му и че не може да ги спре.

— Какво чакате? — извика той треперливо, понеже не можеше да овладее гласа си. — Хайде, свършвайте!

— Моля?

— Глупи никога не е правил нещо от лошотия! Така че го убийте по-бързо, не си играйте с него на котка и мишка! — Тук Джони вече не издържа и се разхлипа, като захлупи лицето си с ръце. Бети го прегърна и също заплака.

Офицерът изглеждаше смутен.

— За какво говориш, синко? Не сме дошли, за да му навреждаме. Имаме заповед да го закараме читав, без една драскотина, дори ако за това бъде изложен на опасност животът на хората ми. Най-смахнатата заповед, която ми се е случвало да изпълнявам.

ГЛАВА XII

СТАВА ДУМА ЗА ПИДЖИ-УИДЖИ

Господин Кайку беше в добро настроение. Не усещаше закуската си като пареща буца в стомаха, не изпитваше нужда да си вземе от лекарствата в чекмеджето, нито се изкушаваше да извади проспектите за недвижими имоти. Тристранната конференция вървеше добре и марсианските делегати бяха започнали да говорят смислено. Без да обръща внимание на различните кехлибареножълти светлинки по бюрото, той си затананика старата песничка за Франки и Джони, които много се обичали и се заклели да си бъдат верни до гроб...

Имаше приятен баритон, но не вземаше добре извивките.

Най-хубавото беше, че тая глупава и объркана хрошианска история вече почти приключваше, и то без да има пострадали. Добрият стар доктор Фтамъл, изглежда, смяташе, че съществува известен шанс да се установят дипломатически отношения — дотолкова се бяха зарадвали чуждоземните, че се е намерила тяхната изчезнала хрошия.

Щом хрошиите са такава могъща раса, дипломатическите отношения се превръщаха в нещо съществено. Трябваше да станат съюзници, дори ако това отнемеше известно време... „Може пък и да се случи по-скоро — реши Кайку. — Само как подскачаха, като видяха Глупи... Като че бяха пред божество.“

Обръщайки поглед назад, господин Кайку разбираше колко очевидни са нещата, които всъщност го бяха объркали. Кой би помислил, че едно триглаво същество, голямо колкото половин къща, ще се сдобие с ръце едва когато порасне достатъчно, за да си служи с тях? Пък и защо тази хрошия бе толкова по-голяма от сънародниците си? Размерите ѝ подведоха Гринбърг не по-малко от всичко останало. Интересен факт... Кайку щеше да накара някой ксенолог да го проучи.

Както и да е. Глупи вече беше на път за хрошианския кораб. Тя, Глупи, а не той... Без суетня, без разгласяване, и опасността отмина. Дали наистина можеха да изпарят Тегга? По-добре, че въпросът не се изясни. Добрият край оправя всичко. И Кайку отново затананика.

Все още тананикаше, когато сигналната лампичка за спешна връзка взе да премигва и заместник-секретарят изпя последния стих в лицето на Гринбърг: „Верни до гроб!“, като веднага попита:

— Сергей, можеш ли да пееш тенорови партии?

— Защо се интересувате, шефе? Това, което чух, нямаше мелодия.

— Завистник такъв. Какво има, синко? Наред ли беше всичко с изпращането?

— Ами, шефе, има едно проблемче. С мене е и доктор Фтамъл. Може ли да ви посетим?

— За какво става дума?

— Почакайте да останем насаме. Да идем в някоя от заседателните зали?

— Елате в кабинета ми — мрачно каза Кайку.

Изключи връзката, дръпна чекмеджето и си извади хапче, но после го сложи настрана.

Гринбърг и медузоидът се появиха тутакси. Гринбърг се тръсна на едно кресло, сякаш бе изтощен, извади цигара, взе да рови из джобовете си и прибра цигарата. Кайку поздрави учтиво доктор Фтамъл, след което попита Гринбърг:

— Е?

— Глупи не замина.

— Моля?

— Глупи отказа да замине. Другите хрошии се щурат като мравки. Оставих бариерите спуснати и тази част от космодрума, която е около кораба им, е изолирана. Трябва да направим нещо.

— Защо? Тази промяна е неочаквана, но не виждам каква отговорност можем да имаме в случая. Защо Глупи отказва да се качи на кораба?

— Ами... — започна безпомощно Гринбърг и хвърли поглед на Фтамъл.

Рарджилианецът любезно се намеси.

— Позволете ми аз да обясня, сър. Хрошията отказва да се качи на кораба без своя питомец.

— Какъв питомец?

— Хлапето, шефе. Джон Томас Стюарт.

— Точно така — потвърди Фтамъл. — Хрошията твърди, че се занимавала с отглеждането на Джон Томас Стюартовци от дълго време и отказва да си замине за дома, ако не вземе своя Джон Томас със себе си. Каза го съвсем недвусмислено.

— Ясно — разбра най-после Кайку. — На по-прост език това означава, че момчето и хрошията са привързани един към друг. Това не е чудно, понеже са израли заедно. Но Глупи ще трябва да се примири с раздялата, както трябваше да се примири и Джон Томас. Доколкото си спомням, той вдигна доста шум, но ние му казахме да млъква и го изпратихме у дома. Това ще трябва да направи и хрошията: кажете ѝ да млъкне и ако се наложи, качете я със сила на тяхната совалка и я пратете на космическия кораб. Нали събратята ѝ затова са тук?

Рарджилианецът се обади:

— Позволете ми да обясня, сър, че като го казахте „на по-прост език“, вие не оценихте значението на станалото. Аз обсъдих въпроса с хрошията на собствения ѝ език.

— Какво? Толкова бързо ли го е научила?

— Тя си го знае отдавна. Хрошиите, господин заместник-секретар, научават родния си език едва ли не още преди да се излюпят от яйцето. Би могло да се направи заключението, че това използване на езика на едно почти инстинктивно равнище е причина... е може би единствената причина другите езици да им се виждат трудни и те никога да не се научават да ги използват напълно. Тази хрошия говори вашия език не по-добре от едно четиригодишно земно дете, макар да е започнала, както разбрах, да го учи още преди едно ваше поколение. Но собствения си език тя владее до съвършенство. За жалост сам се уверих в това.

— Е, и какво? Нека си приказва. Думите не могат да ни навредят.

— Тя наистина не спира да приказва. Заповяда командирът на космическия ѝ кораб веднага да издири нейния питомец. Иначе, казва тя, ще остане тук и ще продължи да отглежда Джон Томас Стюартовци...

— Така че командирът ни връчи ултиматум да открием тутакси Джон Томас, иначе...

— Иначе... Това означава ли онова, което си мисля? — бавно изрече Кайку.

— Ще ни видят сметката — направо каза Гринбърг. — Сега, след като се появила със совалката си, вече не съм сигурен, че не са способни да го направят.

— Трябва да ви е ясно, сър, че командирът е притеснен не по-малко от вас. Но той е длъжен да направи опит и да изпълни желанието на тази хрошия. Сватбата е била запланувана преди повече от две хиляди земни години, те няма да се откажат лесно от нея. Командирът не може да ѝ позволи да остане, но и не може да я насили да замине. Много е разстроен.

— Всички сме разстроени — каза господин Кайку и извади още две хапчета. — Доктор Фтамъл, искам да предадете нещо на вашите шефове. Моля ви да го предадете точно.

— Разбира се, сър.

— Моля да им предадете, че ултиматумът им е отхвърлен с презрение. Моля...

— Сър! Недейте така...

— Слушайте внимателно. Предайте им думите ми, без да ги смекчавате. Кажете, че сме се помъчили да им помогнем по всички възможни начини и сме успели, а те отговарят на нашата любезност със закани. Кажете също, че поведението им не подхожда на културни хора и че поканата да се присъединят към Обществото на цивилизацията се оттегля. Кажете също, че плюя в лицето им... Намерете някой техен идиом, който да е не по-малко цветист. Кажете също, че свободните хора са готови и да умрат, но не и да позволят да ги тъпчат.

Гринбърг се беше ухилил до уши и стискаше ръце — древният жест, означаващ одобрение. Доктор Фтамъл изглеждаше преbledнял под хитиновата обвивка.

— Сър — каза той, — дълбоко съжалявам, че се обръщате към мен да предам това съобщение.

Усмивката на Кайку беше ледена.

— Предайте го точно. Но преди да го сторите, намерете начин да говорите с хрошията Глупи. Ще можете ли?

— Положително, сър.

— Кажете ѝ, че от престараване командирът на експедицията, изглежда, възнамерява да убие човека Джон Томас Стюарт. Гледайте да ѝ внушите за какво става дума.

Устата на рарджилианеца наподобява широка усмивка.

— Простете, сър, че ви подцених. И двете ви поръчения ще бъдат изпълнени в съответния ред.

— Друго няма.

— Бъдете здрав, сър! — каза рарджилианецът, обърна се към Гринбърг и прехвърли ръката си, хлабаво свързана в ставите, през рамото на Сергей. — Братко, ние успяхме да намерим изход от един заплетен лабиринт. Сега, подпомогнати от вашия духовен баща, ще намерим изход и от новия лабиринт. Прав ли съм?

— Прав сте, докторе.

Фтамъл си тръгна. Кайку каза на Гринбърг:

— Доведи младия Стюарт тук. Доведи го веднага и го направи лично. Хм... доведи и майка му. Той е непълнолетен, нали?

— Да. Шефе, какво сте си наумили? Нали няма да им го предадете? Още повече след такъв чудесен ритник?

— Разбира се, че ще им го предам. Но аз ще поставя условията. Нямам намерение да позволя на тия движещи се билиардни маси да смятат, че могат да ни разиграват. А така ще получим каквото искаме. Е, тръгвай!

— Отивам.

Господин Кайку остана седнал на бюрото. Преглеждаше материалите само с една част от мозъка си, като така даде възможност на своето подсъзнание да проучва въпроса с Глупи. Имаше непреодолимото чувство, че приливът е в разгара си... за хората. И трябваше да прецени как да го използва. Кайку все още бе потънал в тези размисли, когато вратата се отвори и влезе най-почитаемият господин Рой Макклур.

— А, тук ли сте, Хенри? Пригответе се, човече. Очаква се посещението на Бюла Мъргатройд.

— На Бюла коя?

— Бюла Мъргатройд, Известната Бюла Мъргатройд.

— Трябва ли да ми е известна?

— Какво? Човече, изобщо ли не гледате стереовизия?

— Гледам само в краен случай.

Макклур снизходително поклати глава.

— Хенри, много затворено живееете. Заровили сте се в материали, натискате копчетата и нямате понятие какво става по света.

— Възможно е.

— Няма съмнение. Изгубили сте връзка с действителността, човече. Добре, че нямате работа с хора.

Господин Кайку си позволи да се усмихне студено.

— Сигурно е така.

— Ловя се на бас три към едно, че не знаете кой води в световния шампионат.

— В световния шампионат по бейзбол ли? Съжалявам, но през последните години не ми остава време да следя дори състезанията по крикет.

— Виждате ли?! Макар че се чудя как можете да споменавате крикета заедно с бейзбола... Все едно. След като не знаете коя е известната Бюла Мъргатройд, ще ви осведомя. Тя е майката на Пиджи-Уиджи, така да се каже.

— На Пиджи-Уиджи... — повтори Кайку.

— Сигурно се шегувате! Авторката на детските истории за Пиджи-Уиджи. Не си ли спомняте? „Пиджи-Уиджи на Луната“, „Пиджи-Уиджи отива на Марс“. „Пиджи-Уиджи и космическите пирати“.

— Боя се, че не си спомням.

— Трудно ми е да го повярвам. Но вие всъщност нямате деца, нали?

— Имам три деца.

Но господин Макклур продължи, без да го чуе.

— Сега е направила видеопрограми с Пиджи-Уиджи, които са страхотни. Естествено главно за децата, но са толкова смешни, че и възрастните ги гледат. Разбирате ли, Пиджи-Уиджи е кукла, около стъпка висока. Лети със свистене през пространството, спасява хора, побеждава пирати и изобщо живее великолепно. Децата умират за нея. На края на всяка серия се появява госпожа Мъргатройд, двете с Пиджи-Уиджи ядат гълпони и си говорят. Обичате ли гълпони?

Господин Кайку потрепери.

— Не.

— Е, сигурно човек може и да се преструва, че ги яде. Обаче това е най-голямото предаване за храните, употребявани на закуска, и всички го гледат.

— Толкова ли е важно кой какво яде?

— Дали е важно? Човече, знаете ли колко хора закусват всяка сутрин?

— Не. Не вярвам да са много. Съжалявам, че днес закусих.

Господин Макклур погледна часовника си.

— Ще трябва да побързаме. Техниците подготвят апаратурата. Госпожа Мъргатройд те бъде тук всеки момент.

— Какви техници?

— Не ви ли казах? Госпожа Мъргатройд ще ни интервюира. Ще държи на скута си Пиджи-Уиджи, която също ще вземе участие. После ще включат записа в предаването. Чудесна реклама за Департамента.

— Не съм съгласен!

— Моля? Господин Кайку, правилно ли ви разбрах?

— Господин секретар — каза припряно Кайку, — не ми е възможно да направя това. Страдам от сценична треска.

— Какво? Ама че абсурд! Помогнахте ми да открия Тристранната конференция. Говорихте без бележки половин час.

— Това беше друго. Разговор по същество с професионалисти.

Секретарят се намръщи.

— Не ми е приятно да настоявам, щом наистина ви действа на нервите. Но госпожа Мъргатройд специално пита за вас. Нали разбирате... — Господин Макклур изглеждаше леко притеснен. — Пиджи-Уиджи проповядва расова търпимост и тям подобни. Всички са братя по дух... Ония работи, дето насърчаваме. Е?

— Съжалявам — твърдо отказа господин Кайку.

— Какво говорите? Нима искате да ви насиля?

— Господин секретар — тихо отговори Кайку, — можете да проверите, че изискванията към моя пост не включват да бъда актьор по стереовизията. Ако издадете писмена заповед, ще я препратя за мнение на правния отдел, след което ще получите официалния ми отговор.

Господин Макклур отново се намръщи.

— Хенри, знам, че можете да бъдете упорит като муле. Чудя се само как сте се издигнали дотук.

Господин Кайку не отговори. Макклур продължи:

— Няма да позволя да ми тикате под носа правилника, и аз съм старо куче. Макар, да си призная, не вярвах, че ще ми погодите такъв номер.

— Съжалявам, сър. Наистина.

— И аз съжалявам. Ще се опитам да ви убедя, че това е важно за Департамента, независимо дали на един служител може да му се нареди да участва, или не. Разбирате ли, Бюла Мъргатройд е силата, която стои зад дружеството „Приятели на Глупи“. Така че...

— „Приятели на Глупи“ ли?

— Знаех, че ще промените мнението си. В крайна сметка тъкмо вие оправихте цялата бърканица. Ето защо...

— За бога, кои са тези „Приятели на Глупи“?

— Как кои? Та вие уредихте първата среща с тях. Ако обаче не се беше случило да обядвам с Уес Робинс, щяхме да изпуснем влака.

— Спомням си някаква докладна, съвсем обикновено нещо.

— Госпожа Мъргатройд не е „съвсем обикновено нещо“. Това се опитвам да ви обясня! Вашите момчета от отдел „Връзки с обществеността“ губят контакт с хората. С ваше позволение ще ви кажа, че именно затова досега не сте стигнали върха.

— Този въпрос ни най-малко не ме вълнува — кротко се обади господин Кайку.

— Моля? — Секретарят сякаш леко се смути. — Искам да кажа, че това място е за хора като мене — политици, излезли от недрата на народа, които усещат пулса на времето... Макар да си признавам, че ми липсва вашата специалната подготовка. Разбирате ли?

— Всеки с таланта си, сър. Работа има и за двамата. Моля, продължете. Може би в този случай наистина съм изпуснал влака. Докладната за дружеството „Приятели на Глупи“ сигурно е минала през мене още когато името ми е било непознато.

— Възможно е. Не ви укорявах за небрежна работа, Хенри. Факт е, че работите твърде много, като че Вселената ще спре да тиктака, ако не я навивате. Работата с „Приятели на Глупи“ е такава... Нали се намесихме в някакъв глупав случай на запад, знаете това, тогава изпратихте един от вашите хора. А случаят се оказа хрошианската Глупи. Решението на съда... нашето решение, може да се каже, беше звярът да бъде унищожен. Между другото, Хенри, наложихте ли наказание на виновния?

— Не, сър.

— Защо се бавите?

— Няма да го накажа. Предвид на тогавашните обстоятелства той не е сгрешил.

— Според мене не е така. По-добре изпратете материалите по случая в моя кабинет. Искам сам да преценя.

— Сър — кротко каза господин Кайку, — нима възнамерявате да застанете против мене и да му наложите служебно наказание?

— Моля? Искам просто да преразгледам въпроса.

— Защото, ако го направите, сър, ще си подам оставката още сега. Повече няма да мога да ви бъда полезен.

— Какво? Хенри, държите се отвратително — каза Макклур и забарабани с пръсти върху бюрото. — По дяволите, човече, нека бъдем искрени един към друг. Зная, че вие, професионалистите, можете да отровите живота на човека, който заема даден висок пост, стига да си го наумите... Не съм от вчера в политиката. Но докато аз дърпам конците, искам да има ред. Не е ли мое право?

— Да... Ваше право е.

— И отговорността е моя. Може и да не грешите по отношение на своя човек, който и да е той. Обикновено не грешите. Но моя е отговорността да преразгледам въпросите, когато сметна за необходимо. При все това няма причини да си подавате оставката, защото може и да не анулирам решението ви. Но тъй като проявихте упорство, ако установя, че е необходимо да го анулирам, ще ви помоля да си подадете оставката. Дотогава обаче ще си изпълнявате задълженията. Справедливо, нали?

— Да, така е. Господин секретар, говорих малко прибързано. Материалите ще бъдат върху бюрото ви.

— Като поразмислих, не си струва труда да ги пращате. Щом се застъпвате за свой любимец...

— Нямам любимци, господин Макклур. Всички са ми безразлични, никой не ми харесва.

— Понякога си мисля, че и себе си мразите. Докъде бяхме стигнали? А, да. Когато направихме страхотния гаф с хрошията, госпожа Мъргатройд видя случай да стори добрина. Е, предполагам, че всъщност е искала да пораздвижи програмата си, но това е без значение. Тутакси Пиджи-Уиджи започна да разказва на малките си приятели за това ужасно нещо, помоли всички да ѝ пишат и да станат членове на „Приятели на Глупи“. Получи повече от три милиона

отговора още в първите двајсет и четири часа. Сега вече половината деца от нашия континент и кой знае колко още другаде са „приятели на Глупи“ и са се заклели да го защитят от преследване.

— Да я защитят — поправи го Кайку.

— Моля?

— Извинете. Сигурно нито едно от местоименията не е на място. При хрошиите има шест пола. Глупи може да се нарича и „тя“ и „той“... Всъщност имаме нужда от нови думи. Но това няма значение.

— Поне за мене няма — съгласи се Макклур. — Но ако наистина бяхме уморили Глупи, мисля, че децата щяха да направят революция. Не се шегувам. Да не говорим за възрастните почитатели на Пиджи-Уиджи. Но и при сегашното положение Департаментът е леко дискредитиран. А Бюла Мъргатройд иска да се споразумеем и да ни помогне. Ще ни интервюира, аз ще отговоря на общите въпроси, а вие ще ме подкрепите в подробностите — все за това, как Департаментът се грижи да защитава правата на своите извънземни приятели и как всеки трябва да проявява търпимост. Известните приказки. После Пиджи-Уиджи ще ви попита какво е станало с Глупи, а вие ще разправите на децата, че Глупи се е оказал „предрешен“ принц или принцеса и си е заминал за своя дом в небето. Ще стане страхотно — каза Макклур и добави: — Нищо повече не се иска от вас. Ще сложат кадри с Глупи, който влиза в хрошианския кораб и изчуруликва „Довиждане!“. След това всеки ще си изяде купичката с гълпони. Не се безпокойте, ще се погрижа вашата да бъде празна! После Пиджи-Уиджи ще изпее песента на „Небесния скитник“ и край. Ще ви отнеме не повече от двајсет минути, а ще бъде от голяма полза за Департамента.

— Не съм съгласен.

— Вижте какво, Хенри... Е, добре, дори няма да се преструвате, че ядете.

— Повтарям, не съм съгласен.

— Хенри, вие сте невъзможен. Не смятате ли, че е наше задължение да помогнем, за да се научат децата да схващат каква отговорност носят и да си изграждат правилно отношение в този съвременен век, векът на Общността на цивилизациите?

— Не, сър, не смятам. Това е работа на семейството и на училището, а не на правителството. Департаментът е затрупан с

толкова задачи, че едва се справя да не рухне всичко, предвид непрекъснато увеличаващите се ксенични проблеми — каза господин Кайку и после добави, сякаш на себе си: — А дори и да се съглася, няма да го направя на закуска с гълпони.

— Хм... Много ограничено мислите, Хенри. Имате чиновнически подход, ако мога така да се изразя. Знаете прекрасно, че ни се отелва волът заради тия хрошии и от други посоки. Обществото за запазване на статуквото е надало вой Глупи да бъде изолиран, лигата за защита на Земята от извънземни също ни напада. Съветът започва да нервничи. Явява се възможност да се настрои общественото мнение против тези умопобъркани, а вие изобщо не желаете да помогнете. Споменатите организации не ви досаждат само защото аз не ги допускам до вас, иначе ще ви направят за посмешище.

— Извинете ме, сър, но и за тях не бива да си губите времето. Несъмнено знаете, че зад всяка от тези налудничави организации стоят парични мотиви. Нека хората, които имат противоположни икономически интереси, се борят с тях — доставчиците, вносителите, учените. Нас ни засягат само междупланетните отношения. Започнат ли да ни безпокоят заради сферите на влияние, трябва да ги оставим на служителите от отдела за връзка с обществеността, това им е работата.

— А аз какво съм, ако не един обкръжен с ореол служител по същите въпроси? — сърдито каза Макклур. — Не си правя никакви илюзии за проклетия си пост.

— Не е вярно, сър. Вие носите главната отговорност, а аз провеждам политиката ви според възможностите си.

— Ами! Вие си имате собствена политика и ме мъчите като товарно добиче, вече започва да ми става ясно.

— Извинете, сър. Вероятно всеки си има своя политика, дори и портиерът. Поне донякъде. Това е неизбежно. Просто се опитвам да си върша работата.

Чу се гласът на личната секретарка на господин Кайку.

— Господин Кайку, при вас ли е господин секретарят? Очаква го госпожа Бюла Мъргатройд.

— Веднага идвам! — обади се Макклур.

Кайку тихо добави:

— Милдред, погрижи се да не скучае гостенката. Ще трябва да почака малко.

— Добре, сър. Хората на секретаря са около нея.

— Хубаво.

Макклур каза на Кайку:

— Няма да има никакво забавяне. Щом не искате, няма да ви насилвам, макар че ме разочаровате. Но не мога да я карам да чака.

— Седнете, господин секретар.

— Моля?

— Седнете, сър. Дори всесилната госпожа Мъргатройд може да почака при определени случаи. Внезапно изникна един важен въпрос. Сигурно ще трябва да го изложите пред Съвета, и то още тази вечер на извънредно заседание.

— Какво? Защо чак сега ми казвате?

— Тъкмо когато влязохте, събирах мислите си, за да ви го обясня. През последните няколко минути се опитах да ви убедя, че Департаментът наистина има по-важни задачи от рекламирането на гълпони.

Секретарят го изглежда втренчено, после се пресегна през бюрото.

— Милдред? Обажда се секретарят. Съобщете на старши капитан Мърти, че ми се налага да се задържа, а той нека положи всички усилия, за да забавлява госпожа Мъргатройд.

— Разбрано, господин секретар.

Макклур се обърна към Кайку:

— А сега, Хенри, престанете да ме поучавате и изплюйте камъчето.

Тогава Кайку докладва подробно за новата хрошианска криза. Макклур го изслуша, без да го прекъсва. Тъкмо когато Кайку свършваше разказа си за отхвърлянето на ултиматума, сигналът на уредбата отново прозвуча.

— Шефе? Обажда се Мърти. Госпожа Мъргатройд има и друга среща.

В отговор Макклур попита:

— По секретната линия ли говориш?

— Разбира се, сър.

— Виж какво, Джак. Ще се появя след няколко минути. Забавлявай я.

— Но...

— Ако е необходимо, и в любов ѝ се обясни. А сега изчезвай! Зает съм.

После Макклур се обърна отново към Кайку и се озъби:

— Хенри, вие пак ме докарахте до задънена улица. Не остава друго, освен да ме водите за носа.

— Мога ли да попитам какво бихте направили на мое място?

— Моля? — Макклур се намръщи. — Ами сигурно щях да кажа същото, което сте казали вие, но с още по-неприличен език. Признавам, че не бих се сетил да отслабя отбраната им чрез Глупи. Умно е намислено!

— Ясно, сър. Понеже това е отхвърляне на официален ултиматум, какви предпазни мерки бихте взели като секретар? Трябва да добавя, че исках да избегна необходимостта Департаментът да препоръча на Съвета обявяването на военно положение за цялата планета.

— Какво говорите, изобщо не бих го направил. Можеше да наредя на Вътрешните сили да обкръжат хрошиите и да взривят кораба им на моя лична отговорност. В крайна сметка, намират се във вътрешната ни отбранителна зона, а сипят заплахи... Просто можеше да се проведе обикновена полицейска акция.

Господин Кайку си помисли: „Страхувах се, че тъкмо това ще направите!“, но на глас каза:

— Ами ако излезеше, че вместо да взривим кораба им, те взривят нас?

— Какво? Това е абсурдно!

— Господин секретар, единственото, на което ме научи четиридесетгодишният ми опит, е, че когато човек се занимава с извънземни, нищо не е абсурдно.

— По дя... Хенри, наистина ли сте повярвали, че могат да ни съсипят? Просто сте се уплашили — каза Макклур и се вгледа в лицето на Кайку. — Да не ми спестявате нещо? Да не разполагате с доказателства, че могат да изпълнят абсурдната си заплаха?

— Не, сър.

— Тогава?

— Господин Макклур, преди не повече от триста години в родната ми страна живеело едно много храбро племе. Една малка група европейци имала определено искане към тях, наричали го

„данък“. Вождът бил смел и разполагал с голям брой добре обучени воители. Знаели, че чуждоземните имат пушки, но и те самите имали няколко пушки. Разчитали обаче главно на численото превъзходство и на безстрашието си. Обмислили плана си и причакали неприятеля в един затворен каньон. Смятали, че са успели.

— И какво?

— Не били чували за картечници. Узнали за съществуването им по един необратим начин, защото били храбри и продължили да прииждат. Племето е унищожено, никой не оцелял.

— Ако се опитвате да ме стреснете... Но както и да е. Все още не сте ми представили доказателства. В крайна сметка ние не сме невежо дивашко племе. Сравнението е несполучливо.

— Може би. Но при все че картечниците откриват нова ера, те са представлявали само леко усъвършенствувание на пушките. Ние разполагаме с оръжие, пред което картечниците изглеждат като ножчета, с които си играят момченца. Обаче, независимо от всичко...

— Вие предполагате, че хрошиите имат оръжие, пред което най-съвършените ни военни постижения биха послужили не повече от сопи? Честно казано, не ми се ще да ви повярвам и аз не ви вярвам. Във Вселената няма по-мощни сили от силите, скрити в ядрото на атома. И вие го знаете, и аз го зная. Ние сме ги овладели, няма съмнение, че и те са ги овладели, само че в момента превъзхождаме числено хрошиите с цели милиони, пък и сме на своя територия.

— Такива са били и съображенията на вожда.

— Моля? Не, не е същото.

— Нищо не се повтаря — уморено каза господин Кайку. — Нямах предвид магически оръжия извън представите на нашите физици, просто си мислех дали е възможно усъвършенствуването на сегашните оръжия... Дали няма някаква възможност, която вече се е появила теоретично... Естествено не съм осведомен. Нищо не разбирам от тия работи.

— Аз също, но ме уверяваха, че... Виджте какво, Хенри, веднага ще наредя на полицията да вземе мерки.

— Добре, сър.

— Е? Стоите си тук с безизразно лице и само повтаряте „Добре, сър!“, понеже не сте осведомен, така ли? Тогава защо да не го направя?

— Не изразявах несъгласие с вас, сър. Как искате да се свържете, по секретната линия ли? Или командирът на базата да се явя тук лично?

— Хенри, несъмнено и на седемнайсетте планети няма по-голям досадник от вас. Попитах ви защо да не го направя!

— Не виждам причини за обратното, сър. Мога само да кажа, че не ви го препоръчвам.

— И защо?

— Защото не съм осведомен. Защото се страхувам от извънземното същество, което може да е по-боязливо и от мене или пък да е подведено в погрешна посока от нещо, изглеждащо ни едва ли не като страхопочитание, породено от предразсъдъци. И понеже не съм осведомен, не се реших да играя на руска рулетка и да заложа сигурността на планетата ни. Реших да се боря със слово, доколкото е възможно. Искате ли да съобщите нарежданията си, сър? Или ще оставите аз да се погрижа за подробностите?

— Престанете да ме дразните — каза Макклур с почервено лице и сърдито изгледа заместник-секретаря. — Сигурно следващото, с което ще ми излезете, ще е заплахата да си подадете оставката.

Кайку скъпернически се усмихна.

— Господин Макклур, никога не си позволявам да си подавам оставката два пъти в един и същи ден. Не, ще почакам, докато приключи акцията. После, ако и двамата сме живи, ще се окаже, че съм преценил погрешно един твърде важен въпрос и подаването на оставката ми ще стане наложително. Мога ли да добавя, сър, че се надявам да сте прав? Много повече бих предпочел да живея кротко на стари години, отколкото преценката ми да се окаже вярна, но посмъртно. — Макклур отвори уста, но не проговори. Кайку тихичко продължи: — Мога ли да ви направя предложение в съответствие с длъжността, която заемам?

— Какво? Разбира се. Това е ваш законен дълг. Говорете!

— Мога ли да настоявам нападението да започне през следващите няколко минути? С бързина можем и да постигнем нещо, докато протакането ще ни погуби. Астробюрото може да ни събщи данните за орбитата на вражеския кораб — каза Кайку и се наведе над уредбата.

Още преди да докосне апарата, от него се чу глас.

— Шефе? Говори Мърти. Положих всички усилия, но тя...

— Кажй й, че не мога да я приема.

— Моля?

— Кажй го малко по-любезно. Знаеш как. А сега млъквай и повече не ме безпокой.

— Добре, сър.

Господин Кайку се обади в астробюрото.

— Главният специалист по балистика. Ако може, веднага. А, Картър, изолирай връзката. В моя край е изолирана. И я засекрети. Добре. Искам да знам тактическите данни на...

Макклур се пресегна и прекъсна връзката.

— Печелите — каза свирепо той. — Надхитрихте ме.

— Не съм хитрувал, сър.

— Добре, добре. Убедихте ме, че сте умна глава. И аз като вас не мога да рискувам сляпо живота на пет милиарда души. Какво искате, на колене ли да падна?

— Не, сър. Но изпитвам голямо облекчение. Благодаря ви.

— Значи изпитвате облекчение? Ами аз? Я ми обяснете как ще разиграете плана си! Още ми е в мъгла.

— Дадено, господин секретар. Първо, вече изпратих да доведат младия Стюарт.

— Младият Стюарт ли? Защо?

— За да го обработя да приеме предложението. Искам да имам съгласието му.

Секретарят сякаш не вярваше на ушите си.

— Да смятам ли, господин Кайку, че след като сте отхвърлили ултиматума им, възнамерявате да капитулирате?

— Не бих го описал със същите думи.

— Не ме интересува с какви дипломатически увъртания ще го опишете. Няма да им предадем момчето. Не пожелах да рискувам сляпо, но това вече е друга работа. Няма да им предам едно човешко същество, какъвто и натиск да окажат. И ви уверявам, че Съветът ще се съгласи с мене. Съществува нещо, наречено човешко достойнство. Трябва да добавя, че съм изненадан и... отвратен.

— Мога ли да продължа, сър?

— Е, продължавайте. Довършете каквото имате да кажете.

— И през ум не ми е минавало да им предавам момчето. Отдавна в дипломатическата наука примирието е загубена кауза. Ако смятах да пожертвувам момчето, щях да приветствувам отвращението ви. Но сега то не ме вълнува.

— Но нали казахте...

— Моля ви, сър, помня какво казах. Изпратих да доведат момчето, за да уточня какви са желанията му. По това, което съм чувал за него, не е изключено да иска да замине, дори да гори от нетърпение.

Макклур поклати глава.

— Не можем да позволим подобно нещо, дори ако момчето е достатъчно побъркано, за да го направи. Все едно да предложиш отрова на бебе. Да отиде на деветстотин светлинни години от другите човешки същества?!

— Картината съвсем не е такава, сър. Ако получа неговото съгласие, мога да запазя този факт за себе си по време на преговорите. Да скрия асото за накрая. Има много точки за обсъждане.

— Например?

— Науката им. Търговията им. Цяла неизвестна област от Вселената. Не могат да се предвидят ясно всички възможности.

Макклур се размърда неспокойно.

— Не съм сигурен дали все пак атаката не е необходимост. Ако хората държат на себе си, трябва да поемат рискове. Да се подмазваме на тая напаст, дете ни заплашва... Нещо не ми харесва.

— Господин секретар, ако планът ми не успее или пък впоследствие не го одобрите, тогава ще се присъединя към вас и ще крещим предизвикателства до небесата. А сега трябва да се пазарим по мъжки.

— Добре... Продължавайте нататък. Разкажете ми всичко докрай.

ГЛАВА XIII

„НЕ, ГОСПОДИН СЕКРЕТАР!“

Съпругата на Кайку го остави да спи до късно на следващата сутрин. Тя правеше това от време на време, понеже преценяваше, че нито едно критично положение не е достатъчно важно, за да буди Кайку, когато той има нужда от почивка. Като влезе в кабинета си, Кайку завари там Уесли Робинс, специалния помощник-секретар за връзка с обществеността, заспал на стола му. Робинс не беше дипломат, нямаше и такива амбиции, а и не правеше опит да се държи дипломатично.

— Добро утро, Уес — поздрави го предпазливо Кайку.

— Какво му е доброто? — каза Робинс и подхвърли на заместник-секретаря един брой от „Зонални вестни“. — Чете ли го?

— Не — призна Кайку и разгърна вестника.

— От двайсет и три години имам вземане-даване с журналистите, за да ми спукат накрая гъона на собствен терен!

Господин Кайку прочете:

ИЗВЪНЗЕМНИ НАШЕСТВЕНИЦИ

ЗАПЛАШВАТ С ВОЙНА

И ИСКАТ ЗАЛОЖНИЦИ!

Главна свободна зона, 12 септември (съобщение на „Галактическа преса“).

Днес секретарят ни Департамента по космическите въпроси господин Макклур направи изявление, че посетителите от космоса, известни под името хрошии, приземили се на зоналния космодрум, заплашват с война, в случай че не се удовлетвори искането им Федерацията...

Кайку бегло прегледа съобщението до края и видя, че отговорът, който бе дал на хрошиите, е изопачен и се приписва на Макклур, без да се споменава за възможността конфликтът да бъде разрешен по мирен път. Имаше и допълнителен материал, според който командващият въоръжените сили уверява Земята, както и всички планети, членки на Федерацията, че няма какво да се страхуват от никакви нахални чужденци. Един сенатор от Южна Азия настояваше да бъде уведомен за взетите мерки... Кайку прегледа целия вестник, освен мнението на лигата „Запазете Земята за хората“ и уводната статия със заглавие „Ние стоим на кръстопът“. Имаше и интервю с госпожа Мъргатройд, но заместник-секретарят не отдели време да се осведоми чия страна е заела Пиджи-Уиджи.

— Гадна каша, нали? — обади се Робинс. — Къде си криеш цигарите?

— Доста разточително са използвали хартията — съгласи се Кайку. — В облегалката на креслото за посетители.

— И как ще се оправяме? Намерих се в небрано лозе. Защо никой не ми каза за тези неща?

— Момент — прекъсна го Кайку и се наведе над бюрото. — Отдел „Безопасност“? А, здрасти, О’Нийл! Нареди да изпратят още от специалните полицейски части около кацналия хрошиански кораб.

— Дадено, шефе. Само че защо никой не знае за тези неща?

— Основателен въпрос. Каквато и охрана да си поставил, прати още хора. Не става дума да не избухне бунт, не бива да има дори произшествия. Разположи в тълпата толкова оперативни служители, обучени да разреждат напрежението, колкото успееш да събереш, после вземи на заем и специалисти от други ведомства. Обърни особено внимание на организациите с налудничав уклон... Имам предвид онези, които са настроени ксенофобно. Засега има ли неприятности?

— Още нищо не сме подушили, но не мога да ти го обещаю и в бъдеще. Продължавам да си мисля, че някой трябва да обясни...

— Разбира се. Поддържай връзка с мене — приключи разговора Кайку и се обърна към Робинс: — Имаш ли представа как е било разрешено да се появи интервюто?

— Личи ли да съм имал представа? Макклур отиде на протоколната вечеря по случай тристранната конференция, без да има никакви проблеми. Одобри речта си, която му представих, дадох му неговия екземпляр, а останалите връчих на момчетата и им обясних как ще се разиграе действието. Всички бяха доволни. Тая сутрин ставам с усещането, че съм само на деветдесет години, но още преди да си изпия кафето, изпитвам чувството, че вече съм навършил сто и петдесет. Да познаваш някого, дето иска да заеме мястото ми? Мисля да проуча как стои въпросът и оттук нататък да мързелувам по плажовете.

— Хубаво хрумване. Уес, сега ще те въведе в обстановката. Беше решено да не се правят никакви изявления, докато историята не приключи, но сега... — И Кайку набързо обрисова последното критично положение с хрошиите.

— Ясно — кимна Робинс. — А шеф номер едно ти е издърпал завивките, докато си спал. Добро другарче.

— Е, преди всичко трябва да се видим с него. Тук ли е?

— Да. Това чаках да чуя от тебе, приятелю. Ще го държиш ли, докато го пердаша, или аз да го държа?

— Както искаш. Хайде да приключваме с тая работа.

Секретарят си беше в кабинета. Пуснаха ги да влязат, а Макклур стана, за да им посочи къде да седнат. След което просто седяха. Робинс чакаше Кайку да заговори пръв, но Кайку мълчеше с безизразно лице, като статуетка, издялана от абанос.

Макклур започна да проявява безпокойство.

— Казвайте какво има, Хенри. Тази сутрин ми е много напрегната. Вече загубих достатъчно време със службата за сигурност.

— Смятах, че ще искате да ни дадете указания, господин секретар.

— За какво?

— Не сте ли в течение на сутрешните вестници, сър?

— Прегледах ги.

— Има промяна в политиката на Департамента. Помощник-секретарят Робинс и аз бихме искали да получим указания за новата политика.

— Каква нова политика?

— По отношение на хрошиите. Или вестниците грешат?

— Какво? А, не, не е точно така. Преувеличават, разбира се. Няма промяна в политиката. Просто съобщих на хората онова, което имат право да знаят.

— Значи хората имат право да знаят — каза Кайку и преплете пръсти. — Ами разбира се. Когато за основа на една власт служи свободната воля на свободни хора, хората винаги имат право да знаят. Един стар чиновник като мене понякога изпуска от вниманието си тази азбучна истина. Благодаря ви, че ми я припомнихте. — За миг Кайку сякаш се замисли за нещо, необятно като космоса, след което добави: — Предполагам, че сега ще трябва да си поправа грешката, като разкажа на хората всичко.

— Моля? Какво имате предвид?

— Ами всичко, от игла до конец, господин секретар. Как поради невежество и незачитане на чуждите права както сега, така и в миналото на Земята е било отвлечено същество от цивилизована раса. Как извънземното същество е оцеляло само благодарение на чистия си късмет. Как вследствие на това сега се оказва, че планетата ни е заплашена от унищожение, и как един високоинтелигентен гражданин от приятелски настроена планета, имам предвид доктор Фтамъл, ни уверява, че хрошиите наистина могат да ни унищожат. Също така ще бъде необходимо да им съобщя, че вчера ни деляха няколко минути от заповедта да се извърши нападение над чуждопланетните посетители, но се поуплашихме и решихме да преговаряме, тъй като нямахме представа каква е военната им мощ по отношение на нашата, и за насока можеше да ни служи само трезвата преценка на доктор Фтамъл. Да, трябва да съобщим на хората всичко това.

Макклур беше отворил широко и очи, и уста.

— За бога, Хенри! Да не искате да предизвикате бунтове?

— Моля? Взех предпазни мерки, за да бъдат предотвратени бунтовете, нали винаги е лесно да се запали ксенофобията, а пък писаното тук — и Кайку посочи вестника — ще разбуни определени духове. Но вие не трябва да се спирате пред нищо. Ние, чиновниците, имаме бащинско отношение, много по-просто е човек да предприеме онова, което му се вижда правилно, и да осведоми хората впоследствие. Все едно за какво става дума: за преговори, за взривяването на един кораб, обикалящ по орбита, за каквото и да е. Господин секретар, вие, разбира се, не сте забравили, че секретариатът,

на който сте член, е отговорен не само пред Северноамериканския съюз, дори и не само пред всички народи на Земята, но и пред суверенните държави от Федерацията както на Terra, така и навсякъде другаде, нали?

— Какво значение има това? Ние сме водещата сила.

— А какво разбирате под „ние“? Положително не малката ми родина. Не, това, което си мисля, е, че сега случаят ще бъде решен чрез гласуване в Съвета, и се чудя дали пък не е възможно Съветът да гласува в смисъл да им бъде предаден един маловажен гражданин на Северна Америка, вместо да се подложим на риска да започне междузвездна война! Чудя се за какво ли би гласувала например делегацията от Марс?

Секретарят стана и започна да крачи напред-назад. Кабинетът му беше просторен, много по-голям от кабинета на Кайку. Макклур се спря в далечния край и се загледа втренчено в Кулата на трите планети и Двореца на цивилизациите. Кайку седеше и мълчеше. Уес Робинс се беше отпуснал в едно кресло, протегнал кокалести крака. Режеше ноктите си с джобно ножче — бяха пораснали, събрали чернилка и се нуждаеха от грижи. Изведнъж секретарят се обърна към Кайку:

— Вижте какво, Хенри, вие сте цар да внасяте разкол с помощта на словото, но аз няма да позволя да ме изиграете.

— Да ви изиграя ли, господин секретар?

— Да, да ме изиграете. О, вие го украсихте с обикновените си двусмислени фрази, но и аз не съм от вчера. Прекрасно знаете, че ако съобщим на пресата тези ненужни подробности... глупостите, които доктор... Фатима ли се казваше, все едно, глупостите, с които онова рарджилианско чудовище ви е напълнило главата... Да, при това ме заплашихте, че ще уведомите пресата как съм се разтреперил от страх заради нападението... Бога ми, това си е чиста заплаха... И ако вие им кажете всички тези измислици, в Съвета ще има такъв скандал, че ще се чуе от тук до Плутон! Правителствата сигурно ще изпратят специални указания на делегатите си и коалицията на Terra сигурно ще събере по-малко гласове. Като капак на затрудненията в провеждането на Тристранната конференция това ще доведе до пагубни последствия. Да, това е точната дума: пагубни. — Макклур се спря, за да си поеме дъх. — Е, не се надявайте да ви се размине. Уволнен сте! Разбрахте ли? Уволнен! Ще се погрижа да посоча причина за отстраняването ви или

ще ви прехвърля в списъка на пенсионираните, изобщо ще направя всичко според бюрократичните изисквания, но с вас е свършено, и то още сега. Освобождавам ви от поста. Можете да си вървите у дома.

— Така да бъде, господин секретар — каза Кайку с равен тон и тръгна към вратата, за да си иде в кабинета.

В настъпилата тишина се чу как ножчето на Уес Робинс звучно изщрака, когато той го затваряше.

— Почакай, Хенри! — каза той. — Мак...

Господин Макклур се обърна.

— Е? Ти пък какво искаш? И не ме наричай „Мак“, става дума за служебни въпроси. Все още аз съм секретарят тук, както току-що напомних на Кайку.

— Да, все още си секретар. Може би за още два часа!

— Какво? Не говори глупости. Уес, ще ме принудиш и тебе да уволня, ако говориш по такъв начин. Господин Кайку, вие сте свободен.

— Не си тръгвай, Хенри. А ти, Мак, престани да излизаш с тия номера. Не можеш да ме уволниш, преди десет минути си подадох оставката. Мак, наистина ли си пълен тъпак? Спомни си, че те познавам още от времето, когато беше млад и зелен сенатор и умираше да ти отделят четири-пет реда в рубриката със светски клюки. Тогава ми харесваше. Правеше впечатление на човек с кучешки нюх, а такива хора са рядкост в нашия бранш. Сега си готов да ме изриташ, но и аз вече не те харесвам. Кажи ми обаче, в името на доброто минало, защо полагаш такива старания да си прережеш гърлото?

— Какво? Не става въпрос за моето гърло. Не съм човечецът, който да позволи един подчинен да му пререже гърлото. Виждам съм и това да става, но Кайку не е познал.

Робинс бавно поклати глава.

— Мак, решил си да се погубиш с цената на всичко. Не е ли по-добре да отрежеш езика на Хенри, преди вестникарите да са го докопали? Заповядай, можеш да използваш ножчето ми.

— Какво?! — Макклур се стъписа. Завъртя се кръгом и отсече: — Господин Кайку! Няма да давате изявления пред пресата. Това е заповед!

Робинс откъсна със зъби парче кожичка около един нокът, изплю я и се обади:

— Мак, за бога! Не можеш едновременно и да го уволниш, и да му забраниш да говори!

— Служебната тайна...

— Друг път служебна тайна! Може и да му издействуваш глоба според правилника за служебната тайна, но това ще му попречи ли да говори? Хенри е човек без страхове, без надежди и без илюзии, не можеш го уплаши. Каквото каже на репортерите, ще ти навреди повече, ако си го засекретил, така че по-добре не се опитвай да му запушиш устата.

— Мога ли да задам един въпрос? — попита центърът на циклона.

— Какво? Да чуем, господин Кайку.

— Благодаря, господин секретар. Нямах намерение да уведомявам пресата за по-непристойните страни на този случай. Опитах се просто да докажа чрез *reductio ad absurdum*^[1], че правилото да се държи обществеността в течение може... като всяко правило... да навлече беди, ако се следва сляпо. Изпитвах чувството, че сте проявили недискретност, сър. Надявах се да ви предпазя от по-нататъшна недискретност, като същевременно потърсим начини да оправим белята.

Макклур го изгледа изпитателно.

— Сериозно ли говорите, Хенри?

— Винаги говоря сериозно, сър. Така пестя време.

Макклур се обърна към Робинс:

— Виждаш ли, Уес? Напразно разлая кучетата. Хенри е почтен човек, макар да има неща, по които се различаваме. Извинете ме, Хенри, действах доста прибързано. Честна дума, помислих си, че ме заплашвате. Нека забравим, че говорих за оттеглянето ви от поста, и да се заловим за работа. Нали така?

— Не, сър.

— Какво? Хайде, човече, не бъдете дребнав. Ядосах се, обидих се, сгрехих. Поднасям ви извиненията си. В крайна сметка трябва да се погрижим за всеобщото благо.

Робинс неприлично изпръхтя. Господин Кайку кротко отговори:

— Не, господин секретар, няма да стане. След като вече ме уволнихте, няма да бъда в състояние отново да действам уверено

като ваш подчинен. Един дипломат винаги трябва да действа уверено, често увереността е единственото му оръжие.

— Хм... Какво друго мога да кажа, освен че съжалявам? Наистина съжалявам.

— Не се съмнявам, сър. Ще ми позволите ли да направя едно последно и не съвсем официално предложение?

— Ама разбира се, Хенри!

— Подходящият човек, който да движи нещата, докато си подготвите нов екип, е Кампф.

— Да, положително. Щом вие казвате, че ще може да се справи, положително е така. Обаче, Хенри... Ще го вземем само при условие че не е за постоянно, а междувременно вие размислете. Ще обявим, че сте в отпуската по болест или нещо такова.

— Не — хладно отрече господин Кайку и отново се наклони да си тръгва.

Преди да успее да излезе, Робинс подхвърли високо и на двамата:

— Я се успокойте. Още не сме свършили. — И после се обърна към Макклур: — Ти каза, че Хенри е почтен човек, но забрави нещо.

— Моля? Какво? Нищо не съм забравил.

Робинс продължи:

— Хенри никога не би извършил подлост. За разлика от него обаче аз съм отраснал в пандиза и много-много не си поплювам. Имам намерение да събера момчетата и да им кажа всичко. Ще им обясня откъм какво се е вмирисала рибата, кое е камъчето, катурнало колата, и кой е извадил на пазара кирливите ризи.

Господин Макклур каза сърдито:

— Ако дадеш изявления през главата ми, повече няма да получиш място в управата.

— Не ме заплашвай, тикво зелена. Не съм дипломат от кариерата, обикновен служител съм. След като си изпея песента, ще ме назначат да събирам материали за рубриката „Свободната зона надолу с главата“, за да осведомявам читателите какъв е животът на супермените.

Макклур го изгледа втренчено.

— Напълно ти липсва чувство за преданост.

— От твоята уста, Мак, това капе като елей. А ти на кого си предан? Като оставим настрана политическата ти маска?

Господин Кайку кротко се намеси.

— Не си съвсем справедлив, Уес. Секретарят твърдо зае позицията да не жертвуваме младия Стюарт заради стечението на обстоятелствата.

Робинс кимна.

— Дадено, Мак, ще ти признаем тая заслуга. Обаче ти беше готов да пожертваш четирийсетте години служба на Хенри, за да си измиеш мръсните ръце. Да не говорим, че се раздрънка, без да се посъветваш с мене, само за да попаднеш на първа страница. Мак, един вестникар не презира нищо повече от това, някой да се бори за сензации. Има нещо порочно и отвратително в безогледния стремеж на човек да си види името в заглавията. Нито мога, нито искам да те променям, затова бъди сигурен, че ще си видиш името в заглавията, и то набрано с най-едрия шрифт. Но ще ти бъде за последен път. Освен ако...

— Освен ако какво?

— Освен ако не залепим счупеното.

— Добре, но как? Виж какво, Уес, готов съм на всичко, стига да е разумно.

— Не се съмнявам, че си готов — намръщи се Робинс. — Има един ясен път: можем да поднесем на тепсия отрязаната глава на Хенри. Можем да го изкараме виновен за вчерашното интервю. Дал ти е лош съвет. Уволнил си го и вече всичко върви по мед и масло.

Господин Кайку кимна.

— Така си го представях и аз. С удоволствие ще ви окажа съдействие, стига да бъде прието предложението ми как да приключи всичко с хрошиите.

— Не потъвай в доволство, Мак! — изръмжа Робинс. — Това е единственото решение, което ще свърши работа, понеже Хенри е предан на нещо по-голямо от собственото му „аз“. Обаче ние ще направим друго.

— Но след като Хенри е съгласен, в интерес на общото дело...

— Задръж топката. На тепсията няма да бъде главата на Хенри, а твоята глава.

Макклур и Робинс кръстосаха погледи. Накрая Макклур каза:

— Ако това е планът ти, Робинс, забрави за него и се махай отгук. Щом си търсиш белята, ще си я намериш. Първият материал,

който ще се появи, ще описва как ми се е наложило да уволня и двама ви за нелоялност и некомпетентност.

Робинс заканително се ухили.

— Надявам се да го изиграеш точно по този начин. Ще си отживея. Но не искаш ли да научиш как точно ще се развият нещата?

— Добре... Давай нататък.

— Можеш да го направиш и по лесния, и по трудния начин. Но и в двата случая с тебе е свършено. Не, не се обаждай, остави ме да се изкажа! Спукана ти е работата, Мак! Не претендирам, че имам научни познания в областта на ксенологията, но дори и аз съм в състояние да си представя, че цивилизацията не може да си позволи лукса да търпи подхода ти на провинциален блюстител на закона спрямо деликатните отношения с извънземните раси. Така че с тебе е свършено. Въпросът е само дали ще го направиш по трудния начин, или ще се пожалиш, за да си осигуриш ласкави думи в учебниците по история... — Макклур се вбеси, но не прекъсна Робинс. — Принудиш ли ме да бия барабана, ще се случи едно от двете: или генералният секретар ще хвърли трупа ти на кучетата, или ще реши да те подкрепи, с което ще рискува да не получи вот на доверие от Съвета. А ще стане именно второто. Марсианската общност с радост ще оглави паническото бягство, Венера ще я последва, по-отдалечените колонии и присъединилите се ксенични култури също ще се включат. Накрая повечето нации на Тегга ще настоят Северноамериканският съюз да се откаже от въпросния индивид, за да се избегне разпадането на Федерацията. От тебе се иска само да побутнеш първото кубче от кулата. Всичко ще се срути и ще се окажеш погребан най-отдолу. И в избори за кучкар не би спечелил. А лесният начин е следният: ще се оттеглиш от поста, но ние няма да го разгласяваме поне няколко седмици. Хенри, според тебе стигат ли две седмици?

— Повече от достатъчно са — съгласи се замислено Кайку.

— През това време и носа си няма да бършеш, без да имаш разрешение от Хенри. Ще си отваряш устата само ако аз ти позволя. После ще обявиш подаването на оставката си сред почести и слава, като край на историята с хрошиите ще послужи за венец на кариерата ти. Не е изключено, ако слушаш, да се намери възможност да получиш начален тласък за някое представително място. Какво ще кажеш, Хенри?

Господин Кайку кимна. Макклур взе да мести поглед от безизразното лице на Кайку към изпълненото с презрение лице на Робинс.

— Добре сте го скроили вие двамата — рече той с горчивина в гласа. — Ами ако ви кажа да вървите по дяволите?

Робинс се прозина.

— Повярвай ми, това няма да промени нищо. След като администрацията се сгромоляса, новият генерален секретар ще повика Хенри да се върне на работа, на твоето място ще поставят сигурен човек и Хенри ще продължи да се надлъгва с хрошиите. Вероятно ще бъдат изгубени не повече от три дни. А може и по-малко. По-трудно ще ни бъде да те представим за ангел, но бихме предпочели да не те мъчим повече. Прав ли съм. Хенри?

— Така ще е по-добре. Не си струва да го насаждаме на пачи яйца.

Макклур прехапа устни.

— Трябва да си помисля.

— Чудесно! Ще остана да те почакам. Хенри, няма ли да идеш да работиш? Ловя се на бас, че фокусническото ти бюро е грейнало от лампички като коледно дръвче!

— Тръгвам — каза господин Кайку и излезе от стаята.

Бюрото му наистина напомняше за празнични фойерверки: мигаха три червени светлини и десетина кехлибареножълти. Кайку разчисти спешните въпроси, приключи набързо по-дребните и започна да се бори с купчината от пневмопощата. Подписваше, без да се безпокои от мисълта дали подписът му все още е валиден.

Тъкмо потвърди отказа за паспорт на един много известен лектор (последния път, когато напусна Земята, този идиот се беше вмъкнал тайно в един храм, за да прави снимки), когато влезе Робинс и хвърли един лист на бюрото му.

— Оставката на Макклур. По-добре веднага върви при генералния секретар.

— Ще ида — каза Кайку и взе листа.

— Не исках да бъдеш там, когато му извивам ръката. По-трудно е човек да се признае за победен в присъствието на свидетели. Нали

разбираш?

— Разбирам.

— Наложих се да му припомня времето, когато го прикрихме при съглашението с Кондор.

— Много жалко.

— Напразно рониш сълзи. Крайно време беше. А сега отивам да напиша речта, която ще държи пред Съвета. След това ще потърся юнаците, пред които е говорил снощи, и ще ги помоля за благото на скъпата стара родна планета да държат правилна линия, когато разработват темата по-нататък. Това няма да им хареса.

— Сигурно.

— Но ще ме послушат. Ние, земните жители, трябва да бъдем единни, понеже сме малцинство.

— И аз винаги съм си го мислил, Уес.

— Радвам се. Не му споменах само едно нещо.

— Да?

— Не му припомних, че името на момчето е Джон Томас Стюарт. Като се има предвид този факт, смятам, че Марсианската общност нямаше да бие отбой. Пък и Съветът в крайна сметка можеше да подкрепи Мак и тогава щяхме да разберем със сигурност дали хрошианските страшилища са способни да извършат това, за което говорят.

Кайку кимна.

— И аз си го мислех. Но реших, че не е време да го казвам.

— Правилно. Има толкова прекрасни мигове, в които човек да си държи устата затворена! Защо се усмихваш?

— Помислих си — обясни господин Кайку — колко е хубаво, че хрошиите не следят нашата преса!

---

[1] Свеждане до абсурд (лат.). — Б.пр. ↑

ГЛАВА XIV

„СЪДБА ЛИ? ДРЪН-ДРЪН!“

Госпожа Стюарт обаче следеше пресата. Понеже Гринбърг не беше упълномощен да я осведоми какво става, той изпадна в голямо затруднение, докато я убеди да го придружи до Главната свободна зона, като вземе и сина си. Все пак успя да я убеди и тя се съгласи да тръгнат на следващата сутрин.

Когато на сутринта Гринбърг отиде у тях, за да ги вземе, оказа се, че е станал *persona non grata*^[1]. Госпожа Стюарт, заприличала на разярен бик, просто му тикна вестника в ръцете. Той бегло го погледна.

— Какво има? Прегледах го в хотела. Глупости, разбира се.

— И аз се опитвах да ѝ го обясня — намуси се Джон Томас, — но тя не чува.

— Джон Томас, ти да мълчиш! Е, господин Гринбърг? Какво можете да кажете за свое оправдание?

Гринбърг нямаше готов отговор. Беше се опитал да се свърже с господин Кайку веднага щом прочете новините, но Милдред му съобщи, че шефът и Робинс са при секретаря и са ѝ наредили да не ги безпокои. Гринбърг каза, че ще се обади по-късно, като с притеснение си помисли, че сигурно не само той го е закъсал.

— Госпожо Стюарт, не може да не знаете, че вестниците често изопачават фактите. За никакви заложници не е ставало дума, пък и...

— Как можете да го твърдите, след като тук пише черно на бяло! Това е интервю със секретаря по Космическите въпроси. Кой е по-осведомен? Вие или секретарят?

Гринбърг имаше готово мнение, но не посмя да го сподели.

— Моля ви, госпожо Стюарт! Вестникарските материали не бива да се приемат за чиста монета. Този сензационен репортаж няма нищо общо със случая. Аз само искам съгласието ви да ме придружите до Свободната зона и да поговорите спокойно със заместник-секретаря.

— Няма да стане! Щом заместник-секретарят иска да ме види, той да дойде тук!

— Мадам, той би дошъл, ако беше необходимо. Господин Кайку е старомоден, благовъзпитан и не би накарал една дама да отиде при него, ако не беше притиснат от задължения в интерес на обществото. Нали знаете, че в момента се провежда междупланетна конференция?

Госпожа Стюарт отговори самодоволно:

— Моят принцип е да не се интересувам от политика.

Гринбърг въздъхна.

— На някои от нас им се налага обратното. Господин Кайку е възпрепятствуван да дойде днес заради конференцията. Надявахме се, че вие, като частно лице, ще можете да отидете при него.

— Господин Гринбърг, дадох съгласието си с нежелание. Сега установявам, че сте ме лъгали. Откъде да бъда сигурна, че това не е номер? Че не сте замислили да предадете сина ми на тези чудовища?

— Мадам, давам ви честната си дума на служител от Федерацията, че...

— Не си правете труда, господин Гринбърг. А сега, с ваше позволение...

— Госпожо Стюарт, умолявам ви! Да можехте само да...

— Господин Гринбърг, не ме принуждавайте да се държа грубо с един гост. Нямам какво повече да ви кажа.

Гринбърг стана. Огледа се с намерението да присъедини и момчето към спора, но Джон Томас тихичко беше излязъл. Тогава Гринбърг се върна в хотела и се приготви да се прибере в Свободната зона с неизпълнена мисия, защото прецени, че вместо да спори безполезно с госпожа Стюарт, по-добре ще е да й остави време да се успокои.

Накара шофьора на аеротаксита да го остави на покрива на хотела, за да избегне срещата с репортерите, но и там вече чакаше журналист, въоръжен с интервюфон.

— Минутка, господин пълномощник! Казвам се Хови. Ще споделите ли няколко думи за изявлението на секретаря Макклур?

— Нямам какво да кажа.

— Един вид, съгласен сте с него?

— Нямам какво да кажа.

— Тогава значи не сте съгласен?

— Отговорът ми е същият. При това бързам.

Гринбърг говореше истината — нямаше търпение да се прибере и да се обади в Департамента. По дяволите всичките блеснали в синьо галактики, какво ли се беше случило?

— Само миг, моля. Уествил има право на приоритет за местните събития. Искам да предложи репортаж преди главната пресслужба да изпрати тежката си артилерия, която да ме измести.

Гринбърг малко се отпусна. Нямаше смисъл да настройва враждебно пресата, пък и човекът си имаше своето основание. Сам знаеше какво е, когато изпратят някой по-старши, за да се справи с проблем, който си е бил твой.

— Добре. Но бъдете кратък, наистина бързам — съгласи се Гринбърг и си извади цигарите. — Имате ли огънче?

— Разбира се.

Запалиха и Хови продължи:

— Говори се, че бомбата, хвърлена от секретаря, е просто за димна завеса, а вие сте тук, за да приберете младия Стюарт и да го предадете на хрошиите. Какво ще кажете?

— Нямам... Не, не пишете, че съм отказвал да говоря. Цитирайте изявлението ми: нито един гражданин на Федерацията никога не е бил предаван, нито ще бъде предаван в бъдеще като заложник на която и да е чужда сила.

— Това официалната позиция ли е?

— Да — твърдо каза Гринбърг.

— Тогава какво правите тук? Разбрах, че се опитвате да отведете в Зоната младия Стюарт и майка му. Главната свободна зона всъщност не е част от Северноамериканския съюз, нали? Ако го отведете там, нашите местни и централни власти няма да могат да го защитят.

Гринбърг сърдито поклати глава.

— Всеки гражданин на Федерацията е у дома си в Свободната зона. Притежава същите права, които има и в родината си.

— А защо искате момчето да иде там?

Гринбърг излъга бързо и умело.

— Джон Томас Стюарт познава психологията на хрошиите повече от всяко друго човешко същество. Искаме да ни помогне в общуването с тях.

— Изглежда правдоподобно. Как ви харесва заглавието „Уествилско момче, наето за дипломатическа помощ“?

— Добре звучи — съгласи се Гринбърг. — Свършихте ли? Ужасно бързам.

— Готов съм — отговори Хови. — Мога да го разширя до две хиляди думи. Благодаря, господин пълномощник. До нови срещи!

Гринбърг слезе на етажa си и се заключи. Тръгна към видеофона, за да се обади в Департамента, но още щом докосна апарата, екранът светна. Появи се полицейският началник Драйзър.

— Господин пълномощник...

— Как сте, Драйзър?

— Доста добре, благодаря. Само че, господин Гринбърг, току-що ми се обади госпожа Стюарт...

— И какво?

Гринбърг изведнъж изпита съжаление, че няма някое от хапчетата на шефа си.

— Господин Гринбърг, винаги сме се старали да ви сътрудним.

Гринбърг реши да посъкрати увода му.

— Така ли? Помощ ли наричате това, че се опитахте да убиете хрoшията, без да изчакате нашето решение?

Драйзър почервеня.

— Направихме грешка. Но тя няма нищо общо с онова, което искам да ви съобщя.

— По-точно?

— Синът на госпожа Стюарт е изчезнал. Тя смята, че момчето може да е при вас.

— Значи госпожа Стюарт бърка. Не зная къде е синът й.

— Истината ли казвате, господин пълномощник?

— Драйзър, няма да ви позволя да ме наричате лъжец!

Полицейският началник упорито продължи.

— Извинете. Но трябва да ви съобщя още нещо. Госпожа Стюарт не е съгласна момчето да напуска града. Полицейските власти я подкрепят сто процента.

— Естествено.

— Не ме подценявайте, господин пълномощник. Вие сте много важен служител, но ако престъпите закона, превръщате се в обикновен гражданин. Четох репортажа във вестника и той не ми се хареса.

— Драйзър, ако установите, че върша нещо противозаконно, не възразявам да изпълните дълга си.

— Ще го сторя, сър. Не се съмнявайте.

Гринбърг прекъсна връзката, понечи да се обади в Департамента, но премисли и се отказа. Ако шефът му имаше нови указания, щеше да му ги изпрати. Кайку мразеше командировани, които тичат да им бърше носа всеки път, когато вятърът леко се засили. Гринбърг трябваше да промени решението на госпожа Стюарт или да се приготви за дълга обсада.

Докато размишляваше, видеофонът отново звънна. Гринбърг вдигна слушалката и видя на екрана лицето на Бети Сорънсън. Тя се усмихна и каза:

— Обажда се госпожица Смит.

— Хм... Как сте, госпожице Смит?

— Благодаря, добре. Но съм много заета. Имам клиент, казва се господин Браун^[2]. Настояват господин Браун да предприеме пътуване. Клиентът ми иска да знае следното: понеже в града, до който ще пътува, той има приятел, в случай че замине, ще му позволят ли да се види с приятеля си?

Гринбърг трескаво мислеше. Останалите хрошии щяха да стоят плътно около Глупи, като стена. Отиването при тях можеше да представлява опасност за момчето, пък и Гринбърг знаеше, че Кайку няма да е предвидил такова нещо. От друга страна, при нужда полицията можеше да покрие с парализиращо поле целия космодром, а хрошиите не бяха свръхсъщества.

— Предайте на господин Браун, че ще се види с приятеля си.

— Благодаря ви. Още нещо, господин Джоунс. Може ли пилотът ви да се отбие и да ни вземе?

Гринбърг се поколеба.

— По-добре е господин Браун да замине по частен път. Момент!

— И той се порови за разписанието на полетите, обикновено го оставяха в хотелските стаи. — След около час от Стейтпорт излита кораб. Ще успее ли господин Браун?

— О, да. Само че... Има и паричен проблем.

— А, да. Мога ли да ви предложа заем? На вас, а не на господин Браун?

Бети се усмихна щастливо.

— Би било чудесно!

— Имате ли представа как да ви го предам?

Бети имаше представа — предложи да получи парите в закусвалнята „Шоколаден бар“, намираща се срещу Централната гимназия. Няколко минути по-късно Гринбърг чакаше там, като пиеше някаква гадост от мляко и какао. Бети се появи, той ѝ връчи плика и тя си тръгна. Гринбърг постоя, докато престана да понася съдържанието на чашата си, след което се прибра в хотела.

Изчака два часа и се обади на госпожа Стюарт.

— Току-що научих, че синът ви е заминал сам за Голямата свободна зона.

Изтърпя, докато майката на Джони се поуспокои, след което добави:

— Госпожо Стюарт, все още се намирам в Уествил, но се каня да замина за Зоната. Имате ли нещо против да ме придружите? Стратолетът ми е по-бърз от пътническите линии.

След половин час двамата заминаха заедно.

Господин Кайку беше първият, който се срещна с Джон Томас. Можеше да е дядо на момчето, но се отнасяше към него като към равен — благодари му, че е дошло, и му предложи да се подкрепи. Обясни накратко, че Глупи отказва да се върне у дома, ако Джон Томас не го придружи.

— Завръщането на Глупи е много важно за хрошиите. И за нас е важно, но по други причини.

— Искате да кажете, че ако не отида, те ще ни обявят война, така ли? — попита, без да го увърта, Джон Томас. — Поне така пише във вестниците.

Господин Кайку се поколеба само миг.

— Не е изключено. Но аз исках да се посъветвам с вас за друго. Съмнявам се, че хрошиите биха предприели действие, което вашият приятел Глупи не одобрява, а мисля, че Глупи би им се противопоставил, ако става въпрос за нещо, което заплашва живота ви, като например да нападнат планетата Земя.

— О, сигурен съм, стига да го питат. Но кое би ги накарало да го послушат? Да не е от кралско потекло или нещо подобно?

— „Кралско потекло“ подхожда поради липсата на по-точно определение, понеже не са ни ясни обичаите им. Така че желанията на

Глупи се смятат за нещо много важно.

Джон Томас изумено поклати глава.

— Колко странно! А аз го въртях на пръста си!

— Във всеки случай молбата ми към вас не е да ни спасите от евентуална война. Мисля си за положителни, а не за отрицателни последствия. Искаме да установим приятелски отношения с тези извънземни. Повиках ви тук, за да разбере какви са вашите желания. Ако успея да уредя въпроса и стане възможно да заминете с Глупи за тяхната планета на име Хрошиджъд, какъв би бил вашият отговор? Помислете добре, не е нужно да ми отговорите веднага.

Джон Томас се задави от вълнение.

— Няма какво да мисля. Разбира се, че ще замина.

— Не бързайте!

— Не бързам. Глупи има нужда от мене, той не се чувства добре сред непознати. Пък и да не е така, нали е поискал да замина? Нима смятате, че мога да го подведа?

— Не. Но това е важно решение. Ще се отдалечите почти на хиляда светлинни години от Земята.

Джон Томас сви рамене.

— Прадядо ми е ходил там. Защо да не отида и аз?

— Хм... Вярно. Непрекъснато забравям за произхода ви. Не ви ли интересува обаче какви други човешки същества ще заминат заедно с вас? И дали изобщо ще има такива?

— Моля? — Едва сега Джон Томас се замисли, но бързо каза: — Е, тези подробности винаги се уреждат. Не е моя работа.

— Наистина ще се уредят — увери го господин Кайку и се изправи. — Благодаря ви, че дойдохте.

— Няма защо, сър... А... кога ще мога да се видя с Глупи?

Господин Кайку присви устни.

— Няма да стане веднага. Първо трябва да подготвя още някои неща. Междувременно ще се позабавлявате. Наредил съм на един служител да ви разведе из града и да плаща разноските ви. Човекът ще изпълнява и ролята на телохранител.

— На телохранител ли? Това пък защо? Не съм дете!

— Вярно. Но и да няма други нужди, поне ще ви пази от репортерите, защото не искам да говорите пред тях. Ако нямате нищо против. Не е в моята власт да ви го забраня.

— Разбира се, господин Кайку. Стига това да е от полза.

— Ще бъде от полза.

Господин Кайку прие Джон Томас в кабинета си, но майка му, госпожа Стюарт, прие в пищно подредена зала без заседателна маса — място, специално проектирано от вещи психолози с цел да се направи впечатление на посетителя. Въпреки това заместник-секретарят знаеше, че му предстоят неприятни мигове.

Позабави напора на гостенката с чай и любезности, насочи разговора към маловажни неща.

— Толкова мило от ваша страна, че дойдохте, мадам. Със захар ли пиете чая? А лимон искате ли?

— Благодаря, пия го без захар и без лимон. Господин Кайку, най-напред искам да си изясня...

— Опитайте пастичките. Добре ли се погрижи за вас господин Гринбърг?

— Моля? О, да. Настани ме в хубав малък апартамент с изглед към Райската градина. Но, господин Кайку...

— Съжалявам, че се наложи вие да дойдете тук, не можех да се откъсна от работата си. Нали ви е ясно? — И той безпомощно разпери ръце. — Има моменти, когато не мога да напускам Зоната.

— Това се предполага, разбира се. А сега...

— Ценим високо отзивчивостта ви. Можете да останете като наш официален гост колкото сметнете за необходимо. Струва си да се разгледа градът, дори ако човек често го е посещавал, както несъмнено сте правили и вие. Казват също, че има чудесна възможност за пазаруване.

— Всъщност аз идвам тук за първи път. И някои магазини наистина ми се виждат любопитни.

— Значи ще ви бъде приятно, скъпа госпожо. Мисля, че няма причини да не се смесват работата и удоволствието. Което навежда на мисълта за общата ни работа. Разговарях със сина ви.

— Господин Кайку...

— Потърпете, ще бъда кратък. Готвим се да изпратим на хрошианската планета една голяма мисия от културни и научни работници. Искам да изпратя и вашия син като специален помощник. Той даде съгласието си — каза Кайку и спря, за да изчака избухването.

— Немислимо! И дума да не става!

— Защо, госпожо Стюарт?

— Господин Кайку, що за безсърдечен звяр сте вие? Зная какво искате всъщност! Намислили сте да предадете на тези чудовища моя син, моя единствен син, за да бъде заложник. Нечувано!

Кайку поклати глава.

— Мадам, подвел ви е нелепият журналистически материал. Четохте ли продължението? Речта на секретаря пред Съвета?

— Не, обаче...

— Ще ви осигуря един екземпляр. Там се обяснява как въпросната глупост е била напечатана. Потвърждава се също и древната политика на Федерацията: „Всички за един“, дори ако се наложи да се опълчим срещу цялата Галактика. В случая вашият син е въпросният „един“, зад чийто гръб стоят толкова много планети. Но положението не е такова, вашият син ще замине с мирна мисия на една приятелска планета. Ще помогне в изграждането на културен мост между две цивилизовани, макар и много различни раси.

— Хм! Във вестника пише, че тези хрошии са настояли да им предадете сина ми. Обяснете ми това, ако можете!

— Затруднения при превода. Попитаха за вашия син поименно, но е бил проявен интерес само от страна на онази хрошия, която от години живее с вашето семейство, от страна на Глупи, защото Глупи е дълбоко привързан към вашия син. Приятелството между двамата, което надхвърля границите на външния вид, произхода, месторождението и умственото развитие, е голямо щастие, каквото рядко се е случвало с хората от нашата раса, откакто е било открито, че не сме единствените творения на Създателя. Това невероятно обстоятелство ще ни позволи да се прехвърлим с един скок отвъд пропастта на неразбирателството, която обикновено се преминава след дълги, мъчителни години и трагични грешки. — Господин Кайку спря за миг. — Човек се изкушава да си мисли за двамата като за деца на съдбата.

Госпожа Стюарт презрително изпръхтя.

— Съдба ли? Дрън-дрън!

— Можете ли да бъдете сигурна, мадам?

— Мога да бъда сигурна в следното: синът ми няма да замине за обратната страна на нищото. След седмица ще започне да учи в колеж. Там му е мястото.

— За образоването му ли се безпокоите, мадам?

— Какво? Ами да, разбира се. Искам да получи добро образование. Баща му завеща пари под попечителство, искам да изпълня желанието му.

— Мога да ви спестя тревогите. Освен че там ще има посолство, изпращаме и културна, научна, икономическа и търговска мисия, както и множество специалисти, до един големи умове. Няма колеж, който би могъл да назначи за преподаватели толкова таланти накуп, дори и най-реномираните учебни заведения не биха могли да им съперничат. Вашият син ще получи не откъслечно, а системно обучение. Ако защити научна степен, ще му бъде присъдена от... от Института по космическите науки — каза с усмивка Кайку. — Това не ви ли харесва?

— Ами! За пръв път в живота си чувам за такава глупава организация. При това този институт не е колеж!

— Но може да присъжда научни степени. А ако не може, ще внесем изменение в правилника му. Но научните степени не са важни, госпожо. Важното е, че синът ви ще получи образование, което няма равно на себе си. Разбрах, че иска да изучава ксенология. Е, не само че преподавателите ще бъдат възможно най-добрите, но той ще живее в опитна ксенологична лаборатория сред предмета на изучаването и ще взема участие в изследванията. Не знаем много за хрошиите, така че вашият син ще работи на един преден пост на науката.

— Той няма да учи ксенология!

— Така ли? Но нали е казал на господин Гринбърг, че това е намерението му?

— О, той наистина говори за това глупаво хрумване, но аз съвсем не мисля да му отстъпя. Ще завърши нещо солидно, да речем, право.

Веждите на господин Кайку се вдигнаха от учудване.

— Какво говорите, госпожо Стюарт? — умолително каза той. — Само това не. Аз съм завършил право. Накрая синът ви може да се окаже на моето място.

Госпожа Стюарт го стрелна с поглед. Той продължи:

— Ще споделите ли с мене защо сте намислили да му пречите?

— Но аз няма да... Не, не виждам причини да му преча. Господин Кайку, този разговор е безполезен...

— Надявам се, че грешите, мадам. Мога ли да ви разкажа една история? — попита Кайку, реши, че тя е съгласна, и продължи: — Ние

и хрошиите съвсем не си приличаме. Онова, което е общоприето за нас, за тях не е, и обратното. Свързва ни единствено фактът, че и двете раси са интелигентни. Не ни изглеждаха приятелски настроени и до такава степен липсваха допирни точки, че щях да изгубя надежда, но нещо ме спря. Можете ли да отгатнете какво е то?

— Моля? Не, не мога.

— Спряха ме вашият син и Глупи. Те са доказателство, че има потенциални възможности за общуване и трябва само да ги открием. Но да се върнем на темата. Преди повече от сто години една невръстна хрошия се сприятелила с човек от друга планета и заминала с него. Известна ви е нашата част от историята, но ми позволете да ви разкажа тяхната част така, както я научих с помощта на преводача и на нашите ксенолози. Невръстната хрошия имала важно значение в живота им, затова им било крайно необходимо да я върнат у дома. Техният вид се е развил по модели, различни от нашите. В генетичната им схема се смесват шест отделни, ясно изразени подвида и ще мине доста време, преди да си изясним същността ѝ. Невръстната хрошия изпълнява определена роля, развитието ѝ било запланувано преди повече от две хилядолетия, някъде около началото на новата ера на Земята. При това ролята ѝ била необходима брънка във веригата на един по-голям план за оформянето на расата, върху което отдавна се били съсредоточили, както научих, отпреди трийсет и осем хиляди години. Побира ли го умът ви, госпожо Стюарт? Аз се затруднявам да го възприема. Планът им е бил съставен още когато започнали враждите между кроманьонците и неандерталците за надмощие на Земята. Но може би аз се затруднявам поради факта че от всички раси, които сме открили, хората имат най-кратък живот... Какво бихме направили, ако едно човешко дете изчезне за повече от век? Няма нужда да обсъждаме този въпрос, нищо не би наподобило направеното от хрошиите. Те не се безпокоили особено за положението на „детето“, не си помислили, че може да е умряло... Просто приели, че се намира другаде. Хрошиите не умират лесно, при тях е непозната дори гладната смърт. Хм... Може би сте чували за едни плоски червеи, за така наречените *Euplanaria*?

— Никога не съм изпитвала интерес към ксенобиологията, господин Кайку.

— И аз направих същата грешка, госпожо, попитах: „От коя планета са?“ А плоските червеи са ни роднини, на Земята има много

повече Euplanaria, отколкото хора. Те обаче имат една обща черта с хрошиите: и двата вида растат, когато приемат храна, смаляват се, когато гладуват, и изглежда, са безсмъртни, освен в извънредни случаи. Чудех се защо Глупи е толкова по-едър от останалите хрошии, а в това не се крие загадка. Просто сте го хранили прекалено много.

— Непрекъснато повтарях същото на Джон Томас!

— Не е беда. Вече го смаляват. Хрошиите, изглежда, не са се разсърдили, че едно от децата им е било откраднато, отвлечено или подмамено да замине... Знаели са, че Глупи е любопитен и склонен към приключения, отчасти заради програмирането му. Но наистина им е било необходимо да го върнат, затова го търсили година подир година, поели единствената следа, която била оставена: че Глупи сигурно е заминал с хора, дошли от Космоса. Знаели как са изглеждали посетителите им, но нямали представа от коя част на небето са се появили... Ние бихме се отказали, но хрошиите упорствували. В продължение на цял век те проверявали слухове, задавали въпроси и претърсвали чужди планети, но имам смътно чувство, че за тях това е било равно на няколко наши месеца. След време открили своята хрошия и сега не са нито благодарни, нито ядосани. Ние просто не им влизаме в сметката... Това щеше да е единственият ни контакт със славните хрошии, ако не беше изникнало леко усложнение: хрошията Глупи, вече пораснала, но все още млада, отказва да замине без своя приятел, чудовището... Говоря от хрошианска гледна точка. Това им се видяло ужасно, но нямало как да я заставят да тръгне насила. Само си представете какво горчиво разочарование са изживели... Сватбата, замислена още когато Цезар воювал с галите, вече била пред осъществяването си, всички останали генетични съставки били готови, достигнали зрялост, а Глупи отказва да се върне у дома! Не проявява никакъв интерес към съдбата си. Не забравяйте, че тази хрошия е твърде млада, нашите деца също не проявяват много отрано чувство за отговорност пред обществото. Както и да е, хрошията отказва да направи и крачка без Джон Томас Стюарт — каза Кайку и разпери ръце. — Нали разбирате в каква безизходица се намират?

Госпожа Стюарт стисна зъби.

— Съжалявам, но това не ме интересува.

— Права сте. Предполагам, че най-простото би било да оставим Глупи и той да си отиде у дома... У вас, искам да кажа, и...

— Какво? А, не!

— Мадам...

— Не можете да върнете звяра обратно! Няма да го позволя!

Господин Кайку погали брадичката си.

— Не ви разбирам, мадам. Това е домът на Глупи. Било е дом за хрощията много по-дълго време, отколкото за вас. Струва ми се, за около пет пъти по-дълго време. И ако не се лъжа, къщата не е ваша, а на сина ви. Прав ли съм?

— Това няма нищо общо с цялата работа! Не можете да ме натоварите с грижи за този звяр!

— Един съд може да реши, че думата има синът ви. Но защо да стигаме чак до там? Аз просто се опитвам да проумея защо се противопоставяте на нещо, което явно е изгодно за сина ви.

Госпожа Стюарт дишаше тежко и мълчеше. Кайку чакаше. Накрая тя каза:

— Господин заместник-секретар, заради Космоса изгубих съпруга си. Няма да допусна синът ми да поеме неговия път. Ще положа всички усилия Джони да остане на Земята.

Кайку тъжно поклати глава.

— Госпожо Стюарт, майката губи синовете си още от раждането им.

Тя извади кърпичка и избърса очите си.

— Няма да го пусна да броди по небето... Та той е още дете!

— Той е мъж, госпожо Стюарт. И по-млади от него са загивали в сражения.

— Това ли прави момчетата мъже?

— По-добър критерий не ми е известен — каза Кайку и продължи: — Наричам помощниците си „момчета“, понеже съм стар човек. Вие смятате сина си за дете, понеже в сравнение с него сте стара жена. Простете ми, но представата, че момчето става мъж на определен рожден ден, е чиста юридическа измислица. Синът ви е мъж и вие нямате морално право да го държите в положение на дете.

— Как можете да говорите толкова злобно! Това не е вярно. Аз просто се опитвам да му помогна и да го насоча.

Господин Кайку мрачно се усмихна.

— Мадам, най-често срещаният недостатък сред хората от нашата раса е, че сме способни да изтъкваме разумни доводи за

оправдание и на най-себични цели. Повтарям: нямате право да го вкарвате в своя калъп!

— Имам повече право от вас! Аз съм му майка!

— Дали „родител“ и „собственик“ означава едно и също нещо? Както и да е, схващанията ни са диаметрално противоположни. Вие се опитвате да попречите на намеренията му, аз се мъча да му помогна, за да ги осъществи!

— От най-долни подбуди!

— И моите, и вашите подбуди са без значение. Както вече казахте, няма полза да говорим повече. Съжалявам.

— Няма да позволя! Той е непълнолетен, имам това право!

— Правото ви има граници, мадам. Синът ви може да се разведе с вас.

Госпожа Стюарт зяпна.

— Няма да го стори! Та аз съм му майка!

— Може би. Но съдилищата, разглеждащи детски искове, отдавна имат донякъде установени възгледи за деспотизма на родителската власт. Въпросът за насилието, упражнявано при избора на професия, обикновено се решава недвусмислено. Госпожо Стюарт, по-добре е с достойнство да приемете неизбежното. Не отивайте твърде далече в позицията си, иначе ще загубите сина си завинаги. Момчето ви ще замине.

---

[1] Нежелано лице (лат.). — Б.пр. ↑

[2] Смит и Браун са между най-разпространените имена в англоезичните страни. Б.пр. ↑

ГЛАВА XV

НЕДИПЛОМАТИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

Когато Кайку се върна в кабинета си, стомахът му направо се бунтуваше, но той не отдели време да се погрижи за него. Вместо това се наведе над уредбата и каза:

— Сергей, ела веднага.

Гринбърг влезе и остави две ленти със звукозапис.

— Радвам се, че ще се отърва от тях. Пфу!

— Моля те, изтрий ги и забрави, че си ги чул.

— С удоволствие — каза Гринбърг и пъкна лентите в една малка ниша. — По дяволите, шефе, не можеше ли да му дадете успокоително?

— За съжаление, не.

— Уес Робинс се е държал доста грубо. Чувствувах се като че надничам през чужд прозорец. Защо искахте да чуя записите? Не ми се налага да се занимавам с тая мръсотия. Или греша?

— Не. Но някой ден ще ти е нужно да знаеш какво се прави в такива случаи.

— Хм... Шефе, имахте ли изобщо намерение да се оттеглите, когато ви е уволнил?

— Не задавай глупави въпроси.

— Извинете. А докъде докарахте тежкия случай?

— Няма да го пусне.

— Ами сега?

— Сега пък той ще замине.

— Тя ще нададе страшен вой в пресата.

— Така е — съгласи се Кайку, наведе се над микрофона и каза:
— Уес?

— Господин Робинс придружава секретаря на погребението на венерианския министър на външните работи — отговори женски глас.

— А, вярно. Помолете го да се отбие при мене, като се върне.

— Добре, господин Кайку.

— Благодаря ви. Шизуко.

Заместник-секретарят се обърна към Гринбърг:

— Сергей, от изпълняващ длъжността дипломатически служител първи ранг ти беше преназначен за титуляр още при възлагането на задачата с Глупи.

— Така ли?

— Да. Заповедта, разбира се, се е забавила някъде. А сега получаваш ново повишение и ставаш главен дипломатически служител. Ще задържа три месеца заповедта за постоянното ти назначение, докато някои носове спрат да се пъхат където не трябва.

Лицето на Гринбърг беше безизразно.

— Много мило — каза той. — Но защо? Защото си мия редовно зъбите? Или защото често си лъскам дипломатическото куфарче?

— Заминаваш за Хрошиджъд като глава на мисията, без заместници. Господин Макклур ще бъде посланик, но се съмнявам, че ще научи хрошиански, поради което товарът на общуването с хрошиите ще легне на твоите плещи. Така че веднага ще трябва да придобиеш елементарни познания по езика, за да си вършиш работата. Нали разбираш?

Гринбърг си преведе думите му в следния смисъл: Макклур ще трябва да води разговори чрез него и така ще могат да го контролират.

— Разбирам, но какво ще стане с доктор Фтамъл? Сигурно посланикът ще предпочете да ползва за преводач него, а не мене — каза замислено Гринбърг, като добави наум: „Шефе, не съм заслужил такъв номер. Макклур може да ме заобикаля чрез Фтамъл и аз ще се окажа безпомощен на деветстотин светлинни години от Земята.“

— Съжалявам, но няма да мога да се лиша от Фтамъл — отговори Кайку — Ще го задържа като преводач към хрошианската мисия, която ще остане след заминаването на кораба им. Той прие предложението ми.

Гринбърг се намръщи.

— Тогава ще го накарам наистина да изцеди мозъка си. Вече понаучих малко хрошиански. Такъв език, че гърлото ти се раздира. Но кога се съгласиха хрошиите на това? Да не съм проспал нещо? Или е станало, докато бях в Уествил?

— Не са се съгласили, но ще го сторят.

— Възхищавам се на увереността ви, шефе. Хрошиите ми изглеждат инати като госпожа Стюарт. А, добре, че стана дума. Докато се препирахте с нея, Фтамъл ми се обади. Каза, че хрошиите твърдо настояват за младия Стюарт. Сега, след като знаете, че той ще замине, няма ли да ги поуспокоим? Фтамъл доста се е изнервил. Твърди, че единственото, което ги спира да не ни дадат урок, е, че това ще бъде неприятно за стария ни приятел Глупи.

— Не, няма да им казваме — противопостави се Кайку. — И Фтамъл ще държим в неведение, искам да бъде нащрек.

Гринбърг едва сдържа усмивката си.

— Шефе — бавно започна той, — не си ли търсим белята? Или... Да не би да имате чувството, че не са от тежката категория, за която се представят? Ако се стигне до борба за шампион, мислите ли, че ще спечелим?

— Силно се съмнявам. Но младият Стюарт е големият ми коз.

— Дано. Далеч съм от мисълта да цитирам... знаете кого, но ако рискът е толкова голям, не сме ли длъжни да уведомим хората?

— Длъжни сме. Но не можем да го направим.

— Как така?

Господин Кайку се намръщи.

— Сергей — бавно започна той, — нашето общество е в криза още откакто първата ракета е стигнала до Луната. В продължение на три века учени, инженери и изследователи непрекъснато са навлизали в нови области, при нови опасности и нови положения. Всеки път на политическите управници се е налагало да носят вода от девет кладенци, за да успокоят духовете — като жонгльори, които подхвърлят повече неща, отколкото могат да хванат. Това е неизбежно. Пък и все пак сме успели да запазим изборната форма на републиканска власт и да упражняваме демократични принципи. Можем да се гордеем с постигнатото. Но демокрацията ни не може да бъде пълна. Според мене нашият дълг е да не допускаме разногласия в обществото, докато то не се приспособи към странния и ужасяващ вселенски свят. Би било приятно да обсъждаме всеки проблем, да гласуваме, а после да отхвърляме дадено предложение, понеже преценката на мнозинството се е оказала погрешна. Но обикновено нещата не стоят толкова просто. Много по-често приличаме на пилоти, чийто космически кораб е в бедствено положение и въпросът е на

живот и смърт. Дали пилотът е длъжен да гадае заедно с пътниците, или задачата му е да използва уменията и опита си, за да ги спаси от опасността и да ги заведе у дома?

— Думите ви звучат убедително, шефе. Чудя се обаче доколко сте прав...

— И аз се чудя — каза господин Кайку и продължи: — Имах намерението утре сутринта да проведе конференция с хрошиите.

— Добре. Ще уведомя Фтамъл. Така поне ще прекарат спокойно нощта.

— Но понеже са нетърпеливи, ще отложим срещата за вдругиден, за да засилим нетърпението им. — Кайку спря и за миг се замисли, после добави: — Кажи на Фтамъл да им предаде следното: нашите обичаи изискват страната, която желае да преговаря, най-напред да изпрати подаръци. Да им обясни също, че колкото по-сериозен е обсъжданият въпрос, толкова по-щедри трябва да са подаръците. Лошият подарък би предрешил изхода на молбата им.

Гринбърг се намръщи.

— Имате предвид някаква измама, но аз не се досещам. Фтамъл знае, че нашите обичаи не го изискват.

— Можеш ли да му внушиш, че това е обичай, на който не е попадал? Или пък да му довериш истината? Според мене той се колебае. Предан е на клиентите си, но симпатизира на нас.

— По-добре да не правя опит да го заблуждавам. Но да се накара един рарджилианец да лъже, когато е нает да превежда... Съмнявам се дали ще може да го направи.

— Тогава го представи така, все едно че не е лъжа. Кажи му, че обичаят е много древен, което си е истина, че прибягваме до него само в достатъчно важни случаи, какъвто е сегашният. Остави го сам да прецени и му обясни каква цел преследваме, за да бъде преводът му добронамерен.

— Така може. Но защо, шефе? Само за да си придадем тежест ли?

— Позна. Позицията ни в преговорите е слаба, задължително е ние да сме първите, които поставят условия. Надеждата ми е, че символът на просителя, носещ дарове, е универсален. Поне досега не сме се сблъскали с противното.

— Ами ако хрошиите откажат да ни донесат съкровища?

— Ще седим и ще чакаме, докато променят решението си — каза Кайку и добави: — Започвай да набелязваш екипа си. Утре искам да видя списъка на хората.

Гринбърг простена.

— Канех се да си лягам рано.

— Докато си на тая служба, никога не можеш да си правиш лични сметки. А, да... Щом конференцията свърши, изпрати някой кадърен човек... да речем, Питърс, за да огледа кораба им и да провери какви промени ще трябва да се направят за пътниците от Земята. После ще обясним на хрошиите от какво има нужда.

— Почакайте малко, шефе. Предпочитам нашите кораби. Откъде сте сигурен, че ще има място?

— Нашите кораби ще следват техния. Но хрошията Глупи заминава с тях, а младият Стюарт ще придружи Глупи, следователно мисията ни ще пътува с техния кораб, за да бъде момчето в общество на човеци.

— Ясно. Извинете.

— Ще има място. Нали междуременно ще оставят своя мисия тук? Иначе никой няма да замине. Сто хрошии, да се спрем на тази цифра, положително ще освободят жизнено пространство за сто души от нашите.

— С други думи, шефе, вие държите да има заложенници — тихо каза Гринбърг.

— „Заложник“ е дума, която нито един дипломат не бива да използва — каза натъртено Кайку и пристъпи към материалите по бюрото си.

За конференцията избраха просторната зала на партера в сградата на Департамента, защото вратите ѝ бяха достатъчно големи, а подът — достатъчно здрав. Може би щеше да е по-безопасно, ако се бяха събрали на космодрума, както настояваше доктор Фтамъл, но господин Кайку държеше хрошиите да дойдат при него, за да се спази протоколът.

Подаръците пристигнаха преди хрошиите.

Бяха отрупани от двете страни на огромната зала и количеството им говореше за щедрост, макар стойността и качеството им още да не

бяха известни. Ксенолозите от Департамента бяха нетърпеливи като деца, получили подаръци за рождените си дни, но господин Кайку нареди да се въздържат, докато свърши конференцията.

Когато хрошианската делегация влезе, Сергей Гринбърг отиде при господин Кайку, който седеше в стаичката на лектора зад трибуната. Изглеждаше притеснен.

— Тая работа нещо не ми харесва, шефе.

Кайку вдигна очи към него.

— А защо?

Гринбърг стрелна с поглед другите присъстващи: господин Макклур и дубльора на генералния секретар. Дубльорът, опитен актьор, само кимна и продължи да изучава речта, която щеше да държи, но Макклур рязко попита:

— Какво е станало, Гринбърг? Да не замислят нещо?

— Надявам се, че не — отговори Гринбърг и отново се обърна към Кайку: — Проверих положението от стратолет и ми се видя добро. Булевардът на Слънцата е барикадиран оттук до космодрума, отстрани са отрупани толкова сили, че стигат за една малка война. После, когато шествието напусна космодрума, летях над началото на колоната. Те разположиха свои подкрепления горе-долу на всеки петстотин метра, а на всяко стратегически удобно място издигаха и някакви съоръжения. Може би просто подготвиха пунктове за връзка с кораба си, но се съмнявам. Мисля, че става въпрос за разполагането на оръжия.

— Аз също — съгласи се Кайку.

Секретарят се намеси с тревога в гласа:

— Вижте какво, господин Кайку...

— Оставете ни да говорим, господин Макклур. Сергей, главнокомандващият докладва същото преди тебе. Посъветвах генералния секретар да не предприемаме нищо, освен ако не се опитат да минат през барикадите.

— Може да дадем много жертви.

— Не е изключено. Но какво би направил самият ти, Сергей, ако ти се налага да влезеш в чуждоземен лагер на преговори? Ще се довериш ли напълно? Или ще се опиташ да подготвиш отстъплението си?

— Хм... Имате право.

— Това ми се струва най-благоприятният признак досега. Ако са оставили оръжие, както се надявам, значи, че не ни смятат за недостойни противници. Никой не изпраща артилерия против мишки — каза Кайку и се огледа. — Няма ли да влизаме? Мисля, че им дадохме доста време, за да се опомнят. Готов ли сте, Артър?

— Напълно — каза дубльорът на генералния секретар и побутна настрани речта. — Тоя младок Робинс разбира от речи. Избягва натрупването на шипящи звукове. Така че няма да наплюя първите пет реда от публиката.

— Чудесно.

Влязоха в залата. Най-напред актьорът, след него секретарят, после постоянният заместник-секретар и накрая — помощникът му.

От дългото шествие хрошии, напуснали космодрума, само десетина се намираха в залата, но дори и при този брой помещението изглеждаше запълнено. Господин Кайку погледна надолу към тях с интерес, понеже за пръв път виждаше хрошии. И веднага му стана ясно, че тези същества не излъчват комичната благост на Глупи, застанал пред обектив. Тези хрошии бяха възрастни, макар и с по-дребни размери от него. Една хрошия, застанала точно пред подиума между двама свои събрата, също го гледаше. Погледът ѝ беше хладен и уверен. Господин Кайку установи, че втренчените очи на извънземния гост го притесняват, поиска му се да отмести поглед. Но вместо това продължи да гледа и си каза, че неговият хипнотерапевт върши това не по-лошо от хрошията, а може би и по-добре.

Гринбърг докосна лакътя му.

— И тук са сложили оръжия — прошепна той. — Виждате ли онова там, отзад?

Господин Кайку отговори:

— Предполага се да не знаем, че това е оръжие. Ще приемем, че са донесли апаратура, за да запишат конференцията.

Край предния пост на хрошиите стоеше и доктор Фтамъл и заместник-секретарят се обърна към него:

— Обяснете им какво представлява нашият генерален секретар. Кажете, че е начело на седемнайсет силни планети.

Рарджилианецът се поколеба.

— А какво да кажа за президента на вашия Съвет?

— В дадения случай генералният секретар ще изпълни и двете функции.

— Много добре, приятелю.

Рарджилианецът заговори с писклив глас, който напомняше на Кайку скимтене на кученца. Хрошията му отговори кротко в същия регистър и изведнъж Кайку усети, че го е напуснала онази боязън, която изпита под втрещения поглед на чуждоземеца. Не беше възможно човек да изпитва страхопочитание пред същество с глас на самотно кутре. И все пак Кайку си припомни, че звученето на речта не е пречка на нея да се дават смъртоносни заповеди.

Фтамъл заговори отново.

— Тук, редом с мен, се намира господин... (Последва дълъг цвъртеж на непознатия език), който е командир на кораба и експедицията. Тя... Не, по-добре да е „той“. Той е потомствен маршал и... — Рарджилианецът се засуети. — Вие нямате такъв ранг. Може би най-близкото е сенешал^[1].

Гринбърг изведнъж се обади:

— Не може ли да го замените с „шеф“, докторе?

— Подходящо предложение. Да, това е техният шеф. Нейната... Неговото социално положение не е най-високото, но на практика разполага с неограничена власт.

Кайку попита:

— Толкова ли е голяма властта му, че да е упълномощен да води преговори?

— О, да, естествено!

— Тогава да продължим нататък — каза Кайку, обърна се към актьора и му кимна. После се наведе над масата до него и прошепна, като използваше заглушителя: — Записвате ли?

Отговори глас, който прозвуча само в ушите му:

— Да, сър. За миг картината се изгуби, но сега всичко е наред.

— А слушат ли генералният секретар и главнокомандващият?

— Сигурно слушат, сър. Кабинетите им са включени.

— Много добре — каза Кайку и започна да следи речта на генералния секретар.

Речта беше кратка, но актьорът я произнесе с голямо достойнство, като поспираше, за да успява Фтамъл да превежда. Генералният секретар приветствува хрошиите с пристигането им на

Земята и ги увери в радостта на хората от Федерацията, че извънземните най-после са намерили изгубеното си отроче. После добави, че това щастливо събитие би трябвало да стане причина хрошиите да заемат своето законно място в Общността на цивилизациите.

Актьорът седна и тутакси задряма — научил се беше да използва всеки миг. Очите му си останаха отворени, а на лицето му бяха изписани любезност и достойнство. Този дубльор можеше да стои в позата на римски император часове наред, без изобщо да забелязва парада, церемонията или каквото и да е, изискващо присъствието му.

Господин Макклур каза няколко думи в подкрепа на генералния секретар и добави, че Федерацията вече е готова да обсъди всеки въпрос от общ интерес за Федерацията и за славните хрошии.

Гринбърг са наведе към Кайку и прошепна:

— Дали да не ръкопляскаме, шефе? Някой трябва да ръкопляска, а хрошиите не знаят как се прави.

— Я млъквай! — незлобливо му отвърна Кайку и попита: — Доктор Фтамъл, дали командирът ще държи официална реч?

— Мисля, че не.

Фтамъл заговори на главната хрошия, след което добави:

— Отговорът по-скоро ще бъде сериозно изказване върху двете речи, отколкото официално приветствие. Той заяви, че хрошиите нямат нужда от други... от по-низши същества, и предложи да се пристъпи направо към въпроса, без да се губи повече време с... глупости.

— Ако е вярно, че хрошиите нямат нужда от други народи, моля ви да го попитате защо трябваше да идват на Земята и защо ни изпратиха подаръци.

— Но нали вие настояхте за това, приятелю? — изуми се доктор Фтамъл.

— Благодаря, докторе, но вашето мнение не ми е необходимо. Накарайте го да отговори. И ви моля да не го насочвате.

— Ще се опитам.

Фтамъл размени няколко изречения с хрошианския командир, като и двамата високо скимтяха, след което се обърна към Кайку:

— Простете, но той казва, че се е съгласил, защото тези детинщини са му се видели най-простият път до целта. А сега иска да обсъдите предаването на Джон Томас Стюарт.

— Моля да му обясните, че въпросът не може да се постави на обсъждане. Дневният ред изисква най-напред да се разгледа точката за дипломатическите отношения.

— Извинете ме, сър, но понятието „дипломатически отношения“ е трудно за превод. Дни наред работя за изясняването му.

— Кажете на госта, че това, което вижда сега, е пример за дипломатически отношения. Свободни страни преговарят като равни с мирни намерения за общото благо.

Рарджилианецът наподоби въздишка.

— Всяко от споменатите понятия е не по-малко трудно, но ще се опитам.

След малко доктор Фтамъл преведе отговора:

— Потомственият маршал каза, че ако това, което се върши сега, съставлява дипломатическите отношения, значи те вече са установени. Къде е младият Стюарт?

— Не бързайте толкова. Дневният ред трябва да се изпълни точка по точка. Те трябва да приемат изпращането на наше посолство и на смесена мисия с културни, научни и търговски цели, а също така и да оставят на Земята свое посолство и мисия. Трябва да се уточни и редовна транспорта връзка между двете независими страни. Едва когато се решат тези въпроси, ще може да се говори нещо за младия Стюарт.

— Ще опитам отново — каза Фтамъл и доста дълго обяснява на „шефа“. Отговорът на хрошията беше кратък. — Той поръча да ви предам, че хрошиите отхвърлят всички тези точки, защото не заслужавал внимание — каза Фтамъл. — Къде е младият Стюарт?

— В такъв случай предайте на госта, че нямаме намерение да преговаряме с варвари — тихо изрече Кайку. — Кажете им да си приберат боклуците. Внимавайте да предадете точно думите ми! Да си приберат боклуците, с които омърсиха нашия дом, и бързо да се връщат на кораба си. Настояваме да си заминат незабавно. Трябва да вземат и скъпоценната си хрошия на борда, дори ако се наложи да го направят насила, иначе никога вече няма да могат да я видят, понеже няма да позволим вече да кацнат на Земята.

Фтамъл изглеждаше така, сякаш всеки миг може да избухне в сълзи, макар че всъщност не притежаваше способността да плаче.

— Моля ви! Не ги предизвиквайте! Може да разказвам детски приказки, може да излизам извън рамките на професионалните си задължения, но те са в състояние веднага да разрушат този град дори без помощта на кораба си!

— Предайте им думите ми. Край на конференцията.

Кайку се изправи, даде на останалите знак с очи да го последват и тръгна за стаичката.

Двойникът поведе групата. Макклур улови Кайку за ръката и тръгна в крак с него.

— Хенри, вярно е, че вие отговаряте за това, но не трябва ли да поговорите по-подробно? Те са диви зверове. Като нищо могат...

— Господин Макклур — тихо каза Кайку, — нека си припомним думите на един наш изтъкнат предшественик: при общуването с определени типове човек трябва да ги настъпва дотогава, докато не започнат да му се извиняват.

И Кайку насочи секретаря към вратата.

— Ами ако не го сторят?

— Съществува такъв риск. Но, моля ви... Нека да не водим спор в тяхно присъствие.

Влязоха в стаичката и затвориха вратата. Гринбърг се обърна към Кайку:

— Добър ход, шефе, но какво ще правим сега?

— Ще чакаме.

— Хубаво.

Гринбърг не го свърташе на едно място. Отиде до вградения в стената монитор и включи картина от залата. Хрошиите не си бяха тръгнали. Едва откри медузоида Фтамъл, заобиколен от извънземните същества, които значително го превъзхождаха по размери. Двойникът попита Кайку:

— Трябвам ли ви още, сър?

— Не, Артър. Добра работа свърши.

— Благодаря. Тъкмо ще имам време да сваля този грим и да хвана второто полувреме от поредния мач.

— Чудесно. Но по-добре си сменете външността тук.

— Ами, репортерите са наясно. Знаят играта.

И актьорът тръгна, като си подсвиркваше. Макклур седна, запали пура, дръпна и я изгаси.

— Хенри, трябва да уведомите главнокомандващия.

— Уведомен е. Ще чакаме.

И те започнаха да чакат. Изведнъж Гринбърг каза: „Фтамъл идва насам!“, изтича до вратата и посрещна рарджилианеца.

Доктор Фтамъл изглеждаше много напрегнат.

— Скъпи ми господин Кайку — започна той, — хрошианският командир заяви, че те са съгласни да изпълнят вашите странни желания, за да се стигне до скорошно разрешение на въпроса. Настоява да му предадете младия Стюарт още сега.

— Моля да му обясните, че е разбрал напълно погрешно в какво се състоят приятелските отношения между цивилизованите хора. Няма да заложим свободата на един от нашите граждани, за да спечелим съмнителното им благоразположение, така както те не биха заложили свободата на своята хрошия Глупи. След което кажете на командира, че им нареждам веднага да си тръгнат.

— С неудоволствие ще предам думите ви — със сериозен глас каза Фтамъл и излезе.

Върна се бързо.

— Съгласни са с условията ви.

— Чудесно. Ела, Сергей. Господин Макклур, няма нужда да се появявате, освен ако не държите — каза Кайку и отиде в залата, последван от Гринбърг и Фтамъл.

Стори му се, че хрошианският „шеф“ е още по-зъл от преди. Но подробностите бяха точно уговорени: мисиите да се състоят от еднакъв брой хора и хрошии, да се освободи място на хрошианския кораб и една от присъстващите на конференцията хрошии да стане посланик във Федерацията. Фтамъл увери Кайку, че избраната хрошия всъщност стои само с един ранг по-ниско от командира.

И тогава хрошианският командир каза, че е време да му предадат Джон Томас Стюарт. Фтамъл разтревожено добави:

— Вярвам, че сте уредили въпроса, приятелю. Не ми харесва тенорната нотка в гласа му. Нещо много лесно се съгласиха.

С чувство на задоволство, което беше като балсам за болния му стомах, Кайку отговори:

— Няма никакви пречки. Младият Стюарт иска да замине, още повече че получихме обещание за цивилизовани отношения. Моля ви само да се уверите, че те са разбрали добре: момчето заминава като

свободно същество, а не като роб или питомец. Хрошиите трябва да гарантират запазването на това положение, както и условието да връщат Джон Томас тук със свой кораб винаги, когато пожелае.

Фтамъл преведе. След малко съобщи отговора:

— Всичко беше прието добре, с изключение на нещо, което бих определил като дребна подробност. Младият Стюарт ще бъде член на семейството на хрошията Глупи. Естествено (тук превеждам особено внимателно!) въпросът за завръщането на момчето, ако това се случи някога, ще зависи лично от хрошията Глупи. Ако той ѝ омръзне и тя пожелае да го изпрати у дома, ще му бъде предоставен кораб.

— Не.

— Какво „не“, сър?

— Просто „не“! Въпросът с младия Стюарт е приключен.

Фтамъл отново се обърна към клиентите си и след малко каза:

— Те твърдят, че договорът още не е подписан.

— Известно ми е. Но договорите не се подписват от... Имат ли хрошиите дума за „слуга“?

— Имат думи и за по-низши, и за по-висши слуги.

— Използвайте думата за най-долния вид. Кажете им, че договорът няма да се подпише, защото слугите нямат такива пълномощия. Кажете им да си тръгват, и то по-бързо.

Фтамъл тъжно изгледа Кайку.

— Възхищавам ви се, приятелю, но не ви завиждам.

След това се обърна към командира на експедицията и известно време скимтя.

Хрошията широко отвори уста, погледна Кайку и изквича като ритнато кученце. Фтамъл подскочи и се отдръпна.

— Много лоша ругатня, непреводима е...

Чудовището продължи да издава звуци. Фтамъл правеше отчаяни опити да превежда: „Презрение... низше същество... бих те излял с радост... бих открил прадедите ти, за да изям и тях... отвратителната ви раса трябва да получи урок по държание... крадци на деца... похитители...“, докато накрая спря, обзет от силна възбуда. Хрошията тежко се понесе към подиума и се вдигна на задни крака, докато главата ѝ не се изравни с главата на Кайку. Гринбърг плъзна ръка под плота и напипа копчето, което при натискане щеше да покрие с парализиращо поле по-ниската част на залата. Инсталацията

съществувахе отпреди срещата — и друг път на това място бяха ставали бъркотии.

Господин Кайку обаче седеше като истукан. Двамата се гледаха: тромавото космическо създание и дребният позастаряващ човечец. Никой в огромната зала не смееше да помръдне или да проговори.

После някъде изотзад в залата се разнесе скимтене, сякаш се беше разсипала цяла кошница с кученца. Хрошианският командир се обърна така бързо, че подът се разтресе, и изпищя нещо на подчинените си. Отговориха му и той изскимтя някаква рязка заповед. И дванайсетте хрошии се скупчиха пред изхода, като се движеха с невероятна за туловищата си скорост.

Кайку стана и се загледа подире им. Гринбърг го дръпна за ръката.

— Шефе! Главнокомандващият се опитва да се свърже с вас!

Кайку се дръпна.

— Кажи му да не прави нищо прибързано. Извънредно важно е да не избързва. Чака ли пилотът ни?

---

[1] Главен дворецов управител. /фр./ — Б.пр. ↑

ГЛАВА XVI

„ИЗВИНЯВАЙТЕ, ЧЕ ОБЪРКАХМЕ НЕЩАТА!“

Джон Томас Стюарт XI искаше да присъствува на конференцията. Наложиха се да му откажат недвусмислено, за да не се появи. Момчето се намираше в хотел „Юнивърсъл“, настанено в апартамент заедно с майка си, и играеше на дама със своя телохранител, когато се появи Бети Сорънсън заедно с госпожица Холц. Майра Холц беше оперативен служител в отдел „Сигурност“ на Космическия департамент, но криеше професията си на полицаи зад приятна фасада. Указанието, което ѝ даде господин Кайку относно Бети, беше: „Отваряй си очите на четири! Момчето много обича силните преживявания!“

Двамата телохранители се поздравиха, а Бети каза:

— Здравсти, Джони! Защо не си заедно с всички при големия пушек?

— Не ми разрешиха.

— И на мене — каза Бети и се огледа. — Къде е графинята?

— Излезе на покупки. Все още се държи с мене като че е глухоняма. Купи си седемнайсет шапки. Какво си направила с лицето си?!

Бети застана пред едно огледало.

— Харесва ли ти? Нарича се „Космически очертания“, последна дума на модата.

— Приличаш на болна от шарка зебра.

— Селяндур. Ед, на тебе ти харесва, нали?

Ед Кауен вдигна очи от квадратчетата на дъската и побърза да каже:

— Нищо не разбирам. Жена ми твърди, че нямам вкус.

— Като повечето мъже. Джони, ние с Майра дойдохме да ви поканим на разходка из града. Искате ли?

Отговори Кауен.

— Аз съм против, Майра.

— Идеята беше на Бети — оправда се госпожица Холц.

Джон Томас се обърна към Кауен.

— А защо не? Писна ми да играя на дама.

— Ами... Трябва да поддържам връзка със службата. Може да им потрѣбваш всеки миг.

— Пфу! Нали имаш портафон? — обади се Бети. — Поне Майра има.

Кауен поклати глава.

— По-добре да не рискуваме.

— Аз да не съм арестувана? — продължи Бети. — А Джони?

— Хм... И Джони не е. Това по-скоро е нещо като попечителство, заради сигурността му се прави.

— Тогава можеш да попечителстваш и ако Джони е другаде. Или да останеш тук и да си играеш сам на дама. Да вървим, Джони!

Кауен изгледа госпожица Холц, но тя бавно каза:

— Сигурно може, Ед. Нали ще бъдем с тях!

Кауен сви рамене и се изправи. Джони рече на Бети:

— Няма да се появя пред хора, докато си в тоя вид. Измий си лицето.

— Моля те, Джони! Рисуваха го цели два часа!

— И си дала за това от парите на данъкоплатците, нали?

— Е, да, обаче...

— Измий си лицето, иначе никъде няма да ходим. Не сте ли съгласна, госпожице Холц?

Като изключим обичайния грим, специалната оперативна служителка Холц имаше само едно изрисувано цвете на лявата буза.

— Бети няма нужда от това, още е млада — отговори дълбокомислено тя.

— О, какви пуритани сте и двамата! — с горчивина в гласа каза Бети, изплезе се на Джон Томас и се вмъкна в банята. Когато излезе, лицето ѝ бе порозовяло от търкране.

— Е, сега съм чисто гола. Да вървим!

Пред асансьора се сдърпаха отново. Този път спечели Ед Кауен. Качиха се на покрива да вземат аеротакси — щяха да разглеждат града от високо, вместо да ходят по улиците.

— Деца, в последните няколко дни вестниците бяха пълни със снимки и на двама ви. А в този град има повече смахнати, отколкото във вехтошарско магазинче. Не искам никакви произшествия!

— Ако не им бяхте позволили да ме изтормозят, никой нямаше да ме познае по лице!

— Но неговото лице щяха да познаят.

— Можехме и него да изрисуваме. Всяко мъжко лице може да се разхубави с грим!

Но все пак Бети влезе в асансьора и после взеха аеротакси.

— Накъде, шефе?

— Ами... Направете няколко кръга и ни покажете забележителностите. Включете брояча не за разстояние, а за време — каза Кауен.

— Ваша воля. Само че не мога да прелетя над Булеварда на Слънцата. Има парад или нещо такова.

— Знам.

— Вижте какво — намеси се Джони, — закарайте ни до космодрума.

— Не — сряза го Кауен. — Там не.

— Защо, Ед? Още не съм видял Глупи. Искам да го видя. Може да не е добре.

— Всичко друго, но не и това — каза му Кауен. — Корабът на хрошиите е извън сметката.

— Какво, не мога ли да го видя поне от въздуха?

— Не!

— Ама...

— Не му обръщай внимание — каза Бети на Джони. — Ще вземем друго такси. Имам пари. Довиждане, Ед!

— Вижте какво — оплака се пилотът, — мога да ви закарам и до Тимбукту, но не мога да вися над площадката за кацане. Полицайте не си поплюват.

— Карайте към космодрума — примири се Кауен.

Покриващото много акри пространство, определено за хрошиите, беше заобиколено с барикада, с изключение на коридора, по който делегацията им бе стигнала до Булеварда на Слънцата, но дори там барикадата се свързваше с други, които се спускаха покрай авенюто чак до административните сгради. Вътре в ограденото място

се виждаше апаратът, с който бяха кацнали хрошиите — тромав, грозен, голям почти колкото един земен космически кораб. Джони го гледаше и се чудеше как ли би се чувствувал на планетата Хрошиджъд. Тази мисъл го притесни — не защото се страхуваше, а защото още не беше съобщил на Бети, че заминава. Започна на няколко пъти, но все не излизаше както трябва. Реши, че след като самата Бети не говори по въпроса, значи не знае.

В небето имаше доста екскурзианти, а пред барикадата се виждаше тълпа, макар и не много гъста. Някоя сензация не се задържаше дълго в Главната свободна зона. Жителите ѝ се гордееха, че не се учудват лесно, и наистина на вид хрошиите не представляваха кой знае какво в сравнение с десетина други приятелски настроени раси, някои от които бяха членки на Федерацията.

Хрошиите, скупчили се в подножието на кораба си, правеха необясними неща със съоръженията, които бяха издигнали. Джони се опита да прецени броя им, но все едно че се мъчеше да отгатне колко капки вода има в една чаша. Десетки, разбира се... Но колко именно?

Аеротаксито кръжеше точно пред контролния пункт на патрулните въздушни коли. Изведнъж Джони извика:

— Гледайте! Ето го Глупи!

Бети протегна врат.

— Къде, Джони?

— Подава се иззад по-далечния край на кораба им. Ей там! — посочи той и се обърна към пилота: — Господине, можете ли да заобиколите, за да стигнем от другата страна и да идем толкова близко, колкото ви позволят?

Пилотът стрелна с очи Кауен, който му кимна. Минаха близо до полицейските постове и се приближиха към хрошианския кораб от по-далечната страна. Пилотът избра място между две полицейски машини, но остана малко по-назад от тях. Сега Глупи се виждаше ясно — обкръжаваха го група хрошии, но той се извисяваше над тях.

— Защо не взех бинокъл! — съжали Джони. — Не се вижда ясно.

— Има в жабката — любезно каза пилотът.

Джони извади бинокъла. Беше с проста оптика, без електронно увеличение, но все пак Глупи се виждаше по-добре. Момчето се вгледа в приятеля си.

— Как ти изглежда Глупи, Джони?

— Добре. Но като че ли е отслабнал. Дали пък не гладува?

— Господин Гринбърг ми каза, че изобщо не го хранят. Мислех, че знаеш.

— Какво? Как е възможно така да се отнасят към Глупи!

— Нищо не можем да направим.

— Ами... — Джон Томас свали стъклото и се опита да види по-добре. — А можете ли да се приближите още? — попита той. — И да слезете по-ниско? Искам да го огледам хубаво.

Кауен поклати глава. Пилотът промърмори: „Не ми се общува с ченгетата“, но все пак се премести малко по-напред, докато не се изравни с полицейските коли. Почти мигновено гръмна глас по радиостанцията на аеротаксито:

— Ей, ти! Номер 484! Какво си въобразяваш с тая консервена кутия? Дим да те няма!

Пилотът измънка нещо и започна да се подчинява. Джон Томас, все още вдигнал бинокъла към очите си, каза:

— Дали пък няма да ме чуе? — И извика: — Ей, Глупи!

Вятърът отнесе гласа му.

Хрошията вдигна глава и неспокойно се огледа.

Кауен отмести Джон Томас и се опита да затвори люка, но момчето се изскубна.

— Я иди да си играеш на дама! — ядосано му каза то. — Стига са си правила с мене каквото си искат! Глупи! Това съм аз, Джони! Насам гледай, ела насам...

Кауен дръпна Джони от люка и с трясък спусна стъклото.

— Знаех си, че не бива да излизаме! Трябва веднага да се махаме!

— С голяма радост — съгласи се пилотът.

— Само че се задръж малко зад полицаите, искам да огледам добре долу.

— Решавайте най-после!

Нямаше нужда от бинокъл, за да се види какво става. Глупи се насочи право към бариерата, за да застане точно под аеротаксито, като разпръсна другите хрошии вляво и вдясно. Щом стигна до бариерата, изобщо не направи опит да прелети отгоре, а мина право през нея.

— Като стенобойна машина е, но парализиращото поле ще го спре! — каза тихо Кауен.

Полето обаче не спря Глупи. Хрошията само забави ход, но местеше уверено мощните си крака, сякаш натежалият въздух беше просто дълбока кал. С постоянството на свличаща се лавина хрошията търсеше точката, в която да е най-близо до аеротаксито.

А през разрушената бариера се промъкваха тълпи хрошии. Присъствието им увеличаваше силата на полето, но те продължаваха да приивдат. Кауен видя как Глупи се отскубна от изолираната зона и препусна в галоп. Хората пред него се разбягаха.

Телохраниелят каза сопнато:

— Майра, свържи се по страничен канал с военните! Искам да се обадя в службата.

Бети го дръпна за ръкава.

— Недей!

— Какво? Я ме остави, досаднице, че ще опиташ колко ми тежи ръката!

— Ед Кауен, чуй ме най-последно! — извика Бети и бързо продължи: — Няма смисъл да търсиш помощ. Глупи никога не слуша друго, освен Джони, а хрошиите пък ще послушат само Глупи, както добре знаеш. Така че нареди да кацнем някъде, където двамата да си поговорят, иначе може да пострадат много хора и вината ще бъде само твоя.

Оперативният служител първа степен Едуин Кауен гледаше момичето втренчено, докато в съзнанието му се заизнизва лентата на миналите служебни успехи и надеждите за бъдеще. Той обаче взе храбро решение почти мигновено и рязко нареди на пилота:

— Кацайте! Щом кацнете, ще отворите да излезем с хлапето!

Пилотът простена.

— Ще ми платите отгоре!

Но приземи аеротаксито толкова бързо, че машината се разтресе. Кауен веднага отвори и двамата с Джон Томас се изсипаха навън. Майра Холц се опита да задържи Бети, но не успя. Наложиха й се да скочи, когато аеротаксито вече тръгна да излита.

— Джони! — изцвъртя Глупи, протегнал ръце в общоприетия жест за приветствие.

Джон Томас изтича до Звездния звяр.

— Глупи! Добре ли си?

— Разбира се! Защо да не съм добре? Здравсти, Бети!

— Здравсти, Глупи!

— Обаче съм гладен — добави замислено звярът.

— Това може да се оправи.

— Няма значение. Вече не бива да ям.

Джон Томас понечи да отговори на това изненадващо изказване, но изведнъж забеляза, че госпожица Холц отстъпва назад пред една хрошия. Извънземните се суетяха наоколо и сякаш не знаеха как да приемат развитието на нещата. Когато Джони видя, че Ед Кауен вади пистолет и застава между Майра и хрошиите, момчето веднага каза:

— Глупи! Това са мои приятели. Кажи на приятелите си да ги оставят на мира и да се приберат на кораба. Бързо!

— Винаги съм те слушал, Джони — съгласи се хрошията и заговори на събратята си на техния език. Веднага ѝ се подчиниха.

— Направи сега седло. Ще дойдем с тебе, за да си поприказваме.

— Веднага, Джони!

Джони подаде ръка на Бети и двамата се качиха на гърба му. Глупи мина през дупката в бариерата. Като стигнаха отново до парализиращото поле, спряха и Глупи заговори рязко на една от хрошиите.

Хрошията извика нещо на някого в кораба и полето изчезна. Понататък вървяха с лекота.

Когато господин Кайку, Сергей Гринбърг и доктор Фтамъл пристигнаха, те завариха временно примирие, но въоръжените сили и от двете страни бяха нащрек. Всички хрошии се бяха прибрали зад бариерата, полицейските патрули бяха заменени от многобройни военни отряди, а високо над главите им, недостижимо за погледа, чакаха бомбардировачи, готови в краен случай да превърнат мястото в радиоактивна пустиня.

Тримата бяха посрещнати пред барикадата от генералния секретар и главнокомандващия. Генералният секретар изглеждаше угрижен.

— Здравсти, Хенри. Май се провалихме, но не е по ваша вина.

Кайку погледна скупчилите се хрошии.

— Може би.

Главнокомандващият добави:

— Евакуираме спешно взривната зона. Но ако се наложи да бомбардираме, едва ли ще успеем да направим нещо за двете хлапета.

— Тогава да изчакаме. Поне засега.

— Мисля, че не оценявате колко сериозно е положението, господин заместник-секретар. Например спуснахме върху пространството парализиращ похлупак, но полето спря да действа. Неутрализираха го. И то не само тук, а навсякъде.

— Значи така... Тогава не аз, а вие не разбирате колко сериозно е положението, генерале. Във всеки случай няколко думи няма да навредят. Ела, Сергей. Идвате ли, докторе?

Господин Кайку остави групата, събрала се около генералния секретар, и тръгна към пробива в барикадата. Вятърът, духащ по заемащия огромна площ космодрум, го принуди да си крепи шапката.

— Не обичам ветровете — оплака се Кайку на Фтамъл. — В тях няма ред.

— Вятърът, който ни очаква, е още по-силен — отвърна рарджилианецът, който не си правеше илюзии. — Приятелю, дали постъпвате мъдро? На мене няма да ми навредят, понеже работя за тях, но вие...

— Какво друго ми остава да направя?

— Не зная. Но в определени положения няма полза човек да е храбър.

— Може би, но още не ми се е случвало.

— Такова нещо се случва само веднъж.

Приближаваха се към внушителната маса хрошии, плътно обкръжили Глупи. На не по-малко от сто ярда по-нататък забелязаха и двете човешки същества на гърба на хрошията. Кайку спря.

— Кажете им да ми направят път. Искам да стигна до хрошията Глупи.

Фтамъл преведе. Нищо не последва, макар че хрошиите неспокойно се размърдаха. Гринбърг се обади:

— Шефе, а защо не помолим Глупи и хлапетата да дойдат тук? Не ми мирише тая тълпа да е приятелски настроена.

— Не. Мразя да се крещи, когато има такъв вятър. Моля ви, извикайте само на младия Стюарт и му кажете да ги накара да ни

направят път.

— Добре, шефе. Страхотна история ще има да разправям на внуците си, ако дочакам внуци — каза Гринбърг, направи ръцете си на фуния и извика: — Джони, Джон Стюарт! Кажете на Глупи да ни направят път!

— Дадено!

Хрошиите се пръснаха като пометени с метла и се отвори пътека, достатъчно широка, за да мине колона войници. Малкото шествие тръгна покрай редиците на отстъпилите хрошии. Гринбърг усети, че нагоре-надолу по гърба му полазиха тръпки.

Единствената грижа на Кайку, изглежда, беше вятърът да не му отнесе шапката. Той изруга старателно, докато я придържаше. Спряха пред Глупи.

— Здравейте, господин Кайку! — извика Джон Томас. — Да слезем ли?

— Май така ще е най-добре.

Джони се плъзна надолу, после пое Бети.

— Извинявайте, че объркахме нещата!

— Вината е и моя, ако изобщо има виновни. Ще ме представите ли на приятеля си, моля?

— О, разбира се. Глупи, това е господин Кайку. Много е симпатичен и ми е приятел.

— Приятно ми е да се запознаем, господин Кайку.

— На мене също, Глупи — отговори Кайку и нещо се замисли. — Доктор Фтамъл, хрошията до Глупи не е ли командирът? Онзи, чиито очи заплашително святкаха?

Рарджилианецът погледна и потвърди:

— Да, той е.

— Хм... Попитайте го дали е докладвал на господарката си за конференцията.

— Щом искате...

Медузоидът поговори с командира и предаде отговора му:

— Твърди, че не е докладвал.

— Хм... Джон Томас, ние сключихме договор с хрошиите да се изпълни всичко, за което говорихме с вас. Но като разбраха, че не сме съгласни да ви предадем в ръцете им без гаранции, те изведнъж се

отказаха от уговорката. Ще ми помогнете ли да си изясня дали това е било и желанието на приятеля ви?

— Да попитам Глупи ли? Ей сега.

— Чудесно. Само че почакайте... Доктор Фтамъл, бихте ли представили същността на съглашението пред хрошията Глупи в присъствието на командира? Или господарката не е в състояние да схване за какво става дума?

— Защо да не е? Когато са я довели тук, сигурно е била поне на двеста земни години.

— Нима? Е, говорете.

Рарджилианецът започна да издава необичайните скимтящи звуци на хрошианския език, като се обърна към Глупи. Един-два пъти Глупи го прекъсна, после му разрешаваше да продължи. Когато доктор Фтамъл свърши, хрошията попита нещо своя командир. Медузоидът обясни на хората:

— Тя пита възможно ли е това да е вярно.

Командирът започна да обикаля в кръг, доколкото позволяваше мястото, след което запълзя пред господарката си, а малката група представители на Федерацията отстъпи назад. Командирът беше подгънал крака под тялото си и приличаше на гъсеница. Изскимтя в отговор, без да вдигне глава от земята.

— Той признава, че е вярно, но моли за извинение, понеже бил принуден от обстоятелствата.

— Много ми се иска да приключи по-бързо — засуети се Кайку.
— Стана ми хладно.

Краката му, и бездруго слаби, трепереха.

— Тя не приема обяснението му. Ще ви спестя особения тенорен оттенък на гласа ѝ, но красноречието ѝ е безупречно.

Внезапно Глупи изцвъртя един-единствен път, после вдигна четирите си предни крака. Свил ръце, големият звяр завъртя глава и нанесе на клетия командир страхотен страничен удар.

Хрошията полетя във въздуха и се стовари сред тълпата от свои събратя. Бавно се изправи и отново се довлече пред Глупи. Господарката му започна да говори. Фтамъл даваше пояснения:

— Тя му каза... Ех, защо не можете да го чуете на техния език! Казва му, че докато съществува Галактиката, приятелите на Джони са и нейни приятели. Добави, че онези, които не са приятели на нейните

приятели, са нищожества, дори по-долни и от нищожества, и не бива да ѝ се мяркат пред очите. Закле се в името на... Прави преглед на родословието си с всичките му сложни клонове, малко е досадно. Да превеждам ли?

— Не си правете труда — каза му Кайку. — „Да“ е „да“ на всеки език.

— Но тя го прави невероятно красиво — обясни Фтамъл. — Припомня на поданиците си разни ужасни или прекрасни събития, станали още в далечното минало.

— Интересувам се само дали засяга бъдещето и докога ще стоим на този проклет вятър — каза господин Кайку и кихна. — Ето, виждате ли!

Доктор Фтамъл свали плаща си и загърна тесните рамене на Кайку.

— Приятелю... Братко... Съжалявам...

— Не, не, ще изстинете!

— В никакъв случай.

— Тогава да се наметнем и двамата.

— Това е чест за мене — тихо каза медузоидът, а антените му затрептяха от вълнение. Сгушиха се с Кайку един до друг и се наметнаха. Чакаха Глупи да приключи речта си. Бети се обърна към Джони:

— Никога не си се грижил за мене така!

— Стига, Шампионке, знаеш, че никога не ти е студено!

— Е, можеш поне да ме прегърнеш.

— Какво? Тук, пред всички? Иди се гушни при Глупи.

Докато говореше, Глупи остана изправен на задни крака. През времето, използвано за речта, насъбралите се хрошии се отпуснаха на земята, прибрали крака под тялото, и накрая до един заеха унизителната поза на своя командир. След малко всичко свърши с последните резки думи на Глупи. Хрошиите се размърдаха и започнаха да се отдалечават.

— Тя каза, че сега иска да остане насаме със своите приятели — обясни Фтамъл.

— Помолете я най-любезно да повтори пред приятеля си Джон Томас, че всичко, което е казала досега, е истина и ще бъде изпълнено — нареди Кайку.

— Добре.

Докато другите хрошии бързаха да си отидат, Фтамъл каза няколко думи на Глупи. Глупи го изслуша, а после се обърна към Джон Томас. От голямата уста се чу пискливият момичешки глас:

— Кълна ти се, че е истина, Джони. Честен кръст.

Джон Томас тържествено кимна в знак на съгласие.

— Не се безпокойте, господин Кайку. Можете да разчитате на обещанието му.

ГЛАВА XVII

КУПИЩА СЕРВИЗИ

— Кажете ѝ да влезе.

Господин Кайку неспокойно се разположи и хвърли последен поглед към подноса с приготвения чай, за да се увери, че малката уютна зала подхожда напълно за целта. Докато той се суетеше, вратата се откряна, влезе Бети Сорънсън, мило го поздрави и самоуверено се разположи в креслото.

— Как сте, госпожице Сорънсън? — попита господин Кайку.

— Наричайте ме Бети, всички приятели ми казват Бети.

— Благодаря ви. Бих се радвал да станем приятели — каза Кайку, погледна момичето и неволно потръпна.

Бети експериментираше с нов модел грим и от него лицето ѝ приличаше донякъде на шахматна дъска. При това явно беше правила покупки и беше облечена в стил, който определено я състаряваше. Господин Кайку се опита да си напомни, че вкусовете на хората се различават.

— Хм... Уважаема и мила госпожице, малко ми е трудно да ви обясня защо искам да се посъветвам с вас — започна заместник-секретарят.

— Не се притеснявайте, имам време.

— Ще пиете ли чай?

— Нека аз го наля, така е прието между приятели.

Той я остави да налее чая, после се облегна назад с чаша в ръка, сякаш се бе отпуснал, но всъщност продължи да се чувствава напрегнат.

— Надявам се, че сте доволна от времето, прекарано тук?

— И още как! За пръв път мога да пазарувам, без да си броя парите. Всеки човек трябва да си има чекова книжка.

— Доставяйте си тази радост. Уверявам ви, че няма да се отрази ни най-малко на годишния бюджет, говоря в буквалния смисъл. Имаме си таен фонд. Вие сте... хм... сираче, нали?

— Сираче по закон. Аз съм Свободно дете под попечителството на Уествилското сиропиталище за Свободни деца. Защо питате?

— Значи сте непълнолетна?

— Зависи от гледната точка. Аз се смятам за пълнолетна, но съдът е на друго мнение. Слава богу, това скоро ще свърши.

— Хм... Добре... Може би трябва да ви кажа, че всичко това ми беше известно.

— И аз така си мислех. За какво става дума?

— Хм... Може би е по-добре да ви разкажа една малка история. Гледали ли сте някога зайци? Или котки?

— Имала съм котки.

— Изпаднахме в затруднено положение с хрошията, позната ви като Глупи. Не, нищо пагубно, договорът ни с хрошиите няма да се промени, Глупи даде обещание в този смисъл. Но все пак... хм... как да ви кажа, ако направим известни отстъпки, на които Глупи държи, ще можем да разчитаме, че Глупи ще изпитва по-добри чувства към нас при бъдещите ни отношения...

— Щом вие смятате така, сигурно е така. За какво става дума, господин Кайку?

— Хм... И двамата знаем, че Джон Томас отдавна отглежда хрошията Глупи като любимо домашно животно.

— Естествено. Много смешно се получи накрая, нали?

— Да, така е. При това Глупи е живял и с бащата на Джон Томас, и с четири поколения роднини преди него.

— Самата истина. Едва ли има по-мило същество.

— Това обаче е само едната от гледните точки, госпожице Сорънсън... госпожице Бети, гледната точка на Джон Томас и на прадедите му. Винаги обаче има поне две гледни точки. От гледната точка на хрошията Глупи тя... той не е бил любимо животно. Тъкмо обратното. Джон Томас е изпълнявал тази роля за Глупи. Хрошията смята, че се е занимавала с отглеждане на момчета от рода Джон Томас Стюарт.

Очите на Бети се разшириха, след което момичето избухна в такъв смях, че едва не се задави.

— Какво говорите, господин Кайку?! Не може да бъде!

— Не се шегувам. Тази гледна точка изглежда доста разумна, като се има предвид колко различна е продължителността на живота

при хрошиите и хората. Глупи е отгледал няколко поколения Джон Томас Стюартовци, това й... му?... е било любимото и най-интересно занимание. Доста детинско, но Глупи е бил и все още е дете.

Бети можа да се овладее дотам, че успяваше да говори, без да се смее непрекъснато.

— Отглеждал е Джон Томас Стюартовци значи? Знае ли Джони за това?

— Да, но му го обясних малко по-различно.

— А госпожа Стюарт знае ли?

— Ами... Не сметнах за необходимо да й го казвам.

— Мога ли аз да й го кажа? Искам да видя изражението на лицето й! Джон Томас Стюартовци... Божичко!

— Мисля, че ще бъде жестоко — неловко я прекъсна господин Кайку.

— Сигурно. Добре, няма да го правя. Но нищо не ми пречи да си мечтая за това, нали?

— Всеки човек може да мечтае. Но нека продължим. Глупи, изглежда, е бил напълно щастлив с това невинно занимание. Възнамерявал е да продължи да го прави кой знае колко дълго и занапред. Тъкмо това стана причина да се сблъскаме с любопитната дилема, при която не можехме да накараме хрошиите да си заминат, след като откриха отрочето си. Глупи настоя да отглежда Джон Томас Стюартовци и занапред — каза Кайку и се поколеба какво да каже по-нататък.

Накрая Бети го подкани:

— И какво, господин Кайку? Моля, продължавайте.

— Какви планове имате занапред, Бети? Тоест, госпожице Сорънсън...

— Аз ли? С никого не споделям плановете си.

— Хм... Извинете, че проявих известна недискретност. Но нали разбирате, осъществяването на стремежите изисква определени условия и Глупи, изглежда, знае едно от тях. Как да се изразя... Например, ако имаме заек... или котка... — започна господин Кайку и се запъна, неспособен да продължи.

Бети го погледна изпитателно. Лицето му имаше нещастен израз.

— Господин Кайку, може би се опитвате да ми обясните, че за да има човек зайчета, първо трябва да събере двойка зайци?

— Всъщност, да. Имах предвид горе-долу същото.

— Господи, и защо се притеснявате чак толкова? Та това е известна истина. Вероятно по-нататък бихте искали да ми кажете, че и Глупи знае правилото за създаване на Джон Томас Стюартовци?

Кайку едва се осмели да кимне.

— Горкичкият! Да ми го бяхте написали в писмо, нямаше да ви затрудни толкова. Предполагам, че ще имате нужда от помощта ми чак до края. Сметнали сте, че имам определено място в този план, така ли?

— Нямах намерение да ви се меся, но трябваше да се ориентирам какво мислите.

— Питате дали ще се омъжа за Джон Томас? Та аз никога не съм си представяла, че няма да се оженим. Разбира се!

Господин Кайку въздъхна с облекчение.

— Благодаря ви.

— О, не го правя заради вас!

— Не, благодарих ви, че ми помогнахте.

— Благодарете на Глупи. Милият стар Глупи! Не можеш го излъга!

— Да смятам ли тогава, че сме се разбрали?

— Моля? Аз още не съм му направила предложение. Но ще го направя. Чаках само да наближи малко времето за излитането на кораба. Знаете какви са мъжете: нервни и плашливи. Не искам да разполага с време, през което да се безпокои. Жена ви бързо ли ви направи предложение? Или поизчака, докато узряхте за мисълта, и тогава ви тегли ножа?

— Ами... Хм... Обичаите на моя народ са малко по-различни. Нейният баща се беше уговорил с моя баща.

Бети, изглежда, се изуми.

— Чисто поробване! — направо му го каза тя.

— Несъмнено. Но аз се чувствавам щастлив в това робство — отвърна Кайку и се изправи. — Радвам се, че разговорът ни приключи в такъв приятелски тон.

— Момент, господин Кайку. Има още един-два въпроса. Какво точно сте предвидили за Джон Томас?

— Моля?

— Какъв ще бъде договорът с него?

— А, това ли... Във финансово отношение ще проявим щедрост. Джон Томас ще посвети по-голяма част от времето на образованието си, но аз реших да му дадем и един малък пост в посолството. Да бъде специален аташе, помощник-секретар или нещо подобно.

Бети мълчеше.

— Естествено, след като и вие ще заминете, няма да е зле и за вас да определим някакъв полуофициален статут. Да речем, на специален помощник със същата заплата. Така двамата ще можете да се уредите добре, ако... когато се върнете.

Бети поклати глава.

— Джони няма амбиции. Амбициозната съм аз.

— И какво?

— Джони ще бъде изпратен като посланик на Хрошиджъд.

Господин Кайку изпита голямо затруднение, докато си възвърне дар словото. Накрая успя да каже:

— Мила госпожице! Това изобщо не е възможно!

— Така си мислите. Вижте какво, господин Макклур си е глътнал езика и ви е изиграл, нали? Не увъртайте, вече си имам канали за сведения и в Департамента. Така е станало. Следователно постът е свободен. И ще го предадете на Джони.

— Но, скъпа госпожице... Колкото и високо мнение да имам за господин Стюарт, това не е работа за момче, и то без специална подготовка...

— Макклур щеше да бъде само излишен баласт, нали? А всеки знае, че с Джони не е така. Кой е най-наясно за хрошиите? Джони.

— Скъпа, признавам специалните му знания. Вярвам, че ще ги използваме. Но да стане посланик? Не.

— Да.

— Какво ще кажете за шарже д'афер?

— Този пост е невероятно висок, но аз съм готов да му дам аванси. А посланик ще бъде господин Гринбърг. Имаме нужда от дипломат.

— Толкова ли е трудно човек да бъде дипломат? Или, казано иначе, какво толкова може да прави господин Макклур, което моят Джони не може да свърши по-добре?

Кайку дълбоко въздъхна.

— Тук ме хванахте натясно. Мога да кажа само, че има положения, които ми се налага да приемам, дори когато знам, че това е погрешно, но има и други, които не се налага да приемам. Ако бяхте моя дъщеря, щях да ви напляскам. Не съм съгласен с вас.

Бети се засмя.

— Ловя се на бас, че ще ви надвия. Но не е там работата. Мисля, че не разбирате обстановката.

— Така ли?

— Така. Джони и аз сме ви крайно необходими в сделката, нали? Особено Джони.

— Да. Особено Джони. Вие не сте от съществено значение дори за... хм... отглеждането на Джон Томас Стюартовци.

— Искате ли да направим един опит? Да не смятате, че ще накарате Джон Томас да мръдне и на инч от повърхността на планетата, ако аз не реша да се съглася?

— Не смятам. Но куражът ми стига, за да поставя това на изпитание. И ако спечеля, къде ще се окажете вие? Без покрив, насред брулено от вятъра поле и отново ще се опитвате да оправите с приказки кашата, която сте забъркали. А и Джони няма да го има, за да ви помага...

Господин Кайку отиде до прозореца и погледна навън. След малко се обърна.

— Искате ли още чай? — попита го любезно Бети.

— Благодаря, не искам. Госпожице, имате ли някаква представа какво значи извънреден и пълномощен посланик?

— Чувала съм израза.

— Човек с ранга на посланик и със същата заплата, само че за специални случаи. Нашият случай е специален. Господин Гринбърг ще бъде посланикът и ще упражнява властта, а специалният и чисто формален пост ще се създаде нарочно за Джон Томас.

— И постът, и съответната заплата — каза Бети. — Пазаруването започна да ми харесва.

— И заплата — съгласи се Кайку. — Млада госпожице, моралът ви е като на пираня^[1], а мекотата ви колкото на машинно изпечен хляб. Както и да е, готов съм да сключим сделката, ако успеете да убедите младия си приятел да се съгласи.

Бети игриво се разсмя.

— Няма да се появят усложнения.

— Не това имах предвид. Залагам на верния му нюх и на вродената скромност, противопоставени на вашата алчност. Мисля, че Джон Томас ще се задоволи и с поста на помощник-секретар. Ще видим.

— О, да, ще видим. Между другото, къде е Джони?

— Моля?

— Няма го в хотела. Тук при вас е, нали?

— Всъщност наистина е тук.

— Чудесно. — Бети стана, отиде до Кайку и го потупа по бузата.
— Харесвате ми, господин заместник-секретар. А сега докарайте Джони тук и ни оставете сами. Необходими се ми около двацет минути. Няма за какво да се безпокоите.

— Госпожице Сорънсън — каза с почуда в гласа господин Кайку,
— по какви причини не поставихте въпроса да изпратим за посланик вас?

Глупи беше единственият извънземен, който присъствува на сватбата. Господин Кайку участва от страна на невестата. Той забеляза, че Бети е без грим, което го накара с учудване да си зададе въпроса дали е възможно младшият секретар на посолството все пак да командува в собствения си дом.

Младоженците получиха обичайните купища сервизи, а също и какви ли не още скъпи и ненужни вещи, които нямаше как да вземат със себе си, включително и билети за пътуване до Хавайските острови, но без възможността да ги използват. Госпожа Стюарт плака, правиха й снимки за разни вестници и изобщо тя се забавлява великолепно. Като цяло сватбата мина направо чудесно. Когато Бети и Джони даваха съгласието си, господин Кайку пророни няколко сълзи, защото беше много сантиментален.

На другата сутрин, без да обръща внимание на лампичките, заместник-секретарят вече седеше на бюрото си, по което имаше пръснати брошури за ферми в Кения, но господин Кайку не ги поглеждаше. След като благополучно ожениха хлапетата, двамата с доктор Фтамъл излязоха и обикаляха по заведенията, затова сега Кайку се чувствуваше приятно отпуснат. Макар че главата му бучеше и той не

координираше добре движенията си, стомахът не го безпокоеше. Заместник-секретарят определено се чувствуваше добре.

Изпаднал в нещо като унес, Кайку се опитваше да си направи заключения за цялата история. Такава бъркотия и толкова мъчения само защото преди повече от век, още преди изготвянето на задължителните правила, някакъв си космонавт проявил глупост и не съобразил, че не бива да се намесва в живота на туземците! О, народе мой, народе мой!

Като поразмисли обаче, Кайку реши, че не бива презрително да сочи с пръст — можеше да излезе, че стои пред огледало.

Какво, какво каза добрият стар Фтамъл снощи? Каза нещо, но какво? Нещо, което за момента убеди Кайку, че хрошиите изобщо не са разполагали с оръжия, способни да навредят на Земята. Естествено един рарджилианец никога не би излъгал, особено когато говори за работа... Но дали пък заинтересованият не би кръжал около истината, за да приключат успешно едни преговори, които са изглеждали пред провал?

Както и да е. Понеже въпросът се уреди по мирен начин, оставаше му само да се чуди. И добре, че беше така.

Но следващите диваци, които дойдеха, може би нямаше да блъфират, а това не беше добре.

До ушите му стигна гласът на Милдред.

— Господин Кайку, рандавианската делегация ви очаква.

— Кажете им, че сега ще втасам.

— Моля?

— Нищо. Кажете им, че сега ще дойда. В източната заседателна зала.

Той въздъхна, реши да се почерпи само с едно хапче и тръгна към вратата, готов да запуши с пръста си дупката в още някоя попукала се дига. „Китайска преданост — помисли си Кайку. — Заловиш ли се с нещо, няма отказване.“

Но ведрото настроение не го напускаше и заместник-секретарят изпя част от единствената песен, която знаеше изцяло:

*„Историята не е без поука,
дори и край си няма. Колко жалко!*

*Но нека да запомнят всички тука:
доброто в хората е твърде малко!“*

Междувременно на космодрума новият секретар на Департамента по космическите въпроси изпращаше славните хрошии. Нейно императорско величество двеста и тринайсетата инфанта на тази раса, наследница на матриархата на Седемте слънца, бъдеща господарка над повече от девет милиарда свои съотечественици, в последно време известна с прякора Глупи, с доволство взе двамата си питомци на борда на своята императорска яхта.

---

[1] Хищна тропическа риба, която оглозгва до кости жертвите си.
— Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.